

**TEXT FLY WITHIN
THE BOOK ONLY**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198665

UNIVERSAL
LIBRARY

ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರ ಶಿಷ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠ
ಸಾಧುವರ್ಯ ನಾಗಮಹಾಶಯರ

ಜೀವನ ಕಥೆ

K922
N65G

ನೀನಿಂದರಾವ ಹಳ್ಳಿಪ್ಪನವರ

ಬೆಲೆ ೧ ರೂಪಾಯಿ

ಧಾರವಾಡದ ' ಕರ್ನಾಟಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ ' ಯಿಂದ

ಪ್ರಕಟವಾದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲೇಖಕರ

ರಸಭರಿತವಾದ, ನೋಡಿದರೆ ಬಿಡದಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳು!!

ಮುಂಬಯಿ ಸರಕಾರದ ಶಿಕ್ಷಣ ಖಾತೆಯವರು ಇವನ್ನು
ಇನಾಮಿಗಾಗಿಯೂ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಮಂಜೂರು
ಮಾಡಿರುವರು.

೧) ಆರ್ಯಧರ್ಮ ಪ್ರದೀಪ— (ಸಚಿತ್ರ) ಸನಾತನ
ಆರ್ಯಧರ್ಮದ ನೂಲತತ್ವಗಳನ್ನರಿಯಲು ಉತ್ತಮ ಸಂಧಿ.
ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕ. ೬೦೦ ಪುಟಗಳು
ಲೇ:—ಹೊಸಕೆರೆ ಚಿದಂಬರಯ್ಯನವರು. ಬೆಲೆ ರೂ. ೩—೦—೦

೨) ಭರತ ಖಂಡದ ಜೀವಜ್ಯೋತಿಗಳು (ಸಚಿತ್ರ)—
ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ರಾಷ್ಟ್ರವೀರರ ೨೫
ಜೀವನ ಕಥೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಲೇ:—ಹೊಸಕೆರೆ ಚಿದಂಬರಯ್ಯ
ನವರು ಬೆಲೆ ರೂ. ೧—೮—೦

೩) ಭಾರತೀಯರ ಇತಿಹಾಸ (ಸಚಿತ್ರ):—ಪ್ರಾಚೀನ
ಆರ್ಯರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ಣ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಜನಜೀವನ
ದರ್ಶಕವಾದ ಚರಿತ್ರೆ. ಲೇ:—ನಾರಾಯಣ ಶರ್ಮಾ. ಬೆಲೆ
ರೂ. ೨—೬—೦

೪) ಭಾವಗೀತೆ:—ದಾಸರ ಮತ್ತು ಶಿವಶರಣರ ಉತ್ತಮ
ಪದಗಳನ್ನೂ ಭಕ್ತಿ ಗೀತೆಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದೆ. ೧೭೫ ಸುಂದರ
ಪದಗಳಿವೆ. ಬೆಲೆ ರೂ. ೧—೦—೦

೫) ಕರ್ನಾಟಕ ಗತವೈಭವ (ಸಚಿತ್ರ):—ಕರ್ನಾಟಕ
ದೇವಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನವನ್ನೂ ಪ್ರೇಮೋತ್ಸಾಹಗಳನ್ನೂ ಉಂಟು
ಮಾಡಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಿಂದಿನ ಮೇಲ್ಮಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಇತಿ
ಹಾಸವನ್ನೂ ಬಣ್ಣಿಸುವ ಗ್ರಂಥ. ಲೇ:—ಆಲೂರ ವೆಂಕಟ
ರಾಯರು. ಬೆಲೆ ರೂ. ೧—೪—೦

೬) ಕರ್ನಾಟಕ ವೀರರತ್ನಗಳು (ಸಚಿತ್ರ):-ರಣಾಂಗ
ಣದ ವೀರಚಕ್ರಿಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವೀರರ ಹೃದಯವನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸಿ
ಹುರಿಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಬರೆದದ್ದು. ಲೇ:—ಆಲೂರ ವೆಂಕಟರಾಯರು.
ಬೆಲೆ ರೂ. ೧—೦—೦

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರ ಉಚ್ಚಕೋಟಿಯ

ಶಿಷ್ಯರಾದ

ಸಾಧುವರ್ಯ ನಾಗಮಹಾಶಯರ

ದಿವ್ಯ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ

ಲೇಖಕರು:— ಶ್ರೀ. ಗೋವಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಹಳ್ಳಿಪ್ಪನವರ

ಪ್ರಕಾಶಕರು:— ಶ್ರೀ. ಸುರೇಂದ್ರ ಶಿವರಾವ ದೇಸಾಯಿ

ಅರ್ಪಣೆ.

ಯುರೋಪ, ಅಮೇರಿಕೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ
ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ಉಜ್ವಲ ತತ್ವಗಳ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು
ತಮ್ಮ ಅಪ್ರತಿಮ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆಳಗಿದ
ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತ

ಶ್ರೀಮತ್ ಸ್ವಾಮೀ ವಿವೇಕಾನಂದರ

ಅಡಿವಾಸಗಳಲ್ಲಿ

ಇದೊಂದು ಹೂ

—ಲೇಖಕ

ಶ್ರೀಮತ್ ವಿನೇಕಾನಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು.

Printing Works, Dharwar.

ಬಿನ್ನಹ.

ಶ್ರೀ. ಶಂಶ್ಯಂದ್ರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯವರು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಬಂಗಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದರು. ಅದರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನ್ನು ವಾದವೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಇದರಡರ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಾನೀ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದೆ. ತನು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇದು ಮೂಲ ಚರಿತ್ರೆಯ ಅನುವಾದವೆಂದೂ ನನಿ.

ಯುಗಾಂತರ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರ ಸನ್ಯಾಸಿ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಪಿರ ವಿವೇಕಾನಂದರು ತ್ರೇಷ್ಯದ್ವಂತಿ ಅವರ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ನಾಗ ಮಹಾಶಯರು ಮೊ ಶ್ರೇಷ್ಠರು. ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಯು ಅದ್ಭುತವಾಗಿಯೂ ಒಳ್ಳೇ ಮನೋವೇಧಕವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳಿಗಂತೂ ಅದು ಆದರ್ಶ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ. ಎಂಥ ಸಾಧಾರಣ ಮನುಷ್ಯನಾದರೂ ಅದನ್ನು ಓದಿ ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗದೇ ಇರಲಾರನು.

ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಅಂಥ ಪ್ರಭುತ್ವವು ನನಗಿಲ್ಲ. ಲೇಖಕನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವೆಕೆಂಬ ಹಂಬಲವೂ ನನಗಿಲ್ಲ, ಆದರೂ ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವವರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವು, ಕನ್ನಡಿಗರು ನಾಗ ಮಹಾಶಯರ ಚರಿತ್ರೆಯ ಸವಿಯನ್ನು ಸವಿಯಬೆಂದೂ ನನ್ನಿಂದ ಕೈಲಾದಮಟ್ಟಿಗೆ ಭಾಷೆಯ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮದ ಸೇವೆಯು ಜರಗಬೆಂದೂ ಇದೆ.

ಗು. ದೇಸಾಯಿಯವರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನೆಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಅವರ ಸಹಾಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನೆಯಿಲ್ಲದೆ ದ್ವರೆ ಈ ಕೆಲಸ ಕೊನೆಗಾಣುವಂತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಈ ಪುಸ್ತಕ ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದವರೂ ಅವರೇ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಬಹು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿರುವೆನು.

ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ೧ }
ಪ್ರಮೋದಾತ }

ಗೋವಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಹಳ್ಳಿಪ್ಪನವರ,
ಕಲಘಟಗ

ಮುನ್ನುಡಿ.

ಈಗಿನ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರ ಮತ್ತು ಅನರ ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತ ಪಟ್ಟ ಶಿಷ್ಯರಾದ ವಿವೇಕಾನಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿಯೇ ಕೇಳಬಹುದು. ಸ್ವದೇಶದ ಲಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಪರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಇವರು ಕೀರ್ತಿ ಶರೀರಿಗಳಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಲೋಕವನ್ನಿಗ್ಧ ಪೊಂಚ ವಿದ್ವಾಂಸನಾದ ರೋಮಿಂಗ ರೋಲಾ ಎಂಬವರು ಇವರ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆದು ಪಶ್ಚಿಮ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇವರ ವಿಭೂತಿವಿಶೇಷವನ್ನು ಷೆಖೋಗಳಿ ಅಜರಾಮರಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದನಷ್ಟೇ ಆತ್ಮೋನ್ನತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕೂಡ ತೋರಿಸಿದ ಸಾಧುವರ್ಯ ನಾಗಮದಾಶಯರ ಹೆಸರನ್ನು ಬಹು ಜನರು ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಪ್ರವಂಜದ ಲಂಗಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಳಿದು ತಮ್ಮ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರ್ಯ - ನ್ನು ಸೇವೆಗೈದ ವಿಭೂತಿಗಳಿಗಿಂತ ಎಷ್ಟೋ ಪಟ್ಟು ಮಿಗಿಲಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಿದ್ಧಿಗಳು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಆತ್ಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ನಲಿದಾಡುತ್ತ ಕಟ್ಟಿದವಿಯಲ್ಲಿಯೋ ಜನಸಮ್ಮುಖವಿಲ್ಲದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೋ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಅಜ್ಞಾತ ವಿಭೂತಿವಿಶೇಷಗಳ ಮೆದುಳಿನಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ವಿಚಾರ ತರಂಗಗಳು ಗುಹೆಯ ಕಲ್ಲಿನ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಕೊರೆಯ ಪಾರಾಗಿ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತ ತರಂಗಗಳನ್ನೆಬ್ಬಿಸುತ್ತ ಅಲೆದಾಡಿ ತಮಗೆ ಅನುರೂಪವಾದ ಕರ್ತೃತ್ವಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಮಹಾಪುರುಷನನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ವಾಪಸವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇಂಥ ಅಜ್ಞಾತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಸಾಧನಾರ್ಯ ನಾಗಮದಾಶಯನೊಬ್ಬನು.

ನಾಗಮದಾಶಯರು ಬುದ್ಧ ವೈಷ್ಣವರು. ತಾನೇ ದೇವರೆಂಬ ಅದ್ವೈತಿಗಳ ವಿಚಾರವು ಅವರಿಗೆ ಸರಿಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸೇವಕ

ಭಾವದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದರು. ದೇವಿಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯು ಕೂಡ ಕದಲದೆಂದು ಅವರ ಗೃಹವಾದ ನೆಂಬುಕೆಯಿತ್ತು. ಅವರ ದೃಢನಿಶ್ಚಯ, ಮನೋನಿಗ್ರಹ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಗೃಹಸ್ಥವೃತ್ತಿ, ಸತ್ಯ, ಅಹಿಂಸಾ, ಭೂತದಯೆ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳು ಅವ್ರತಿಮವಾಗಿದ್ದವು. ಕೇವಲ ಚಾರಮನಿಯನ್ನು ಮುಕ್ತಿ ನೀಡು ಕಡಿದು ಸಂಜೆಯವರೆಗಾದರೂ ಊಟಮಾಡದೆ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಹತ್ತುಹತ್ತು ಮೈಲಿ ನಡೆದಾದರೂ ಪರ ಊರೊಳಗಿನ ಸಾವಿಗೆ ಪೋಗಿ ವಿಡೆ ಕಲಿಯಬೇಕೆಂಬ ಅವರ ಸಾಹಸವು ದೃಢನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಲಗ್ನವಾದರೂ ಕೂಡ ಪತ್ನಿಯು ಕೂಡ ಮಾನ ತಡೆದ ಕಾರಣಿಕ ಸಂಗಂಧವನ್ನಿಡದೆ ಕೇವಲ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು, ಪಿತ್ರಮುಣದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಗಸ್ತೋ ವೈಕಂಠವನ್ನೋ ಪರಿಯೇಲಿದು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆಯುವ ಮಕ್ಕಳು ಗೋಚಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ಅನುಕರಣೀಯವಾಗಿ. ಪೆಂ ತಿಯು ತಾರಮನೆಯಿಂದ ಅತ್ತೀಮನೆಗೆ ಬಂದಿರುವಳೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಎಲ್ಲಿ ಮನವು ಕಡೆಗಿ ವೋಹಪರವಶ ವಾಗುವದೋ ಎಂದು ಭಯಗೊಂಡು ಊರಹೊರಗಿನ ತೋಟದಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ವರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನೆಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಎಂಥ ಅದ್ಭುತ ನಿಗ್ರಹಶಕ್ತಿಯಿದು! ಅವರು ಕಾಮಿನಿಯಂತೆ ಕಾಂಚನವನ್ನೂ ಅಷ್ಟೇ ಬಲವಾಗಿ ಗೆದ್ದಿದ್ದರು. ಇವರು ವೈದ್ಯಕೀ ವೃತ್ತಿಯನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ದಾಗ ಶ್ರೀಮಂತ ರೋಗಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಹಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು ಆಗ್ರಹದಿಂದ ಕೊಳಹೋದರೂ ಒಳ್ಳೆಂದು ವೋರಿತರುವಿದ ಧೀರರಿವರು. ಒಬ್ಬ ಬಡ ರೋಗಿಯು ಉಗ್ರ ಜ್ವರದಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿದ್ದರೂ ಹಾಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲದುದಕ್ಕಾಗಿ ಬರೀ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನೇ ಅವನಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಬದಿ ಗೊತ್ತಿ ಪರಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಣಗುವ ಈ ವೀರನು ಗಾಲಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೂ ಹೆದರದೆ ಅನ್ಯರ ಮೇಲೆ ಭಾವಪಾತದ ಉಪವಾಸವಿದ್ದಾದರೂ ಪರರಿಗೆ ಒಂದು ತುತ್ತು ಅನ್ನವನ್ನೀಯುವ ಈ ಭಗದ್ಭಕ್ತನಂಥವರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅತಿ ವಿರಳ. ಪೋಗಿನ ಹಾವಳಿಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದೇಹ

ವನ್ನು ಗಂಡಾಂತರಕ್ಕೊಡ್ಡಿಯಾದರೂ ಪ್ಲೇಗಿನಿಂದ ಪೀಡಿತನಾದ ಒಬ್ಬ
ನಿರಾಶ್ರಿತ ಅನಾಥನ ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಅಂತಃಕರಣವುಳ್ಳವ
ನಿವನು.

ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ಸುವರು ಪೇಸಿದ ಅಹಿಂಸಾಮಾರ್ಗವು ಅವ್ಯವ
ಹಾರ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುವ ಮಹನೀಯರ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಚರಿತ್ರೆ
ಯನ್ನೋದಲಿ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ನಾಗರಹಾವನ್ನು
ಕೊಲ್ಲಲು ದ್ಯುಕ್ತರಾದ ತನ್ನವರನ್ನು ತಡೆದು ಅದರ ಜೀವನನ್ನುಳಿಸಿ ಕುಶ
ಲನಾದ ಮಾಡಿಗಾರನಂತೆ ಅದನ್ನು ತನ್ನನ್ನು ಒಂಬಾಲಿಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಊರಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟುಬಂದನು. ತನ್ನ ಮನೆಯ ಕಂಬಕ್ಕೆ
ಹತ್ತಿ ಕೊರೆಯುತ್ತಿರುವ ಗೆದ್ದಲಿಯ ಹುಳವನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು
ಕೆಳಗೆ ಕೆಡವಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅನುಕಂಪಿತರಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಆ ಹುಳ
ಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದನ್ನೇ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಕಂಬಕ್ಕೆ ತಗಲಿಸಿ ಪುನಃ ಮೇಯ
ಲು ಅನುವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಕಂಬವು ಜರ್ಜರಿತವಾಗಿ ಮುರಿದು
ಮನೆಯು ಕುಸಿಬಿದ್ದರೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ವಿಚಲಿತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ವತ್ರ
ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಇವನ ಶಕ್ತಿಯು ಅದ್ಭುತ
ವಾಗಿತ್ತು. ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಸೋರುತ್ತಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಂಚನ್ನು
ಹೊಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ ಕೂಲಿಯವನು ತನಗಾಗಿ ಬಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವನ್ನು
ಕಂಡು 'ಪರಮಾತ್ಮನು ನನಗಾಗಿ ಹೀಗೆ ತಾಪಬಡಬೇಕೇ?' ಎಂದು
ವನದಲ್ಲಿ ಕೊರಗಿ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಹಣೆಹಣೆ ಬಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವನು. 'ಈ
ಕೂಲಿಯವನು ಕೆಳಗಿಳಿದು ಒಂದು ಬಿಡಿಸುವತನಕ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಇವನ
ಉಗ್ರತಪಸ್ವರ್ಯದ ಫಲವಾಗಿ ಲಗಡೆಗೆ ಸಿದ್ಧಿಗಳೂ ಕೈವಶವಾಗಿದ್ದವು.
ಆದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಹಾ
ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ನಕ್ಕೇ ಮೋಗಬಯಸಿದ ತನ್ನ ತಂಜೆಯ ಪ್ರೀತಿ
ಗಾಗಿ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿಯೇ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಕೆಲಕಾಲ ಪುಟ್ಟಿಸಿದನು.
ಹೀಗೆ ಒಂದೇ, ಎರಡೇ, ಈ ಮಹಾಮಹಿಮನ ವಿಭೂತಿವಿಶೇಷವನ್ನು
ಈ ಚಿಕ್ಕ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೆಂತ ಬಣ್ಣಿಸಲಿ! ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು
ಓದುವಾಗ ಇಂಥ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷನು ನಿಜವಾಗ ಇದೇ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೊನ್ನೆ

ಮೊನ್ನೆ ಬಿಳಿ ಹೋದನೇ ಎಂದು ನಾಚಕರು ಸಂಶಯಪಡುವಂತಿದೆ. ಆದರೆ ಅವನನ್ನು ಕಣ್ಣುಟ್ಟಿ ಕಂಡವರು ಈಗ್ಯೂ ಜೀವಿಸಿರುವದರಿಂದ ಹಾಗೆ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಮನೆತನವನ್ನೇ ತಪೋವನ ವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಈ ಪರಮ ಕರುಣಾಶಾಲಿಯಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನ ದಿವ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಓದಿ, ಪುನಃ ಓದಿ ಕೇಳಿಯೂ ತೃಪ್ತಿಯುಂಟಾಗ ದಷ್ಟು ರಸವು ಇದರಲ್ಲಿದೆ. ನಾಚಕರು ಸವಿದು ನೋಡಲಿ.

ಈ ಚರಿತ್ರೆಯ ಲೇಖಕರಾದ ಶ್ರೀ. ಹಳ್ಳೆಪ್ಪನವರ ಗೋವಿಂದರಾ ಯನು ತರುಣನೂ ಬರಹಕ್ಕೆ ಇದೇ ಮೊದಲುಮಾಡಿದವನೂ ಆದರೂ ವಿಚಾರ ಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನುರಿತ ಹಂಚಾದ ಅನುಭ ವಿಕ ಹಳಬನಂತೆ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ರೂಪಗೊಂಡಿದ್ದು ಅಭಿನಂದನೀಯ ವಾಗಿದೆ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಾಡನುಡಿಯ ಸೇವೆಗೆ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು ಕೈ ಮುಂದೆ ಚಾಚಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇವೆ. ಕರ್ಮವೀರ ಮುದ್ರಣಾಲ ಯದ ಒಡೆಯರಾದ ಶ್ರೀ. ಹುಕ್ಕೇರಿಕರ ರಾಮರಾಯರ ಉಪಕಾರವನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸದಿರಲಾರೆವು.

ಓಂ ಶಾಂತಿಃ

ಧಾರವಾಡ { ಸುರೇಂದ್ರ ಶಿವರಾವ್ ದೇಸಾಯಿ, ಎಂ. ಎ.
ತಾ. ೧೫-೧೧-೧೯೩೧. } ಸಂಪಾದಕ, ಸ್ವಧರ್ಮ.

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ಪುಟ

ಪುಟ

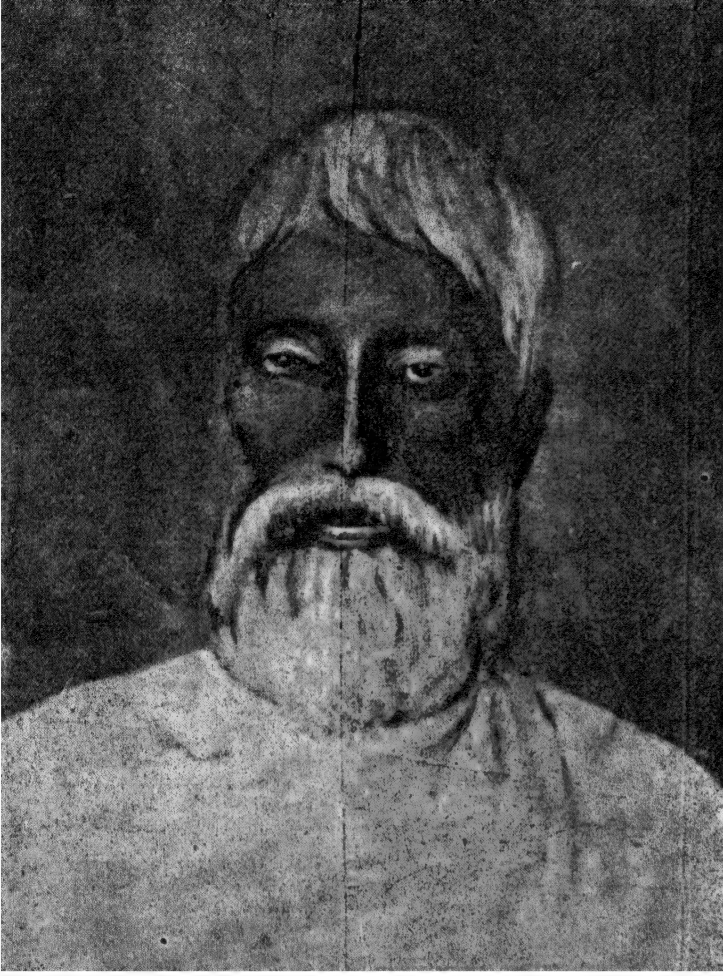
ಸೀರಿಕೆ

೧—೪

೧	ನೆಯ ಪ್ರಕರಣ	ಬಾಲ್ಯ	೪—೨
೨	,,	ವೈದ್ಯಕೀ ಅಭ್ಯಾಸವೂ ವೈದ್ಯ ವೃತ್ತಿಯೂ.	೧೨—೨೨
೩	,,	ದ್ವಿತೀಯ ವಿವಾಹವೂ ವೈದ್ಯಕೀ ವ್ಯವಸಾಯವೂ.	೨೩—೩೨
೪	,,	ಮಂತ್ರೋಪದೇಶಗ್ರಹಣವೂ ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರ ಯಾತ್ರೆಯೂ	೩೩—೪೩
೫	,,	ಶ್ರೀ. ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ದರ್ಶನ	೪೪—೭೦
೬	,,	ದೇವಭೋಗದಲ್ಲಿ ವಾಸ	೭೧—೮೫
೭	,,	ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ ಹಾಗೂ ಗುರುಸ್ಥಾನ	೮೫—೧೧೮
೮	,,	ಭಕ್ತರೊಡನೆ	೧೧೯—೧೩೨
೯	,,	ಮಹಾಸಮಾಧಿ	೧೩೩—೧೪೭

ಶಿಷ್ಯ

i—vii

ಸಾಧುವರ್ಯ ನಾಗಮಹಾಶಯರು

Vasant Printing Works Dharwar.

स्थापकाय च धर्मस्य सर्वधर्मस्वरूपिणे ।

अवतारवरिष्ठाय रामकृष्णाय ते नमः ॥

ಸಾಧುವರ್ಯ ನಾಗಮಹಾಶಯರ

ಚರಿತ್ರೆಯು.

ॐ

ಸೀತಿಕೆ

ಹೃದಯದಿಂದ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಕದಲಿ ಜೀವನಕಲಹವು ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೂ ಸರಿಯಾಗಿ
ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಧೈಯಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು
ಯಾರಿಗೂ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಧೈಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು,
ಗುರಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದು, ಜಗತ್ತಿನ ನಿಯಮವೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ನಿಯಮವು
ಮಾನವವಿಕಾಸದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತುವದು. ಆದರೂ ಸರ್ವ
ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಜೀವನದ ಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು
ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ; ಆದರ್ಶದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಅವರಿಗೆ ತೋರದು. ಬಹುತರ
ವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನಪ್ರವಾಹವು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಎದುರಿಗಿನ
ಆಚೆಯ ದಂಡೆಗೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಜೀವಿತದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿದು ಆ ಪ್ರಕಾರ
ತಮ್ಮ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಟ್ಟು ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಭಾಗ್ಯವಂತರು ಬಹು ವಿರಳ. ಈ
ಭಾಗ್ಯವಂತರೇ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಮಾಜದ ತಿರುಕೆಂದೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ
ದೀಪಸ್ತಂಭವೆಂದೂ ಹೇಳಲು ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ. ಅವರ ಜೀವನದೀಪವು ಅಂ
ಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಪೇಚಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕರಿಗೆ ಧೈಯದ ದಾರಿಯನ್ನು
ತೋರಿಸುವದು. ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಮಹಾತ್ಮರು
ಆಗಾಗ್ಗೆ ಉದಯಿಸಿ ತಮ್ಮ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಆ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನೇ ಧೈಯದ
ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿರಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಪ್ರಗತಿಯಾಗಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವ
ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಮಹಾತ್ಮರು ಹುಟ್ಟಿರುವರೋ, ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನರ

ಪ್ರಕೃತಿ ಗುಣವು ಈ ಧೈಯ ವಿಷಯಕ ಜಾಗ್ರತ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕವಾಗಿರುವದೋ ಅದೇ ದೇಶವು ನಿಜವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದದ್ದು.

ಶೃಂವಂತು विश्वे अमृतस्य पुत्रा, आये धामानि दिव्यानि तस्थुः ॥

वेदाहमेतं पुरुषं महांतं, आदित्यवर्णं तमसः परस्तात् ॥

तमेव विदित्वातिमृत्युमेति नान्यः पंथाविद्यतेऽयनाय ॥

“ ಅಯ್ಯಾ ಅಮೃತವಸ್ತುವಿನ ಮಕ್ಕಳೇ, ದಿವ್ಯಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರೇ, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳಿರಿ. ತಮಸ್ಸಿನ ಆಚೆಗಿದ್ದ ಸೂರ್ಯ ಕಾಂತಿಯ ಆ ಮಹಾಪುರುಷನನ್ನು ನಾನು ಕಂಡಿರುವೆನು. ಅವನೊಬ್ಬನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಮಾತ್ರ ಅಮೃತತ್ವವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಮತ್ತೆ ಎರಡನೆಯ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ. “ ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಜೀವನದ ಧೈಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಉದ್ದೇಶವಿರುವದೆಂದು ವೈದಿಕ ಋಷಿಯು ಸಾರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಅಮರತ್ವದ ನಿಧಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಪುನಃ ದೊರಕಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಘ್ನ ಪರಂಪರೆಗಳಿಗೆದುರಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ ! ಮತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿನಿಯಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅದನ್ನು ದೊರಕಿಸದೆ ಬಿಡನು. ಅದು ದೊರೆಯುವವರೆಗೆ ಈ ಯುದ್ಧವು ನಿಲ್ಲದು.

ಇಂಥ ಅನೇಕ ದೈವೀಪುರುಷರಿಗೆ ಜನ್ಮವೀಯುವ ಭಾಗ್ಯವು ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಿಗಿಂತ ನಮ್ಮ ಭರತ ಭೂಮಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೊರಕಿದೆ. ಈ ಮಹಾಪುರುಷರ ತೇಜಸ್ಸು ಯುಗಯುಗಾಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವದು. ತವ್ವುದಾರಿಯಿಂದ ಸಾಗಿದ ಮಾನವ ಜಾತಿಗೆ ಅವರ ಜೀವನವು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗುವದು. ಭರತ ಭೂಮಿಗೆ ಅನೇಕ ರಾಜಕೀಯ ಆಧವಾ ಆರ್ಥಿಕ ಗಂಡಾಂತರಗಳೊಡಗಿದ ಕಾಲವು ಅದರ ಕೇಡುಗಾಲವಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಇಂಥ ಮಹಾಪುರುಷರ ಜ್ಞಾನದ ಬೆಳಕು ತೋರದೆ, ದೇಶವೆಲ್ಲವೂ ಅಂಧಕಾರಮಯವಾಯಿತೋ ಅಂದೇ ಅದರ ಬಹು ದುರ್ಭಾಗ್ಯದ ಕಾಲವು.

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯ ವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ವಿಕಾಸವು ತೋರಿಬಂದಿತು. ಅದ್ಭುತ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವುಳ್ಳ ಅನೇಕ ದೈವಿಕ ಪುರುಷರ ಉದಯವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ. ಭೌತಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರದೊಡನೆ ಪರಮಾರ್ಥ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಾಗಿಸಿದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇವರ ಉಪದೇಶ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪರಮಾರ್ಥದ ಗೆಲುವಾಯಿತು. ಈ ಮಹಾತ್ಮರ ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ ಶ್ರೀ. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರು ನಿರುಪಮ ಜ್ಯೋತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವರು. ಅವರ ಅವತಾರದಿಂದ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜೀವನದ ಹೊಸಯುಗವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತಲ್ಲದೆ, ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿಗೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನೀಯುವ ಶಕ್ತಿಸಂಗ್ರಹವು ಕೂಡ ಆಯಿತು. ದೊಡ್ಡದೊಂದು ತೆರೆಯು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ತೆರೆಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಪೂರ್ಣವಾಗುವಂತೆ ಅಥವಾ ಮಹತ್ವದ ಅಗ್ನಿಯು ತನ್ನ ಶರೀರದಿಂದಲೇ ಅನೇಕ ಕಿಡಿಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗುವಂತೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರು ಲೋಕಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯಸಂಘವೊಂದನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿನೇಕರು ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿನೇ ಕರು ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿ ಏಕಾಂತವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಪರಮೋಚ್ಚ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲಿದ್ದವರನ್ನು ಉತ್ಕಟ ಧಾರ್ಮಿಕ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ತುಂಬಿದರು. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರ ಇಂಥ ಅನೇಕ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲೊಬ್ಬರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲುದ್ದೇಶಿಸಿದೆ. ಈಗಿನ ಸಮಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸದ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕರು ಅತ್ಯಂತ ಸನ್ಯಸ್ತವೃತ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವೃತ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಹೇಗೆ ಇರಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಈ ಚರಿತ್ರೆಯು ಬಹು ಚೆನ್ನಾದ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

೧ನೆಯ ಪ್ರಕರಣ

ಬಾಲ್ಯ.

ಸಾಧುವರ್ಯರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಸ್ವಾಮೀವಿವೇಕಾನಂದರ ಚರಿಸ್ಮರಣೀಯವಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವಾ“ ಪೃಥ್ವಿಯ ದೂರ ದೂರ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿರುವೆನು. ಆದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರಂಥ ಮಹಾತ್ಮನನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಅವರು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪೂರ್ವಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಗಂಜ ಎಂಬ ಬಂದರದಿಂದ ಒಂದೇ ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿ ದೇವಭೋಗವೆಂಬ ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರನಾಯಕರಾದ ಸಾಧುವರ್ಯ ದುರ್ಗಾಚರಣ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಜನ್ಮವು ಏಕ್ರಮ ಶಕೆ ೧೨೫೩ ಭಾದ್ರಪದ ಶುದ್ಧ ಷಷ್ಠಿಯ ದಿನಸ (ತಾ|| ೧—೮—೧೮೪೬ನೇ ಇಸವಿ) ಆಯಿತು. ಅವರ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ದೀನದಯಾಳ ಮತ್ತು ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು ತ್ರಿಪುರಸುಂದರಿ. ಅವರ ಮೂಲ ಊರು ತಿಲಡಿ ಎಂಬುದು. ಆದರೆ ಎರಡು ಮೂರು ತಲೆಗಳಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಹಿರಿಯರು ದೇವಭೋಗದಲ್ಲಿ ವಸತಿಯಾದರು. ದೀನದಯಾಳರಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಸಹೋದರಿಯರು. ಹಿರಿಯಳಾದ ಭಗವತಿಯು ಒಂಭತ್ತನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ವಿಧವೆಯಾಗಿ ಜೀವಮಾನ ಪರ್ಯಂತ ತನ್ನ ತಮ್ಮನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಳು. ಚಿಕ್ಕವಳಾದ ಭಾರತಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಶೇಷವೇನೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಕೃಚಿತ್ತಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳೆಂದೂ ಅಕ್ಕನಿಗಿಂತ ನೊದಲೇ ತೀರಿಹೋದಳೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ದೀನದಯಾಳರಿಗೆ ದುರ್ಗಾಚರಣರ ಹೊರತಾಗಿ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೂ ಒಬ್ಬ ಗಂಡುಮಗನೂ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆದರೆ ದುರ್ಗಾಚರಣರ ಜಿನ್ನಮೇಲೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಾರದಾಮಣಿಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದವ

ರೆಲ್ಲರೂ ಬಾಲರೋಗದಿಂದ ಮರಣಹೊಂದಿದರು. ಅವನ ತಾಯಿಯಾದರೂ ಕಡೆಯ ಮಗುವಿಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಭಗವತಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಇಬ್ಬರೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ ಸೂತಿಕಾರೋಗದಿಂದ ಕಾಲವಶಾದಳು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ದುರ್ಗಾಚರಣರೂ ಅವರ ತಂಗಿಯಾದ ಶಾರದಾಮಣಿಯೂ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ೯ ಮತ್ತು ೪ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತೃಹೀನರಾದರು. ದೀನದಯಾಳರು ದ್ವಿತೀಯ ವಿವಾಹದ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದ್ದರಿಂದ ಈ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳ ಪೋಷಣೆಯ ಭಾರವನ್ನು ಅವರ ಅಕ್ಕನಾದ ಭಗವತಿಯೇ ವಹಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಭಗವತಿಯಾದರೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಇವರನ್ನು ತಾಯಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದಳು. ದುರ್ಗಾಚರಣರ ಮೇಲಂತೂ ಇವಳದು ವಿಶೇಷ ಪ್ರೇಮ. ಭಗವತಿಯು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ತೋರಿಸಿದ ಅನುರಾಗದ ವಿಷಯವಾಗಿ “ನನ್ನ ಈ ಸೋದರತ್ತಿಯು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಾಯಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ದೀನದಯಾಳರು ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಪೂಜ್ಯಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರೂ ಬಹು ಧರ್ಮಪರಾಯಣರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಕಲಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಕುಮಾರತುಲಿ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ. ರಾಜಕುಮಾರ ಮತ್ತು ಹರಿಚರಣಪಾಲ ಚೌಧರಿ ಎಂಬ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ವೇತನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕುಮಾರತುಲಿಯಲ್ಲಿ ಅವರದೊಂದು ಹಂಚಿನ ಗುಡಿಸಲಿದ್ದು ಅವರು ಆದರಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪಾಲ ಇವರು ದೀನದಯಾಳರನ್ನು ಸೇವಕಭಾವದಿಂದ ನೋಡದೆ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದವರಲ್ಲೊಬ್ಬರೆಂದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸತ್ಯವಂತರೂ ನಿಷ್ಪ್ರಹರೂ ಧರ್ಮಪರಾಯಣರೂ ಆಗಿರುವ ದೀನದಯಾಳರ ಮೇಲೆ ಅವರ ನಂಬಿಗೆಯು ಬಹಳವಿತ್ತು. ಅವರು ಎಂದೂ ದೀನದಯಾಳರಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಲು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಅವರ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಕೊರತೆಯಾಗಿದ್ದದ್ದು ಕಂಡುಬಂದಿತು. ದೀನದಯಾಳರು ಆ ಹಣವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಾಕಿ ಅಸದ್ವಿನಿಯೋಗವಾಡಿಲಿಂಬ

ಬಗ್ಗೆ ಪಾಲರು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಶ್ಚಿತರಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಕೊರತೆಯಾದ ಹಣವನ್ನು ಲೆಕ್ಕದಿಂದ ತೆಗೆದುಹಾಕಿ ಸರಿಮಾಡಿ ಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಸುಮಾರು ಒಂದು ವರ್ಷದ ನಂತರ ಆ ಹಣದ ಕೊರತೆಯ ಕಾರಣವು ತಿಳಿಯಬಂದಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ದೀನದಯಾಳರ ಮೇಲಿನ ಅವರ ವಿಶ್ವಾಸವು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಬೆಳೆಯಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಪಾಲರು ದೀನದಯಾಳರಿಗೆ ಆದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದೇ ಕಾಲದ ಮತ್ತೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೆ ಅಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲ.

ಪಾಲರು ಉಪ್ಪಿನ ನಿಯಾತವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಆಗಾಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಸರಕನ್ನು ಡೋಣಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ನಾರಾಯಣಗಂಜಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಹಾದಿಯು ಕಳ್ಳರಿಂದ ಕೂಡಿದ ದಟ್ಟಡವಿಯೊಳಗಿಂದ ಹೋಗಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಆ ಸರಕಿನ ಕೂಡ ಅದರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಯಾವನಾದರೊಬ್ಬ ಶೂರನೂ ವಿಶ್ವಾಸಿಕನೂ ಆದ ಅಧಿಕಾರಿಯಿರುವದು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ಸಾರೆ ದೀನದಯಾಳರಿಗೆ ಇದೇ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿತು. ಸುಂದರಬನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಡೋಣಿಯು ಒಂದು ಸುರಕ್ಷಿತ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ದಟ್ಟಾಗಿ ಕತ್ತಲೆಗವಿಯಿತು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೋಗುವದು ಸುರಕ್ಷಿತವಲ್ಲವೆಂದು ದೀನದಯಾಳರು ತಿಳಿದರು. ಹತ್ತರದಲ್ಲಿಯೇ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹಾಳುಮನೆಯನ್ನೂ ಅದರ ಸುತ್ತಲು ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಎರಡು ಮೂರು ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನೂ ಕಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಡೋಣಿಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅವರು ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದರು.

ಎಲ್ಲ ನಾವಾಡಿಗರು ಊಟವಾದ ಕೂಡಲೇ ಮಲಗಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟರು. ಆದರೆ ದೀನದಯಾಳರು ಮಾತ್ರ ಕೈಯಲ್ಲೊಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಕೋಲನ್ನು ಹತ್ತರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಎಚ್ಚತ್ತಿದ್ದರು. ಕ್ರಮೇಣ ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆಯುತ್ತ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವವು ಬಂದಿತು. ಏನು ಗಂಟೆಯ ಸುಮಾರಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ದೀನದಯಾಳರು ಆ ಹಾಳುಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದರು. ಸ್ವಭಾವವಾಗಿಯೇ ಚಪಲರಾದ ಅವರು:

ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಡಲಾರದೆ ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ನೆಲವನ್ನು ಕೆದರಹತ್ತಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವರ ಕೈಗೆ ನಾಣ್ಯವೊಂದು ಹತ್ತಿದಂತಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ಕುತೂಹಲವು ಹೆಚ್ಚಿ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಮಣ್ಣನ್ನು ಆ ಸ್ಥಳದಿಂದ ತೆಗೆಯಲಾಗಿ ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಪಾತ್ರೆಯೊಂದು ಕಂಡುಬಂದಿತು. ದೀನದಯಾಳರಿಗೆ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿ ಅವು ಪೂರ್ವಕಾಲದವುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಆದರೂ ಅವರು ಚಂಚಲಚಿತ್ತರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಆ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಅದೇ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟರು; ಮತ್ತು ಆಗಿಂದಾಗಲೇ ಆ ಸ್ಥಳದಿಂದ ತಮ್ಮ ಡೋಣಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಬಂದರು. ನಾವಿಕರಿಗೆ ಕ್ಷಣಸಹ ವಿಲಂಬ ಮಾಡದೇ ನೌಕೆಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿಸಲು ಹೇಳಿದರು. ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಅವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು “ಆ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಆಶೆಯು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತವಾಯಿತು. ನಾನು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಶ್ರೀಮಂತನಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದೆ. ಆದರೆ ಆ ಹಣವು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಯಾವನಾದರೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನದಾಗಿರಬಹುದೆಂದೂ ಅದನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡರೆ ನಾನು ನರಕಗಾಮಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರವು ತಟ್ಟನೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಜಾರಿಬಂದು ಮೋಹಮಯವಾದ ಆಶೆಯಿಂದ ಪಾರಾದೆನು.”

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಬಾಲ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಶೇಷವೇನೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ಮಧುರಭಾಷಿಗಳಾಗಿಯೂ ವಿನಯಿಗಳಾಗಿಯೂ ಸದ್ವರ್ತನವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರೆಂದು ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ. ಅವರ ಶರೀರವು ಕೂಡ ಬಲವಂತವಿತ್ತು. ಸುಂದರವಾದ ಉದ್ದವಾದ ತಲೆಗೂದಲುಗಳು ತಲೆಯಿಂದ ಜೋಲುಬಿದ್ದಿರಲಾಗಿ ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಬೆಳ್ಳಿಯ ಎರಡು ಕಡಗಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ಯಾವತರಹದ ಆಭರಣವೂ ಇವರಿಗೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸ್ವಭಾವಸುಂದರರಾದ ಇವರು ಆಭರಣವಿಹೀನರಾದರೂ ಉಳಿದ ಹುಡುಗರಿಗಿಂತ ಚಲುವರಾಗಿಯೇ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರು.

ನೆರೆಯ ಹೆಂಗಸರಾದರೂ ಈ ಮಗುವನ್ನು ಕಂಡರೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹ ಇವರದೊಂದು ವಿಶೇಷಗುಣವೇನಿತ್ತೆಂದರೆ ಪರಕೀಯರಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನೂ ಇವರು ತಿನ್ನುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಶಾಂತಮಗುವು ನಕ್ಷತ್ರಮಯವಾದ ಆಕಾಶದ ಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಿನುಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಚಿಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಒಂದೇ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲುವದು. ತನ್ನ ಸೋದರತ್ತಿಗೆ “ಅವ್ವಾ, ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ ನಡೆಯೇ, ನನಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಇರಲು ಅಷ್ಟು ಮನಸ್ಸು ಬಾರದು.” ಎಂದು ಈ ಬಾಲಕನು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ನುಡಿಯುವನು. ಚಂದ್ರೋದಯವಾದ ಕೂಡಲಂತೂ ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ಕೈಗಳಿಂದ ಚಪ್ಪಾಳಿಯಿತ್ತು ಆನಂದದಿಂದ ಕುಣಿದಾಡುವನು. ಗಾಳಿಯಿಂದ ಮರಗಳು ಭರಭರ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಹೊಯ್ದಾಡುವಾಗ್ಗೆ ಅವು ತನ್ನನ್ನು ಆಟಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತಿರುವವೆಂದು ತಿಳಿದು ‘ಅವ್ವಾ, ಅವುಗಳ ಕೂಡ ಆಡಲು ನಾನು ಹೋಗಲೇ?’ ಎಂದೆನ್ನುವನು; ಮತ್ತು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವು ತನ್ನ ಜೊತೆ ಗಾರರೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವುಗಳಂತೆ ತಾನೂ ಮಾಡುವನು. ಎಲ್ಲರೂ ಮಗುವಿನ ಆಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತಸಬಡುವರು.

ಅವನ ಸೋದರತ್ತಿಯು ಇವನಿಗೆ ಪುರಾಣದೊಳಗಿನ ಅನೇಕ ಮನೋಹರ ಕತೆಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಹಾಭಾರತ ರಾಮಾಯಣಗಳೊಳಗಿನ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅವನನ್ನು ಮಲಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವನು ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳದೆ ಒಂದು ದಿನವನ್ನಾದರೂ ಕಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಎಂದಾದರೂ ಭಗವತಿಯು ಬೇಸತ್ತರೆ ಅವನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಕಾಡಿ ಬೇಡಿ ಅವಳಿಗೆ ಕಥೆ ಹೇಳಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದನು. ಎಷ್ಟೇ ಸಾರೆ ಈ ಕಥೆಗಳ ಕನಸುಗಳು ಅವನಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೆ ದೇವದೇವತೆಗಳ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆದರಿ ಎಚ್ಚರಾಗಲು, ಆ ದಿನ ಎಲ್ಲ ದುಡಿದು ಹೈರಾಣಾಗಿ ನಿದ್ರೆಹೋದ ಸೋದರತ್ತಿಗೆ ತೊಂದರೆಕೊಡಬಾರದೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸದೆ ಅವಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೂತುಬಿ

ಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಮುಂಜಾನೆ ಕನಸಿನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿ ಅವಳು ಭಯಗ್ರಸ್ತಳೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತಳೂ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಪುರಾಣಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಪ್ರಲ್ಹಾದನಂತೆ ನಾಗಮಹಾಶಯನಾದರೂ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಆಟಗೊಳಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಗೆಳೆ ಮರನ್ನು ಸಂತೋಷಬಡಿಸುವದಕ್ಕೇಂದು ಮಾತ್ರ ಯಾವಾಗಾದರೊಮ್ಮೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಆಟದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ ಚೇಷ್ಟೆಯಿಂದಾದರೂ ಆಗಲಿ ಸುಳ್ಳನ್ನೇಂದೂ ಆಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಸಸ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಪ್ರೇಮವು ಬಹಳವಿತ್ತು. ಅವನ ಸ್ನೇಹಿತರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಸುಳ್ಳು ಮಾತಾಡಿದರೆ ಅವರ ಕೂಡ ಯಾವ ತರಹದ ಸ್ನೇಹಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಆಟದಲ್ಲಿ ಎಂದಾದರೂ ಜಗಳ ಬಂದರೆ ಎರಡೂ ಬಣದವರು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗುವಂತೆ ಅದನ್ನು ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಬಗೆಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಂದಾಳೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ತನ್ನ ಸಾಧು ವರ್ತನದಿಂದ ಹಿರಿಕಿರಿಯರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಅವನು ಆಕರ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ದೀನದಯಾಳರ ಮಗನಂಥ ಸರಳನೂ ವಿನಯಿಯೂ ಸಭ್ಯನೂ ಆದ ಹುಡುಗನನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಿಲ್ಲವೆಂದೆನ್ನುವ ಅನೇಕ ಜನರು ಇನ್ನೂ ದೇವಭೋಗದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯನ ತಾಯಿಯು ತೀರಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಅವನ ಸೋದರತ್ತಿಯೇ ಅವನನ್ನು ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದಳು. ನಾಗಮಹಾಶಯನು ದೊಡ್ಡವನಾಗಹತ್ತಿದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯು ತೀವ್ರವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಈಗಿನಂತೆ ಆಗ್ಗೆ ಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಶಾಲೆಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾರಾಯಣಗಂಜದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಒಂದೇ ಒಂದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಿತ್ತು. ನಾಗಮಹಾಶಯನ ಶಿಕ್ಷಣವೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಇಯತ್ತಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಶಿಕ್ಷಣವು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವನು ಖಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನಾದನು. ದುರ್ಗಾಪೂಜೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ತಂದೆಯು ಊರಿಗೆ ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಕಲಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಸಾಗಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯಿದೆಯೆಂದು ಆತನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಆದರೆ ಮನೆಕ

ನವು ತೀರ ದರಿದ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲೆಂದು ಆತನು ಹೇಳಿದನು. ಆತ್ಯಂತ ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಕಲಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಯಾವ ದಾದರೊಂದು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೋ ಎಂದು ಅವನು ವಿಚಾರಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಡಾಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಾಲೆಗಳಿರುವವೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೇಗೋ ತಿಳಿಯಬಂತು. ಆದರೆ ಡಾಕಾಪಟ್ಟಣವು ನಾರಾಯಣ ಗಂಜದಿಂದ ೧೦ ಮೈಲು ದೂರವಿದ್ದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಿರುಗಿ ಬರಬೇಕೆಂದರೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ೨೦ ಮೈಲು ನಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ತಂದೆಯೂ ಸೋದರತ್ತಿಯೂ ಉಳಿದ ಮಿತ್ರರೂ ಹಿತಚಿಂತಕರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದು ಮಾಡುವದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಸಲಹೆಕೊಟ್ಟರು. ನಾಗಮಹಾಶಯನಾದರೋ ದೃಢ ನಿಶ್ಚಯವುಳ್ಳವನು. ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಸದೆ ಮರುದಿವಸ ಮುಂಜಾನೆ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಚುರಮರಿಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಡಾಕಾಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಡಾಕಾದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇಡೀದಿವಸ ತಿರುಗಾಡಿ ತನ್ನ ಮನಸಿಗೆ ಬರುವಂಥ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಸಂಜೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಮನೆಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನ ಸೋದರತ್ತಿಯು ನೆರೆಯ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇವನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ಕಾಣಲಾರದೇ ಜೇಸತ್ತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ನಾಗಮಹಾಶಯನು ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳಿಗೆ ಹಿಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಆನಂದವಾಯಿತು. ಮೊದಲು ಅವನಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಆ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಹತ್ತಿದಳು. ನಾಗಮಹಾಶಯನು ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ “ನಾನು ನಾಳೆ ನಿಂದ ದಿನಾಲು ಡಾಕಾಕ್ಕೆ ಕಲಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು. ಮುಂಜಾನೆ ಎಂಟು ಗಂಟೆಯೊಳಗಾಗಿ ಅಡಿಗೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅವನ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೂ ಆತುರತೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ಅವಳು ‘ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಬರದಂತೆ ದೇವರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ’ ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದಳು.

ಮರುದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ನಾಗಮಹಾಶಯನು ಡಾಕಾಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ನಾರ್ಮಲ್ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಿಷ್ಟನಾದನು. ಆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೫

ತಿಂಗಳು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದನು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಎರಡೇ ದಿನ ಮಾತ್ರ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಚಳಿಮಳೆ ಬಿಸಿಲುಗಳನ್ನೆ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ನಿಶ್ಚಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಪ್ಪದೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ದಿನಾಲು ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅತಿಶ್ರಮದಿಂದ ಅವನ ದೇಹಸ್ಥಿತಿಯು ಕೆಟ್ಟಿತು. ಈ ದಿನಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. “ಡಾಕಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಸಮೀಪದ ಅಡ್ಡದಾರಿಯೊಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ನನಗೆ ಏನೂ ದಣುವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹಸಿವೆಯಾದರೆ ಒಂದು ದುಡ್ಡಿನ ಚುರಮರಿಯನ್ನು ಕೊಂಡು ಹಾದಿಗುಂಟ ಮುಕ್ಕುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆನು.”

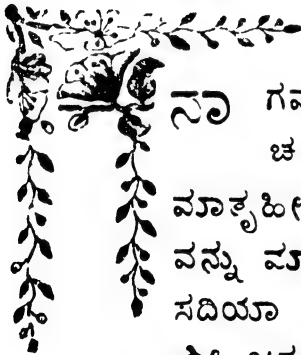
ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಶಿಕ್ಷಕನೊಬ್ಬನು ಇವನನ್ನು ಸ್ವಂತ ಮಗನಂತೆ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯನು ದಿನಾಲು ಬಹು ದೂರದಿಂದ ನಡೆದು ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು “ಮಗೂ, ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗಿಂಥ ದೂರಿನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ದಿನಾಲು ನಡೆದು ಬರುವದು ನಿನಗೆಷ್ಟು ಶ್ರಮವಾಗುವದು! ನೀನು ನನ್ನ ಸಂಗಡಲೇ ಇರಬೇರದೇ? ನಾನು ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲ ಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸುವೆನು.” ಎಂದು ಆ ಶಿಕ್ಷಕನು ಒಂದು ದಿನ ನುಡಿದನು. ಆದರೆ ಉದಾರಾಂತಃಕರಣದ ನಾಗಮಹಾಶಯನು “ಇಲ್ಲ, ಸ್ವಾಮಿ. ನನಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಏನೂ ಶ್ರಮವೆನಿಸುವದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಈ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಶಿಕ್ಷಕನು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನಾಗಿ ಈ ಹುಡುಗನು ವಂದಿ ಎಂಥ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನಾಗುವನೋ ಎಂದು ಅಂದನು. ಆ ಶಿಕ್ಷಕನು ನಾಗಮಹಾಶಯನ ಭವಿಷ್ಯಜೀವನವನ್ನು ನೋಡಲು ಬದುಕಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಭವಿಷ್ಯವು ನಿಜವಾಗಿದ್ದದನ್ನು ನೋಡಿ ಎಷ್ಟು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದನು!

ನಾಗಮಹಾಶಯನು ಡಾಕಾಶಹರದ ನಾರ್ಮಲ್ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಮಾತ್ರ ಕಲಿತಿದ್ದರೂ ಒಂಗಾಲೀ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಅಸಾಧಾರಣ ಪ್ರಭುತ್ವವುಳ್ಳವನಾದನು. ಅವನ ಕೈಬರಹವು ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿಯೂ ಲೇಖಗಳು ಸುಲಭ, ಸರಳ, ವಿಚಾರಶೀಲ ಮತ್ತು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವನ್ನೊದ್ದಿದರೆ ಇಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನ ಬಾಲಕನು ಇಂಥ

ಲೇಖಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕಾದರೆ ಅವನ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಯು ಬಹು ಪ್ರಖರವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಎಲ್ಲ ಲೇಖಗಳೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳಿಂದಲೇ ತುಂಬಿದವುಗಳಾಗಿದ್ದವು. ನಾಗಮಹಾಶಯನು ಈಚೆಗೆ ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಈ ಲೇಖಗಳು 'ಬಾಲಕರಿಗೆ ಉಪದೇಶ' ವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವು. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅವನು ಎಷ್ಟೇ ದಿನ ಗುಪ್ತವಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅವನ ಜೀವದ ಗೆಲೆಯನಾದ ಸುರೇಶಚಂದ್ರದತ್ತನಿಗೆ ಅದು ಮುದ್ರಿತವಾಗುವವರೆಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪುಸ್ತಕವು ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಮೇಲೆ ಅದರದೊಂದು ಪ್ರತಿಯು ಇವನಿಗೆ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಹಳ್ಳಿಯ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಹಂಚಿದನು. ಇವತ್ತಿಗೂ ದೇವಭೋಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ದೊರೆಯಬಹುದು.

೨ನೆಯ ಪ್ರಕರಣ

ವೈದ್ಯಕೀ ಅಭ್ಯಾಸವೂ ವೈದ್ಯವೃತ್ತಿಯೂ.

ನಾಗಮಹಾಶಯನು ಈಗ ದೊಡ್ಡವನಾದನು. ಪ್ರಪಂಚದ ಬಂಧನವನ್ನು ದೃಢಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಮಾತೃಹೀನ ಹುಡುಗನ ಸೋದರತ್ತಿಯು ಅವನ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ವಿಕ್ರಮಪುರದಲ್ಲಿ ರಾಯಸದಿಯಾ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದ ಒಬ್ಬ ಸ್ಥಿತವಂತ ಗೃಹಸ್ಥರಾದ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಹೆಣ್ಣೊಂದು ವರ್ಷದ ಕುಮಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಪ್ರಸನ್ನಾಕುಮಾರಿ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಮದುವೆಯಾಗಿ ಐದು ತಿಂಗಳ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯನು ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಕೂಡ ಇರಹತ್ತಿದನು. ಕ್ಯಾಂಪೆಲ ವೈದ್ಯಕೀ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಉತ್ಕಟ ಉತ್ಸಾಹವು

ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೃಪ್ತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ವರೆ ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಘಟ್ಟಿಗೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲು ಶಕ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾದುದರ ಕಾರಣವೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಆ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯನು ಡಾಕ್ಟರ ಬಿಹಾರಿಲಾಲ ಭಾದುರಿ ಎಂಬ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವೈದ್ಯನಲ್ಲಿ ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಲಿಯಹತ್ತಿದನು. ಡಾಕ್ಟರ ಭಾದುರಿಯು ಈ ಹುಡುಗನ ಸುಶೀಲಸ್ವಭಾವವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಬಟ್ಟು ಬಹು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕಲಿಸಹತ್ತಿದನು. ದಿನಾಲು ಮುಂಜಾನೆ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ಡಾಕ್ಟರ ಭಾದುರಿಯವರಿಂದ ಪಾಠ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ನಾಗಮಹಾಶಯನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಓದಿ ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಏರಡು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದುಹೋದವು. ಆ ವರ್ಷವನೆಲ್ಲ ಬಹುಶಃ ಕಲಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಆತನು ತನ್ನ ವೈದ್ಯವೃತ್ತಿಯ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯು ತನ್ನ ತಂತ್ರೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಳು. ಇವನಿಗೆ ಆಕೆಯ ಕೂಡ ವಿಶೇಷ ಪರಿಚಯವನ್ನೂ ಸ್ನೇಹಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಲೆಕ್ಕೆ ಸಮಯವೇ ಒದಗಲಿಲ್ಲ. ಸಮಯವು ದೊರಕಿದಾಗ ಕೂಡ ಆಕೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ಇವನು ನಾಚುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನು ತನ್ನ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಹೆಂಡತಿಯು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದಾದರೆ ಇವನು ಯಾವದಾದರೊಂದು ಮರವನ್ನು ಏರಿ ಆಕೆಯ ದರ್ಶನದಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಮೋಹವಶವಾಗಬಾರದೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ತರಹದ ವರ್ತನದ ಅರ್ಥವು ಅವನ ಸೋದರತ್ತಿಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ಹೋಯಿತು. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಈ ಹುಚ್ಚಾಟವೆಲ್ಲ ಮಾಯವಾಗುವದೆಂದು ಉಳಿದ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕರಂತೆ ಆಕೆಯೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಆಕೆಯು ಆಶೆಯು ಬಯಲಾಯಿತು. ಪಾಪ! ಆ ಹುಡುಗೆಯು ಆಮಾಂಶ ಬೇಸೆಯಿಂದ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಮರಣಹೊಂದಿದಳು. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಥೆಯಾದರೂ ಒಂದು ಭಾರವು ಹೋದಂತಾಗಿ ಹಗುರೆನಿಸಿತು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಮಾತ್ರವೇ ತನ್ನನ್ನು ಸಂಸಾರ ಬಂಧನದಿಂದ

ಬಿಡಿಸಿದನೆಂದು ತಿಳಿದು ಸಂತೋಷಬಟ್ಟನು. ಆದರೆ ಅವನ ತಂದೆಯು ಅವನ ಪುನರ್ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ ತನ್ನ ಮಗನಿಗಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಯೋಗ್ಯ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿ ತನ್ನ ಅಳಿಯನಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟು ಹೋದನು.

ನಾಗಮಹಾಶಯನು ಪುನಃ ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಆರಂಭಮಾಡಿದನು; ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ಔಷಧಗಳ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಂಡು ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲಿನ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಡ ಜನರಿಗೆ ಪುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ ಔಷಧವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉಪಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಔಷಧಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವದರಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಬಲ ರೋಗಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣವು ಕಂಡುಬಂದಿತೆಂದು ಡಾಕ್ಟರ ಭಾಮುರಿಯವರು ಅನೇಕ ಸಾರೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಜೇನೆಯನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ನಿಧಾನಿಸಿ ಯೋಗ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಅದ್ಭುತಶಕ್ತಿಯಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಅವನ ಅತ್ತೆಯು ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಅವನ ಔಷಧೋಪಚಾರದಿಂದಂಟಾಗುವ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಕಂಡು ' ನನ್ನ ಅಳಿಯನು ನಿಜವಾಗಿ ಮಹಾದೇವನೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಯಾವ ಔಷಧವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಅದು ಗುಣಕಾರಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ ' ಎಂದು ನುಡಿದಳು. ಕ್ರಮೇಣ ನಾಗಮಹಾಶಯನ ಹೆಸರು ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲೆಲ್ಲ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಹತ್ತಿತು. ಇನ್ನೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಇದ್ದಾಗಲೇ ಈ ತರುಣ ವೈದ್ಯನು ಬಡವರಿಗೆ ಆಧಾರಸ್ತಂಭನಾದನು. ರೋಗಿಗಳು ಹಿಂಡುಗಟ್ಟಿ ಅವನ ಮನೆಗೆ ಬರಹತ್ತಿದರು. ಅವನು ಬಯಸಿದ್ದರೆ ಈಗ ಧನವನ್ನು ಕೂಡ ಹಾಕಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಧೈಯವು ಹಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವದಿರದೆ ರೋಗಿಗಳ ಮತ್ತೆ ಬಡವರ ಸೇವೆ ಮಾಡುವದಾಗಿತ್ತು. ಪರರ ಸೇವೆಮಾಡುವ ಒಂದು ಸಮಯವನ್ನು ಕೂಡ ಅವನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಪರರ ಸೇವೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅತಿ ಕೀಳು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಅವನು ಹಿಂದು ಮುಂದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವನ ತಂದೆಯ ಮಿತ್ರರು ಈ ಗುಣದ ಲಾಭ

ಹೊಂದುವ ಆಶೆಯಿಂದ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಪೇಟೆಯ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತರಲಿಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು; ಅವನು ಅವರ ಅಕ್ಕಿಯ ಚೀಲಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊರೆಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಹೊತ್ತು ತುಂಬಾ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದನು.

ದುಃಖಿತರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಂತೂ ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಿದ್ಧನೇ. ಹತ್ತೋತಿಯೆಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಚಂದ ಮುನಶಿ ಎಂಬೊಬ್ಬ ಶ್ರೀಮಂತ ಮನುಷ್ಯನಿದ್ದನು. ಅವನು ಶ್ರೀಮಂತನಿದ್ದರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನನ್ನು ಕೂಡ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮನೆತನದ ಎಲ್ಲ ತರಹದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ದೂರಿನ ಆಪ್ತನೊಬ್ಬನಿದ್ದನು. ಇದಲ್ಲದೆ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಚಿಲ್ಲರೆ ಸಾಮಾನುಗಳಿಗಾಗಿ ಕೂಡ ನಾಗಮಹಾಶಯನ ಉದಾರಬುದ್ಧಿಯ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪ ಬುದ್ಧಿಯವನು ಅವನಿದ್ದನು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಆ ದೂರಿನ ಆಪ್ತನು ತೀರಿಕೊಂಡನು. ನೆರೆಹೊರೆಯ ಜನರಾರೂ ಅವನನ್ನು ಸೇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಆಪ್ತನ ಪ್ರೇತಕ್ಕೆ ದಹನ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಯಾರೂ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನೆರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ಸಿರಿವಂತ ಮನೆತನದ ಈ ಲಕ್ಷಾಧೀಶನು ಮನೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸಹಾಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರೂ ಯಾರೂ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಮುಂದುವರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹತಾಶನಾಗಿ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಮುನಶಿಯು ನಾಗಮನೆತನದ ವರ ಕಡೆಗೆ ಸಹಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಂದನು. ತಂದೆಯೂ ಮಗನೂ ಕೂಡಿ ಆ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಸಂಗದೊಳಗಿಂದ ಅವನನ್ನು ಪಾರುಮಾಡಿದರು.

ಡಾಕ್ಟರ ಭಂಡುರಿಯ ಕೈಕೆಳಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷಕಾಲ ಉಮೇದವಾರನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ವೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯನಿಗೆ ಸುರೇಶಬಾಬುವಿನ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಸುರೇಶನು ಹತ್ತೋತಿಯ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ದತ್ತಮನೆತನದವನು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಸಂಪರ್ಕವಾಗುವದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಅವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಸಮಾಜದ ಕಡೆಗೆ ಒಲವಿತ್ತು. ಸುರೇಶನು ನಿರಾಕಾರ ದೇವತೆಯ ಉಪಾಸಕನಿದ್ದು ಸಾಕಾರ ದೇವದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಏನೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯೂ ಪೂಜ್ಯಬುದ್ಧಿಯೂ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಾಗಮಹಾಶಯನಾದರೋ

ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪುರಾಣಪದ್ಧತಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹಿಂದುವಾದ್ದರಿಂದ ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯ ಪೂಜ್ಯಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತಾಳಿದ್ದನು. ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅವರ ನಡುವೆ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಚರ್ಚೆಗಳು ಎಸಗುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾಗಮಹಾಶಯನು ಪ್ರತಿಪಾದನ ಮಾಡುವದೇನೆಂದರೆ:— “ಹಿಂದೂಗಳ ದೇವದೇವತೆಗಳೂ ಬ್ರಹ್ಮನೂ ಎಲ್ಲವೂ ಸತ್ಯವೇ. ಬ್ರಹ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗುವದು ಕಠಿಣ. ಲಕ್ಷ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರಾದರೂ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರೋ ಇಲ್ಲೋ ಸಂಶಯವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ದೇವ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಿರುತ್ತದೆ. ಏನಯ್ಯಾ, ವೇದಗಳೂ ಪುರಾಣಗಳೂ ತಂತ್ರಗಳೂ ಮಂತ್ರಗಳೂ ಎಲ್ಲ ಸುಳ್ಳೆಂದು ಹೇಳುವ ಸಾಹಸವನ್ನು ನೀನು ಮಾಡುವಿಯಾ? ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವು ಅಂತಿಮಧೇಯವೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳೊಳಗಿಂದ ದಾಟಿ ಪಾರಾಗುವ ವರೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವು ದುರ್ಲಭವು. ಮಹಾನಾಯೆಯ ಕ್ಲಾಪಾಪಸಾದವಿಲ್ಲದೆ, ಆಕೆಯು ಹಾದೀ ಮಾಡಿ ಕೊಡದೆ ತಾಸಾಗಿಯೇ ಯಾವನೂ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾರನು.” ನಾಗಮಹಾಶಯನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುರೇಶನು ಒಳ್ಳೇ ಆವೇಶದಿಂದ “ನಿನ್ನ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಡು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯನು ದೇವ ದೇವತೆಗಳ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಮುಂದೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಹಾಕುವದನ್ನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಅಚಲ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ಸುರೇಶನು ಇಂಥ ಅಪ್ರತಿಮ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯನು ಬಹು ಬೇಗನೇ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಸುರೇಶ ಬಾಬುಗಳು ಪ್ರತಿದಿನ ಸಂಜೆಗೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ದಿನಾಲೂ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಾದವಿವಾದಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಒಬ್ಬನ ವಿಚಾರದ ಪ್ರಭಾವವು ಬೇರೊಬ್ಬನ ಮೇಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರೂ ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಬದುಕಿರುವ ವರೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸೌಹಾರ್ದವಿತ್ತು. ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ

ವಿಷಯವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಇವರಲ್ಲಿ ವಾದವಿವಾದಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಸುರೇಶಚಂದ್ರರು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಶ್ರೀ. ಕೇಶವಚಂದ್ರ ಸೇನರ ಬ್ರಹ್ಮಸಮಾಜದ ಮಂದಿರದ ಕಡೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೇಶವಚಂದ್ರರ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಮುಗ್ಧರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಾಜದ ಆಚಾರ-ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಅವರಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಾಜದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ “ಜೈತನ್ಯ ಚರಿತ್ರ” “ರೂಪಸನಾತನ” ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅವರು ಬಹು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಓದುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮೊದಲ ಮಾತುಕತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಜೀವನವು ಅತ್ಯಂತ ನಿರ್ಮಲವಿರುವದೆಂದು ಸುರೇಶರಿಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಬಹು ಸದಾಚಾರಿಗಳು, ಮಹಾ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠರು, ಕಡೆಯ ವರೆಗೂ ದೇಶಾಚಾರವನ್ನಾಗಲಿ, ಲೋಕಾಚಾರವನ್ನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಗೃಹಸ್ಥಾಚಾರವನ್ನಾಗಲಿ ಮೀರಿ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರದ್ಧೆ ಹಾಗೂ ಈಶ್ವರಾನುರಾಗಗಳು ಜನ್ಮತಃ ಇವರಲ್ಲಿದ್ದವು. ಒಮ್ಮೆ ಇವರ ಕೆಲವು ಗೆಳೆಯರು ನಾಸ್ತಿಕಮತದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೋದಿ ನಾಸ್ತಿಕ ಮತವನ್ನು ಪ್ರಚಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರೊಡನೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಇವರ ವಾಗ್—ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅದರಲ್ಲಿ ಸೋಲುತ್ತಿದ್ದರೂ “ಈಶ್ವರನಿರುವನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತಾಯಿತು. ಭಾವೀ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಹ ಒಣಗು ತರ್ಕವೇಕೆ? ಭಗವಂತನು ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನಿರುವನೆಂದು ಪುನಃ ಪುನಃ ಅವರು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಇವರ ಮನಸ್ಸು ತೊಡಗಿತು. ಅದರೂ ತಂದೆಯ ಆಗ್ರಹದ ಮೂಲಕ ಡಾ. ಭಾದುರಿಯವರ ಸಂಭಂಧವನ್ನು ಬಿಡುವದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ

ಭಾಷೆಯು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಬಂಗಾಲೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪುರಾಣ ತಂತ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಂಡಿತರಾರಾದರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವರ ಕಡೆಯಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷ ಅನುರಾಗದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿತ್ಯವೂ ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದಿನಾಲೂ ಸಂಜೆಗೆ ಕುಮಾರಟುಲಿಯ ಹತ್ತಿರವು ಸ್ಮಶಾನಘಾಟದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಚಿಂತಾಕುಲರಾಗಿ ಇರುಳೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಗರ್ಭಿರವಾದ ರಾತ್ರಿ! ಚಿಂತೆಗಳೆಷ್ಟೋ ಭುಗಿಭುಗಿಲೆಂದು ಉರಿಯುತ್ತಿವೆ! ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿರುವ ಆರಳೆಯ ಮರದೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಜಾಹ್ನವಿಯು ಸ್ವರ ಕೂಡಿಸಿ ಅದಾವುದೋ ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾದ ಕರುಣ ಗಾನವನ್ನು ಮಾಡುವಂತಿದೆ! ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. “ ಎಲ್ಲವೂ ಅನಿತ್ಯ, ಅನಿತ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮ ನೊಬ್ಬನೇ ನಿತ್ಯ, ಸತ್ಯ. ಆತನ ಲಾಭವಾಗದಿದ್ದರೆ ಈ ಜೀವನವು ವ್ಯರ್ಥ! ಅವನನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಾಣುವದು? ದಾರಿಯನ್ನಾರು ತೋರುವರು? ”

ಕಾಶೀ ಮಿತ್ರನ ಸ್ಮಶಾನ ಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಸಾಧು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ವ್ಯಾಕುಲರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮನದ ಅಳಲನ್ನು ಅವರೆದುರಿಗೆ ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಆದರೆ ಯಾರೂ ಅವರ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಎಲ್ಲರೂ ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಳ ಬೆನ್ನು ಕತ್ತಿರುವರೇ ಹೊರತು ಪರಾಭಕ್ತಿಯು ಅವರ ಉದಿಷ್ಟವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ತಾಂತ್ರಿಕನ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಯಿತು. ವಾಮಾಚಾರ ಸಾಧನೆಯು ಏಂತು? ಎಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕೇಳಲು ಆತನು ಅನೇಕ ಬೀಳತ್ಸ ವಿಷಯಗಳ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು, “ ತಾವಿನ್ನೂ ಅನೇಕ ಘಟ್ಟಗಳ ನೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ತಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರದ ಮರ್ಯಾದೆ ತಮಗೇನೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ” ಇಂಥ ಸಾಧು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟುವದಂತೂ ದೂರ ಉಳಿಯಿತು. ನಾಗಮ

ಹಾಶಯರಿಗೆ ಸಂಶಯ ತಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು. ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತಾಂತ್ರಿಕ ಸನ್ಯಾಸನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ಗೈಯುತ್ತಿದ್ದನು ಅವನ ಆಚಾರವು ಉದಾ-ವಾಗಿತ್ತು. ಅವನಲ್ಲಿ ಭೇದಬುದ್ಧಿ ಇದಿಲ್ಲ. ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಕಾರಣಾದಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ತೀರ್ಥವಾದ ಅಂತರ್ಧೃಷ್ಟಿಯವನಲ್ಲಿತ್ತು. ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಾಧನೆಯ ಕೂಡ ಮರ್ಮ ಹಾಗೂ ಷಟ್ ಚಕ್ರಗಳ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಆತಿ ಸರಲ ವಾಗಿಯೂ ವಿಶದವಾಗಿಯೂ ಆತನು ತಿಳಿಸಿಹೇಳಿದನು. ತಾಂತ್ರಿಕಸಾಧನೆ ಮಾಡುವ ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅರು ಹಲು ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅವರನ್ನು ಅಶೀರ್ವದಿಸಿ “ಜಗದಂಜಯ್ಯ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುವೆ” ಎಂದು ಆಶ್ವಾಸನ ಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಸಾಧಕನ ಬಗ್ಗೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸಾಧನೆಯ ಪಥದಲ್ಲಿ ಬಹು ಅಗ್ರೇಕರನಾಗಿದ್ದನು. ಕೊನೆಯ ವರೆಗೆ ಅವನಿಗೆ ಸ್ಪೃಹಿತಿಯು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಜೀವ ಹೊಗುವ ವರೆಗೂ ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪದೆ ಗಂಗಾನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಪಾಣ ಬಿಟ್ಟನು” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಉಪದೇಶದಂತೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕಟ್ಟಿರುಳಲ್ಲಿ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಜಪಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಒಂದು ದಿನ ದ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಶುಭ್ರ ಜ್ಯೋತಿಯ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಜಪ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಸುದ್ದಿಯು ದೀನದಯಾಲನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಆಗ ಅವನು ಬಹು ಕಳವಳಗೊಂಡನು. ತಡಮಾಡದೆ ವಧುವನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಅಳಿಯನಿಗೆ ಪತ್ರ ಪರಿದನು. “ಮಗನದು ತರುಣ ವಯಸ್ಸು. ಸಂಸಾರದ ಯಾವ ಬಂಧನವೂ ಇಲ್ಲ. ಅಂತೇ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಸಾಧು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳೊಡನೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವನು. ಮದುವೆಯಾದ ಕೂಡಲೇ ಈ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ತೊಲಗುವದೆ” ದೀನದಯಾಲನ ಭಾವನೆಯಾಗಿತ್ತು. ವಧುವೂ ದೊರೆತಳು.

ದೇವಭೋಗದಲ್ಲಿರುವ ರಾಮದಯಾಲ ಭುಯಿಯಾ ಇವರ ಹಿರಿಯ ಮಗಳಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಶರತ್ ಕಾಮಿನಿಯನ್ನು ವಧುವಾಗಿ ಯೋಜಿಸಿದರು. ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಸುದ್ದಿ ಬಂದಿತು. ಮಗನೆದುರಿಗೆ ವಿವಾಹದ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನಾಡಲು, ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಾನು ಮತ್ತೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು. ದೀನದಯಾಲನು ಬಹಳ ತಿಳಿಹೇಳಿದನು. ಎಷ್ಟಾದರೂ ಮಗನ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬೆಳೆದು ದೀನದಯಾಲನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದನು. ಮಗನೂ ಉಪವಾಸಬಿದ್ದನು. ದಿನಗಳು ಬಹು ಅಶಾಂತಿಯಿಂದ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. “ನಿನಗಾಗಿ ಶಿಷ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತು ತಪ್ಪಿಸಿ ಈ ವೃದ್ಧಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದ ಪಾಪ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ” ಎಂದು ದೀನದಯಾಲನೆಂದನು.

ನಾಗಮಹಾಶಯ:— ಮೊದಲನೆಯ ಮದುವೆಯಾಯಿತು. ಆಗ ಅವಳು ತೀರಿಹೋದಳು. ಸುಮ್ಮನೇ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳನ್ನೀಗ ಸಾವಿನ ಕೈಯಲ್ಲೇಕೆ ಕೊಡಬೇಕು?

ದೀನದಯಾಲ:— ಅವರವರ ಅದೃಷ್ಟದಂತೆ ಎಲ್ಲವೂ ಆಗುವದು. ನಾನು ನಿನ್ನ ತಂದೆ. ನನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ನೀನು ಮೀರಿ ನಡೆದರೆ ನಿಗಗೇನೂ ಲಾಭವಾಗಲಾರದು. ನಾನು ನಿನಗೆ ಶಾಪ ಕೊಡುವೆನು. ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಧರ್ಮ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಉನ್ನತಿಯಾಗದು.

ವಿಷಮ ಸಂಕಟ! ಒಂದೆಡೆ ತಂದೆಯ ಅಭಿಶಾಪ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಧರ್ಮದ ದಾರಿಗೆ ಪ್ರತಿಘಾತ, ಸ್ತ್ರೀ ಸಹವಾಸವು ನರಕದ ಮೂಲವು, ಅದನ್ನೇ ತಂದೆಯು ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಹಾಯ! ದೇವಾ ಇನ್ನೇನು ಗತಿ? ಅತ್ಯಂತ ಕಾತರನಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಂದೆಗಿಂದರು “ನೋಡಿರಿ, ಈ ವಿವಾಹದಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನ ದುಖಃ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ದಯಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿರಿ. ಮತ್ತೆ ನನ್ನನ್ನು ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಬೇಡಿರಿ. ತಮ್ಮ ಜೀವಮಾನಪರ್ಯಂತವೂ ತ್ರಿಕರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸೇವೆ ಮಾಡುವೆನು. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಸೊಸೆಯು ಮಾಡುವ ನೂರ್ಮಡಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸೇವೆಗೈಯುವೆನು. ನನ್ನನ್ನು ಮುಕ್ತಮಾಡಿರಿ.”

ಮಗನ ವಿಷಣ್ಣ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನ ಕಾತರ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಂದೆಗೆ ಬಸಳ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಅವನು “ಯಾರ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವೆನೋ ಅವನಿಗೆ ಅದರಿಂದ ದುಃಖವಾಗುವದೆಂದ ಮೇಲೆ ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವದೇ ಒಳಿತು. ಆದರೆ ದುರ್ಗಾಚರಣನು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ವಂಶವು ನಿರ್ವಂಶವಾಗುವದು. ಆ ಮೇಲೆ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಪಿಂಡದಾನ ಮಾಡುವವರಾರು?” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು. ದೀನದಯಾಲನು ಅತ್ಯಂತ ವಿಚಲಿತನಾದನು. ಆದರೆ ಉಪಾಯವೇನು? ತರ್ಕ, ಯುಕ್ತಿ, ತಿರಸ್ಕಾರ ಎಲ್ಲವೂ ವಿಫಲವಾದುವು. ವೃಥಾ ಹೃದಯನಾಗಿ ದೀನದಯಾಲನು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅಳಹತ್ತಿದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರಾಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದಿಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ತಂದೆಯು ಅಳುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಥೆಯಾಯಿತು. ಕಡೆಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರು, “ತಂದೆಯಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ವರಿಂಬುವವರು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನಿಂದ ಅವನು ಇಷ್ಟು ದುಃಖಪಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮ, ಕರ್ಮ ದೂರಾಗಲಿ. ನಾನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದರಿಂದ ಅವನ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವೆನು.” ತಡಮಾಡದೆ ತಂದೆಗೆ ಹೇಳಿದರು “ನಾನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು.”

ಅಕಸ್ಮಿಕವಾದ ಮಗನ ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ವೃದ್ಧನಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ. ಕಂಬನಿದುಂಬಿ ಮಗನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಮತ್ತೆ “ವಿವಾಹದ ಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲು ಊರಿಗೆ ಬೇಗನೇ ಪತ್ರ ಬರೆಯಿರಿ” ಎಂದು ನುಡಿದರು.

“ನೀನು ನನ್ನ ಮಾನವನ್ನುಳಿಸಿದೆ. ಅದರಿಂದ ನನ್ನ ಧರ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯಾಯಿತು. ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಮನಬಂದಂತೆ ನಡೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ದೇನೂ ತಡೆಯಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನು ನಿನ್ನ ಮನೋಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲೆಂದು ಕೃತ್ಯಾರ್ಪಕವಾಗಿ ಹರಿಸುವೆ” ನೆಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಗದ್ದದಕಂಠನಾಗಿ ದೀನದಯಾಲನೆಂದನು. ಕೂಡಲೇ ದೀನದಯಾಲನು ಪಾಲಬಾಬುಗಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಈ ಸುಖಸಂವಾದವನ್ನು ರುಹಿದನು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತಸಗೊಂಡು ಪಾಲಬಾಬುಗಳು ವಿವಾಹದ ಕೆಲವು ವೆಚ್ಚವನ್ನು ತಾವೇ ವಹಿಸುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬಲು ಹಿಗ್ಗು! ಆದರೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ! ಬಹು ಹತಾಶನಾಗಿರುವನು. ತಂದೆಗೆ ಮದುವೆಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ ನಂತರ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದರು. ಹಗಲು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತ ಇರುಳಲ್ಲಿ ಗಂಗಾನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅತಿಶಯ ವ್ಯಾಕುಲರಾಗಿ ರೋದಿಸಹತ್ತಿದರು. ಅಪರ್ಯಾಪ್ತ ದುಃಖ! ಅಸೀಮ ವೇದನೆ! ಊಟ ಉಡಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಮರೆತು ಹೋಯಿತು! ದೀನದಯಾಲನಿಗೆ ಈ ವಿಷಯವೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ವಿವಾಹದ ಮುಹೂರ್ತ ನಿಶ್ಚಯಿಸುವದು, ಊರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯುವದು ಮತ್ತು ಅವಶ್ಯಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಮಗ್ನ ನಾಗಿಬಿಟ್ಟನು.

ಎಲ್ಲವೂ ಅಣಿಯಾಯಿತು. ವರನ ಪೋಷಾಕಿನದೊಂದು ವಿಷಯವು ಉಳಿಯಿತು. ದೀನದಯಾಲನು ಮಗನಿಗೆ ತನ್ನ ಮನಸಿಗೆ ಬಂದ ಪೋಷಾಕು ಕೊಂಡು ತರಲು ಹೇಳಿದರು. ಮಗನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ದೀನದಯಾಲನು ತಾನೇ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಬಂದನು.

ಇಂದು ಊರಿಗೆ ಹೊರಡಬೇಕಾದ ದಿನ. ದೀನದಯಾಲನು ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವನು. ದಿನಾಲು ಸಂಜೆಗೆ ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಲು ಹೋಗುವಂತೆ ಇಂದೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹೋದರು. ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಮೊದಲು ಗಂಗೆಗೆ ಪೊಡಮಟ್ಟು ‘ತಾಯಿ, ನೀನು ಪತಿತ ಪಾವನೆಯೆಂದು ಕೇಳಿರುವೆನು. ಗೃಹಸ್ಥಾಶ, ಮದಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಮೇಲೆ ನನ್ನಲ್ಲಿನಾದರೂ ಮಾಲಿನ್ಯವುಂಟಾದರೆ ಅದನ್ನು ತೊಳೆದುಬಿಡು. ಸುಖದಲ್ಲಿಯೂ ದುಃಖದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನ ಶ್ರೀಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಎಡೆ ನೀಡು’ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ಊರಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು.

೨ನೆಯ ಪ್ರಕರಣ

ದ್ವಿತೀಯ ವಿನಾಹವೂ ವೈದ್ಯಕೀ ವ್ಯವಸಾಯವೂ

ವಾಹದ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹೀಗೆ ನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು “ ಶುದ್ಧ ಪ್ರಜಾಕಾಮರಾಗಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಅದರಲ್ಲಿನೂ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಋಷಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಇಂಥ ವಿನಾಹಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯರಿದ್ದರು. ಮೊದಲು ಬ.ಹ. ಚರ್ಯ ವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ ಸಂತಾನ ಕಾಮನೆ ಯಿಂದಲೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಸ, ಶುಕದೇವ, ಸನಕ ಸನತ್ಕುಮಾರರಂಥ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದು ಕಡೆಗೆ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹೀಗಾಗುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ತಪಸ್ಸೇ ಇಲ್ಲದ ಮೂಲಕ ದುಷ್ಟ ಸಂತತಿಯು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ.” ತಮ್ಮ ಎರಡ ನೆಯ ಮದುವೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು, “ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪಣೆ! ವಿಷವೆಂದು ತಿಳಿದರೂ ಅದನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇ ಕಾಯಿತು ”

ಮದುವೆಗೆ ನಾಲ್ಕಾರುದಿನ ಮೊದಲು ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳು ಊರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರು. ಶುಭದಿನವು ಬಂದಿತು. ವಧುವಿನ ಮನೆಯು ಅದೇ ಊರ ಲಿದೆ. ಸಮಾರಂಭದಿಂದ ಶುಭಕಾರ್ಯವು ಈಡೇರಿತು. ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ನೀರೆರೆದು ಬೆಳೆಯಿಸಿದ ಆಶಾಲತೆಯು-ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿದೆ ಬಗವ ತ್ವಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಹೆಣಗುವದು — ಕಮರಿತು. ದೈವ ದ್ವರ್ವಿಲಾಸದಿಂದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಹೆಣ ಗಳಿಸುವ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡಬೇಕಷ್ಟೆ. ಸೇವಾಪ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ತಿರಸ್ಕಾರ. ಸ್ವತಂ ತ್ರವಾದ ವೈದ್ಯಕೀ ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದರು. ಪಿತಾ ಪುತ್ರರು ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಬಂದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರು

ಹಣ (Fear) ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಹತ್ತಿದರೆಂದು ಸುರೇಶಚಂದ್ರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಅಧ್ಯಯನ ಸುಖ, ರೋಗಿಗಳ ಶುಶ್ರೂಷೆ, ಮಿತ್ರರೊಡನೆ 'ಸತ್ಯಧಾ ಏನೋದ' ಹಾಗೂ ಭಗವದ್ಭಜನೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಜೀವನವು ಸಮಾಧಾನಕರವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಕ್ಕ ಸ್ನಿಕವಾಗಿ ನೀಲಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮೋಡವು ತಲೆದೋರಿತು. ಅವರ ಸೋದರತ್ತಿಯು ರೋಗಗ್ರಸ್ತಳಾಗಿರುವಳೆಂದು ಓಲೆ ಬಂದಿತು. ಅವಳು ವೃದ್ಧ ವಯಸ್ಸು, ಮೇಲೆ ಆಮಾಂಶಿಯ ರೋಗ, ಹೀಗಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಬಹು ಉದ್ವಿಗ್ನರಾಗಿ ಊರಿಗೆ ಹೋದರು. ಸೋದರತ್ತಿಯು ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಆನಂದದಿಂದ “ನಿನ್ನ ಮೊಗ ಮೋಡಿ ಸಾಯುವೆನೆಂಬುದೆ ನನ್ನ ಪರಮ ಸೌಭಾಗ್ಯವೆಂದೆಣಿಸುವೆನೆ” ಎಂದು ನುಡಿದಳು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ವಿಶ್ವಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ತಾಯಿಯೊಂಟಿರುವ ಸೋದರತ್ತಿಯನ್ನು ಳಿಸುವದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಸಾಯುವ ಮೊದಲು ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಕರೆದು ಎಲ್ಲರ ಉಟವಾಗಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಮರಣ ಸಮಯಕ್ಕಿಂತ ಮಂಚೆ ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷಗಳ ವರೆಗೆ ರಾಮ ನಾಮ ಜಪ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. “ಇನ್ನೇನೂ ತಡವಿಲ್ಲವೆ” ಎಂದಳು. ನಾಗಮಹಾಶಯನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ “ನಿನ್ನ ಮನವು ರಾಮನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಾಗಲಿ” ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದಳು. ಇದೇ ಅವಳ ಕಡೆಯ ಮಾತು! ಅವಳು ರಾಮಮಂತ್ರ ದೀಕ್ಷಿತಳಾಗಿದ್ದಳು. “ರಾ” ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವಳ ಪ್ರಾಣವಾಯುವು ಹಾರಿ ಹೋಯಿತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ವಿವಾಹವಾದ ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಇವಳು ತೀರಿದಳು.

ಈ ಮೊದಲು ವಿಯೋಗವ್ಯಥೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯು ಸಹ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿಯ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಮಮತೆಯಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮೊದಲನೆಯ ಹೆಂಡತಿಯು ಮರಣಹೊಂದಿದರೆ ಅವರೇನೂ ವ್ಯಸನಪಡಲಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಾಯಿ ತೀರಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಆ ತಾಯಿಯ ಬದಲಾಗಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ತಾಯಿ ಗೊರಕಿದ್ದಳು. ಸೋದರತ್ತಿಯ ನಲುಮೆಯು ತಾಯಿಯ ದುಃಖವನ್ನು ಮರೆಸಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಈಗ ಅವಳೇ ತನ್ನನ್ನು ತೊರೆದು ಹೋದ

ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಒಳ್ಳೇ ಆಘಾತವಾಯಿತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಆಗಾಗ ಅವಳ ಚಿತಾಭೂಮಿಗೆ ಹೋಗಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಡವಿ ಯಡವಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ತಂಗಿಯಾದ ಶಾರದೆಯು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು, “ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಆಗ ಹುಚ್ಚೇ ಹಿಡಿಸಂತಾಗಿತ್ತು. ಸ್ನಾನಾಹಾರಗಳ ಪರಿವೆಯೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಒರಗಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಡೆಗೆ ತಂದೆಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದು ಅವನನ್ನು ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಬೇಕಾಯಿತು.”

ಸೋದರತ್ತೆಯ ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಂದೆಯ ಕೂಡ ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಬಂದರು. ದುಃಖದ ಉದ್ವೇಗವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಹತ್ತಿತ್ತೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯು ಮಾತ್ರ ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು. ಹಗಲಿರುಳೂ ಇದೇ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. “ಮನುಷ್ಯನು ಹುಟ್ಟುವದೇಕೆ? ಸಾಯುವದೇಕೆ? ಮರಣದ ನಂತರ ಅವನ ಗತಿಯೇನು? ಸೋದರತ್ತೆಯ ಗತಿಯೇನಾಯಿತು? ನನಗೇನಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ನೋವಾದರೆ ಧಾವಿಸಿ ಬರುವ ಅವಳು ನಾನೆಷ್ಟು ಅತ್ತು ಕರೆದರೂ ಬರುವದಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಸತ್ತಮೇಲೆ ಎಲ್ಲವೂ ತೊಲಗಿ ಹೋಗುವದೆಂದ ಮೇಲೆ ನನ್ನದು ನನ್ನದು ಎಂಬ ವೃಥಾ ಹಂಬಲವೇಕೆ? ಈ ಜನ್ಮ-ಜರಾ-ಮೃತ್ಯುಪೂರ್ಣ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ನಾನೇಕೆ ಜನಿಸಿ ಬಂದೆ? ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನದ ಉದ್ದೇಶವೇನು?”

ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಫೀ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ಅವರಾಗಿ ಅದನ್ನೆಂದೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಜನರು ಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ವ್ಯವಸಾಯದ ವ್ಯಾಪವು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯಹತ್ತಿತು.

ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡುವಾಗ್ಗೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಹ ಬಾಹ್ಯಾಡಂಬರವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಕುದುರೆಯನ್ನೂ ಗಲಿ

ಗಾಡಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಿಲ್ಲ. ದೂರದಿಂದ ಕರೆವು ಬಂದರೂ ಕಾಲು ನಡಿ
ಗೆಯಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಉಡಿಗೆ ತೊಟ್ಟು
ಕೊಂಡೇ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುಂದರವಾದ ಪೋಷಾಕು ವ್ಯವಹಾ
ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉಪಯುಕ್ತವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ದೀನದಯಾಲಯಕ್ಕೆ
ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಉಚಿತವೆಂದು ಕಂಡ ಪೋಷಾಕನ್ನು ಕೊಂಡು ತಂದಿ
ದ್ದರು. ಆದರೆ ಮಗನು “ ಈ ಪೋಷಾಕಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ನನಗಿಲ್ಲ.
ಇದೇ ಹಣದಿಂದ ಬಡಬಗ್ಗರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗುತ್ತಿ
ತ್ತಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು. ದೀನದಯಾಲಯ ಉಸುರ್ಗರೆದು “ ನಿನ್ನ
ವಿಷಯವಾಗಿ ನಾನು ಬಹಳ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆನು. ಆದರೆ
ನಾನು ಮೋಸಹೋದೆ. ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ನೀನು ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗತೊಡಗಿರುವಿ”
ಎಂದರು. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅನಭಿಜ್ಞನಾದ ಮಗನದೆಲ್ಲವೂ ವಿಚಿತ್ರವೇ!
ನೆರೆಹೊರೆಯವರಾರಾದರೂ ರೋಗಪೀಡಿತರಾಗಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಅನ್ನವಿಲ್ಲದೆ
ಕುಳಿತಿದ್ದರೆ ಅವರ ಯೋಗ್ಯ ಅನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ನಾಗಮಹಾ
ಶಯರು ಗುಟ್ಟುಕು ನೀರು ಸಹ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅಸಮರ್ಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ
ಕಡೆಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಹ ದುಡ್ಡು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ,
ಪಥ್ಯದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಸಹ ತಾವೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿರಾಶ್ರಿತ
ರೋಗಿಗಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದು ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.
ಹಸಿದು ಬಂದ ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ತಾವು ಊಟ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವ ಅನ್ನವನ್ನು
ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಂದು ದಿನ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಒಬ್ಬ ದರಿದ್ರನ ಮನೆಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ
ಮಾಡಲು ಹೋದರು. ರೋಗಿಯ ಅವಸ್ಥೆಯು ಬಹು ಶೋಚನೀಯ
ವಾಗಿತ್ತು. ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ತಾಸು ಅವನ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡಿ ಔಷಧ
ಕುಡಿಸಿದರು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಅವನನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋದರು.
ಚಳಿಗಾಲ, ಮುರುಕು ಮನೆ, ರೋಗಿಗೆ ಹೊದ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ವಸ್ತ್ರವಿಲ್ಲ.
“ ಇವನ ರೋಗ ಕಠಿಣವಿದೆ. ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡರೆ ಒದು
ಕುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲವೆ” ಎಂದು ತಿಳಿದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಾವು ಹೊದ್ದು
ಕೊಂಡಿರುವ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ರೋಗಿಯ ಮೈಮೇಲೆ ಹೊಚ್ಚಿ ಅಲ್ಲಿಂದ

ಹಾಗೆಯೇ ಹೊರಬಿದ್ದರು. ಆ ರೋಗಿಯು ಎಷ್ಟು ಕೂಗಿದರೂ ಇವರು ಹಿಂದಿರುಗಲಿಲ್ಲ. ಬಾಗಿಲದ ಹೊರಗೆ ನಿಂತು “ ಏನೂ ಭಯವಿಲ್ಲ; ನಾಳೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣುವೆನು ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೋದರು. ಮರುದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ರೋಗಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡಹತ್ತಿ ತ್ತಿದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ ಆಗ ನನಗಿಂತ ನಿನಗೆ ಬೆಚ್ಚಗಿನ ವಸ್ತ್ರಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆಯೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಅದನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟೆನೆ ” ದರು. ಮಗನ ಮೈಮೇಲೆ ಕಂಬಳಿಯಿಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ದೀನದ ಯಾಲರು ಆ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲ ಸಮಾಚಾರ ಕೇಳಿ ಒದರಾಡ ಹತ್ತಿದರು. ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಊಟವನ್ನೇ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಮಗನೂ ಊಟ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ದೀನದಯಾಲರು ಮರುದಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಕೊಂಡು ತಂದರು. ರೋಗಿಯು ಗುಣ ಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ ದಿನಾಲೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು ಅವರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದ ರೋಗಿಗಳನ್ನು ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ನಾಗ ಮಹಾಶಯರ ಕಡೆಗೆ ಕಳುಹುತ್ತಿದ್ದನು.

ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಒಬ್ಬ ಬಡ ರೋಗಿಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಲು ಹೋದಾಗ ರೋಗಿಯು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಲ್ಲಂಗವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಯ್ದು ರೋಗಿಯನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ದೀನದಯಾಲ ರಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲವೂ ಸರಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಚಿಕ್ಕ ಕೂಸೊಂದು ಮಾರಿಕಾ ಬೇನೆಯಿಂದ (Cholera) ಬಳಲುತ್ತಿತ್ತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಇಡೀ ದಿನ ಅದರ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಬದುಕಲಿಲ್ಲ. ಸುರೇಶ ಬಾಬುಗಳು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, “ ಆ ದಿನ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಹಣ ದೊರಕಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೆವು. ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ದುಃಖಿಸುತ್ತ ಬರಿಗೈಯಿಂದ ಬಂದರು; ಹಾಗೂ ನುಡಿದರು, ‘ ಪಾಪ, ಆ ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ಅದೊಂದೇ ಮಗು! ಎಷ್ಟು ಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಅದನ್ನು ಉಳಿಸುವದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮನೆ ಶೂನ್ಯವಾಯಿತು. ’ ಆ ರಾತ್ರಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ನೀರು ಸಹ ಕುಡಿಯಲಿಲ್ಲ.”

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ವೈದ್ಯಕೀ ವ್ಯವಸಾಯವು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯಹತ್ತಿತು. ಪಾಲ ಬಾಬುಗಳು ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಗೃಹ ಚಿಕಿತ್ಸಕ (Family Physician) ರನ್ನಾಗಿ ಯೋಜಿಸಿದರು. ಪಾಲ ಬಾಬುಗಳು ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಇನ್ನೂ ಡಾಕ್ಟರ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಮ್ಮ ಗೃಹಚಿಕಿತ್ಸಕರಿರುವವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೂ ಅಕಾಲ ಮರಣವು ಸಂಭವಿಸುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹರಲಾಲ ಪಾಲರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ಅವರ ಬಳಗದವರಲ್ಲೊಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯಳು ಮಾರಿಕಾ ಬೇನೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತಳಾದಳು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಔಷಧ ಕೊಡಹತ್ತಿದರು. ಆಕೆ ರೋಗವು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯಹತ್ತಿತು. ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಅವರು ಡಾ. ಭಾದುರಿಯವರನ್ನು ಕರೆತರಲು ಹೇಳಿದರು. ಡಾ. ಭಾದುರಿಯವರು ಬಂಸಮೇಲೆ ಯಾವ ಯಾವ ಔಷಧ ಕೊಟ್ಟರೆಂದು ಕೇಳಿದರು, ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ “ ಔಷಧ ಯೋಜನೆಯು ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ನಾನೇನೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಪಾಲ ಬಾಬುಗಳು ಎಷ್ಟು ಆಗ್ರಹಪಟ್ಟರೂ ಅವರು ಔಷಧ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ರೋಗಿಗೆ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಕಡೆಯಿಂದ ಔಷಧ ಕೊಡಿಸುವದು ಹಿತಕರವಲ್ಲವೆಂದು ಅವರು ಸೂಚಿಸಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ನಿಪುಣ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಿಂದ ರೋಗಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯಲಾಭವಾಗಲು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮೇಲಿದ್ದ ಪಾಲ ಬಾಬುಗಳ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಬೆಳೆಯಿತು. ಎಂಥ ದುರ್ಧರ ರೋಗವಿದ್ದರೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನೆಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಅವರು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಪೂರ್ಣ ಗುಣ ಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ ಪಾಲಬಾಬುಗಳು ಒಂದು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬಹುಮಾನವೆಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಕೊಡಹೋದರು. ಪ್ರತಿಪಾಲಕರೆಂದು ತಿಳಿದು ಪಾಲಬಾಬುಗಳ ಕಡೆಯಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಎಂದೂ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಏನು ಕೊಡುವದಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಶಂದೆಯವರಿಗೆ ಕೊಡಿರೆಂದು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಬಹುಮಾನದಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತೃಪ್ತರಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇನೋ ಎಂದು ತಿಳಿದು

ಪಾಲಬಾಬುಗಳು ಮತ್ತೆ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಹಿತ ಅದನ್ನು ಕೊಡ ಹೋದರು. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಹಳ ಬಲವಂತಪಡಿಸಹತ್ತಿ ದರು. ಕಡೆಗೆ ಅವರ ಅತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಆಗಮನ ಸಂಬಳ (Visit Fee) ಮತ್ತು ಔಷಧದ ಬೆಲೆ ಕೂಡಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಮಿಕ್ಕುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ನುಡಿದು ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಪಾಲಬಾಬುಗಳು ಉಳಿದ ಹಣವನ್ನು ಶಾರದಾ ಪೂಜೆಯ ಸಹಾಯಕ್ಕೆಂದು ದೀನದಯಾಲರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮೀಸಲಾಗಿಟ್ಟರು.

ಪಾಲಬಾಬುಗಳ ಕಡೆಯಿಂದ ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ದೀನದಯಾಲರು ಸಂಭ್ರಾಂತರಾಗಿದ್ದರು. “ ಅಲ್ಪ ವೇತನಗಾಗಿ ಈ ವೃದ್ಧ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಹ ನಾನು ನೌಕರಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು. ಈ ನನ್ನ ತಿಳಿ ಗೇಡಿ ಮಗನು ನ್ಯಾಯಪ್ರಾಪ್ತ ಹಣವನ್ನು ಸಹ ಉಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವನಲ್ಲ” ಎಂದು ಅವರ ವಿಚಾರ. ಎಷ್ಟು ಉಪದೇಶಿಸಿದರೂ ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥ! ಮಗನೆಂದನು “ ನೀವೇ ನನಗೆ ಧರ್ಮೋಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ. ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿದೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹಣವನ್ನೇಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ನಾನಿಷ್ಟು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಔಷಧದ ಬೆಲೆಯು ಬಹಳೆಂದರೆ ಆರು ರೂಪಾಯಿ ಆಗುವದು. ಮತ್ತು ಏಳು ದಿನಗಳ ನನ್ನ ಪರಿಶ್ರಮದ ಸಂಬಳವು ಹದಿನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಲಾರದು. ಅಂತೇ ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಅವರ ಕಡೆಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆನು. ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅಧರ್ಮವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನೀವಾದರೂ ಉಳಿದ ಹಣವನ್ನು ಎಂದೂ ಒಯ್ಯಬೇಡಿರಿ. ”

ದೀನದಯಾಲ:— ಪಾಲಬಾಬುಗಳು ಆತ್ಮ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟರೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲವೇಕೆ? ಹೀಗಾದರೆ ನಿನ್ನ ಉಪಜೀವನವು ಸಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ನಾಗಮಹಾಶಯ:— ಅದರ ಚಿಂತೆ ನನಗಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯಾಯವೆಂದು ತೋರಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಪ್ರಾಣ ಹೋದರೂ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪನು. ಮಿಥ್ಯಾಚಾರವು ಇಹಪರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು.

ಮಗನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ದೀನದಯಾಲರು ಮಗನೆಂದೂ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪಡೆಯಲಾರನೆಂದು ತಿಳಿದರು.

ಇತ್ತ ಮಗನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು; “ಹಾಯ್ ಹಾಯ್ ಇದೇ ಸಂಸಾರವೇ? ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇದು ಭವಾಟವಿಯು. ಭಲಬಲದಿಂದ ಹಣ ಗಳಿಸಿದವನೇ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಅವನೇ ಕೀರ್ತಿವಂತ. ಇಂಥ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ನಾನು ತೊಡಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಸದ್ಭಾವದಿಂದ ಭಿಕ್ಷಾವೃತ್ತಿಯನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ದೇಹರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ. ಆದರೆ ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ಅರ್ಥೋಪಾರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ ಕೊಬ್ಬುವದು ತೀರ ಅಯೋಗ್ಯವು.”

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ವ್ಯವಸಾಯವು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರು ಸಹಜವಾಗಿ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗಳಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ವಸ್ತುತಃ ಅವರಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಏನಿಲ್ಲೆಂದರೂ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮೂವತ್ತು ನಾಲ್ಕತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಅವರ ಕೈಗೆ ಹತ್ತುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗಮನ ಸಂಬಳವನ್ನು ಅವರು (Visit fee) ಯಾರ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ತಾವಾಗಿಯೇ ತಿಳಿದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಆದರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಮಹನೀಯ (?) ರು ಎಷ್ಟೋ ಸಾರೆ ಇವರನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಔಷಧ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವರ ಹಣವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಸುರೇಶ ಬಾಬುಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ೪-೫ ಜನರು ಅವರ ಕಡೆಯಿಂದ ಹಣ ಕೈಗಡ ಇಸಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾರು ಏನು ಬೇಡಿದರೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಇಲ್ಲವೆಂದನ್ನುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ಹತ್ತರಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಹಣವೂ ಬರಿದಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಏಳೆಂಟು ರೂಪಾಯಿ ಗಳಿಸಿದ್ದರೂ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ಯಾಚಕರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಮೂಲಕ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಹ ಹಣವಿರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ೧-೨ ದುಡ್ಡಿನ ಚುರ

ಮರಿಯನ್ನು ಮುಕ್ಕಿ ಇಡೀ ದಿನ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಕಡೆಯಿಂದ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಜನರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸುವ ಚಿಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಮಹನೀಯರಂತೂ “ ನಿಮಗೇಕೆ ಚಿಂತೆ? ದೇವರು ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕೊಡುವನೆಂದು ” ಅಂದು ಹಾಗೆಯೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕೊಟ್ಟ ಸಾಲವನ್ನು ತಾವಾದರೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಸ್ವತಃದ ಒಗ್ಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಒಂದು ಪೈ ಸಹ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇದ್ದು ಬಿದ್ದು ನನ್ನೆಲ್ಲ ದೀನದಯಾಲರ ಕಡೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮಗೇನಾದರೂ ಲಿಂಗಿ ಅಥವಾ ಧೋತರ ಜೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂಗ್ರಹದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವರು ಹೀಗನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. “ ನಮಗೇನಾದರೂ ಜೇಕಾದರೆ ಭಗವಂತನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಕೊಡುವನು. ನಾವೇನೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆತನ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರವಾದ ನಿಷ್ಠೆ ಮಾತ್ರ ಇರಬೇಕು. ನಾವು ಅಹಂಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಗ್ರಸ್ತರಾಗಿರುವದರಿಂದ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರುವೆವು. ಇದು ನಾನು ಮನಗಂಡ ಮಾತು ”

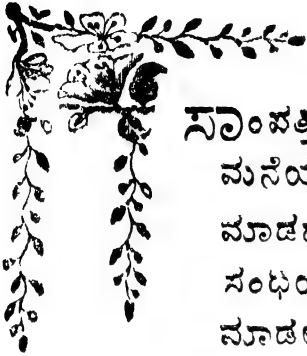
ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅಧರ್ಮವನ್ನಾಗಲಿ ಕಪಟಾಚಾರವನ್ನಾಗಲಿ ಎಂದೂ ಸೈರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ವೇಷಧಾರಿ ವೈಷ್ಣವನು ನವಯಾವನ ಸಂಪನ್ನೆಯಾದ ವೈಷ್ಣವಿಯನ್ನೊಡಗೂಡಿ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಆಗ ಧ್ಯಾನಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದರು. ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ “ ರಾಧೇ ರಾಧೇ ” ಎಂದು ಕೂಗುವವನನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. ವೈಷ್ಣವ ವೈಷ್ಣವಿಯರನ್ನು ಕಂಡು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಉರಿಯಹತ್ತಿದರು. ಅವನಿಗೆಂದರು “ ಹೀಗೆ ಸುಮ್ಮನೇ ರಾಧೆ ರಾಧೆ ಎಂದು ಕೂಗಿದರೆ ನೀನೇನು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರೆ. ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹಾಗನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೆ ಪಡೆಯುವೆ ” ವೈಷ್ಣವ ದಂಪತಿಗಳು ಸುಮ್ಮನೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಭಾವಿಸಹತ್ತಿದರು “ ಹಾಯ್ ಹಾಯ್ ಈ ಘೋರ ಕಲಿಯುಗವು ಜಗವನ್ನೇ ನುಂಗುತ್ತಿರುವದು. ಇಂದು ನಾನು ನನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಕಲಿಕಾಲವನ್ನು ನೋಡಿದೆನು. ”

ವೈಷ್ಣವ ವೈಷ್ಣವಿಯಂತೆ ಒಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ಭೈರವನು ಭೈರವಿಯೊಡನೆ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಭಿಕ್ಷಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಬಂದನು. ತ್ರಿಶೂಲಧಾರಿ ಭೈರವನು ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ನೋಡಿ ಗಾಂಜಿಗಾಗಿ ರೊಕ್ಕ ಕೇಳಿದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಏನೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡದೆ “ ಎಲೋ ಭೈರವ ನೀನೇನಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಕುಲವತಿಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯಳಿಗೆ ಭೈರವಿಯ ವೇಷ ತೊಡಿಸಿ ರಾಜಪಥದಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಿಸುವದು ಯಾವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಹೇಳು ” ಎಂದರು. ಉಗ್ರ ಭೈರವನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಉಗ್ರನಾದನು. “ ನೀನು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಬಿಡು; ಹೀಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಜೈಯುವ ಕಾರಣವೇನು? ” ಎಂದನು. ಭೈರವ ಭೈರವಿ ಇಬ್ಬರೂ ಹೋದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಯೋಚಿಸಿದರು “ ಯೋಗ್ಯ ಗುರುವು ದೊರೆಯದ ಮೂಲಕ ಜನರದಿಂತು ದುರ್ದೈವಿಯಾಗುವದು. ತಾವೂ ಮುಳಗುವರು. ಎರಡನೇಯವರನ್ನೂ ಮುಳಗಿಸುವರು. ತಿಳಿಯದೇ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಕ್ಷಮೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಧರ್ಮದ ಸೋಗು ಹಾಕಿ ವ್ಯಭಿಚಾರವನ್ನಾಗಲಿ ಕಪಟಾಚಾರವನ್ನಾಗಲಿ ಮಾಡಿದರೆ ಎಷ್ಟು ಕಲ್ಪಗಳು ಕಳೆದರೂ ಅಂಥವರ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವದು ಕಠಿಣವೆ ” ದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

೪ ನೆಯ ಪ್ರಕರಣ

• ಮಂತ್ರೋಪದೇಶಗ್ರಹಣವೂ, ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರ ಯಾತ್ರೆಯೂ.

ಸೌಂಪತ್ತಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯು ಸುಧಾರಿಸಿದ್ದರೂ ದೀನದಯಾಲರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವವನಿದ್ದಿಲ್ಲ. ತಂದೆಗೆ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಹಚ್ಚದೆ ತಾನೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮಗನ ಇಚ್ಛೆ. ಸಂಭಯೋದಗಿದ ಕೂಡಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಲು ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೀನದಯಾಲರಿಗೆ ಇದ

ರಿಂದ ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಮಗನಿಗೆ ಈ ಸಂಧಿ ಕೊದಗಬಾರದೆಂದು ಅವರು ಸದಾ ಜಾಗರೂಕರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು ಮಗನೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಹೀಗಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಸಾರೆ ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಜಗಳವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ಯಾರಾದರೂ ಗೃಹಸ್ಥರು ಇವರ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ದಿನಾಲು ಹೀಗಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಂಜಾನೆ “ತಾನು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕು; ತಾನು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕು” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ದಿನ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಮಹಾ ಆನಂದ! ಆದರೆ ಮಾಡಲು ದೊರೆಯದವನ ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಅಳತೆಯೇ ಇಲ್ಲ! ಈ ಜಗಳವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದರು. ಇದ್ದ ಮನೆಯು ಚಿಕ್ಕದಾಗುವದೆಂದು ಸುರೇಶ ಬಾಬು ಗಳ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರವ ಬೇರೊಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಭಾಡಿಗೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಹೆಂಡತಿಯು ೧೮೮೦ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಕೂಡ ವಾಸಿಸಲಿಕ್ಕಿಂದು ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಬಂದಳು. ಅಕೆಯ ಅಭಿಲಾಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಪತಿಯ ಸೇವೆಮಾಡುವ ಸುಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದದ್ದು ಇದೇ ವೊಡಲು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಲಗ್ನವಾದ ಕೂಡಲೇ ಒಮ್ಮೆ ಅವನನ್ನು ಕಾಣುವ

ಪ್ರಸಂಗವು ಆಕೆಗೆ ಬಂದಿತ್ತು; ಆದರೆ ಆಕೆಯು ಆಗ ತೀರ ಸಣ್ಣವಳಿದ್ದಳು. ಈಗ ಈ ತರುಣ ಪತ್ನಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನೂ ಮಾವನನ್ನೂ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಸುಖವಾಗುವಂತೆ ಸರ್ವರಿತಿಯಿಂದಲೂ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ದೀನದಯಾಳನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವದು ಆಕೆಗೆ ಶಕ್ಯವಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವದು ಮಾತ್ರ ಆಕೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯ ಕಡೆ ಮನಸ್ಸು ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ವೇಳೆಯೇ ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ರೋಗಿಗಳ ಉಪಚಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ವೇಳೆಯ ಬಹು ಭಾಗವು ಕಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಉಳಿದ ಸ್ವಲ್ಪ ವೇಳೆಯನ್ನು ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿಯೂ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಭಾಗವತದಲ್ಲಿಯ ಭವಾಟವಿಯ ವರ್ಣನೆಯೂ ಜಡಭರತನ ಆಖ್ಯಾನವೂ ನಾಗಮಹಾಶಯನ ಮನಸಿನ ಮೇಲೆ ವಿಲಕ್ಷಣ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದವು. ಜಡಭರತನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ವಿಷಯಬಂಧನದೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾಗುವದು ಸಾಧಾರಣ ಜನರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಿದೆಯೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯ ಬಂತು. ಜಡಭರತನಂಥ ಮುಕ್ತಪುರುಷನು ಒಂದು ಚಿಗರೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ಪುನರ್ಜನ್ಮವನ್ನು ತಾಳಬೇಕಾಯಿತು. ಮಾಯೆಯ ಶಕ್ತಿಯು ಅವರ್ಣನೀಯವೂ ಕಲ್ಪನಾತೀತವೂ ಇರುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವನು ಅದರೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಜಗನ್ಮಾತೆಯನ್ನು ಮೊರೆಹೊಕ್ಕು ಪಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಈ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನದೊಳಗಿಂದ, ಈ ಮಹಾಮಾಯೆಯ ಹಿಡಿತದೊಳಗಿಂದ ಹೇಗೆ ಪಾರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಒಂದೇ ಒಂದು ವಿಚಾರವು ಅವನನ್ನು ಸೀಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮದುವೆಯಾಯಿತು. ದ್ರವ್ಯಸಂಪಾದನೆಯು ನಡೆದಿದೆ. ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಬಂಧನಗಳು ಬಿಗಿಯುತ್ತಾ ನಡೆದಿವೆ. ಇದರೊಳಗಿಂದ ಹೇಗೆ ಪಾರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಒಂದೇ ವಿಚಾರವು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಅವರನ್ನು ಚಿಂತೆಗೀಡುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ವೈದ್ಯವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಆರಂಭಮಾಡಿದಾಗ, ಅದರಿಂದ ಬಡವರ ದುಃಖವನ್ನು ನಿವಾರಣೆಮಾಡುವೆವೆಂದು ಅವರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಬೇನೆಜೀಸರಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅವಿಶ್ರಾಂತವಾಗಿ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ರೋಗಿಗಳ ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನು

ಮಾಡಿದರು. ಏನೂ ಹಿಂದು ಮುಂದೆ ನೋಡಬೇಡಿ ತಾವು ಗಳಿಸಿದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ದಾನಮಾಡಿದರು. ಎಷ್ಟೋ ಸಾರೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಉಟದ ಆಹಾರವನ್ನೂ ಕೂಡ ಹಸಿದುಬಂದವರಿಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಅಯ್ಯೋ, ಪಾಪ; ಜಗತ್ತಿನೊಳಗಿನ ದುಃಖಗಳನ್ನೂ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೂ ನಿವಾರಣೆಮಾಡುವದು ಅವರಿಂದಾಯಿತೇ? “ ನಾನು ಈ ದುಃಖಮಯ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಬಂದೆನು? ಈ ವಿವಾಹಬಂಧನವು ಪುನಃ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂತೇ? ಧನ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಗಾಗಿಯೇ ನಾನು ಶ್ರಮಪಡಬೇಕೇ? ಇಷ್ಟರಿಂದಲೇ ನಾನು ಸಂತೋಷಹೊಂದಿ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕೇ? ಅದಾಗದು ಇದೆಲ್ಲ ವ್ಯರ್ಥ. ನಾನು ದೇವರನ್ನು ಕಾಣಲೇಬೇಕು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹುಟ್ಟಿಫಲವೇನು? ಆದರೆ ದೇವರನ್ನು ಕಾಣುವದೆಂತು? ಅಯ್ಯೋ, ನನಗೆ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವವರು ಯಾರು? ” ಎಂದು ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ, ಅವರ ಜೀವದ ಗೆಳೆಯರಾದ ಸುರೇಶ ಬಾಬುಗಳೂ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಸಮಾಜದ ಕೆಲವು ಗೃಹಸ್ಥರೂ ಗಂಗಾನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕಲೆತು ಧ್ಯಾನ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಭಜನೆ, ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕೆಲವು ಹೊತ್ತನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರೂ ಅವರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡರು. ದೇವರ ನಾಮವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವಾಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದರು; ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಆನಂದಾತಿರೇಕದಿಂದ ಭಾವಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದರು; ಕುಣಿಯುವಾಗ ಕೆಲವು ಸಾರೆ ಎಚ್ಚರದಪ್ಪಿ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿವಸ ಅವರು ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರು. ಸುರೇಶ ಬಾಬುಗಳು ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾವನಾಮಯರಾಗಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಭಾವಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವದರಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ದಕ್ಷರಿದ್ದರು. ‘ ನಿಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದಂತೆ ಆವು ಹೆಚ್ಚು ಬಲಹೊಂದುವವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಹರಿಯಬಿಟ್ಟರೆ ಅವು ಹೆಚ್ಚು ಬಲಗೊಂಡುವವು ’ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಭಾವಾನಂದಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಮೈಮೇಲೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದಿವ್ಯಭಕ್ತನ

೨ಕ್ಷಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಬರುತ್ತಿದ್ದವೆಂದು ಸುರೇಶ ಬಾಬುಗಳು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ಎಷ್ಟು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿದ್ದರೂ ಅನುರಾಗವಿದ್ದರೂ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕ ನಾಗಿ ದೀಕ್ಷೆಹೊಂದಿ ಸಾಧನೆ ಭಜನೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟದರ್ಶನವಾಗ ಸಿಂದು ಒಬ್ಬ ಸಾಧುವಿನ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ದೀಕ್ಷಾ ಗ್ರಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಹು ಉತ್ಕಂಠಿತರಾದರು. ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾ ನವೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಸದಾ ಗುರುವಿನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಂಗಾತೀರಕ್ಕೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಸಾಧುಸಜ್ಜನರು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮಾರಾದರೂ ಕರುಣೆದೋರಿ ತಮಗೆ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡುವರೇನೋ ಎಂದು ಘಾವಿಸಿ ಕೆಲವು ದಿನ ಎಷ್ಟೋ ರಾತ್ರಿಯಾಗುವ ವರೆಗೂ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿ ರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಅಸಂಖ್ಯ ದಿನಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶ ಯರು ಒಮ್ಮೆ ಕುಮಾರಟುಲಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ್ಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ಸ್ರವಾಸಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಡೋಣಿಯೊಂದು ಘಟ್ಟದ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ನನ್ನು ಕಂಡರು. ಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನೋಡ ಲಾಗಿ ಆ ಸ್ರವಾಸಿಯು ತಮ್ಮ ಕುಲುಗುರುಗಳಾದ ವಂಗಚಂದ್ರ ಭಟ್ಟಾ ಚಾರ್ಯರೆಂದು ಕಂಡುಬಂದಿತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಗುರುಗಳ ಪಾವಧೂಲಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ನಾಗಿ ಬಂದ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದರು. ವಂಗಚಂದ್ರರು “ ಮಗೂ, ಮಹಾಮಾಯೆಯ ಆದೇಶಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷಿತನಾಗಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆಂದೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆನೆ” ದು ನುಡಿದರು. ಜಗಜ್ಜನ ನಿಯು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟಳೆಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಿಳಿ ವರು. ಹರ್ಷನಿರ್ಭರರಾಗಿ ಕಾಶೀಮಿತ್ರನ ಓಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ವಂಗಚಂದ್ರರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಕುಲಗುರುವನ್ನು ಕಂಡು ನೀನದಯಾಲರಿಗೂ ಬಹು ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಧರ್ಮದ ಹುಚ್ಚು ಓಡಿದ ಮಗನಿಗೆ ಅವರಿಂದ ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಇಚ್ಛೆ ಇತ್ತು. ಮರುದಿನವೇ ಶುಭಮುಹೂರ್ತವಿತ್ತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು

ಸಪತ್ನಿ ಕರಾಗಿ ಶಕ್ತಿ ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷಿತರಾದರು. ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಗಳಾದ ಮೇಲೆ ವಂಗಚಂದ್ರರು ಬಂದ ಡೋಣಿಯಿಂದ ತಿರುಗಿ ವಿಕ್ರಮ ಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಕೆಲವು ದಿನ ವಿಶ್ರಮಿಸಲು ಸಿತಾಪುತ್ರರು ಅವರ ನ್ನೇಷ್ಟ ಬಲವಂತಪಡಿಸಿದರೂ ಅವರು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟು ಮರುವರುಷ ವಂಗಚಂದ್ರರು ನಿಧನಹೊಂದಿದರು.

ದೀಕ್ಷೆ ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಸಾಧನೆಯ ಆಗಾಧ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿದರು. ಜಪಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇರುಳು ಕಳೆದು ಬೆಳಗಾ ಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಪ ಮಾಡಿ ಮಾಡುತ್ತ ಬಾಹ್ಯಜ್ಞಾನವು ಉಪ್ಪವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅತಿಶಯ ತನ್ಮಯರಾಗಿ ಒಮ್ಮೆ ಜಪ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನದಿಗೆ ಪೂರು ಬಂದು ಇವರನ್ನು ತೇಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು. ಎಚ್ಚರಾದ ಮೇಲೆ ಈಸುತ್ತ ದಂಡೆಗೆ ಬಂದರು. ಚಂದ್ರನ ಹ್ರಾಸವೃದ್ಧಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಕೆಲವು ದಿನ ಅವರು ಚಾಂದ್ರಾಯಣೇ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಂತ್ರಮಾರ್ಗವಾಗಿಯೂ ಸಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರೆಂದು ಸುರೇಶರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಎಂದೂ ಹೂ, ಗಂಧ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಏರಿಸಿ ಬಾಹ್ಯಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಜಪ-ತಪ-ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ದೇವಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ರಚಿ ಸಿದರು. ಧ್ಯಾನವು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕ್ರಮಶಃ ಅವರ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಬಾಧೆ ಬರಹತ್ತಿತ್ತು. ಕರೆಯ ಬಂದ ಜನರು ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಕಾಣದೆ ಅನಿರ್ವಾಹವಾಗಿ ಬೇರೆ ಡಾಕ್ಟರರ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಹತ್ತಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಗಳಿಕೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗಹತ್ತಿತು.

ಮತ್ತೆ ಸರ್ವನಾಶವು ಒದಗಿತೆಂದು ದೀನವಯಾಲರು ಭಾವಿಸಿದರು. ಸುರೇಶಚಂದ್ರರೊಡನೆ ಮಗನ ವೈತ್ರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು ಒಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿದ್ದರು. ಸೋದರತ್ತೆಯ ಮೃತ್ಯುವಿನ ನಂತರ ನಾಗಮಹಾಶಯರಲ್ಲಿ ಉಪಯಿಸಿದ ವೈದ್ಯಾಗ್ಯವು ಸುರೇಶಚಂದ್ರರ ಉಪದೇಶದಿಂದಲೇ ದೂರಾಗಿತ್ತು. ಸುರೇಶಚಂದ್ರರಿಗೆ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಬಹು ಆಸೆ ಯಿತ್ತು. ಇಂಥ ವಿಚಕ್ಷಣ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವದರಿಂದ ನೊಂದುವದರಲ್ಲಿರುವ ಮಗನ ವೈದ್ಯಾಗ್ಯದ ಅಗ್ನಿಯು ಪುನಃ ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾಗುವದೆಂದು ಅವರು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ದೀನವಯಾಲರು ಜನರೆದುರಿಗೆ “ ಸುರೇಶರೊಡನೆ ಇರುವ ಗೆಲಿತನವು ಮಗನಿಗೆ ಬಹು ಕಲ್ಯಾಣಕರವಾಗಿದೆ. ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಸುರೇಶಚಂದ್ರರಿಂದಲೂ ಏನೂ ಆಗದೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ನಿರುಪಾಯರಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸೊಸೆಗೆ, ಮಗನ ಮನವು ಸಂಸಾರಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ಆದರೆ ಅವಳಾದರೂ ಏನು ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಬಲ್ಲಳು? ಪತಿಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಳು ಕಂಡ: ಓಡಿದಿದ್ದಳು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಪಂಚ—ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳ ಗಳಿಕೆಯಿಂದ ಸಹಜವೇ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅನ್ನವಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಕೊರತೆಯಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಹೃದಯದ ತಲ್ಲಣಿಕೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗದು. ಪತಿಯ ಅನುರಾಗವೇ ನಾರೀ ಜೀವನದ ಮುಖ್ಯ ಅವಲಂಬನೆಯು.

ವೃದ್ಧ ಪಿತನಿಗೆ ವಿಶ್ರಮಿಸಲು ಹೇಳಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಸಂತೆ ಪೇಟೆ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸಾರದ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ತಾನೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಣಹೀನ ಗೊಂಬೆಯು ಯಂತ್ರಚಾಲಿತವಾಗಿ ಕೈಕಾಲು ಆಡಿಸುವಂತೆ ಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಮನವಿರಲಿಲ್ಲ. ಉಡಿಗೆತೊಡಿಗೆಯ ಪರಿವೆಯೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ವೈದ್ಯಕೀಯನ್ನಾದರೂ ತಂದೆಯ ಆಗ್ರಹದ ಮೂಲಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಪತ್ನಿಯು ತನ್ನ ಮಾವನ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಳೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ

ಮನಸಿನಲ್ಲಿಯೇ “ ಗೃಹವಾಸೀ ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಮನವನ್ನು ಮೋಹಿಸುವ ರಮಣಿಯು ಇನ್ನೂ ಜನ್ಮಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಾಯಿಕ ಪ್ರೇಮವಿರದಿದ್ದರೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಸದಾ ತಮ್ಮ ಸಹಧರ್ಮಿಯ ಅಭೀಷ್ಟ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು; ‘ ಕಾಯಿಕ ಅಥವಾ ಮಾಯಿಕ ಸಂಬಂಧವು ಎಂದೂ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಲಾರದು. ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರೇಮಾತಿಶಯದಿಂದ ಭಜಿಸುವವರು ತಮ್ಮ ನರಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಈ ಮಾಯಾ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ವನಸ್ಪತಿಯು ಲಿಪ್ತನಾದನೆಂದರೆ ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ಮೋಹವು ತೊಲಗುವದಿಲ್ಲ. ಸಂಸಾರ ನರಕದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ತೊಳಲಾಡಬೇಕಾಗುವದು. ಈ ಎಲಬು ಮಾಂಸಗಳ ಹಂದರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಳಾಗಬೇಡ. ನನ್ನನ್ನು ಮರೆತು ಮಹಾಮಾಯೆಗೆ ಶರಣು ಹೋಗು. ಇಹ ಪರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖವಾಗುವದು ” ಎಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವಳಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಡೆಗೆ ತಾಪಸನ ಗೃಹಿಣಿಯು ತಪಸ್ವಿನಿಯಾದಳು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಪತ್ನಿಯು ಕಲಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಸಹ ಸುರೇಶ ಚಂದ್ರರು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿಬರುವದನ್ನು ಒಂದು ದಿನವೂ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ದಿನ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಂಡತಿಯು ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಧರ್ಮಭಾವದಲ್ಲಿ ಯಾವ ತರಹದಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ದೇವತೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ ದೇವತೆಯೇ. ಎಂಥ ಶ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅದರ ದೇವತ್ವವು ನಷ್ಟವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹೀಗೆಯೇ ಇದ್ದರು. ಹೆಂಡತಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಎನೂ ಆಕರ್ಷಣೆಯಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕ್ರಮಶಃ ಉಗ್ರತರ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮಗ್ನರಾಗಹತ್ತಿದರು. ಇತ್ತ ದೀನವಯಾಲರ ಶರೀರವು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಕ್ಷೀಣವಾಗಹತ್ತಿತು. ವೃದ್ಧ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಪಾಲಬಾಬಗಳ ಕಡೆಗೆ ನೌಕರಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಂದೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆಯೇ

ಎಷ್ಟೋ ದಿನ ಸಾಗಿತು. ಆದರೆ ದೀನದಯಾಲರ ತ್ರಾಣವು ಕುಂದಿತು. ತಂದೆಯನ್ನು ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಭಗವಚ್ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕೆಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ತೀವ್ರ ಇಚ್ಛೆಯಿತ್ತು. ಕಲಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿಯ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಸೇವಾಶುಶ್ರೂಷೆಗಾಗಿ ಸೊಸೆಯೂ ಇದ್ದಳು. ಆದರೆ ಕಲಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿರುವದರಿಂದ ದೀನದಯಾಲರ ಇಷ್ಟಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಘ್ನಗಳು ಬರಬಹುದೆಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಭಯವಿತ್ತು. ದೀನದಯಾಲರ ಕಡೆಗೆ ಅನೇಕ ತರದ ಜನರು ಬಂದು ನಾನಾ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ದೀನದಯಾಲರು ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾಗ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂಜಾನೆ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ದೀನದಯಾಲರು ದುರ್ಗಾನಾಮವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರೊಡನೆ ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬಂದ ಜನರ ಕೂಡ ಮಾತುಕಥೆಯೂ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಇದು ಬಹು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ತಂದೆಗೆ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. “ ಇನ್ನೂ ವಿಷಯ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಬಿಡುವದಾಗುವದಿಲ್ಲವೇ? ದುರ್ಗಾನಾಮವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ್ಗೆ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುವದು ವಿಹಿತವೇ? ” ಆಗಾಗ್ಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಂದೆಮಕ್ಕಳ ನಡುವೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕಡೆಗೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಂದೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಕಳುಹಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ದೀನದಯಾಲರ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಾವು ವಹಿಸಿದರು. ಮಾವನ ಸೇವಾಶುಶ್ರೂಷೆಗಾಗಿ ಸೊಸೆಯೂ ಹೊರಟು ಹೋದಳು.

ತಂದೆ ಹಾಗೂ ಹೆಂಡತಿಯು ಊರಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕುವಾರಟುಲಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಹತ್ತಿದರು. ಸುರೇಶ ಚಂದ್ರರು ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಅವರ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಶಾಂತರೀತಿಯಿಂದ ಧರ್ಮಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇಷ್ಟರಿಂದಲೇ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತೃಪ್ತರಾಗಲಿಲ್ಲ. “ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆಯುಷ್ಯವು ಕಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಏನಾದರೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಾಣದಿದ್ದರೆ ಜೀವನಧಾರಣೆಯ ನಿಷ್ಫಲ ” ಎಂದು ಅನ್ನಹತ್ತಿದರು.

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರು.

nt Printing Works, Dharwar.

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸುರೇಶಚಂದ್ರರೊಮ್ಮೆ ಶ್ರೀ. ಕೇಶವಚಂದ್ರರ ಬ್ರಹ್ಮಸಮಾಜದ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಆಗ ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಕಾಮಕಾಂಚನ ತ್ಯಾಗಿಯಾದ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸದಾ ತನ್ಮಯನಾದ, ಮೇಲಿಂದಮೇಲೆ ಭಾವಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವ ಮಹಾಸಾಧುವು ಇರುವನೆಂದು ಕೇಳಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಆ ಸಾಧುವಿನ ಕಡೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಸುರೇಶಬಾಬುಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು. ಆದರೆ ಏನೇನೋ ಕಾರಣಗಳ ಮೂಲಕ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮುಂದೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳುವದಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಎರಡು ತಿಂಗಳುಗಳು ಕಳೆದ ನಂತರ ಸುರೇಶಚಂದ್ರರು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ದರು. “ ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಅತ್ಯುಚ್ಛ ಸಾಧುವು ಇದ್ದಾನಂತೆ. ಅವನನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗೋಣವೇ? ” ಇನ್ನು ತಡಮಾಡುವದು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. “ ಇಂದೇ ಹೋಗುವ ” ಎಂದರು. ಅಂದೇ ಇಬ್ಬರೂ ಊಟ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟರು. ಕಲಕತ್ತೆಯ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರವು ಇರುವದೆಂದು ಅವರು ಕೇಳಿದ್ದರು. ಸಾಗಿದರು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ! ಚೈತ್ರಮಾಸ, ಉರಿ ಬಿಸಿಲು, ಆಕಾಶ-ಅಂತರಿಕ್ಷ-ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ! ಇಂಥ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸಾಗಿದ್ದರೋ ಏನೋ? ಯಾವ ಅದೃಶ್ಯ ಶಕ್ತಿಯು ಅವರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು! ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರವು ಎಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದು ಒಬ್ಬರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಹಾಗೆಯೇ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದಿದ್ದರು. ಬಹುದೂರ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ದಾರಿಕಾರನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲಾಗಿ ಆತನು ನೀವು ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿರುವಿರಿಂದೆ ” ದು ಹೇಳಿ ಅದರ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಕಡೆಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ೨ ಗಂಟೆಯ ಸುಮಾರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರದ ರಾಣೀ ರಾಸಮಣಿಯ ಕಾಲೀ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

ಎಂಥ ಮನೋಹರವಾದ ಸ್ಥಾನವಿದು! ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೆ ನಂದನವನವೋ ಎಂಬಂತಿದೆ. ಸಂಸಾರದ ಕೋಲಾಹಲವು ಕೇಳಬರುವದಿಲ್ಲ! ಮಧುರ ಪುಷ್ಪ ಸೌರಭದಿಂದ ಉದ್ಯಾನವೆಲ್ಲವೂ ತುಂಬಿದೆ. ತಂಗಾಳಿಯು ಸುಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ಸುಂದರವಾದ ಪುಷ್ಕರಿಣಿ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ಶಿಖರಗಳುಳ್ಳ

ದೇವಮಂದಿರಗಳು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನವಪಲ್ಲವಿತ ವೃಕ್ಷರಾಜಿಯು ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ ಸಂಸಾರ ಸಂತಪ್ತ ಪಥಿಕರನ್ನು ಕರೆಯುವಂತಿದೆ!

ನೋಡನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಇರುವಮನೆಯ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನ ಬಾಗಿಲದಲ್ಲಿ ಬಂದರು. ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಶ್ಮಶ್ರುಧಾರೀ ಮನುಷ್ಯನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ಸ್ವಾಮಿ, ಇಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಿರುವರಂತೆ. ಅವರಲ್ಲಿ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಗೃಹಸ್ಥನು “ಅಹುದು ಒಬ್ಬರಿರುತ್ತಾರೆ; ಆದರೆ ಅವರು ಈ ದಿನ ಚಂದ್ರನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರುವರು. ನೀವು ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಬನ್ನಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬಂದದ್ದು ವೃಥಾವಾಯಿತೆಂದು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಮರ್ಮಾಂತಿಕ ವೃಥೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಹತಾಶರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಇನ್ನು ಮುಂದೇನು? ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಾನುಸಾರವಾಗಿ ಆ ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಇನ್ನು ಹೊರಡಬೇಕೆನ್ನು ವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು, ಬಾಗಿಲೊಳಗಿಂದ ಒಬ್ಬರು ಕೈಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡರು. ಇವರೇ ಆ ಸಾಧುಗಳೆಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಶ್ಮಶ್ರುಧಾರಿಯ ಮಾತನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಇಬ್ಬರೂ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರಿರುವ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

ಈ ಶ್ಮಶ್ರುಧಾರೀ ಮನುಷ್ಯನ ಹೆಸರು ಪ್ರತಾಪಚಂದ್ರಹ ಜರಾ. ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಯು ಎಷ್ಟು ಅದ್ಭುತವಾಗಿದೆ! ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವರನ್ನು ತಿಳಿಯುವದು ಈತನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ! ಎಲ್ಲವೂ ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ ಅವನನ್ನು ಯಾರೂ ಅರಿಯಲಾರರು. ನೂರಾರು ವರ್ಷ ಜಪಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದರೂ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹವಾಗದಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ತಿಳಿಯುವದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ನಿಜ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಘಟನೆ ಸಂಭವಿಸಿತು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಸೋದರಳಿಯನಾದ ಹೃದಯ ಮುಖೋಪಾಧ್ಯಾಯನೊಡನೆ ಒಂದು ದಿನ ಕಾಲೀಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋದರು ಶ್ರೀಮಂದಿರದ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಆಗ ಸಣ್ಣ ಗಿಡಗಂಟಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ವಿಸ್ತಾರ

ವಾದ ವನವಿತ್ತು. (ಈಗ ಚಿಕ್ಕ ಪುಷ್ಕರಣಿಯಿದೆ.) ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅಂದು ಶ್ರೀ ಜಗನ್ಮಾತೆಯು ಕೆಂಪು ಸೀರೆಯನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಮಾರೀ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಮತ್ತನೇಕ ಕುಮಾರಿಯರೊಡನೆ ಪಾತರಗಿತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತ ಆಟವಾಡುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡರು. ಕೂಡಲೇ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು “ತಾಯಾ ತಾಯಾ” ಎನ್ನುತ್ತ ಸಮಾಧಿಸ್ಥರಾದರು. ಸಮಾಧಿಯು ಇಳಿದಮೇಲೆ ಶ್ರೀಮಂದಿರದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರು. ದೇವಿಯು ಕುಮಾರೀ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದಳೋ ಅದೇ ವಸ್ತ್ರವು ಶ್ರೀ ವಿಗ್ರಹದ ಮೇಲೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಬಾಯಿಂದ ಇದೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ಹೃದಯನೆಂದ, “ಮಾವ, ಅಗಲೇ ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಓಡಿಹೋಗಿ ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿತರುತ್ತಿದ್ದೆ ನಲ್ಲ! ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು.” ಅಯ್ಯಾ, ಅದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ? ಅವಳು ಹಿಡಿಯಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಯಾರು ತಾನೇ ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಬಲ್ಲರು! ಅವಳ ಕೃಪೆಯಾಗದ ಹೊರ್ತು ಯಾರಿಗೂ ಅವಳ ದರ್ಶನವಾಗದು.

ಮೊದಲಿನ ದಿವಸದಿಂದಲೇ ಹಾಜರಾನ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಾಗಮ ಹಾಶಯರು ವಿರೂಪ ಭಾವನೆಯನ್ನು ತಳೆದರು. ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. “ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಸಾನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವನಿಗೆ ಸತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆ ದಿನ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಅಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದನು. ಆದರೆ ದಯಾಮಯ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ತಾವಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ಅಡಿದಾವರೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಆಶ್ರಯಕೊಟ್ಟರು.”

ಜಿನೇ ಪ್ರಕರಣ.

ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ದರ್ಶನ.

ರೇಶರೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರೂ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನೋಡಿದರು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖರಾಗಿ ಸಣ್ಣದೊಂದು ಪಲ್ಲಂಗದ ಮೇಲೆ ಕಾಲು ಚಾಚಿ ಕುಳಿತಿರುವರು. ಮೊಗದಲ್ಲಿ ಮುಗುಳುನಗೆ. ಸುರೇಶ ಬಾಬುಗಳು ಕೈಮುಗಿದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಚಾಪೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಲೆಬಾಗಿಸಿ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಪಾದಧೂಲಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಹೋಗಲು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಈ ಪವಿತ್ರ ಸಾಧುವಿನ ಚರಣ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಲು ತಾವಿನ್ನೂ ಯೋಗ್ಯರಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಉಭಯತರ ಪರಿಚಯ ಕೇಳಿದರು— ಎನು ಹೆಸರು, ಎಲ್ಲಿ ಮನೆ, ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ, ಪ್ರಪಂಚವೆಷ್ಟು, ಮದುವೆಯಾಗಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಕೇಳಹತ್ತಿದರು. “ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರಬೇಕು; ಪಾಕಾಲ ಮೀನದಂತೆ. ಪಾಕಾಲ ಮೀನವು ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದರ ಮೈಗೆ ಕೆಸರು ಹತ್ತುವದಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆಯೇ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರಬೇಕು; ಆದರೆ ಸಂಸಾರದ ಮಲಿನತೆಯು ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಬಾರದು. ” ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮುಖವನ್ನು ಒಂದೇಸವನೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು ಹಾಗೇಕೆ ನೋಡುವಿ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನೇ ನೋಡಬಂದಿರುವೆನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವೆನು ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಭಾವಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರು

Insant Printing Works Dharwar.

ತುಸು ಹೊತ್ತು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾತುಕಥೆಯಾದಮೇಲೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಪಂಚವಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಬರಲು ಹೇಳಿದರು.

ಸುಮಾರು ಅರ್ಧ ತಾಸು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಇಬ್ಬರೂ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದರು. ಅನಂತರ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ದೇವಮಂದಿರಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು.

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಸುರೇಶರೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರೂ ಹೊರಟರು. ಮೊದಲು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮನೆಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ದ್ವಾದಶ ಶಿವಮಂದಿರವು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಹೇಗೆ ಶಿವಲಿಂಗ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಪ್ರಣಾಮ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುರೇಶ ಬಾಬುಗಳು ನಿರಾಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಷ್ಟೇ. ದೇವತೆಗಳನ್ನವರು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಸುಮ್ಮನೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಾದನಂತರ ವಿಷ್ಣುಮಂದಿರ. ಇಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಪ್ರಣಾಮ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಅಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಭವತಾರಿಣಿಯ ಮಂದಿರದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದರು.

ಶ್ರೀ ಭವತಾರಿಣಿಯ ಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರಲ್ಲಿ ಭಾವಾಂತರವುಂಟಾಗಿದ್ದನ್ನು ಸುರೇಶ ಹಾಗೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ವಿಸ್ಮಿತರಾಗಿ ನೋಡಿದರು. ಅಶಾಂತ ಬಾಲಕನು ತಾಯಿಯ ಸೆರಗು ಹಿಡಿದು ಅವರ ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗುವಂತೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ದೇವಿಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಹತ್ತಿದರು. ಅಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇವ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಕಾಲಿ ಮಾತೆಯ ಪಾದಪದ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆಯಿಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೋಣೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದರು.

ಸುಮಾರು ೫ ಗಂಟೆಗೆ ಸುರೇಶ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೇಳಿದರು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು “ಮತ್ತೆ ಬನ್ನಿರಿ! ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬರಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸರಿಚಯವು ಬೆಳೆಯುವದೆ”ಂದು ಹೇಳಿದರು.

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ವಿಚಾರ.
 “ ಇವರು ಯಾರು? ಸಾಧುಗಳೋ? ಸಿದ್ಧ ಮಹಾಪುರುಷರೋ? ಅಥವಾ
 ಮತ್ತಾರು? ”

ಅಂದಿನ ಆ ಭಾವಭಕ್ತಿಯ ಚಿತ್ರವು ತಮ್ಮ ಕೈದಯದಲ್ಲಿ ಚಿರವಾಗಿ
 ಮೂಡಿಬಿಟ್ಟಿದೆವೆಂದು ಸುರೇಶರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ಆಹುತಿಯು ಬಿದ್ದ
 ಕೂಡಲೇ ಅಗ್ನಿಯು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ
 ದರ್ಶನದಿಂದ ಒಂದು ತೀವ್ರವಾದ ಸಿಪಾಸಿಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಈಶ್ವರ
 ಲಾಭಲಾಲಸೆಯಿಂದ ಅವರು ಹುಚ್ಚರಾದರು. ಊಟ ಮರೆಯಿತು. ನಿದ್ರೆ
 ಹಾರಿತು. ಎರಡನೆಯವರ ಕೂಡ ಮಾತುಕಥೆ ನಿಂತಿತು. ಕೇವಲ ಸುರೇಶ
 ರೊಡನೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ವಿಷಯವಾಗಿಯೇ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಂದು ವಾರವಾದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಇಬ್ಬರೂ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು
 ಕಾಣಲು ಹೋದರು. ಉನ್ಮಾದಪ್ರಾಯ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ನೋಡಿ
 ದಕೂಡಲೇ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ಭಾವಾವೇಶವುಂಟಾಯಿತು. ಶ್ರೀರಾಮ
 ಕೃಷ್ಣರೆಂದರು, “ ಬಂದೆಯಾ ಬಹು ಚೆನ್ನಾಯಿತು, ನಾನು ನಿನಗಾಗಿ
 ಇಷ್ಟು ದಿನ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದೆನು. ” ಆ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾ
 ಶಯರನ್ನು ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿದರು. ‘ ಭಯವೇಕೆ?
 ನೀನು ಬಹು ಉಚ್ಚ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವಿ. ’ ಆ ದಿನವೂ ಅವರು ಇಬ್ಬರಿಗೂ
 ಪಂಚವಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ ಬರಲು ಹೇಳಿದರು. ಆ ಪ್ರಕಾರ
 ಅವರು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಲು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅಲ್ಲಿಗೆ
 ಹೋಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು-- ತಂಬಾಕವನ್ನು ಮೆದ್ದು ತರಲು
 ಹೇಳಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಲು ಸುರೇಶರಿಗೆ
 ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರೆಂದರು, “ ನೋಡಿದಿಯಾ ಇವನನ್ನು! ಜ್ವಲಂತ ಅಗ್ನಿ
 ಯಂತಿರುವನು! ” ಅಡರಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಯರು ತಂಬಾಕವನ್ನು ತಂದರು.
 ಆ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅವರಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಪಂಜೆ ತರಲು ಹೇಳಿದರು.
 ಮತ್ತೆ ನೀರಿನ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತರಲು ಹೇಳಿದರು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ
 ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಸಂಧಿಯೊದಗಿದ ಕ್ಕಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಹಿಡಿ

ಸಲಾರದಷ್ಟು ಆನಂದವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಗುರುದೇವನ ಪಾದಧೂಲಿ ಮಾತ್ರ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಆ ನಂತರ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋದದ್ದು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ: ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರಿಂದ ಸುರೇಶ ಬಾಬುಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ದಿನವಾದರೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ಭಾವಾವೇಶವುಂಟಾಯಿತು. ಕುಳಿತುಕೊಂಡವರು ಏನೇನೋ ವಟಗುಡುತ್ತ ಎದ್ದು ನಿಂತರು. ಅವರ ಆ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಷಮಭಯವುಂಟಾಯಿತು. ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅವರಿಗೆಂದರು. “ ಏನಯ್ಯಾ, ನೀನು ವೈದ್ಯಕಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೀಯಷ್ಟೆ! ನನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ಏನಾಗಿರುವದು ನೋಡು ” ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅಡಿದ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವುಂಟಾಯಿತು. ಅವರ ಕಾಲಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಏನೂ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ನೆಟ್ಟಗೆ ನೋಡು, ಏನಾಗಿರುವದು! ” ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರೆಂದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನದ ದುಗುಡವು ಇಂದು ದೂರಾಯಿತು. ಚರಣಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಧನ್ಯನಾದೆನೆಂದು ತಿಳಿದು ಆನಂದಾಶ್ರಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ ವಾಂಛಿತ ಚರಣಗಳನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿಯೂ ಧರಿಸಿದರು. ಅವರು ಹೀಗೆ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು, “ ಗುರುದೇವನ ಬಳಿಗೆ ಯಾರೂ ಏನೂ ಬೇಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆತ ತಾನೇ ಅವರ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವರ ಆಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಭಗವಾನ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರೆಂದರೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಲ್ಪತರು. ಯಾರು ಯಾವುದನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೂ ಅದನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ”

ಅಂದಿನಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರೆಂದರೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನೇ ಎಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಧ್ರುವಧಾರಣೆಯಾಯಿತು. “ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಕಡೆಗೆ ಕೆಲವುದಿನ ಹೋಗಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನೇ

ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಗೌಪ್ಯವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಲೀಲೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿತು ” ಎಂದು ಅವರು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. “ ಇದು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತೆಂದು ಕೇಳಲು ಅವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು. ” ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಕೃಪಾವಿಷ್ಟರಾಗಿ ತಾವು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅವರ ಅನುಗ್ರಹವಾಗದಿದ್ದರೆ ಯಾರೂ ಅವರನ್ನು ಅರಿಯಲಾರರು. ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷ ಕಠೋರ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೂ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹವಾಗದೆ ಅವರನ್ನು ಯಾರೂ ತಿಳಿಯಲಾರರು. ”

ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರೊಂದು ದಿನ ತಮ್ಮ ಮೈಯನ್ನು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ತೋರಿಸಿ “ ಇದು ನಿನಗೆ ಏನೆಂದೆನಿಸುವದು? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕೈಮುಗಿದು “ ತಮಗೆ ನಾನಿನ್ನೇನು ಹೇಳಬೇಕು? ತಾವೇ ಆತನೆಂದು ತಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವೆನೆ ” ಎಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ನುಡಿದರು. ಕೂಡಲೇ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಸಮಾಧಿಪ್ರಾಪ್ತರಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಹೃದಯದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಬಲಗೈಯನ್ನುಟ್ಟರು. ಸಹಸಾ ನಾಗಮಹಾಶಯರಲ್ಲಿ ಒಂದು ತರದ ಭಾವಾಂತರವುಂಟಾಯಿತು. ಸಮಸ್ತ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮ ಚರಾಚರಗಳಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ದಿವ್ಯ ಜ್ಯೋತಿಯು ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿದ್ದೆಂದು ಅವರು ಕಂಡರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಆಗಮನದಿಂದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹಾಪುರು ಬಂದಿದೆ. ಎಲ್ಲವೂ ತೇಲಿ ಹೋಗುವದು! ಎಲ್ಲವೂ ತೇಲಿ ಹೋಗುವದು! ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಪೂರ್ಣಾವತಾರಿಗಳು. ಇಂಥ ಸರ್ವಭಾವಗಳ ಸಮನ್ವಯವು ಈ ವರೆಗೆ ಯಾವ ಅವತಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಆಗಿರುವದಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ದಿನ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದಿನ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಉಟೆ ಮಾಡಿ ವಿಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡರು. ಆಗ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸ; ಅತಿಶಯ ಶಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೀಜಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಮಲಗಿದರು. ಕೆಲಹೊತ್ತು ಗಾಳಿ

ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಕೈಯು ಬಹು ಸೋತುಬಂದಿತು. ಆದರೆ ಗುರುದೇವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗದೆ ಹೇಗೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕು! ಕಡೆಗೆ ತೀರ ಸೋತು ಕೈ ಸಾಗದಾಯಿತು! ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಕೈಹಿಡಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. “ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ನಿದ್ರಾವಸ್ಥೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಂತೆ ಅಲ್ಲ. ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಜಾಗೃತರಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಗವಂತನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಾವ ಸಾಧಕ ಅಥವಾ ಸಿದ್ಧ ಪುರುಷರಿಗೆ ಇಂಥ ಅವಸ್ಥೆಯು ಎಂದಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ”

ನಾಗಮಹಾಶಯರೊಂದು ದಿನ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಾಗ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು (ಆಗ ನರೇಂದ್ರ) “ ಚಿದಾನಂದ ರೂಪಃ ಶಿವೋಹಂ ಶಿವೋಹಮ್ ” ಎನ್ನುತ್ತ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅವರಿಗೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ತೋರಿಸಿ “ ಅದ್ಭುತ ದೀನತೆಯಿವನದು! ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕುಂದು ಇಲ್ಲ ” ಎಂದರು. “ ತಾವು ಹೀಗೆ ನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಹಾಗಿರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕು ” ಎಂದು ನರೇಂದ್ರ ನುಡಿದು ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಮಾತು ನಡೆಯಿತು.

ಹಾಗೆಯೇ ಮಾತು ನಡೆದರಲ್ಲಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅಂದರು. “ ಎಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆ! ಇಚ್ಛಾಮಯಿಯು ನೀನು! ತಾಯಿ, ನೀನೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಜನರು ತಾವು ಮಾಡಿದೆವೆನ್ನುವರು. ”

ನರೇಂದ್ರ — ನನಗೆ ಅದೆಲ್ಲವೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ! ನಾನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರ ಮಾತ್ಮನು. ನನ್ನೊಳಗೆ ನಿಖಿಲ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಏಳುತ್ತಿದೆ, ತೇಲುತ್ತಿದೆ, ಮುಳುಗುತ್ತಿದೆ!

ನಾಗಮಹಾಶಯಃ — ತಮಗೆ ಒಂದು ಕೂದಲೆಳೆಯನ್ನು ಸರಿಸುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಮಾತು ದೂರ ಉಳಿಯಿತು! ಅವಳ ಇಚ್ಛೆಯಾಗದೆ ಒಂದು ಹುಲ್ಲು ಗರಿಯು ಸಹ ಚಲಿಸದು.

ನರೇಂದ್ರಃ — ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರ ಗತಿಯು ತಡೆಯುವದು. ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಈ ವಿರಾಟ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಯಂತ್ರದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ!

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಚಿಕ್ಕ ಪಲ್ಲಂಗದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಉಭಯತರ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ನಗನಗುತ್ತ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು, “ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ; ಆತನು ಒರೆ ಹಿರಿದ ಖಡ್ಗದಂತಿರುವನು; ಅವನ ಮಾತು ಅವನಿಗೆ ಶೋಭಿಸುವದು; ಆತ ನರೇಂದ್ರ; ಅವನು ಹಾಗೆ ಹೇಳಬಲ್ಲ.” ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಧಾರಣೆಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಆಯಿತು. ನರೇಂದ್ರನಾಥನು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವನೇ ನರಶರೀರದಲ್ಲಿ ಅವತೀರ್ಣನಾಗಿರುವನು. ಕಡೆಯ ವರೆಗೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಈ ವಿಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗೃಹಸ್ಥನೊಬ್ಬನು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಕೇಳಿದನು “ಯಾವನಾದರೊಬ್ಬ ಮುಕ್ತ ಪುರುಷನನ್ನು ಕಂಡಿರುವಿರಾ?” ನಾಗಮಹಾಶಯರು ನುಡಿದರು, “ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮುಕ್ತಿದಾತ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ದೇವನಸ್ತೇ ಕಂಡಿರುವೆನು. ಮತ್ತು ಅವರ ಸರ್ವಪ್ರಧಾನ ಪಾರ್ಷ್ವದನಾದ ಶಿವಾವತಾರ ಸ್ವಾಮಿಜಿಯನ್ನೂ ಕಂಡಿರುವೆನು.”

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಏನೇ ನುಡಿದರೂ ಅದು ವೇದವಾಕ್ಯವೆಂದೇ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ತಿದ್ದಿದರು. “ಗುರುದೇವನು ಪರಿಣಾಸದಿಂದ ಸಹ ಏನಾದರೂ ನುಡಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಗೂಢ ರಹಸ್ಯವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಮಂದ ಬುದ್ಧಿಯವನು. ಅವರ ಮಾತಿನ ಮರ್ಮವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆನು?”

ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನಿಗೆ “ನೋಡು, ಡಾಕ್ಟರ, ವಕೀಲ, ದಲಾಲ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಧರ್ಮಲಾಭವಾಗುವದು ಬಹು ಕಠಿಣವು” ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದುದು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಕೇಳಬಂದಿತು. ವಿಶೇಷತಃ ಡಾಕ್ಟರರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಹೀಗೆ ನುಡಿದರು. “ಹನಿ ಔಷಧದಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸು ತೊಡಗಿನ ಮೇಲೆ ವಿರಾಟ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಧಾರಣೆಯು ಹೇಗಾಗುವದು?” ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೊಳಪಟ್ಟ ರೋಗಿಗಳ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಸದಾ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದು

ರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಯ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು, “ಯಾವ ವೃತ್ತಿಯು ಈಶ್ವರ ಲಾಭದಲ್ಲಿಯ ಮಹಾ ಆತಂಕವೆಂದು ಗುರುದೇವನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವನೋ ಆ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಅನ್ನ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಸುವದು ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಅದೇ ದಿನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಔಷಧಗಳ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೂ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಚಲ್ಲಿಬಿಟ್ಟರು. ಆ ಮೇಲೆ ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಆ ಮೇಲೆ ನೌಕರಿಯೇ ಅವರ ಜೀವಿಕೆಯ ಸಾಧನವಾಯಿತು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ವೈದ್ಯಕೀಯ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿರುವರೆಂದು ದೀನದಯಾಲರಿಗೆ ಕರ್ಣೋಪಕರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಅವರು ಒಹು ಉದ್ವಿಗ್ನರಾಗಿ ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಬಂದರು. ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಂದೆಯ ಪತ್ನಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಪಾಲಬಾಬುಗಳಲ್ಲಿ ನೌಕರಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಷ್ಟೆ. ದೀನದಯಾಲರು ತಮ್ಮ ಮಗನನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸಿ ಊರಿಗೆ ಹೊರಟ ಹೋದರು. ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಅವರು ಬಂದದ್ದು ಇದೇ ಕಡೆಯ ಸಾರೆ.

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ನೌಕರಿಯು ವಿಶೇಷ ಪರಿಶ್ರಮದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ ಬಾಗ ಬಾಜಾರದ ಅಥವಾ ಖಿದರಪುರದ ಕಾಲು ವೆಗಳ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ವೈದ್ಯಕೀಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಜಪತಪಕ್ಕೆಷ್ಟೋ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು; ದಕ್ರಿಣೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಸಮಯ ದೊರೆಯಹತ್ತಿತು. ಮನೆಯ ಪರಿಷ್ಕಾರವಾದ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಜಲವನ್ನಿಟ್ಟು ಅದರ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಂದು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಗ ಬಾಜಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತಿದ್ದೋ ಆ ದಿನ ಕಾಲುವೆಯ ಆಚೆಗಿರುವ ವನ ಅಥವಾ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ಜನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರ

ಲಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಅನೇಕ ಅದ್ಭುತ ದರ್ಶನಗಳಾದವು. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಸುರೇಶಬಾಬುಗಳ ಮುಂದೆ “ ಅಂದಿನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಆದಷ್ಟು ಆನಂದವು ಎಂದೂ ಆಗಲಿಲ್ಲವೆ ” ದು ಹೇಳಿದರು.

ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಕಡೆಗೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಬರಹ ತ್ತಿದ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾದ ವೈರಾಗ್ಯದ ಸಂಚಾರವಾಯಿತು. ಸಂಸಾರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅಪ್ಪಣೆ ದೊರಕಿಸಲು ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲಾಗಿ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಭಾವಾವೇಶದಲ್ಲಿ “ ಗೃಹಸ್ಥಾ ಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ದೋಷವೇನು? ಅದರಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ತೊಡಗಿದರೆ ದೋಷವಷ್ಟೆ? ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವೆಂದರೆ ಏನೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಿದೆಯೋ? ಕೊಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದು ” ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಎಂಥ ವಿಡಂಬನೆಯು! ಯಾರು ವೈರಾಗ್ಯದ ಕಿಡಿಯನ್ನು ಊದಿ ಅದು ದಾವಾ ನಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೋ ಅವರೇ “ ನೀನು ಜನಕ ನಂತೆ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿರು. ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಬೇರೆ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿ ಗಳು ಯಥಾರ್ಥ ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕಲಿಯುವರು ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳು ತ್ತಿರುವರು! ಇನ್ನೇನು ಉಪಾಯ? “ ಗುರುದೇವನ ಶ್ರೀ ಮುಖದಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಹೊರಟ ಮಾತಿನ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದು ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾರದು ಯಾವ ಹಾದಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಎರಡೇ ಮಾತುಗಳ ಲಿಯೇ ಆತನು ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ ” ಎಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹೇಳು ತ್ತಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ನಾಗಮಹಾ ಶಯರು ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಆದರೆ ಬಹು ವ್ಯಾಕುಲರಾದರು. ಹಗ ಲಿರುಳೂ ‘ ಹಾಯ್ ಭಗವಾನ್ ’ ಎಂದು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಧೂಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮುಳ್ಳುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ವೈಯೆಲ್ಲ ಗಾಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಊಟದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಸುರೇಶ ಬಾಬುಗಳು ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕ ಅವರಿಗೆ ಉಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಊಟ

ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಊಟವೇ ಇಲ್ಲ! ಹೇಗೆ ದಿನಗಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೋ ಎಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೋ ಯಾವುದನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ರಾತ್ರಿ ೧೨ ಅಥವಾ ೨ ಗಂಟೆಯಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು! ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವದು ಸಹ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ದುರ್ಧರವಾಯಿತು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ರಣಜಿತ ಹಾಜರಾ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪರಿಚಯವು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗಾಗಿತ್ತು. ರಣಜಿತನು ಬಡವ; ಆದರೆ ಮಹಾ ಧರ್ಮಭೀರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ನೌಕರಿ ಮಾಡುವದು ಸಾಧ್ಯವಿರದ ದಿನ ಈತನು ಅವರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನೆಯ ಬದಿಗಿರುವ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ತಂಗಿಯಾದ ಶಾರದಾ ಮನೆಯು ಒಂದು ಕುಂಬಳ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿದ್ದಳು. ಬಳ್ಳಿಯು ಒಳ್ಳೇ ಭರದಿಂದ ಜೇದಿತ್ತು. ಒಂದು ದಿನ ನೆರೆಯ ವನೊಬ್ಬನು ಆ ಬಳ್ಳಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಕಳವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದನು. ಆಕಳು ಆ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ತಿನ್ನ ಬೇಕೆಂದು ಹವಣಿಸಿ ಅವರ ಕಡೆಗೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೋಗಹತ್ತಿತು; ಆದರೆ ಹಗ್ಗವು ಚಿಕ್ಕದಾದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಹವಣಿಕೆಯು ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಇದನ್ನು ಕಂಡರು. “ತಿನ್ನು, ತಾಯೋ, ತಿನ್ನು” ಎಂದು ಅದರ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಆಕಳು ತಿಂದು ತೃಪ್ತವಾಯಿತು. ದೀನದಯಾಲರು ಮಗನ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆದರಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಕೇಳಿದರು “ಏನಯ್ಯಾ ನೀನಂತೂ ಈಗ ಏನೂ ಗಳಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಇದ್ದುದನ್ನಾದರೂ ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅನಿಷ್ಟವನ್ನೇಕೆ ಮಾಡುವಿ?” ಎಂದು ಮತ್ತೆ ನುಡಿದರು. “ವೈದ್ಯಕೀಯನ್ನಂತೂ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಇನ್ನೇನು ತಿಂದು ಬಾಳುವಿ?”

ನಾಗಮಹಾಶಯ:— ಭಗವಂತನು ಎಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಆ ಬಗ್ಗೆ ನೀವೇನೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ದೀನದಯಾಲ:— ಅದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಬತ್ತ

ಲೆಯಾಗಿ ತಿರುಗಬೇಕಾಗುವದು. ಮತ್ತು ಕಪ್ಪೆಯನ್ನು ತಿಂದು ಜೀವಿಸಬೇಕಾಗುವದು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಎದುರು ನುಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಉಟ್ಟಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಳೆದು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಸತ್ತುಬಿದ್ದಿರುವ ಕಪ್ಪೆಯನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತ ತಂದೆಗೆಂದರು. “ತಮ್ಮ ಅವ್ಯಯವನ್ನು ಈಗಲೇ ಪಾಲಿಸಿದೆನು. ಹೊಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ತಾವೇನೂ ಚಿಂತಿಸುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೇ ತಾವು ಇಷ್ಟನಾಮ ಜಪದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರಿ. ಅಮ್ಮ ಕೈಕಾಲುಬಿದ್ದು ಹೇಳುವೆನು; ಇನ್ನು ತಾವು ಪ್ರಪಂಚದ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ.” ಮಗನಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿದೆಯೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ದೀನದಯಾಲರು ಸೊಸೆಗೆ, ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿರುದ್ಧ ಏನೂ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಹೇಳಿದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಊರಲ್ಲಿರುವಾಗ ದೀನದಯಾಲರ ಮನವು ಸಂಸಾರ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಲು ಸಮಯವೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಯಾವಾಗಲೂ ಶಾಸ್ತ್ರಪುರಾಣಗಳನ್ನೋದಿ ತಂದೆಗೆ ಕೇಳಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರು. ದೀನದಯಾಲರ ಕಡೆಗೆ ಪಾಳುಹರಟೆ ಹೊಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಕೂಡ ಹರಟೆಗಾಗಿ ಬರಬೇಡಿರೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಸುರೇಶ ಬಾಬುಗಳು ದೀನದಯಾಲರ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಲು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹೇಳಿದರು. “ಸಂಸಾರ ರೂಪೀ ಕಾಲಸರ್ಪವು ಒಮ್ಮೆ ಕಚ್ಚಿತೆಂದರೆ ಉಳಿಯುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮಹಾಮಾಯೆಯ ಅನುಗ್ರಹವಾಗದೇ ಏನೂ ಆಗದು” ಆ ಮೇಲೆ ಅವರು “ಜಯ ರಾಮಕೃಷ್ಣ! ಜಯ ರಾಮಕೃಷ್ಣ! ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆ ಮಾಡಿರಿ” ಎನ್ನುತ್ತ ಆಕುಲರಾಗಿ ಅಳಹತ್ತಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಂತರಾದ ಮೇಲೆ “ಈ ನರೆಗೂ ತಂದೆಯ ವಿಷಯಚಿಂತನೆಯು, ಈ ಹಾಳು ಸಂಸಾರದ ವಿಚಾರವು ತೊಲಗಿಲ್ಲ ನಿರ್ಬಲರಾಗಿರುವರು. ತಾವೇ ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ನಡೆಯುತ್ತ ಹೋಗುವದು ಆಗುವದಿಲ್ಲ; ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಊರೊಳಗಿನ ಯಾವನಾದರೂ ಗೃಹಸ್ಥನು ಭೆಟ್ಟಿಗಾಗಿ ಬಂದರೆ

ಅವನ ಕೂಡ ಸಂಸಾರದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಹತ್ತುವರು.”

ಊರಿಂದ ತಿರುಗಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರೊಮ್ಮೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರಿಗೆ “ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡುವದೇಕೆ ನನ್ನಿಂದಾಗಲೊಲ್ಲದು? ನಾನು ಮಾಘವದೆಂಬ ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನವು ಇನ್ನೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲವೇಕೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ತಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು ತೋರಿಸಿ “ಈ ಕಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಣೆಯಿದ್ದರೆ ತೀರಿತು. ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿ ಹೋಗುವದು.” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. “ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಯಾರೂ ಏನೂ ಮಾಡುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಮನುಷ್ಯನ ಮನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಲಿ ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಮಾನವನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಡೆಯೋ?”

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ತೀವ್ರ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಮತ್ತೆ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು, “ನೀನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರು. ನಿನ್ನ ಅನ್ನವಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯವು ಅಂತೂ ಇಂತೂ ಸಾಗಿಹೋಗುವದು.”

ನಾಗಮಹಾಶಯರು—ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ಇರಬೇಕು? ಪರರ ದುಃಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಗೆ ಸುಮ್ಮನಿರಲು ಆಗುವದು?

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ—ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹೇಳುವೆನು, ನೀನು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನಿನಗೇನು ದೋಷ ತಟ್ಟುವದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಜನರು ಬೆರಗಾಗುವರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು—ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ದಿನಗಳೆಯಬೇಕು?

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ—ನೀನು ಮತ್ತೆನೂ ಮಾದಕ ಚಾಕಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಸಾಧುಗಳ ಸಹವಾಸ ಮಾಡು.

ನಾಗಮಹಾಶಯ—ನಾನು ಮೂಢ ಮನುಷ್ಯ; ಸಾಧುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕು?

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ— ನೀನು ಸಾಧುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನೀನು ಸುಮ್ಮನೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ನಿಜವಾದ ಸಾಧುಗಳೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರುವರು.

ದಿನಗಳು ಕಳೆಯಹತ್ತಿದವು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಯೋಚಿಸಿದರು. “ಸಂಸಾರದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ವರೆಗೆ ರಾಂತಿಯು ದೊರಕುವದು ಅಸಾಧ್ಯ.” ನಾಕರಿ ಬಟ್ಟು ರಣಜಿತನನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸಿ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿ ಭಗವತ್ಜಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಅನುಕೂಲ ಸಮಯ ನೋಡಿ ಪಾಲಬಾಬುಗಳಿಗೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಪಾಲಬಾಬುಗಳು ಅವರಿಗೆ “ಹೇಗಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಸಂಚ ಹೇಗೆ ಸಾಗಬೇಕು? ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ನುಡಿದರು. “ರಣಜಿತನು ದಯಾವರವಶನಾಗಿ ಏನು ಕೊಡುವನೋ ಅದರಿಂದ ಹೇಗಾದರೂ ಸಾಗುವದು.”

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಕಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನು ಸಂಸಾರದ ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ಆಗುವದು ಅಸಂಭವವೆಂದೂ ತಮಿಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾಲಿತವಾದ ಪರಿವಾರವು ಅನ್ನ ವಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೇ ಕಷ್ಟಪಡಬಾರದೆಂದೂ ಯೋಚಿಸಿ ಪಾಲಬಾಬುಗಳು ರಣಜಿತನನ್ನು ಕರೆದು ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಕೊಡಲು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸಿದರು. ರಣಜಿತನು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದನು. ಹತ್ತರ ಇದ್ದರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಉಚ್ಛ್ರಮಾಡಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವನು ಎಲ್ಲ ಹಣವನ್ನು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನೆಯ ಖರ್ಚಿಗೆ ಸಾಕಾಗಿ ಉಳಿದ ಹಣವನ್ನು ದೀನದಯಾಲರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಈ ವಿಷಯದಿನ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ನುಡಿದರು. “ಇದು ಚೆನ್ನಾಯಿತು, ಚೆನ್ನಾಯಿತು!”

ಎಲ್ಲ ಚಿಂತೆ ಉಪಾಧಿಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿಂತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಧುಮುಕಲು ಅನುಕೂಲ

ಲವಾಯಿತು; ಮತ್ತು ಅವರು ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರ ಕಡೆಗೆ ಆಗಿಂ ದಾಗ್ಗೆ ಹೋಗತೊಡಗಿದರು. ಆದಿತ್ಯವಾರ ಮತ್ತು ಹಬ್ಬ ಹುಣ್ಣಿವೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಕಾಣಲಿಕ್ಕೆಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಜನರೂ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರೂ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅಂಥ ದೊಡ್ಡವರ ಕೂಡ ಬೆರೆ ತು ಮಾತನಾಡಲು ತಮಗೆ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿದು ನಾಗಮಹಾಶ ಯರು ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ ದಿನಾಲು ಅವರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗತೊಡಗಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಜನರ ಲ್ಲನೇಕರ ಪರಿಚಯವು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಆಯಿತು.

ಬಂಗಾಲದ ಶ್ರೀಷ್ಠ ನಗರದ ನಾಟಕಕಾರರೂ ಎಂದು ಆ ಕಾಲದ ಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಾತರಾದ ಗಿರೀಶಚಂದ್ರ ಘೋಷರು ಮತ್ತೀವರು ಗೃಹಸ್ಥರೂ ದನೆ ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮನೆಗುನ್ನು ದ್ರವೇಶಿಸಿ ಅವರು ನೋಡಿದರು. ಕೋಣೆಯ ಮೂಲೆ ಯಲ್ಲಿ, ಸ್ವತಃ ಅಲ್ಲಿ ಬದ್ಧನಾಗಿ ಅತಿ ದೀನ, ದೀನ ಭಾವದಿಂದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕೂಳಿತಿರುವನು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಂತೆ ಥಳ ಥಳ ಗೊಳೆಯುತ್ತಿವೆ! ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಗಿರೀಶಚಂದ್ರರಿಗೆ ಈ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಆ ಮುಖ ಪ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಆದ ಪ್ರಥಮ ಪರಿಚಯದಿಂದಲೇ ಗಿರೀಶಚಂದ್ರ ಹಾಗೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ನೇಹವು ಬೆಳೆಯಿತು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಬಹುಶಃ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ನಂತರ ಗಂಗಾ ತೀರ ದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಹೀಗೆಯೇ ಒಂದು ದಿನ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಸಾವ್ಯೂ ಮೂರ್ತಿಮಾದ ಒಬ್ಬ ಯುವಕನು ಅಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಅವರು ಕಂಡರು. ಈ ಯುವಕನು ಬಹುಶಃ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಭಕ್ತನಿ ರಬೇಕೆಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಭಾವನೆಯಾಯಿತು. ಆತನೊಡನೆ ನಡೆದ ಮಾತು ಕತೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಅನುಮಾನವು ಸತ್ಯವೆಂದು ನಾಗಮ ಹಾಶಯರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಈ ಯುವಕನೆಂದರೆ ಸ್ವಾಮಿ ತುರಿಯಾ ನಂದ (ಆಗ ಹರಿನಾಥ). ಸ್ವಾಮಿ ತುರಿಯಾನಂದರ ಕಠೋರ ಬ್ರಹ್ಮ

ಚರ್ಯೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು, “ಹೀಗಿರದಿದ್ದರೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಕೃಪಾಪಾತ್ರರಾಗುವದು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತೇ?” ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅಂಗಿ ತೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವದನ್ನೂ ಪಾದತ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟುವದನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರು. ಹೆನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳೂ ಭಾಗಲಪುರದ ಒಂದು ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಹಾರದ ವಿಷಯವಾಗಿಯಂತೂ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅವರಿಗೆ, “ಈಶ್ವರೇ ಜೈಯಿಂದ ನಿನಗೇನು ಅನ್ನ ದೊರಕುವದೋ ಅದನ್ನೇ ತಿನ್ನು; ವಿಧಿ ನಿರ್ವೇಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ; ಅದರಿಂದ ನಿನಗೇನೂ ದೋಷ ತಗಲದು.” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರು ಆಹಾರದ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗ ಏನು ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತೋ ಅದನ್ನೇ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೇಲಾಗಿ ಅವರು ಉಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದುದಾದರೂ ತೀರ ಮನುಷ್ಯ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ಎರಡು ತುತ್ತು ಅನ್ನ ಉಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದರು. “ದೇಹವಿರುವವರಿಗೆ ಕರ ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲವೆ?” ಎಂದು ಅವರು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಿಹ್ವೆಯಿಂದ ಲಾಲಸೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರು ತಾವು ತಿನ್ನುವ ಇಾಮಾನುಗಳಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪು ಬೆರೆಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ವ್ಯಂಜನ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. “ನಾಲಿಗೆಯ ಸುಖೇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಗೊಡಬಾರದೆಂದು” ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಮ್ಮ ಅರ್ಧ ಮನೆಯನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು ಮೇದಿನೀ ಪುರದ ಕೀರ್ತಿವಾಸನೆಂಬ ಗೃಹಸ್ಥನು ತನ್ನ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಅಕ್ಕಿಯ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಸಾರೆ ತಾಡಿನ ಎಣ್ಣೆ ಒಟ್ಟಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ತಾಡು ತಿಂದು ಇರಬೇಕೆಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ವಿಚಾರ ಬಂದಿತು. “ಏನಾದರೂ ತಿಂದು ದುಕಿದರೆ ತೀರಿತು, ಸಿಹಿ ಕಹಿಯನ್ನು ನೋಡುವದೇಕೆ?” ಎಂದು

ಯೋಚಿಸಿ ಆ ತೌಡನ್ನು ಗಂಗಾಜಲದಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಿ ಉಪ್ಪು ಅಥವಾ ಬೆಲ್ಲ ಏನನ್ನೂ ಬೆರೆಸದೆ ಹಾಗೆಯೇ ತಿಂದು ಬಿಟ್ಟರು. ಹೀಗೆ ಎರಡು ದಿನ ತಿಂದ ಮೇಲೆ ಕೀರ್ತಿವಾಸನಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿಯು ತಿಳಿಯಲಾಗಿ ಅವನು ಎಲ್ಲ ತೌಡನ್ನೂ ಮಾರಿಬಿಟ್ಟನು; ಹಾಗೂ, ಅಂದಿನಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತೌಡು ಕೂಡಿಬೀಳದಂತೆ ಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದನು. “ತೌಡು ತಿಂದದರಿಂದ ನನಗೆ ನೂ ಬಾಧೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ; ಸ್ವಯಂ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಹಗುರಾಗಿತ್ತು! ಹಗಲಿರುಳೂ ಉಂಟಾದ ಜಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದರೆ ಭಗವಚ್ಚಿಂತನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಹೇಗೆ ದೊರೆಯುವದು?” ಎಂದು ಅವರು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಮಹಾ ಸಾಧುಗಳೆಂದು ಕೀರ್ತಿವಾಸನಿಗೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಒಳ್ಳೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿತ್ತು. ಯಾವನಾದರೂ ಭಿಕ್ಷು ಕನು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಳು ಕಡಿಯೇನಾದರೂ ಇರದಿದ್ದರೆ ತಾನು ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನೆಯು ಮುಖ್ಯ ಜೀದಿಯಲ್ಲಿದ್ದರಿಂದ ದಿನಾಲು ಅನೇಕ ಭಿಕ್ಷುಕರು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಯಾರೂ ಬರಿಗೈಯಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧ ವೈಷ್ಣವನು ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಆಗ ಮುಷ್ಟಿ ಅಕ್ಕಿಯ ಹೊರತಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಕೀರ್ತಿವಾಸನೂ ಆಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಆ ಭಿಕ್ಷುಕನ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು ಅತಿ ವಿನೀತ ಭಾವದಿಂದ “ಇಂದು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೇನೂ ಇಲ್ಲ; ನಾಲ್ಕು ಕಾಳು ಅಕ್ಕಿ ಮಾತ್ರ ಇವೆ. ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ವೃದ್ಧ ವೈಷ್ಣವನು ಅವರ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಮ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನು.

ಸುರೇಶ ಬಾಬುಗಳು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:— “ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನನಗೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಪರಿಚಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವದನ್ನೆಂದೂ ನೋಡಿಲ್ಲ. ದೇವರ ಪ್ರಸಾದ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮಹೋತ್ಸವದ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿದ್ದರೆ ಸ್ವಿಮಾತ್ರ ಅವರು ಸಂದೇಶ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾವು ಈ ರೀತಿ

ಯಾಗಿ ಬಹು ಕಟುಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಎರಡನೆಯವರನ್ನು ವಿವಿಧ ಪಕ್ಷಾನ್ನಗಳಿಂದ ತಣಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎಂದೂ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಅಂಥ ಮಾತು ತೆಗೆದರೆ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಅದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ “ಜಯರಾಮಕೃಷ್ಣ, ಇದೇನು ಹಾಳು ಕತೆ ನಡಿಸಿರುವಿರಿ? ಪ್ರೇಮಕೃಷ್ಣರ ನಾವಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿರಿ. ಜಗನ್ಮಾತೆಯ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಏನಾದರೊಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ಯಾರ ಮೇಲಾದರೂ ಸಿಟ್ಟು ಅಥವಾ ತಿರಸ್ಕಾರ ಉಂಟಾದರೆ, ಹತ್ತರ ಏನು ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಅದರಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ತಲೆಯನ್ನು ಘಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಯಾರನ್ನೂ ನಿಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಯಾರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಏನೂ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ತಪ್ಪಿ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಮಾತು ಹೊರಬಿತ್ತು. ಕೂಡಲೇ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದಿರುವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡವರೇ ತಲೆಗೆ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ತಲೆ ಒಡೆದು ರಕ್ತ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಗಾಯ ಮಾಯಲು ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಹಿಡಿಯಿತು. “ನೆಟ್ಟಗಾಯಿತು; ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ದಂಡನೆಯಾಗುವದು ಅವಶ್ಯ” ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಷಡ್ರಿಪುಗಳ ಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ದೀರ್ಘಲಂಘನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಐದಾರು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ನೀರು ಸಹ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ! ಹೀಗೊಮ್ಮೆ ದೀರ್ಘವಾದ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಲು ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಸುರೇಶಚಂದ್ರರು ಅವರ ಕಡೆಗೆ ಬಂದರು. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನದಲ್ಲಿ ಏನು ವಿರೂಪಭಾವನೆ ಯುಂಟಾಯಿತೋ ಏನೋ “ನನ್ನ ಅಪರಾಧವಿನ್ನೂ ದೂರಾಗಲಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಅಡಿಗೆಯ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಒಡೆದು ಚಲ್ಲಿಬಿಟ್ಟರು. ಸುರೇಶಬಾಬುಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ದಿನ ಅವರು ಊಟಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದುಡ್ಡಿನ ಚುರಮರಿ ಬತ್ತಾಸಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಮಲಗಿದರು.

ತಲೆಶೂಲೆಯ ಮೂಲಕ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾಯಿತು. ಆಗಿನಿಂದ ಕಡೆಯ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಅವರು ಸ್ನಾನವನ್ನೇ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ದೇಹವು ಬಹು ರುಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಕಠೋರ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ಅವರ ದೀನತೆಯು ಅಂಗಪ್ರತ್ಯಂಗಗಳಿಂದ ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅಹಂಕಾರವು ತಲೆಯೆತ್ತದಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆಂದು, ಗಿರೀಶಚಂದ್ರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಎಂದೂ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅತಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಸಹ ದಾರಿ ಬಿಟ್ಟು ಅವನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಯಾರ ನೆರಳನ್ನೂ ತುಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ತಂಬಾಕನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ತಾವು ಸೇದುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎರಡನೆಯವರಿಗೆ ಚಿಲಿಮೆಯನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ ಸೇದಲು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಒಲವಿನ ಜನರು ಬಂದಂತೂ ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಚಿಲಿಮೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ತಾವೂ ಸೇದುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಕು ಸಾಕೆಂದರೂ ಬಿಡದೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಚಿಲಿಮೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸೇದಲು ಆಗ್ರಹಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. “ನಾನು ಕೀಳ ಮನುಷ್ಯ ನನ್ನಿಂದ ಏನೂ ಆಗದು. ತಮ್ಮಂಥವರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಕೃಪಾ ಲಾಭ ಹೊಂದಿದರೆ ಭಸ್ಮನಾಗುವೆನು” ಎಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದ ಸಾಧಕರಾಗಿದ್ದರೂ ವೈದಿಕಭಕ್ತಿಯ ಕಡೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಏನುರಾಗವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ತಾವು ಹೇಗೆ ಉಗ್ರ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೋ ಹಾಗೆಯೇ ಶತರಂಗಿಗೂ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಲು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮರೇಶ ಹಾಗೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ನಡುವೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ವಾದವಿವಾದಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಕೂಡ ಏಕೆಂಟು ದಿನ ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರರನ್ನು ಹೋಗಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಮರೇಶ ಬಾಬುಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋ

ಗುವ ಮೊದಲು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಹೊಂದಲು ಹಾಗೂ ಸಾಧನೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಉಪದೇಶ ಪಡೆದು, ಸುರೇಶಚಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಗಂಟುಬಿದ್ದಿದ್ದರು. ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಗ ಸುರೇಶಚಂದ್ರರಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ನಾಗಮಹಾಶಯರೊಡನೆ ಎದುರು ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಡೆಗೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಗೂತ್ತು ಮಾಡಿದರು. ಮರುದಿನ ಇಬ್ಬರೂ ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಹೋದ ಕೂಡಲೇ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಸುರೇಶಚಂದ್ರರ ದೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನೆತ್ತಿದರು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು “ಈ ವಿಚಾರವು ಬಹು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ದೀಕ್ಷೆ ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ನೀನೇಕೆ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ?” ಎಂದು ಸುರೇಶಚಂದ್ರರಿಗೆ ಕೇಳಿದರು. “ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಸುರೇಶಚಂದ್ರರು ನುಡಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ “ಇವನಿಗೀಗ ದೀಕ್ಷೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗಲಿ. ಮುಂದೆ ಅವನು ಹಾತೊರೆಯುವನು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಕೆಲವು ದಿನ ಕ್ವೇಟಾದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾದ ಮೇಲೆ ಸುರೇಶಚಂದ್ರರು ದೀಕ್ಷಾಗ್ರಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಪಂಬಲಿಸಹತ್ತಿದರು. ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಹೋಗಿ ಗುರು ದೇವನಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಲೀಲಾ ಸಮಯವು ಮುಗಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಅನುಕೂಲ ಸಮಯವಿದ್ದಾಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮಾತು ಲಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರು ಬಹು ವಿಷಾದಪಡಹತ್ತಿದರು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಸ್ವಸ್ವರೂಪ ಸಂವರಣ ಮಾಡಿದ ಮೇಲಂತೂ ಅವರು ಹೆಚ್ಚುರಂತಾದರು. ರಾತ್ರಿ ಗಂಗಾತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪತಿತಪಾವನೆಯಾದ ಜಾನ್ಹವಿಯೆದುರಿಗೆ ತಮ್ಮ ದುಃಖವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಒಂದು ದಿನವಂತೂ ಅವರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಇರುಳು ಕಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ನಡು ನದಿಯೊಳಗಿಂದಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರು! ಸುರೇಶಚಂದ್ರ

ರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಜಮಂತ್ರವನ್ನು ಸುರಿದರು. ಆದರೆ ಸುರೇಶಚಂದ್ರರು ಅವರ ಪಾದಧೂಲಿ ಸುನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದರು.

ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳು ಗತಿಸಿದವು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಲೀಲಾ ವಸಾನದ ಸಮಯವು ಸಮಾಪಿಸಿತು. ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರರ ಆ ಆನಂದದ ಸಂತೆಯು ಮುರಿಯಿತು. ಕಲಕತ್ತೆಯ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಶೀಪುರದ ಉಪವನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ರುಗ್ಗುಶಯ್ಯೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿರುವರು. ಇನ್ನು ತಡವಿಲ್ಲೆಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಬಳಲಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ ಅವರ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವವನ್ನು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದರು. “ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ರೋಗಯಂತ್ರಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಸುಸುವದಾಗುವದಿಲ್ಲ. ನೋಡಿ ನನ್ನದೆ ಕ. ಗಿ ನೀರಾಗುವದು. ಗುರುದೇವನು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ರೋಗವನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಹಾಗೂ ನೋವು ಕಳೆಯುವದಾಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದ ಮೇಲೆ ಅವನ ಕಡೆಗೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವದು ಅನುಚಿತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದೆನು. ಏನೋ ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ ಅವನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆನೆ” ಎಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೈಯೆಲ್ಲ ಹಗಲಿರುಳೂ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರೊಂದು ದಿನ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಕಂಡು, “ಬಾ ಬೇಗ ಬಾ. ನನ್ನ ಮೈಗೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಕೂಡು. ನಿನ್ನ ಶೀತಲ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ನನಗೆಷ್ಟೋ ಸಮಾಧಾನವೆನಿಸುವದು” ಎಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಸುರೇಶಚಂದ್ರರು ಕೈಬಿಡುವ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೋದಾಗ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅವರಿಗೆ, “ಡಾಕ್ಟರನಲ್ಲಿರುವನು? ಅವನೊಳ್ಳೇ ಪ್ರವೀಣನಿರುವನಲ್ಲವೇ? ಅವನಿಗೊಂದು ದಿನ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಹೇಳು” ಎಂದರು. ಸುರೇಶರು ಬಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ

ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಆ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಶೀಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅವರನ್ನು ಕಂಡು, “ಬಂದೆಯಾ, ಚೆನ್ನಾಯಿತು. ನೋಡು ಡಾಕ್ಟರರು, ವೈದ್ಯರಾಜರು ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಕೈನಿಂತಿ ತೆಂದು ಹೇಳಿದರು ನಿನಗೇನಾದರೂ ಔಷಧ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ರೋಗವನ್ನು ಗುಣ ಮಾಡುವದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ನತಮುಖರಾಗಿ ತುಸು ಹೊತ್ತು ಯೋಚಿಸಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಭೀತರವಾದ ವ್ಯಾಧಿಯನ್ನು ಮಾನಸಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಬಲದಿಂದ ತಮ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಆಕರ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಅವರ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಚೈತನ್ಯವು ಸಂಚರಿಸಿದಂತಾಯಿತು. “ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ತಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದಿರುವೆನು. ಈಗಿಂದೀಗಲೇ ತಮ್ಮ ರೋಗವನ್ನೊಡಿಸುವೆನು” ಎಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ನುಡಿದರು. ಹಾಗೂ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಕಂಚಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅವರನ್ನು ಹಿಂದೂಡಿ “ನಿನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ, ನೀನು ರೋಗವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವಲ್ಲಿ” ಎಂದರು.

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಸಮಾಧಿಸ್ಥರಾಗುವ ಐದಾರು ದಿನ ಕಳೆದಲ್ಲ. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವರನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಲಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು “ಈಗಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ದೊರೆಯಬಹುದೋ? ನಾಲಿಗೆಯ ರುಚಿಯೇ ಇಳಿದು ಹೋಗಿವೆ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ತಿಂದರೇನಾದರೂ ರುಚಿ ಹುಟ್ಟಿತು?” ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ನೆರೆದ ಭಕ್ತರಲ್ಲೊಬ್ಬನು “ಸ್ವಾಮಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ಸಿಗುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದು ಹೇಗೆ ದೊರೆಯಬೇಕು?” ಎಂದು ಅಂದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು — ಗುರುವೇ ವನ ಶ್ರೀಮುಖದಿಂದ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಯ ಮಾತು ಮೊರಟಿದೆಯೆಂದಮೇಲೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಅದು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ದೊರೆಯಲೇ ಬೇಕು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮನೋಭಿಲಾಷೆಯು ಏನಾದರೊಂದು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಪೂರ್ಣವು.

'ಗುತ್ತದೆಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅರಿತಿದ್ದರು ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ತಮಗೆ ಕಿತ್ತಳೆಹಣ್ಣು ತಿನ್ನುವ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ಸ್ವಾಮಿ ಅದ್ಭುತ ನಂದರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. 'ತುಮ್ಹೆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಬಹು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ತಿಂದರು. ಅಂದಿನ ಸಂಗತಿಯನ್ನೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಸದೆ ಹೊರಬಿದ್ದರು. ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳಾದರೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಒಂದು ತೋಟದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ತೋಟಕ್ಕೆ ಅರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೂರು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಕಡೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. 'ಇ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಯನ್ನು ಕಂಪು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಬಾಲಕಂಠ ಬಹು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು "ಅಹಾ! ಇಂಥ ಸುಂದರ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ತಂದಿ?" ಎಂದು ಆ ನೆಲೆಗೆ ಅವರು ಸ್ವಾಮಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣನಂದರಿಗೆ (ಆಗ ಶನೀ ಬಾಬು) ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗಾಗಿ ಉಟದ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಹೇಳಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವರ ಹತ್ತರ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಗಂಟು ಹೊತ್ತುದ್ದರು. ಅಡಿಗೆಯಾಗಲು ರಾಮಕೃಷ್ಣನಂದರು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಲೂಟಿಕ್ಕೇಳಲು ಹೇಳಿಕಳುಹಿದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಎಳಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅವರಿಗೆ ಉಟಮಾಡಲು ಕೆಳಗೆ ಹೋಗಲು ಹೇಳಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕೆಳಗೆ ಬಂದ ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಕೈ ಹೆಚ್ಚಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಎಷ್ಟು ಆಗ್ರಹಪಟ್ಟರೂ ಅವರು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟರು. ಅಂದು ಏಕಾದಶಿಯಾಗಿತ್ತು. "ಗುರುದೇವನಾದರೂ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿ ಪ್ರಸಾದವಿತ್ತರೇನೇ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಬೇಕು; ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಇಲ್ಲ" ಎಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಎಣಿಕೆಯಿತ್ತು. ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಉಣ್ಣದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಘೋರವಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ನಾಗಮಹಾ

ಶಯರಿಗಾಗಿ ಬಡಿಸಿದ ಎಲೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ತರಲು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಹೇಳಿದರು. ಆ ಪ್ರಕಾರ ರಾಮಕೃಷ್ಣನಂದರು ಆ ಎಲೆಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರೆದುರಿಗೆ ಹಿಡಿಯಲಾಗಿ ಅವರು ಅದರಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಲಿಗೆಯಿಂದ ಸ್ವರ್ತಿಸಿ “ಇನ್ನು ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು; ಅವನು ಉಪವಸು” ಎಂದರು. ರಾಮಕೃಷ್ಣನಂದರು ಆ ಮೇಲೆ ಆ ಎಲೆಯನ್ನು ಪುನಃ ನಾಗಮಹಾಶಯರೆದುರಿಗಿಡಲು ಅವರು ‘ಪ್ರಸಾದ, ಪ್ರಸಾದ, ಮಹಾಪ್ರಸಾದ’ ಎನ್ನುತ್ತ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಆ ಮೇಲೆ ಉಣಹತ್ತಿದರು. ಉಣಹತ್ತುತ್ತ ಬಡಿಸಿದ ಎಲೆಯನ್ನು ಸಹ ತಿಂದು ಬಿಟ್ಟರು! ಪ್ರಸಾದವೆಂಪೇನಾದರೂ ಕೊಟ್ಟರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಏನೂ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ರಾಮಕೃಷ್ಣನಂದರು, “ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಅದ್ಭುತ ನಿಷ್ಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಬೆರಗಾದೆ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಭಕ್ತರು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರು. ಎಂದಾದರೂ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ಕೊಟ್ಟರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬಹು ಜಾಗರೂಕರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ತಿಂದಕೂಡಲೇ ಎಲೆಯನ್ನು ಜಗ್ಗಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವಂಗ ಶಕೆ ೧೨೯೭, ಶ್ರಾವಣಮಾಸ, ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ದಿನ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಸಮಾಧಿಸ್ಥರಾದರು (ಇಸ್ವಿ ೧೮೫೬). ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಉಪವಾಸ ಮಾಡಹತ್ತಿದರು.

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಅವತಾರ ಸಮಾಪ್ತಿಯನಂತರ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತರ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನರಾದರು. ಅವರೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಒಂದೇ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಕೊಂಡ ಉಪವಾಸ ಮಲಗಿರುವರೆಂದೂ ಸ್ನಾನ ಶೌಚಾದಿಗಳಿಗಾಗಿ ಸಹ ಏನು ಮಾಡುವೆಂದೂ ಸ್ವಾಮಿಜಿಯವರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಅವರು ಸ್ವಾಮಿಅಖಂಡಾನಂದ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಮಿ ತುರಿಯಾನಂದರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು. ಚನ್ನಾ!

ಕೂಗಿದ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಎದ್ದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಸ್ವಾಮೀ ವಿವೇಕಾನಂದರು “ಇಂದು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಬಂದಿರುವೆವೆ” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ಎದ್ದು ಅನೇಕ ವಿಧದ ಸಾಮಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಪೇಟೆಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರು ಅತಿಥಿಗಳು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ಒಂದು ಮುರಕು ಸಲ್ಲಂಗದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಮೂರು ಎಲೆಗಳು ಬಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಮತ್ತೊಂದು ಎಲೆ ಬಡಿಸಲು ಹೇಳಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಆ ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಲು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಅವರು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಅವರು ಕೂಡಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು “ಅಗಲಿ, ಅವರು ಕಡೆಗೆ ಊಟ ಮಾಡುವರು” ಎಂದರು. ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಊಟ ಮಾಡಲು ಮತೆ ಹೇಳಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ಹಾಯ್ ಹಾಯ್, ಈ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೂ ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ದೇಹಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಅನ್ನ ಹಾಕಬೇಕೇ? ಇದು ನನ್ನಿಂದಾಗದು” ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು. “ತಾವು ಊಟನಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಾವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ನುಡಿದರು. ಅಂತೂಅಂತೂ ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಊಟಮಾಡಿದರು.

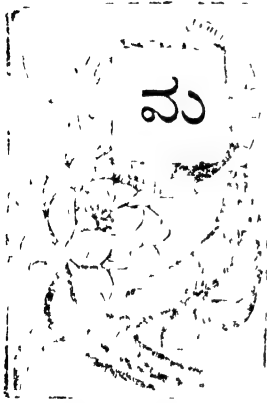
ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಸಮಾಧಿಸ್ಥರಾದಮೇಲೆ ಬಾಗಬಾಜಾರದಲ್ಲಿರುವ ಅವರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಭಕ್ತರಾದ ಬಲರಾಮ ಬಸು ಇವರು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಪುರಿಗೆ ಬರಲು ಆಮಂತ್ರಣಕೊಟ್ಟರು. ಪಾಲ ಬಾಬುಗಳು ಅವರಿಗೆ ನವ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿರಲು ಬಹು ಆಗ್ರಹಪಟ್ಟರು. ಅವರ ಎಲ್ಲ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ತಾವೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಬ್ಬರೂ ಸಿದ್ಧರಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು, “ಗುರುದೇವನು ನನಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿರುವನು. ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಲಂಘಿಸುವದು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಯಾರ ಆಗ್ರಹಕ್ಕೂ ಒಡಂಬಡದೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಮ್ಮ

ಹುಟ್ಟಿದೂರಾದ ದೇವಭೋಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಹತ್ತಿದರು.

ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗ್ಯ ಕುಲದ ಕುಂಡೂ ಬಾಬುಗಳು ನಾಗಮ ಹಾಶಯರಿಗೆ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳ ವೇತನ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಪರಿವಾರದ ಚಿಕಿತ್ಸಕರಾಗಿರಲು ಹೇಳಿದರು. ಇದಕ್ಕೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.

೬ ನೆಯ ಪ್ರಕರಣ

ದೇವಭೋಗವನ್ನಿ ವಾಸ

ನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಬಹು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ವಿವೃತವೆಯನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ದೀನದಯಾಲರಾಗ ಬಹು ನಿರ್ಬಲರಾಗಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವರನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನಶೌಚಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೀನದಯಾಲರು ತನ್ನ ದೇಹವು ಬಯಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನ

ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು ದೀನದಯಾಲರೊಮ್ಮೆ “ದುರ್ಗಾ ಚರಣನು ಹಣಗಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಬೇಗರು ಬಹು ವೈಭವದಿಂದ ದೇವಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರು! ನನ್ನಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದರೆ ನಾನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆ ಸೌಭಾಗ್ಯ ನನಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ತಂದೆಯನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವವಕ್ಕಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅದೇ ವರ್ಷದಿಂದ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ದುರ್ಗಾಪೂಜೆ, ಕಾಲೀಪೂಜೆ, ಜಗದ್ಧಾತ್ರಿಯ ಪೂಜೆ, ಸರಸ್ವತಿಯ ಪೂಜೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ದೀನದಯಾಲರಿಗೆ ಪ್ಲಣವಾದರೂ ಸಂಸಾರಚಿಂತೆಗೆ ಎಡೆ ಇರದಂತೆ ಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ನಂತರ ಅವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ಭಾಗವತ ಪುರಾಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಓದಿ, ಕೇಳಹಚ್ಚು

ತ್ತಿದ್ದರು. ಮಗನ ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ತಂದೆಯ ಮನವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದಹತ್ತಿತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಶಾರದೀಯ ಪೂಜೆಗೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಪೂಜೆಯ ಮೊದಲು ಕಲಕತ್ತಿಗೆ ಬರುವ ವಾದಿಕೆ ಇತ್ತು. ಈ ಸಾರೆ ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಸುರೇಶ ಬಾಬುಗಳಿಗೆ “ ತಂದೆಯವರ ಮನವು ಸುಧಾರಿಸಹತ್ತಿದೆ. ಸಂಸಾರದ ಚಿಂತೆಯು ಅವರ ಮೇಲೆ ಈಗ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲಾರದು. ಹಗಲಿರುಳೂ ಅವರು ಭಗವಚ್ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಂಬಂಧದ ಮಾತುಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮಗ್ನರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಪೂರ್ವವಂಗವೆಂದರೆ ತಂತ್ರಪ್ರಧಾನದೇಶವು. ಶುದ್ಧ ಭಕ್ತಿಗಿಂತ ಸಿದ್ಧಿಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವೇ ಅಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ. ಸ್ವಾಮೀವಿವೇಕಾನಂದರು “ ಪೂರ್ವಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ವೈಷ್ಣವರ ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕರ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನೇ ಕಂಡೆನು. ಅಂಥ ವಾಮಾಚಾರಿಗಳ ಹಾಗೂ ಸಿದ್ಧರ ದೇಶವು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆಲ್ಲಿಯೂ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೊಮ್ಮೆ “ ಏನಯ್ಯಾ, ನಿಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಸಾಧುಗಳಿರುವರು? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ ಅಂಥ ಸಾಧುವನ್ನು ಕಂಡಿಲ್ಲವೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. “ ಪುಣ್ಯ ಸಲಿಗೆಯಾದ ಗಂಗೆಯು ಹರಿಯುವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಕ್ತನೂ ಜನ್ಮತಾಳಲು ಬಯಸುವದಿಲ್ಲ. ತಾರ್ಕಿಕರಾಗಬಹುದು. ಪಂಡಿತರಾಗಬಹುದು; ಆದರೆ ಭಾಗೀರಥೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಗ್ರಹಣ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಶುದ್ಧ ಭಕ್ತಿಯ ಅಂಶವಾಗದು ” ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಮೋಗುವ ಕೆಲವು ದಿನ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ. ನಟವರ ಗೋಸ್ವಾಮಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ. ವಿಜಯಕೃಷ್ಣ ಗೋಸ್ವಾಮಿ ಇವರು ಆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ತತ್ವದ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು.

ವಿಜಯಕೃಷ್ಣರು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಭಕ್ತನೆಂಬುದನ್ನು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅರಿತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೊಮ್ಮೆ ದಾಕಾಕ್ಕೆ ಮೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಒದಗಿತು. ಈ ಸಂಧಿಯ ಸಾಧಿಸಿ ಅವರು ವಿಜಯಕೃಷ್ಣರನ್ನು

ಕಾಣಲು ಹೋದರು. ವಿಜಯಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಯಾರೋ ಬುದು ಗೊತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಅವರು ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಸಮಿಸಿದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಂತರ್ದೃಷ್ಟಿಯ ಬಲದಿಂದ ಈ ದೀನ, ಹೀನ ಹುಚ್ಚು ವೇಷದಲ್ಲಿ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಮಹಾಪುರುಷನು ತಮಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಡಲು ಬಂದಿರುವನೆಂದು ಕಂಡುಹಿಡಿದರು. ಪರಸ್ಪರ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಭಕ್ತರೆಂಬುದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿ ವಿಜಯರಿಗೆ ಆಪರಿಮಿತ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಬಹು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಅವರು ಆಲಂಗಿಸಿದರು; ಮತ್ತು ಅವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಆದರವನ್ನೂ ತೋರಿಸಿದರು. ವಿಜಯರನ್ನು ಕಂಡು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗಾದರೂ ಬಹು ಆಲ್ಪಾದವಾಯಿತು. ಆದರೆ “ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಕಂಡಮೇಲೆ ಸಹ ವಿಜಯಕೃಷ್ಣರು ಅನ್ಯ ಸಾಧುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಅಂಟಲೆಯುವುದು ಅಶ್ಚರ್ಯಕರ ” ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಜಯಕೃಷ್ಣರು ಬಾರದಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು “ ಗೋಸ್ವಾಮಿಯವರಂಥ ಮಹಾಜನರೇ ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಭ್ರಮೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಸರ್ವ ಸಾಧಾರಣ ಜನರ ಪಾಡೇನು ? ” ಎಂದು ಮತ್ತೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ನುಡಿದರು. ವಿಜಯಕೃಷ್ಣರು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆಂಬುದನ್ನು ಗಿರೀಶಚಂದ್ರರು ಕೇಳಿ, “ ಯಾರನ್ನು ಎನೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡಬೇಕೋ ಅಂಥವರೆದುರಗೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕೂಡುವವನು ಎಂಥ ವಿಚಿತ್ರ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿರಬಹುದು ! ” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಗಿರೀಶಚಂದ್ರರ ವಿದ್ಯಾಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ “ ಜಯರಾಮಕೃಷ್ಣ ಜಯರಾಮಕೃಷ್ಣ ” ಎನ್ನುತ್ತ ಗಿರೀಶರನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬಾರದಿಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಖ್ಯಾತಿಯೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯೂ ಪೂರ್ವ ಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹಳವಿತ್ತು ಆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ ಭಾರತಿಯ ಅತೀವ ಆಗ್ರಹದ ಮೂಲಕ ನಾಗಮಹಾಶಯರೊಮ್ಮೆ ಬಾರದಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದನ ನೊದಲಿನ ಹೆಸರು ತಾರಾ

ಕಾಂತ ಗಂಗೋಪಾಧ್ಯಾಯನೆಂದು. ತಾರಾಕಾಂತನು ವಕೀಲಿಯಿಂದ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಮೂರು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಂಕೀರ್ತನ, ಸಾಧುಸೇವೆ ಹಾಗೂ ಸಾಧನಭಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಉತ್ಸಾಹವಿತ್ತು. ಕಡೆಗೆ ತನ್ನ ವೈವಸಾಯವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಾಧನಭಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಹತ್ತಿದನು. ತಾರಾಕಾಂತನು ನಾಗಮ ಹಾರಯರ ಕಡೆಗೆ ಆಗಾಗ ಬರಹತ್ತಿದನು; ಹಾಗೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ದೇವ ಭೋಗದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಅವನು ಆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಹತ್ತಿದನು. ತಾರಾಕಾಂತನು ಒಮ್ಮೆ ತಾನು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಶಿಷ್ಯನೆಂದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತಾನು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಗುರುವು, ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ತಾರಾಕಾಂತನೊಂದು ಸಾರೆ ದೇವಭೋಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಾಗಮಹಾರಯರಿಗೆ, ತನಗೆ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಸ್ಮರಣೆಯಾಗಿರುವದೆಂದೂ ತಾನೀಗ ಚಂದ್ರ-ಸೂರ್ಯ-ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರಬಲ್ಲೆನೆಂದೂ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮವೆಲ್ಲ ಅಸತ್ಯ, ಜ್ಞಾನವೊಂದೇ ಸತ್ಯವೆಂದೂ ಹೇಳಿದನು. ತಾರಾಕಾಂತನಲ್ಲಾದ ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ನಾಗಮಹಾರಯರು “ಯಥಾರ್ಥ ಗುರುವಿನ ಹಾಗೂ ಉಪದೇಶದ ಆಶ್ರಯ ಹೊಂದದಿದ್ದರೆ ಉಚ್ಚ ಸಾಧಕನು ಸಹ ಅಡ್ಡ ದಾರಿ ಬೀಳುವನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ನಾಗಮಹಾರಯರಿಗೆ ತಾರಾಕಾಂತನು ಬಹಳ ಸಾರೆ ಅಗ್ರಹ ಮಾಡಿದನು. ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ಬೇಸತ್ತು ನಾಗಮಹಾರಯರದಕ್ಕೊಪ್ಪಿದರು ಸಾಧಾದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಿದ್ದರಿಂದ ನಾರಾಯಣ ಗಂಜದಿಂದ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಹೋದರು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳನ್ನವರಿಗೆ ಉಪಹಾರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರು ಆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಅದರಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಕಣವನ್ನು ಸಹ ಮುಟ್ಟದೆ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟ ಒಂದು ಎತ್ತಿನ ಮುಂದೆ ಚಲ್ಲಿಕೊಟ್ಟನು. ಮತ್ತೆ, ನಾಗಮಹಾರಯರ ಶುಷ್ಕ ದೇಹವನ್ನೂ ರುಕ್ಷ ಕೂವಲುಗಳನ್ನೂ ದೀನ, ಹೀನ ವೇಷವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಅವರಿಗೆ ಉಪದಾಸ್ಯೆ ಮಾಡಹತ್ತಿದನು! ನಾಗ

ಮಹಾಶಯರು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನೇ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವರು ನಿರುತ್ತರರಾಗಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಹುರುಪು ಬಂದಿತು. ಅವನು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಂದಿಸ ಹತ್ತಿದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಇದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೈರಿಸುವದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅವರ ಮೈಯಿಂದ ಕಿಡಿಗಳು ಚಿಮ್ಮಹತ್ತಿದವು. ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಮ್ಮ ಸವಿೂಪದಲ್ಲಿ ಭೀಷಣಾಕೃತಿಯುಳ್ಳ ಕೃಷ್ಣ ಪಿಂಗಲ ಭೈರವ ಮೂರ್ತಿಯು ಸ್ವಕಟವಾಗಿ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯನ್ನು ತೂರಿ ಬಿಸಾಡಲು ತಮ್ಮ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಮ್ಮ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ತಡೆ ಹಿಡಿದರು; ಹಾಗೂ “ಗುರುದೇವನೆ! ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮೂರಿ ಸಾಧುದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೇಕೆ ಬಂದೆ! ನಾನು ಮತಿಭ್ರಷ್ಟನಾದೆನು!” ಎನ್ನುತ್ತ ತಲೆ ಘಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಹತ್ತಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ “ಹಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣ” ಎನ್ನುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಣ್ತಿದ್ದರು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಂತಾದ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ತುಗು ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾಧುಗಳ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಸಂಸಾರದ ಯಾವ ಘಟನೆಯಿಂದಲೂ ವಿಚಲಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗುರುನಂದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಈ ‘ಅಕ್ರೋಧ ಪರಮಾನಂದ’ ನಿಗೆ ತಡೆಯುವದಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ, ನಾರಾಯಣಗಂಜದ ಒಬ್ಬ ವೃತ್ತಿಷ್ಠಿತ ಮನುಷ್ಯನು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮಾವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮೇಲೆ ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳೇ ದೋಷಾರೋಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಾರದಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಬಹು ವಿನೀತರಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಆ ಗೃಹಸ್ಥನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಸಡಿಲು ಬಿಟ್ಟನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಗುರುದೇವನನ್ನು ನಿಂದಿಸಬೇಡಿ” ರೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಅವನು ಕಿವಿಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವನಿಗೆ “ಇಲ್ಲಿಂದ

ಸುಮ್ಮನೇ ಹೊರಟು ಹೋಗಿರಿ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಿಮಗೆ ಬಹು ಕೆಡಕಾಗುವದೆ” ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಅವನಿಗೆ ಎಚ್ಚರ ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಆ ಗೃಹಸ್ಥನ ಒಂದೊಂದೇ ಮನೆ ದಾಟಹತ್ತಿತು; ಮತ್ತೆ ಒಂದು ಮನೆಯನ್ನು ದಾಟಿತು! ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕಿಡಿಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯರಾಗಿ “ಮೂರ್ಖ” ಲಿಂದ ಹೊರಬೀಳು. ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಗುರುನಿಂದೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೀಯಾ? ನದೆ ಹೊರಗೆ” ಎನ್ನುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಮೊಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಆ ಗೃಹಸ್ಥನನ್ನು ಥಳಿಸಹತ್ತಿದರು. ಆ ಗೃಹಸ್ಥನು ದೇವಭೋಗದಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಹೊಡತತಂದು ಅವನು ಬಹು ಅಪಮಾನಿತನಾಗಿ “ನೋಡುವೆನು ನೀನೆಂಥ ಸಾಧುವೆಂದು, ಇದರ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಬಿಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನುಡಿದು ಹೊರಟುಹೋದನು. ಅವನ ಮಾತುಗಳ ಕಡೆಗೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಲಕ್ಷವೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. “ಗುರು ದೇವನೇ, ಇಂಥ ಜನರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಕೆ ಕರೆತರುವಿ? ಅವರು ನಿನ್ನ ನಿಂದೆ ಮಾಡುವರು! ಧಿಕ್ಕಾರವೇ ಗೃಹಸ್ಥಶ್ರಮಕ್ಕೆ” ಎನ್ನುತ್ತ ಚಿಂತಾಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಕೆಲಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಶಾಂತರಾದರು. ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಆ ಗೃಹಸ್ಥನು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಬಳಿಗೆ ಒಂದು ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡಿದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹೂವಿನಂಥ ಹೃದಯದವರು! ಅವನಿಗೆ ಅಭಯ ಕೊಟ್ಟು ಹತ್ತರ ಕಳಿಸಿಕೊಂಡು ತ ಬೀಕ ಸೇದಲು ಕೊಟ್ಟರು. ಅವನು ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದಾಗ ಎಷ್ಟೋ ದೂರದ ಫರೆಗೆ ದೀಪ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕಳಿಸಿಬಂದನು. ಸಾಧುವಿನ ಪಾದುಕಾಘಾತದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಗಿರೀಶಘೋಷರು, ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕಲಕತ್ತಿಗೆ ಬಂದಾಗ್ಗೆ, “ತಾವಂತೂ ಪಾದತ್ರಾಣ ಮೆಟ್ಟುವದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಆ ಗೃಹಸ್ಥನನ್ನು ಹೊಡೆಯುವಾಗ ಅವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದವು?” ಎಂದು ಚೇಷ್ಟೆಮಾಡಿದರು. “ಅದೇಕೆ, ಅವನ ಪಾದತ್ರಾಣಗಳಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಹೊಡೆದೆ” ಎಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ನುಡಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ “ಜಯರಾಮಕೃಷ್ಣ ಜಯರಾಮಕೃಷ್ಣ” ಎನ್ನುತ್ತ ನಮಸ್ಕರಿಸಹತ್ತಿದರು. “ನಾಗಮಹಾ

ಶಯರೆಂದರೆ ಹೆಡೆ ಹಿರಿದ ಹಾವಿನಂತೆ ” ಎಂದು ಗಿರೀಶಚಂದ್ರರು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರೊಮ್ಮೆ ಜೇಲೂರ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಹೊರಬಿದ್ದರು ಈ ಮಠವು ಗಂಗಾ ತೀರದಲ್ಲಿದೆ. ಡೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಸಾಗಿದ್ದರು. ಡೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಜನರ ದಟ್ಟಣಿಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹುದುಗಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಡೋಣಿಯು ಲಾಲಬಾಬುಗಳ ಘಾಟವನ್ನು ಸವಿೂಪಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಮಠವು ಕಾಣಹತ್ತಿತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಡೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಪ್ರವಾಸಿಯೊಬ್ಬನು ಮಠವನ್ನು ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ನಿಂದಿಸಹತ್ತಿದನು ಇದರಿಂದೊಳ್ಳೇ ಹುರುಪಿಗೆದ್ದು ಮತ್ತಿಬ್ಬರು ಅವನೊಡನೆ ಧನಿಗೂಡಿಸಿದರು! ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಇದನ್ನು ಸಹಿಸುವರೆ? ಆ ನಿಂದಕನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಎರಡೂ ಮುಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಅವನೆದುರಿಗೆ ಹಿಡಿದು “ನಿಮಗೆ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ರೊಕ್ಕು ಗಳಿಸುವದು ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಿದೆ. ನ ತದ ಬಗ್ಗೆ ತಮಗೇನು ಗೊತ್ತಿದೆ? ಸುಮ್ಮನೆ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ ನಿರರ್ಥಕವಾಗಿ ಸಾಧುಗಳ ನಿಂದೆ ಮಾಡುವ ನಿಮಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಹತ್ತಿದರು. ಆ ನಿಂದಕನು ಹೆದರಿ ನಾವಾಡಿ “ನಿಗೆ ‘ನಾನಿಲ್ಲಿಯೇ ಇಳಿಯುವೆನು; ಬೇಗನೆ ನೌಕೆಯನ್ನು ದಂಡೆಗೆ ಒಯ್ಯೆ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಪೂಜ್ಯರಾದ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ “ಪ್ರಸಂಗ ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರಂತೆ ಹೀಗೆ ಸಿಂಹನಂತಾಗುವದ ಅವಶ್ಯ”ವೆಂದು ನುಡಿದರು. ನ ತ್ತಿ “ನಾಗಮಹಾಶಯರೆಂದರೆ ಚೊಕ್ಕ ಚಿನ್ನ”ವೆಂದು ನುಡಿದರು.

ಬಾರದಿಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಶಿಷ್ಯನೊಬ್ಬನು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಕಡೆಗೆ ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಘಟನೆಯು ಸಂಭವಿಸಿದ ನಂತರ ಅವನು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ “ನೀವು ರಕ್ತಕಾರಿ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಾಯುವರೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಶಾಶ್ವತ ಕೊಟ್ಟಿರುವನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ನಕ್ಕು “ನನ್ನದೊಂದು

ಕೂದಲೆಳೆಯು ಸಹ ಅಳಿಯುವದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಒಂದು ವರ್ಷವಾಯಿತು; ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಶಾಸನವು ವಿಫಲವಾಗುವದನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಶಿಷ್ಯನು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಸಂಸರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ಹಾಗೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ, ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿಯೇ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. “ಬಾರದಿಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಅನೇಕ ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ತನ್ನ ವೇದಾಂತಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪದೇಶಮಾಡಿ ಅವರ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಪ್ರಾಸಂಚಿಕರಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗದಂತೆ ನಡೆಯುವದು ಅಸಾಧ್ಯ” ಎಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನೆಗೊಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬ ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಬಂದಿದ್ದನು. ವಸ್ತ್ರಹೀನನಾಗಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವನು ತ್ಯಾಗಿಯೆನ್ನ ಬಹುದಾಗಿತ್ತು! ಬಡ ಗೃಹಸ್ಥರ ಬಗ್ಗೆ ಅವನೊಳ್ಳೇ ವಿರಕ್ತಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು! ಈಶ್ವರಾನುರಾಗವು ಎಷ್ಟೋ ಎನೋ, ಗಾಂಜಿಯ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಅಸಾಧಾರಣ ಭಕ್ತಿಯಿತ್ತು! ಗಾಂಜಿ ಸೇರುವದರಲ್ಲಿ ಅವನ ಸರಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ! ಸನ್ಯಾಸಿಯು ನುಗ್ಗು ನಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ದೂರದಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ನೋಡಿ ತುಸು ಸಂಕೋಚವೆನಿಸಿ ಅರಿವೆಯೊಂದನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡನು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವರೊಡನೆ ಸಿದ್ಧಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಹತ್ತಿದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವನಿಗೆ “ಇವೆಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳು ಶುದ್ಧ ಭಕ್ತಿಗೆ ವಿರೋಧಕವಾಗಿರುವವು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡದೆ “ನಾನು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ತಿಂದು ಎಳು ದಿನ ಇರಬಲ್ಲೆನೆ” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ನಾಗಮಹಾಶಯ: — ಅದೇನು ಅಂಥ ಮಹತ್ಕೃತ್ಯವಲ್ಲ! ನಾಯಿಯು ಅದನ್ನೇ ತಿಂದು ಬದುಕುವದಲ್ಲವೇ?

ಸನ್ಯಾಸಿ: — ನಾನು ನಗ್ನನಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಿರುವೆನು.

ನಾಗಮಹಾಶಯ: — ಹುಚ್ಚರು, ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳು ಹಾಗೂ ಇನ್ನೆಷ್ಟೋ ಜಂತುಗಳು ನಗ್ನನಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡಬೇಕಾದ ದೇನು ?

ಸನ್ಯಾಸಿಃ— ನಾನು ಗಿಡದಡಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವೆನು.

ನಾಗಮಹಾಶಯಃ— ಎಷ್ಟೋ ಜಂತುಗಳು ಗಿಡಗಳನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಎಂದ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳಬೇಕೇ?

ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಏನೇನೋ ಹೇಳುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದನು; ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಭಕ್ತನಾದ ನಟವರನು ಅವನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮಾತೆತ್ತ ಗೊಡದೆ, ಹೊರಟುಹೋಗಲು ಸನ್ಯಾಸಿಗೆ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದನು. ಸಿದ್ಧಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ಅದೇನು ಐದು ನಿಮಿಷಗಳ ಕೆಲಸ; ಐದೇ ನಿಮಿಷ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ಬೇಕಾದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪೂರ್ವಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಅಂಥ ಸಾಧುಗಳೇ ಕಾಣಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ಅವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯೇ ಅಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿತ್ತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ದೀನಹೀನಭಾವ. ಮಲಿನವೇಷ ಹಾಗೂ ಅವರು ಇತರ ಸರ್ವಸಾಧಾರಣ ಜನರಿಂತೆ ಪ್ರಸಂಚಿತರಾಗಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಇವರು ಅಂಥ ಮಹಾಪುರುಷರಿವರೆಂದು ಯಾರಿಗೂ ಮೊದಲು ಮೊದಲು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಒಂದು ಸಾರೆ ಇವನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಸಾಕು. ಇವರು ಮಾನವರೂಪಿ ದೇವತೆಯೆಂದು ಸಹಜವಾಗಿ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ದೀನಬಂಧು ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರೆಂಬುವವರೊಮ್ಮೆ ದೇವಭೋಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ದೀನಬಂಧುಗಳೊಳ್ಳೆ ಗಾಯಕರಾಗಿದ್ದರು ರಾಮಪ್ರಸಾದ ಕವಿಯಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಒಂದು ಹಾಡನ್ನು ಅವರು ಹಾಡಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಹು ಸ್ವಸ್ತರಾದರು. ದೀನಬಂಧುಗಳು ಅನ್ನ ತಾನೆ, “ಇಂಥ ಮಹಾಪುರುಷನನ್ನು ನಾನೆಂದಿಗೂ ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿದುರ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾತ್ಮರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಯೋಗ್ಯತೆಯವರಲ್ಲ. ವಿದುರನೇ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಅವತಾರ ತಾಳಿರುವನೇನೋ ಎಂದು ನನ್ನ ನಿಸು ತ್ತದೆ!”

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮೂಲ ಬಂಗಾಲಿ ಚರಿತ್ರಕಾರರಾದ ಶ್ರೀ. ಶರ ಚಂದ್ರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯವರ ಮಾವಂದಿರಾದ ಮದನನೋತನ ಬಾದರೀ

ಯವರು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಸಹವಾಸದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ತಮ್ಮ ಅಳಿಯನು ಓದುಬರಹದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಹಾಕುವದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥೆಹೀನನಾಗಿರುವನೆಂದೂ ಕರ್ಣೋಪಕರ್ಣವಾಗಿ ಕೇಳಿದರು. ಅಳಿಯನ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಒಂದು ದಿನ ದೇವಭೋಗಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಉದ್ವೇಗವೆಲ್ಲವೂ ದೂರಾಯಿತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಶಾಲಿನತೆಯನ್ನೂ ಸರಲ ಅಮಾಯಿಕ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೂ, ಅತಿಥಿಸತ್ಕಾರವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ “ಅಳಿಯನು ಮಹಾಪುರುಷನ ಅನುಯಾಯಿಯಾಗಿರುವನೆಂದಮೇಲೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನುಡಿದರು.

“ಹೂವು ಅರಳಿದ ಮೇಲೆ ಭ್ರಮರಗಳನ್ನು ಕರೆಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಾಧುರಂಗ ಪ್ರಿಯರಾದ, ಧರ್ಮಾನುರಾಗಿಗಳಾದ ಜನರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಕಾಣಲು ಬರಹತ್ತಿದರು. ಕ್ರಮವಾಗಿ ದೂರದ ಜನರ ಸಹ ಬರಹತ್ತಿದರು ಒಂದೊಂದು ಸಾರೆ ಮುನಸುಘ, ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಲೆಕ್ಟರ ಮೊದಲಾದ ಉಚ್ಚ ಸರಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಹ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಗೆ “ನೋಡು, ಗುರುದೇವನ ಆಶೀರ್ವಾದವು ಈಗ ಪೂರ್ಣವಾಯಿತು! ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವವರೆಲ್ಲರೂ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಧರ್ಮಪ್ರಿಯರೆಂದು ಗುರುದೇವನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಅವರ ಸೇವೆ ಮಾಡು; ಅದರಿಂದ ಮಂಗಳವಾಗುವದು” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಣಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದವರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಊಟ ಮಾಡಿ ಹೋಗಲು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಆಗ್ರಹಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೂರದಿಂದ ಬಂದ ಜನರಿಗೆ ಮಲಗಲು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದಷ್ಟು ದಿನ ಜನರರಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಪೂಜಾ ಮಂಟಪದ ಎದುರಿಗೆ ಅತಿಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದರು. ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಗೃಹಸ್ಥ ಪರಿವಾರಕ್ಕೆ ಆಸಾಧಾರಣ ಉತ್ಸಾಹವಿತ್ತು. ದೀನದಯಾಲರು “ಫಲಬಲದಿಂದ ಸಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಉಂತರೆ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದು. ಈ ಒಡವನ ಗುಡಿಸಲಕ್ಕೆ ಅತಿಥಿ ನಾರಾಯಣರು ಬರುವದೇ ಸರಮ;

ಸಾಭಾಗ್ಯವು” ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. “ಇದೆಲ್ಲವೂ ಗುರುದೇವನ ಲೀಲೆ! ಗುರುದೇವನು ಲೀಲಾಶರೀರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದನು. ಈಗ ಅವನು ವಿವಿಧ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆ ಮಾಡಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅತಿಥಿಗಳೆಂದರೆ ನಾರಾಯಣಸ್ವರೂಪರೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದಲೇ ಅವರ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರೊಮ್ಮೆ ಉದರಶಾಲಿಯಿಂದ ಆತಿಥೆಯ ಪೀಡಿತರಾದರು. ನಡುನಡುವೆ ಎಚ್ಚರದಪ್ಪಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಕಿಸ್ತಿಕವಾಗಿ ಎಂಟುಹತ್ತು ಜನ ಅತಿಥಿಗಳು ಬಂದರು. ನೋವಿನಿಂದ ನರಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಹಾಗೆಯೇ ವೇಟಿಗೆ ಹೊರಟರು. ಅವರೆಂದಿಗೂ ಕೂಲಿಯವನ ಮೇಲೆ ಒಜ್ಜೆಯನ್ನು ಹೊರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ದಿನ ಅಕ್ಕಿಯ ಚೀಲವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನೋವು ಒಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟರು. ಹಾಗೂ “ಹಾಯ ಹಾಯ ಗುರುದೇವನಿಂದೇನು ಮಾಡಿದನು! ಮನೆಗೆ ನಾರಾಯಣರು ಬಂದಿರುವರು; ಅವರ ಸೇವೆಗೆ ತಡವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗದ ಈ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಧೀಕಾರವಿರಲಿ” ಎಂದು ದುಃಖಿಸಹತ್ತಿದರು. ನೋವು ತುಸು ಕಡಿಮೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಅತಿಥಿಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ “ತಮ್ಮ ಸೇವೆಗೆ ತಡವಾಯಿತು; ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು.

ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಐದಾರು ಜನ ಅತಿಥಿಗಳು ಬಂದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಇದ್ದಿಲ್ಲ; ಉಪಲಬ್ಧವೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಅಂಗಡಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮುಚ್ಚಿದ್ದವು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಪತ್ನಿಯು, ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕೈಗಡ ತರಲು ಹೋದಳು. ಶರಚ್ಚಂದ್ರರಿಗೆ ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹು ಸಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವರಿಗೆ “ಇದೆಲ್ಲವೂ ಗುರುದೇವನ ಇಚ್ಛೆ, ಆತನ ಅನುಗ್ರಹ ನನ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾತ್ರ” ಎಂದು ತಿಳಿಪೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲೊಂದು ದಿನ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಇಬ್ಬರು ಅತಿಥಿಗಳು ಬಂದರು. ಆ ದಿನ ಸಂತತಧಾರೆವಾಗಿ ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಾಗ ಮಹಾಶಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕೋಣೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದವು. ಅವು ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೂರು ಕೋಣೆಗಳ ಮಾಳಿಗೆಯಿಂದ ನೀರು ಸೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದೇನೋ ಚನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅತಿಥಿಗಳಿಬ್ಬರ ಊಟವೂ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಮಲಗಲು ಸ್ಥಳವೆಲ್ಲಿ? ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಗೆ “ಇಂದು ನಮ್ಮ ಪರಮಸೌಭಾಗ್ಯವು! ಈ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣರಿಗಾಗಿ ನಾವು ಕಷ್ಟವನ್ನೇಕೆ ಸಹಿಸಬಾರದು? ಬಾ, ಸಾವಿಬ್ಬರೂ ಮನೆಯ ಸೂರಿನ ಬುಡಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ದೇವರ ನಾಮವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆಯುವ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಕೋಣೆಯನ್ನು ತೆರವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಮನೆಯ ಸೂರಿನ ಬುಡಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಶ್ರೀಗಾಮಕೃಷ್ಣರ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಮಾಡುತ್ತ ಇರುಳು ಕಳೆದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮಾಸಿಕ ಆಯವ್ಯಯವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗೃಹಸ್ಥರಂತೆ ನಿರ್ಧಾರಿತವಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಮೊದಲು ಪಾಲಬಾಬುಗಳ ಆಧೀನತೆಯಲ್ಲಿ ನೀರದಾರಿಯ (waterway) ಮೇಲಿನ ಸುಂಕದ ಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಷ್ಟೆ. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅವರು ರಣಜಿತನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದೂ ರಣಜಿತನು ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಅರ್ಧ ಹಣವನ್ನು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಹಿಂದೆಯೇ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಸುಂಕದ ಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಸಮಾನ ಲಾಭವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅತಿಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಸಾರೆ ಸಂಸಾರದ ಅನೇಕ ಸಾಮಾನುಗಳ ಕೊರತೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ನಾರಾಯಣಗಂಜದ ತಮ್ಮ ಪರಿಚಿತ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರ ಕಡೆಯಿಂದ ಅವಶ್ಯಕ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಉದ್ದರಿ ತರುತ್ತಿದ್ದರು; ಹಾಗೂ ವರ್ಷದ ಕಡೆಗೆ ರಣಜಿತನು ಹಣ ಕಳುಹಿಸಿದ ನಂತರ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಅವರ ಹಣವನ್ನು ಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿದ್ದ ಆದರವು ದೊಡ್ಡ ಶ್ರೀಮಂತನಿಗೆ ಸಹ ಇದ್ದಿಲ್ಲ! ಒಂದೇ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತರುವದು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ನಿಯಮ.

ಮವಾಗಿತ್ತು. “ಸತ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದರೆ ಅದು ಸದಾ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದು. ಭಗವಂತನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವನು” ಎಂದು ಅವರು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾರ ಬಳಿಗೆ ಅವರು ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅವನು ಅವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬಹು ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಬೇರೆ ಜನರಿಗಿಂತ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಮಾನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಇದು ಗೊತ್ತಾದರೆ ಅವರು “ಇತರ ಜನರಿಗೆ ಕೊಡುವಷ್ಟೇ ಸಾಮಾನು ನನಗೆ ಕೊಡಿದಿ, ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬೇಡ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರೊಳ್ಳೇ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳೆಂದೂ ಅವರು ಬೋಣಿಗೆ ಮಾಡಿದ ದಿನ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರವು ಹೆಚ್ಚಾಗುವದೆಂದೂ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಮೊದಲು ಅವರಿಗೆ ಸಾಮಾನು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹಾಲು ಬೇಕಾಗಲು ಅವರೊಬ್ಬ ಗವಳಿಗನ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಕೊಂಡರು. ಹಾಗೂ ಬಿಡಿ ರೊಕ್ಕವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಉಳಿದ ಹಣವನ್ನು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಯಾವಾಗಲೂ ತಿರುಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಗವಳಿಗನೂ ಉಳಿದ ಹಣ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ; ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಇದೇ ಗವಳಿಗನ ಕಡೆಗೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹಾಲುಕೊಂಡು ಅದರ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಹಿಂದಿನ ಹಣದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಏನೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಈ ಮನುಷ್ಯನು ಹುಚ್ಚನಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಮರತಿ ಒಪ್ಪದೆಂದು ಗವಳಿಗನು ಭಾವಿಸಿದನು. ತಾನು ಕೊಡಬೇಕಾದ ಹಣ ಕೊಡದೆ ಅವತ್ತಿನ ರೊಕ್ಕವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವರ ಕಡೆಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟನು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಪೇಟೆಗೆ ಹೋದಾಗ್ಗೆ ಸರಕುಗಳ ಬೆಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅಂಗಡಿಕಾರನು ಹೇಳಿದ ದರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಂದ ಒಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥನು ಬೇನೆಬಿದ್ದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಬಹು ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ರೋಗಿಯು ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ಗುಣವಾಗಲು ಅವನನ್ನು ಆತನ ಊರಿಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು, ಅವನಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಡೋಣಿ

ಯನ್ನು ಬಾಡಿಗೆ ಮಾಡಲು ಹೋದರು. ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವವರಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅಂಬಿಗನಿಗೆ ದೋಣಿಯ ಬಾಡಿಗೆ ಕೇಳಲು ಅವನು ವಿಪರೀತ ದರವನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಅಸಂಗತವೆಂದೆನಿಸಿ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ಅವನ ಮೇಲೆ ಒದರಾಡಹತ್ತಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿ “ಸುಮ್ಮನೇ ಏಕೆ ಜಗಳಾಡುವದು ? ಇವರೆಂದೂ ಸುಳ್ಳಾಡುವದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅಂಬಿಗನು ಬೇಡಿದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನೇ ಕೊಡುವದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು ರೋಗಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸಿದರು. ಅವನ ಕಡೆಗೆ ಏನೂ ಹಣವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರೇ ಅವನ ಬಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅನೇಕ ಜನರ ಹಾದಿಯ ಖರ್ಚನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಪರಿಮಿತ ಹಣವನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಸಾಲ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಅವರ ಆ ಸಾಲವನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ತೀರಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅದಕ್ಕೆ ಏನು ಪುಟ್ಟಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಪೂಜ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಅಮೇರಿಕೆಯಿಂದ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಸಾಲದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ತಾವಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರು. ಆದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ತಾವು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟು ಕೃಪೆ ಮಾಡುವದೇ ಸಾಕು; ಮಲಬಾಬುಗಳಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ಹಣದಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರಸಂಚವು ಹೇಗಾದರೂ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ” ಎಂದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಶಿಷ್ಯರಾದ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ಸಾಲದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಚಿಂತಿತರಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ “ಏನೂ ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬಹುದು; ಆದರೆ ಗ್ರಹಸ್ಥ ಧರ್ಮವನ್ನೆಂದಿಗೂ ಬಿಡಬಾರದು. ಅದೆಲ್ಲ ಹಾಳು ರಗಳೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡುವರು” ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರೆಂದೂ ಆಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಊರಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮನೆಗೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಆಳು ಹೆಚ್ಚುವದು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಬೇರೂರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯು ಹಿತ್ತಲದಲ್ಲಿಯೆ ಗಿಡ

ಗಂಟಿಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತಿಸಿ, ಮನೆ ಹೊಚ್ಚಿಸಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕುಷ್ಕಾರವಾಗಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದು ಸಾರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಬಹಳ ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ತಮ್ಮ ಊರಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಾಗಿ ಅವರ ಮನೆಯೆಲ್ಲ ಸುಸುಪ್ಪೋಗವಾಯಿತು. ಮನೆಯ ಮಾಳಿಗೆಯಿಂದ ನೀರು ನೋಡಹತ್ತಿತು. ಕಡೆಗೆ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಚ್ಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯು ಒಂದು ಅಳನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದಳು. ಆ ಅಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡುವಷ್ಟು ಲ್ಲಿಯೇ ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ಹಾಯ್ ಹಾಯ್” ಎಂದು ಅನ್ನು ಹತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ತಂಬಾಕವನ್ನು ಸೇದಲು ಕೊಟ್ಟರು. ತುಸು ಜೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಆ ಅಳು ಕೆಲಸವನ್ನಾಗಂಭಿಸಿದನೆ. “ಹಾಯ್ ಹಾಯ್” ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವನಿಗೆ ಇಳಿದು ಬರಲು ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಅವನು ಏನಾದರೂ ಇಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ತಡೆಯದಾಯಿತು. ಕಪಾಳಕ್ಕೆ ಹೊಡೆಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ, “ಗುರುದೇವನೇ, ನೀನು ನನಗೆ ಗೃಹಸ್ಥನ ಮನೆಯೆಲ್ಲ ಏಕೆ ಅಷ್ಟು ಪಿಸಿದೆ? ನನ್ನ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದನೇ ಇವರು ಕಷ್ಟಪಡುವದನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಗೃಹಸ್ಥನ ಮಕ್ಕಳು ಧೀಮಂತರಾಗಿ!” ಎಂದು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಈ ವ್ಯಾಕುಲತೆಯನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ ಆ ಅಳು ಇಳಿದು ಬಂದನು. ಅವನು ಇಳಿಯುವದಷ್ಟೇ ತಪ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವನಿಗೆ ವತ್ತಿ ತಂಬಾಕ ಕೊಟ್ಟರು ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಗಾಳಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಅವನಿಗೆ ಇಡೀ ದಿನದ ಸಂಬಳವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು!

ಡೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅಂಬಿಗನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿ ದಾಕಲು ಹಚ್ಚುವೆ ತಾವೇ ಹುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಇವರ ಜನರು ಅವರನ್ನು ತಡೆಯ ಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟು ಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅದಕ್ಕೆ ಕಿವಿಗೊಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಯಾರೂ ಅವರಿಗೆ ಡೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಗೊಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ! ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವಘೋಷವು ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದಂತಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಡೋಣಿಯಿಂದಲ್ಲದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ಮನೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವದು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಸ್ವತಃ ಡೋಣಿಯಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯು ನೊಂದಲೇ ನೆರೆಹೊರೆಯವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಉರುಳಿ ನೊಂದಲಾದುದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಪ್ರತಿದಿನ ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಧೂಪವನ್ನು ಹಾಕಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಕ್ತರು ಕೂಡಿದರೆ ಬಹುಶಃ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸಂಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಬಹುತರವಾಗಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಯಾವದಾದರೊಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ನೆರೆದ ಜನರಿಗೆ ತಂಬಾಕವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರೆ ಕೀರ್ತನಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆ ಕಳೆಯೇರುತ್ತಿತ್ತು. ಕೀರ್ತನಾಂತದಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಜಯಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕೇವಲ ಕೀರ್ತನೆಯೊಂದೇ ಅಲ್ಲ, ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯಕಲಾಪದಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತಿಯ ಪೂರ್ಣ ಉಚ್ಛ್ವಾಸವು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ವರ್ಷ ಸರಸ್ವತೀ ಪೂಜೆಯ ದಿನ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಆಗಾಗ ಇವರ ಬಾಯಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂಪೇ ಶ್ಲೋಕದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ “ಇದೂ ಸರಿ; ಅದಾದರೂ ಸರಿ. ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರನ ದೋಷವಿಲ್ಲ” ಎಂದನ್ನು ತಿದ್ದಿದರು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಬಹುರೂಪಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಲೇಖಿಸಿ “ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಅನಂತ ರೂಪಗಳು. ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಭಾವನೆಯಂತೆ ಅವನನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವು ಯಾವುದೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುವದು ಅಸಾಧ್ಯ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಮಂಡಪದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದೇವೀ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ “ಇದೂ ಸತ್ಯ. ಈ ದೇವದೇವಿಯರನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವರು.” ಎಂದು ನುಡಿದು ಪುನಃ ಪುನಃ ದೇವಿಯನ್ನು ಅಭಿವಂದಿಸಹತ್ತಿದರು. ಪೂಜಾಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಮಂಡಪವು ತುಂಬಿದೆ. ಪುರೋಹಿತನು ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಪುನಃ ದೇವಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ನುಡಿದರು— “ತಾಯಿಯು (ದೇವಿಯು) ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿದ್ಯಾರೂಪಿಣಿಯು. ಇವಳ ಕೃಪೆಯಾಗದೆ ಅವಿಧ್ಯೆಯನ್ನಾರು ಪಾರಾಗಬಲ್ಲರು? ತಾಯಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಮೂರ್ಖನ

ನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಶೂದ್ರರ ಮನೆಗೆ ತಂದಿರುವಳು. ನನಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧಿಕಾರ ವಿಲ್ಲ. ನೀವು ದಯಮಾಡಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡಿರಿ.” ದೇವತೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಅವರ ಗಾಢ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ನಾಗಮಹಾಶಯರೆಂದರೆ ದೇವತಾಸಿದ್ಧರು, ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಅವರು ಹೀಗೆ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದರು. ಹುಡುಕಿ ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಾವಿನ ಗಿಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದರು. ಆಗ ಅವರು ಪೂರ್ಣ ಭಾವಾವೇಶದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ “ತಾಯಿಯೇನು ಈ ಮಣ್ಣಿನ ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬದ್ಧಳಾಗಿರುವಳೇ? ಅವಳು ಅನಂತ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಮಯಿಯು. ಅವಳು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಸ್ವರೂಪಿಣಿಯು” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಹೀಗೆ ನುಡಿಯುತ್ತಲೇ ಅವರು ಗಭೀರವಾದ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದರು. ಅರ್ಧತಾಸಿನ ಮೇಲೆ ಅವರ ಸಮಾಧಿಯು ಭಂಗವಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಹೆಂಡತಿಯ ಮುಂದೆ ಹೇಳಲು ಅವಳು, “ಅಯ್ಯಾ ನೀನೇನೋ ಅವರ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಇಂದು ಹೊಸದಾಗಿ ನೋಡಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಅವರಿಗೆ ಎರಡು ಮೂರು ತಾಸುಗಳಾದರೂ ಎಚ್ಚರವೇ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನವಂತೂ ಅವರು ದೇಹವನ್ನೆಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜಿಸುವರೋ ಎಂದು ಸಂಶಯ ಬರುವಂತಾಗಿತ್ತು!” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಒಂದೊಂದು ಸಾರೆ ಬಹಳ ಜನರು ನೆರೆದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರು, “ತಾಯಿ, ಇದೇನಾಯಿತು” ಎಂದನ್ನುತ್ತ ಕಲಕತ್ತಿಗೆ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು! ಇದಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಭಕ್ತವೃಂದವನ್ನು ನೋಡಲು ಮನವು ವ್ಯಾಕುಲವಾದಾಗ್ಗೆ ಅವರು ಕಲಕತ್ತಿಗೆ ಹೊರಟುಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ದುರ್ಗಾಪೂಜೆಯ ಮೊದಲು ಕಲಕತ್ತಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯಗಳನ್ನು ತರುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

ನವದ್ವೀಪದಿಂದೊಂದು ಸಾರೆ ಇಬ್ಬರು ಸಾಧುಗಳು ಪ್ರತ್ಯಾದಿಷ್ಟರಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ದೇವಭೋಗಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

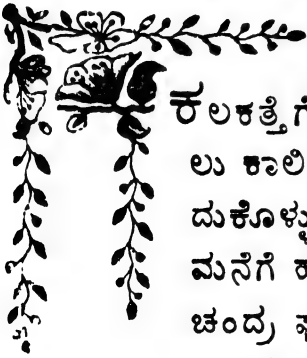
ಆದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಆಗ ಊರಲ್ಲಿರದೇ ಇದ್ದ ಕಾರಣ ಅವರು ಮೂರು ದಿನ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಿರುಗಿ ನವದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೋದರು.

ಸ್ವಾಮೀ ತುರಿಯಾನಂದರು ಜ್ಞಾನಾನಂದರೊಡನೆ ದೇವಭೋಗಕ್ಕೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಕಾಣಲು ಒಂದು ದಿನ ಬಂದರು. ಆಗ ಮಳೆಗಾಲವಾಗಿತ್ತು. ದೇವಭೋಗವೆಲ್ಲ ನೀರೇ ನೀರಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಡೋಣೆಯಿಂದಿಳಿದು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ “ ಜಯರಾಮಕೃಷ್ಣ ಜಯರಾಮಕೃಷ್ಣ ” ಎನ್ನುತ್ತ ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹಾರಿಬಿಟ್ಟರು! ಎಚ್ಚರವೇ ತಪ್ಪಿತು! ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅವರನ್ನು ನೀರೊಳಗಿಂದ ಹೊರಗೆತ್ತಿ ತೆಗೆದರು.

ಅಮೇರಿಕೆಯಿಂದ ತಿರುಗಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮೀ ವಿವೇಕಾನಂದರು ದೇವಭೋಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಜೀವನದ ಸುಖಸ್ವಾಚ್ಛಂದ್ಯವನ್ನು ಉಪಭೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವರು ಬರುವರೆಂದು ಎಲ್ಲ ಏರ್ಪಾಡನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಜೀವಿಸಿರುವ ವರೆಗೂ ದೇವಭೋಗಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಶುಭಾಗಮನವಾಗಲಿಲ್ಲ.

೭ನೆಯ ಪ್ರಕರಣ.

ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ ಹಾಗೂ ಗುರುಸ್ಥಾನ.

ರೇಲಕತ್ತಿಗೆ ಒಂದಾಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಕಾಲೀಘಾಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದೇವಿಯ ದರ್ಶನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಮೇಲೆ ಕುಮಾರಟುಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅರಿವೆಯ ಗಂಟನ್ನಿಟ್ಟು ಹಾಗೆಯೇ ಗಿರೀಶ ಚಂದ್ರ ಘೋಷ ಇವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು

“ ಐದೇ ನಿಮಿಷ ಗಿರೀಶ ಬಾಬುಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರೆ ಭವರೋಗವು ದೂರಾಗುವದೆಂ ” ದು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ, “ ಗಿರೀಶ ಬಾಬುಗಳು ಮಹಾ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಗಳು; ದೃಷ್ಟಿವಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಜನರ

ಅಂತರಂಗವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲರು. ಈ ಬುದ್ಧಿಬಲದಿಂದಲೇ ಅವರು, ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ದೇವರ ಅವತಾರವೆಂದು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಕಂಡು ಹಿಡಿದರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಿರೀಶಚಂದ್ರರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಯಾರಾದರೂ ಮಾತನಾಡಿದಾಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಬಹು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಅವರನ್ನು (ಗಿರೀಶಚಂದ್ರರನ್ನು) ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಗಿರೀಶಚಂದ್ರರಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಭಕ್ತವೃಂದದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಪೂಜೆಯ ಮೊದಲು ಒಂದು ಸಃರೆ ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಅವರೊಡನೆ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರೂ ಗಿರೀಶಚಂದ್ರರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಗಿರೀಶಚಂದ್ರರು ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದು ಅತ್ಯಂತ ಆವರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಅಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಗಾದಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರು ನೆಲದಮೇಲೆಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸದ್ಗೃಹಸ್ಥರನೇಕರು ಅವರಿಗೆ ಗಾದಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಬಹಳ ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಗಿರೀಶ ಬಾಬುಗಳು, “ಅವರಿಗೆ ಆಗ್ರಹ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ; ಅವರು ತಮ್ಮಿಷ್ಟವಿದ್ದ ಪ್ರಕಾರ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಗಿರೀಶಚಂದ್ರರು ಅವರೊಡನೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತಾಡಹತ್ತಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ನಾನು ಹುಂಬ ಮನುಷ್ಯ; ಗುರುದೇವನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬಲ್ಲೆ? ತಾವು ದಯಮಾಡಿ, ಗುರುದೇವನ ಅಡಿ ದಾವರೆಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಭಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿರಿ” ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಅದ್ಭುತ ದೀನತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನೆರೆದ ಗೃಹಸ್ಥರು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿ ಅವರನ್ನೇ ನೋಡಹತ್ತಿದರು. ಆಗ ಗಿರೀಶ ಬಾಬುಗಳು, “ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅವತಾರಿಕರೆಂದು ನಾನು ಸುಮ್ಮನೆ

ಅನ್ನುವೆನೇ? ಯಾರ ಕೃಪಾಬಲದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಇಂಥ ಉಚ್ಚ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವನೋ ಅವರಿಗೆ ಭಗವಂತನೆಂದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನೆಂದು ಕರೆಯಬೇಕು? ” ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಸುರೇಶ ಹಾಗೂ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಾಗಮಹಾಶಯರೊಂದು ದಿನ ಆಲಮ ಬಾಜಾರದ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀ ತುರಿಯಾನಂದ, ಪ್ರೇಮಾನಂದ ಹಾಗೂ ತ್ರಿಗುಣಾತೀತ ವೊದಲಾದವರಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಕಂಡು ಮಠದಲ್ಲಿ ಆನಂದದ ಕೋಲಾಹಲವೇ ಎದ್ದಿತು. ಸ್ವಾಮೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾನಂದರಾಗ ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಾದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕಾಗಿ ಕುಳಿತರು. ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದನ್ನು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಿಂದುಬಿಡುವರೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ಕೊಟ್ಟರು. ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ, ಬೇಡವೆಂದರೂ ಆ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತೊಳೆದೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಮಠದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಮರು ದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು.

ಅನೇಕ ದಿನಗಳಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಒಂದು ದಿನ ಸುರೇಶಚಂದ್ರರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಕಡೆಯ ಲೀಲಾಸ್ಥಲವಾದ ಕಾಶೀಪುರದ ತೋಟವನ್ನು ಸುರೇಶಚಂದ್ರರು ಶರಚ್ಚಂದ್ರರಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದರು. ಕಾಶೀಪುರದ ಹೆಸರು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಥೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಅವರು ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಆ ತೋಟದ ಕಡೆಗೆ ಹಣಕೆ ಸಹ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಮೋರೆಯು ಮಾತ್ರ ವಿವರ್ಣವಾಯಿತು. ಕಂಠರೋಗದಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ದೇಹಾಂತನಾಯಿತೆಂಬ ಮಾತು ಹೊರಡಲು ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ ಇದೆಲ್ಲವೂ ಅವನ ಲೀಲೆ, ಲೀಲೆ! ಜೀವನ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಗುರುದೇವನು ರೋಗಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನೆಂ” ದು ನುಡಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕಾಶೀಪುರದ ಕಡೆಗೆ ಹೋದದ್ದು ಇದೇ ಕಡೆಯ ಸಾರೆ.

ಯಥಾಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರು. ಮಹಾದ್ವಾರದೊಳಗೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ನೋಡಿದ್ದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಸುರೇಶಚಂದ್ರರು ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಸಾಧನಸ್ಥಲಗಳಾದ ಬಿಲ್ವಮೂಲ, ಪಂಚವಟಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಹತ್ತಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಇವರ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಯಂತ್ರವಂತೆ ಸಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಎಲ್ಲಿ ಇತ್ತೋ ಏನೋ! ಕಡೆಗೆ ಮೂವರೂ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಕೋಣೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಕೋಣೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದ ಕೂಡಲೇ ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ನಾನಿಲ್ಲೇನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೆ” ಎಂದನ್ನುತ್ತ ಮುಗ್ಧರಿಸಿ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟರು. ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ಅವರನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿದರು. ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ಅವರನ್ನು ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. “ಅಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಏನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು? ಈ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಮುಗಿದು ಹೋಗಿದೆ” ಎಂದು ಅಂದರು. ಬದುಕಿರುವ ವರೆಗೆ ಅವರು ಈ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ ಹೋದಾಗ್ಗೆ ದೂರಿನಿಂದಲೇ ಈ ಕೋಣೆಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಿದರು. ಆ ದಿನ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಸೋದರಳಿಯ ಹೃದಯ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯನು ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದನು. (ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಸಾಧನೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೃದಯನು ಅವರ ಪರಿಚಾರಕನಾಗಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಮೈಸೊಕ್ಕಿನ ಫಲವಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ಅವರ ಸಂಬಂಧವು ತಪ್ಪಿತು.) ತನ್ನೊಡನೆ ಹೃದಯನೊಂದು ಅರಿವೆಯ ಗಂಟನ್ನು ತಂದಿದ್ದನು. ಆತನ ಮೋರೆಯು ತೀರಾ ಕಳೆಗುಂದಿತ್ತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ಹೃದಯನಿಗೆ ಉರಲೆಲ್ಲ ತಿರುಗಾಡಿ ಅರಿವೆಯನ್ನು ಮಾರಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಹೃದಯನ ಪರಿಚಯವಿದ್ದಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಹತ್ತಿದರು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಕೋಣೆಯ ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹೃದಯನು ದೇವಿಯ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಡಿದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು

“ಗುರುದೇವನು ಇವೇ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆ” ದರು. ಹೀಗೆಯೇ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆದಮೇಲೆ ಹೃದಯನು “ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಅನುಗೃಹ ದಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಎಂಥ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವಿರಿ! ನಾನು ಮಾತ್ರ ಇನ್ನೂ ಊರಲ್ಲಿಲ್ಲ ತಿರುತಿರುಗಿ ಆರಿವೆ ಮಾರಿ, ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಬೇ ಕಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ” ಎಂದೆ ನ್ನು ತ್ತ ಹುಡುಗರಂತೆ ಅಳಹತ್ತಿದನು. ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಆಲಮ ಬಾಜಾರದ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸಂಜೆಯ ಪೂಜೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಡ ಲ್ಪಡುವ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಗಿರೀಶಬಾಬುಗಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಆ ಮೇಲೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು.

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಕ್ತಜನನಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಶಾರದಾದೇವಿಯವರು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀಲಾಂಬರ ಬಾಬುಗಳ ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿಯೆ ತೋಟದೊಳ ಗಿರುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರು. (ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಗೆ ಇವರು ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರದಲ್ಲಿಯೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು.) ನಾಗಮಹಾಶಯರೊಂದು ದಿನ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು. ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ನಾಗಮ ಹಾಶಯರ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ “ಸಂದೇಶ” ಗಳನ್ನೂ (ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸೀ ಪದಾರ್ಥ) ಒಂದು ವಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ನಡುನಡುವೆ ಹುಡುಗರಂತೆ “ ತಾಯಿ, ತಾಯಿ, ” ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಕುಮಾರಟುಲಿಯಿಂದ ಒಂದು ಡೋಣೆಯೊಳಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಇಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆಹೊರಟರು. ಡೋಣೆಯು ಘಟ್ಟವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಗಾಳಿಸೋಂಕಿದ ಬಾಳೆಯ ಎಲೆಯಂತೆ ಕಂಪಿಸಹತ್ತಿದರು. ಹಾಗೂ ಭಾವಾನೇಶದಲ್ಲಿ “ಜಯ ತಾಯಿ, ಜಯ ತಾಯಿ” ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಹೊಯ್ದಾಡುತ್ತ ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಗಿದರು. ದೂರದಿಂದಲೇ ಸ್ವಾಮೀ ಪ್ರೇಮಾನಂದರು ನಾಗಮಹಾಶ ಯರನ್ನು ನೋಡಿ ಶಾರದಾದೇವಿಯವರಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ಹಚ್ಚಿದರು. ನಾಗ ಮಹಾಶಯರು ಘಟ್ಟವನ್ನೇರಹತ್ತಿದ ಕೂಡಲೇ ಪ್ರೇಮಾನಂದ ೨ ಅವ ರನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಶಾರದಾದೇವಿಯವರ ಕಡೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅರ್ಘ ತಾಸಿನ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರ

ಬಿದ್ದರು. ಆಗಲೂ ಭಾವನೆಯ ಭರದಲ್ಲಿ “ ತಂದೆಗಿಂತಲೂ ತಾಯಿಯ ದಯೆ ಮಿಗಿಲು ” ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವಾಮೀ ಪ್ರೇಮಾನಂದರು “ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮೇಲೆ ತಾಯಿಯವರು ಈ ದಿನ ಎಂಥ ಅನುಗ್ರಹ ವನ್ನು ಮಾಡಿದರು ! ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಂದ “ ಸಂದೇಶ ” ಗಳನ್ನು ನಿಜಹಸ್ತದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸ್ವಹಸ್ತದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ತಿನ್ನಿಸಿದರು ! ಆ ಮೇಲೆ ವಿಳೈಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಶರಚ್ಚಂದ್ರರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆ ದಿನ ದೇವಿಯವರ ದರ್ಶನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ಇಬ್ಬರೂ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಬಂದರು.

ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವ ಐದಾರುದಿನ ಮೊದಲು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಶರಚ್ಚಂದ್ರರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅಲಮ ಬಾಜಾರದ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ಮುಂಜಾನೆ ೧೧ ಘಂಟೆಗೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಅವರ ಊಟವಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಊಟಮಾಡದೆ ಅವರೊಡನೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹಾಗೆಯೇ ಹೊರಟರು. ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹಣ್ಣುಹಂಪಲಗಳನ್ನು ಕೊಂಡರು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಒಂದೂವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದರು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿಯವರೆಲ್ಲರೂ ಊಟ ಮಾಡಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಊಟವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂಬದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸ್ವಾಮೀ ಪ್ರೇಮಾನಂದರು ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ಎದ್ದು ಅವರಿಗಾಗಿ “ ಲುಚಿ ” (ಒಂದು ತರದ ಖಾದ್ಯ) ಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದರು. ಸ್ವಾಮೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾನಂದರು ನೈವೇದ್ಯಮಾಡಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಪ್ರಸಾದ ಕೊಟ್ಟು ಕೂಡಲೇ ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ ಜಯ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ” ಎನ್ನುತ್ತ ಕುಣಿಯಹತ್ತಿದರು. ವಸ್ತುತಃ ಮಹಾ ಪೂಜೆಯಾದ ಬಳಿಕ ನೈವೇದ್ಯಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಪೂಜೆಯ ಹಾಗೂ ಇತರ ವಿಷಯಗಳ ನಿಯಮಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ಭಂಗ ಬಂದರೆ ಅತಿ ಶಯ ರುಷ್ಪರಾಗುವ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾನಂದರು ತಾವೇ ಈ ದಿನ ನಿಯಮೋಲ್ಲಂಘನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಯಾವ ರಾಜ ಮಹಾರಾಜನು ಬಂದರೂ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾನಂದರ ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ

ವರು ನಾಥಮಹಾಶಯರಿಗಾಗಿ ನಿಯಮವನ್ನು ಮೀರುವುದು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಶಾರದಾ ದೇವಿಯವರು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಬಂದು ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅದನ್ನು ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು "ಪೂಜೆಯ" ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಪಾರಿವೇಷಿಯ ಆರತಿಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬೇಕೆಂದು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹಡಿಕೆಯುಳ್ಳ ಬೀಳಾನ್ನುರವನ್ನು ಕೊಂಡರು. ಪಾಲೆ ಬಾಬುಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮಶಿವರು ಹಣದಿಂದಲೇ "ಪೂಜೆಯ" ಸಾಮಾನುಗಳ ನಿರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಊರಿಗೆ ಹೊರಟರು. ಅವರ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಭಕ್ತನೊಬ್ಬನು ಸ್ವೇಶನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಟ್ಟನು. ಆದರೆ ತನ್ನ ಕೊಡೆಯನ್ನು ಮರೆತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟು ಹಾಗೆಯೇ ಮುನೆಗೆ ಹೋದನು. ಕೊಡೆಯು ಭಕ್ತನದೊಂದು ತಿಳಿದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಲೇದರು. ಆದರೆ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಗೃಹಸ್ಥನೊಬ್ಬನು ಆ ಕೊಡೆಯು ತನ್ನದೊಂದು ಗಾಧಿನಹತ್ತಿರವನ್ನು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕೊಡೆಯು ಆ ಭಕ್ತನದೊಂದು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಆ ಗೃಹಸ್ಥನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಗಾಡಿಯು ಸಾಗಲಾಗಿ ಈ ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ನಿರ್ದೋಷವಾಗಿ ಅವನಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹಿಂದುಳಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಸ್ವೇಶನ ಮುಂದೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಚಿತ್ತಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಇಳಿದನು. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವನ ಹತ್ತರ ರೊಕ್ಕ ಎದ್ದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಸ್ವೇಶನ ಮಾಸ್ತರನು ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕುಳಿರಿಸಿದನು. ಈ ಪಟ್ಟನೆಯನ್ನು ಲೇಖಿಸಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು "ಅನ್ಯಾಯ ಕಾರ್ಯದ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲೇಬೇಕಾಗುವುದು ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ಸ್ವನಿಬಿ ಬುದ್ಧಿ ಬರುವದಿಲ್ಲವಲ್ಲ" ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇದೇ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಬಬ್ಬ ನಾರಯೋಷಿತೆಯೊಡನೆ ಹೊರಬಿದ್ದನು. ಆತನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದ ಕೊಡಲೇ ಬಂದು ಸಿಕ್ಕಾಟಿನೀ ಮೂರ್ತಿಯು ಅವನ ಮೈಯನ್ನು ಡರಿ ಅವನ ಮಾರಸವನ್ನು ತನ್ನ ತಿರು

ವದೂ ನೋಡನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಾಂಸವೆಲ್ಲವೂ ತೀರಿ ಕೇವಲ ಅಸ್ಥಿ ಪಂಜರವೊಂದು ಉಳಿದುದೂ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಭಯಚಕಿತರಾಗಿ “ತಾಯಿ, ತಾಯಿ” ಎಂದು ಚೀರಿದರು. “ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇದೇ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಆ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದೆನೆಂದು” ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಬಂದರೆ ಆಲಮ ಬಾಜಾರದ ಮಠ ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರ ಹಾಗೂ ಗಿರೀಶಬಾಬುಗಳ ಮನೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವದ ಒಂದು ಕ್ರಮವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಕುಮಾರಟುಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಅವರನ್ನು ಕಾಣಲು ಅನೇಕ ಜನರು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರದರೂ ಸನ್ಮಾನವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅಸ್ಥಿರರಾಗಿ “ಈ ಹಾಳು ಎಲುಬಿನ ಹಂದರವನ್ನೇಕೆ ನೋಡಬರುವಿರಿ? ಗುರುದೇವನ ಸ್ತುತಿಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಾಡಿ ನನಗೆ ಸುಖವೆನಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಿರೀಶಬಾಬುಗಳು ಆಗಾಗ ಅವರಿಗೆ ತಮ ಮನೆಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಬರಲು ಆಮಂತ್ರಣ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಿರೀಶಚಂದ್ರ ಅನ್ನವನ್ನು ಅವರು ಬಹು ಆದರದಿಂದ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. “ಗಿರೀಶಬಾಬುಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡಿದರೆ ಭವರೋಗವು ದೂರಾಗು- ದೆ” ದು ಅವರು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಯಾವುದೇ ಭಕ್ತ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಅನ್ನ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. “ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಭಕ್ತವೃಂದವೆಂದ ಪುರಿ ಶ್ಲೋಕದಂತೆ. ಅಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡಲು ಏನೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ” ಎಂದ ಅವರು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. (ಪುರಿ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಭೇದವಿಲ್ಲ. ಎ ಜಾತಿಯವರು ಆಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಸಹ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಊಟಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅಲ್ಲಿಯ ಪುರಾತನ ಪರಂಪರೆ.)

ಗಿರೀಶಚಂದ್ರರ ಮನೆಗೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋದಾ ಅವರಿಗಾಗಿ ಒಂದೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನವನ್ನೂ ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಾದಿಗಳನ್ನೂ ಬಡಿಸಿದ್ದರು. ವ್ಯಂಜನಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ಏನೊಂದ ಸುಖೇಚ್ಛೆಯು ಬೆಳೆಯುವದೆ” ದು ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು ಬದಿ

ಸರಿಸಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಗಿರೀಶರೊಡನೆ ಉಟಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಉಪ್ಪು ಹಾಕಹೋಗಲು ನಾಗಮಹಾಶಯರು 'ಬೇಡ' ಎಂದರು.

ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಶೀತವಸ್ತ್ರಗಳ ಅಭಾವದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಾರೆಂದು ಕೇಳಿ ಗಿರೀಶಚಂದ್ರರು ದೇವೇಂದ್ರನಾಥ ಎಂಬವರೊಡನೆ ಒಂದು ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಕಳಿಸಿದರು. ಗಿರೀಶಚಂದ್ರರು ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವರೆಂದು ಕೇಳಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅದಕ್ಕೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಸರರು ಕೊಡುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ತಾವು ಕಳಿಸಿದ ಕಂಬಳಿಯನ್ನವರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಗಿರೀಶರು ನಿಶ್ಚಿಂತರಾದರು. ಆದರೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಆ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಳ್ಳದೆ ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಿರುಗುತ್ತಿರುವರೆಂದು ಕೇಳಿ ಉತ್ಕಂಠಿತರಾಗಿ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಬರಲು ದೇವೇಂದ್ರನಾಥರನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕಳಿಸಿದರು. ಅವರು ನೋಡಿಬಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವರೆಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಕಲಕತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳಿದ್ದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಊರಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಹೋದರು. ದೀನ ದಯಾಲರ ಶರೀರವು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಕ್ಷೀಣವಾಗ ಹತ್ತಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಆಗಾಗ ಕಲಕತ್ತಿಗೆ ಹೋಗುವದು ತಪ್ಪಿತು.

ಸ್ವಾಮೀ ವಿನೋಕಾನಂದರು ಅಮೇರಿಕೆಯಿಂದ ಬಂದ ನಂತರ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ಅವರನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೋದರು. ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಅನುಯಾಯಿಗಳೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಅವರ ದುರಿಗೆ “ॐ शं भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम् शतं शतं ॥” —ತಕ್ಕಾನ್ವೇಷಣ ಮಾಡಮಾಡುತ್ತ ನಮ್ಮ ಜೀವನವು ಕಳೆದುಹೋಯಿತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರೇ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳು ಎಂಬುದಾಗಿ ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದರು. ಆ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರ ದರ್ಶನವನ್ನು ತೆಗೆ

ಸುಡೊಳ್ಳು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿವಾರವೂ ಆಹಾರವಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ
ಪ್ರಸಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದ ಆಹಾರವಾಗಿ ಆಹಾರವಾಗಿ ಆಹಾರವಾಗಿ ಆಹಾರವಾಗಿ

ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಬರುವರೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು
ಕೇಳಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವರನ್ನು ಕಾಣಲು ಕಲಿಕೆಗೆ ಹೋದರು.
ಆಗ ಬೇಲೂರ ಮಠದ ಕಟ್ಟಡವು ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು; ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಮೀ
ವಿವೇಕಾನಂದರು ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಳಿಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ
ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಶರಣ್ವಂದಿಯಾದ ಬೇಲೂರ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ
ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೆ ಭೂಮಿ ಸ್ವರೂಪ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ
ಯವರ ಶರೀರಸ್ಥಾನವು ಚನ್ನಾಗಿ ಲವಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾಗಮಹಾಶ
ಯರು ಅತೀವ ವಿಚಲಿತರಾಗಿ "ಗುರುದೇವನನ್ನು ತಿಳಿದು—ತಾವೆಂದರಿ
ವರಹಗಳ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದು; ತಮ್ಮ ಈ ದೇಹದ ರಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ
ರಕ್ಷಣೆಯಾಗುವದು; ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಂಗಲವಾಗುವದು" ಎಂದು ನುಡಿದರು.
ಅನೇಕ ಮಾತುಕತೆಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಅವರಿಗೆ ಮಠದ
ಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದಿರಲು ಹೇಳಿದರು. "ನಾಗಮಹಾಶಯರು" ಏನು ಮಾಡಲಿ!
ಗುರುದೇವನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮೀರುವದು? ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲು
ಅವನು ಹೇಳಿರುವನಲ್ಲ! ಎಂದು ನುಡಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಸನ್ಮಾ
ಸಾಧನವಾಗಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಸ್ವಾಣಿಯ ಮೇಲೆಗೆ ಮಠದಲ್ಲಿಯ ಪಠನ
ಸಾಧನವು ನಿಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಹಾಗೂ ನಾಗಮಹಾಶ
ಯರನ್ನೇ ಸುತ್ತಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಳಿತರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ತ್ರೀಕಾಮ
ಕೃಷ್ಣರ ನಾಮವನ್ನು ಚೈರಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಎದ್ದು
ನಿಂತರು "ಆಯಾ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಆಯಾ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಆಯಾ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ
ವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತರು. "ಆಯಾ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಆಯಾ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಆಯಾ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ
ಕುಡಿದು ದೇವನಿಗೆ ಆಹಾರವನ್ನಿಡಲು ಮಠದಲ್ಲಿರುತ್ತಿರುವನೆಂದರು.
ಸ್ವರೂಪವಂದಿರಾದಿಗಳ ಆಯೋಜನೆಯು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಇಲ್ಲಿನೋ
ವಾದು ವಿವೇಕಾನಂದರು ಪ್ರತಿ ಕೂಡಲಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತ್ರೀಕಾ
ಮಕೃಷ್ಣಕಾಂಡೋಪಾಸನೆಯು ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ
ಹಾಗೂ ಜೀವದ ಮಂಗಲವಾಗುವದು. ತಮ್ಮ ಆಯೋಜನೆ ಕಡೆಗೆ

ಮಾತ್ರ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಲಕ್ಷವಿರಲಿ; ಈ ದೇಹವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದರಿಂದ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುವದು” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ನೆರೆದ ಭಕ್ತ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ “ ಈಶಕೃಪೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಅವಸ್ಥೆಯು ಎಷ್ಟು ಉನ್ನತವಾಗುವದೆಂಬುದು ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕಂಡುಬರುವದು! ತ್ಯಾಗದಲ್ಲಿ, ಇಂದ್ರಿಯ-ಸಂಯಮದಲ್ಲಿ ಇವರು ನನಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿರುವರು ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ತುಸು ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ ಶ್ರೀಮಂದಿರ, ಶ್ರೀಮಂದಿರ ” ಎನ್ನುತ್ತ ಬಾಗಿಲೆದುರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಹತ್ತಿದರು.

ದಿನಾಲು ಸಂಜೆಯಮುಂದೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಮಠದ ಬೈಲಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ದಿನ ನಾಗಮಹಾಶಯರೂ ಅವರೊಡನೆ ಹೊದೇರು. ರಾತ್ರಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಮಠದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೇಳಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಡೋಣೆಯೊಂದನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಲು ಹೇಳಿದರು. ಹೊರಡುವ ಮುಂದೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವರಿಗೆ “ಜಯ ಶಿವ ಶಂಕ ಜಯ ಶಿವ ಶಂಕರ” ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಮತ್ತೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಅವರನ್ನು ಕೈ ಹಿಡಿದಿಬ್ಬಿಸಿ “ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿರಿ” ಎಂದರು. ಯಾರಾದರೂ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ನಾಮವನ್ನು ಜ್ಞರಿಸಿದರೆ “ಜಯ ಶಿವ ಶಂಕರ” ಎಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅಭಿವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರ ಹಾಗೂ ದಿಗ್ವಿಜಯದ ಮಾತು ಹೊರಟರೆ “ಮಹಾವೀರ, ಮಹಾವೀರ” ಎಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬಾಗ ಬಾಜಾರದಲ್ಲಿಯ ಬಲರಾಮ ಬಸು ಇವರ ಮನೆಯು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಅತಿಶಯ ಪ್ರಿಯವಾದ ಸ್ಥಾನವಾಗಿತ್ತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರದಕ್ಕೆ “ಶ್ರೀ ವಾಸನ ಅಂಗಣ” ವೆಂದೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. (ಶ್ರೀವಾಸನು ಶ್ರೀ ಜೈತನ್ಯ ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿದ್ದನು.) ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಸನ್ಯಾಸಿ ಭಕ್ತಜನರು ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿ

ದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರೊಂದು ದಿನ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು. ಅದಿನ ಸ್ವಾಮೀ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಮೀ ಪ್ರೇಮಾನಂದರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಏನೇನೋ ಹರಟೆಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಕೂಡಲೇ ಹರಟೆಯು ನಿಂತು ಕೇವಲ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ವಿಷಯವಾಗಿಯೇ ಮಾತು ನಡೆಯಹತ್ತಿತು. ಸ್ವಾಮೀ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರು ಶರಚ್ಚಂದ್ರರೆದುರಿಗೆ “ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಬಂದಕೂಡಲೇ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯವೂ ಮರೆತು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ನೆನಪಾಯಿತು! ಇಂಥ ಮಹಾಪುರುಷರ ಪದಕ್ಷೇಪದಿಂದಲೇ ಇನ್ನೂ ಈ ಭಾರತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕರ್ಮಗಳು ಜಾಗೃತವಾಗಿವೆ. ಧನ್ಯ ನಾಗಮಹಾಶಯ!” ಎಂದು ಉದ್ಗರ ತೆಗೆದರು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಭಕ್ತರ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಗುರುದೇವನ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಗಳಾಗಬೇಕೆಂದು ಜನ್ಮಗ್ರಹಣಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನಾರು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬಲ್ಲರು?” ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ದಿನದಯಾರ ಕಡೆಯ ದಿನಗಳು ಸಮೀಪಿಸಿದವು. ಈಚೆಗೆ ದೀನದ ಯಾಲರು ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಜಫದಲ್ಲಿಯೂ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರ ದೇಹದ ಮೇಲೆಯೂ ಯಾವ ರೋಗದ ಆಕ್ರಮಣವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಅಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವರನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ದೀನದಯಾಲರು ಸಂಜ್ಞಾಹೀನರಾಗಿದ್ದರು. ತುಸುಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರಾದರೂ ತಂದೆಯ ಅಂತಃಕಾಲವು ಸಮೀಪಿಸಿತೆಂಬುದು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕರೆಕಳಿಸಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಂದೆಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ರಾಮನಾಮವನ್ನು ಚ್ಚರಿಸಹತ್ತಿದರು. ದೀನದಯಾಲರೂ ನಾಮವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಡಾಕ್ಟರರು ಬಂದು ನಾಡಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ದೀನದಯಾಲರ ಅಂತ್ಯ ಸಮಯವು ಒದಗಿತೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಇದಾದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ದೀನದಯಾಲರು ಇಷ್ಟನಾಮವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ ಪರಲೋಕಗತ

ರಾದರು; ಪಿತೃವಿಯೋಗದಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕಾತರರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತಂದೆಯು ಸಾಯುವವರೆಗೂ ಎಚ್ಚರಿದ್ದು ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟನೆಂದು ಸಂತೋಷಭರಿತರಾದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಯಥಾರೀತಿಯಾಗಿ ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ಧರಿಸಿದರು; ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಹವಿಷ್ಯಾಶಿಯಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರನಿಯಮದಂತೆ ದಶ ಪಿಂಡ ದಾನಮಾಡಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಶ್ರಾದ್ಧ. ಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ಇದೇ ಕಡೆಯ ಕಾರ್ಯವೆಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿದನ್ನು ಒಳ್ಳೇ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕೆಂದನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಹಣವೆಲ್ಲಿ?

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಸಹಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ರ್ಯಾಲಿ ಬ್ರದರ್ಸರ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲ ಗೃಹಸ್ಥರು ಗೌಪ್ಯವಾಗಿ ಹಣ ಕೂಡಿಸಹತ್ತಿದರು. ಆದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಕಿವಿಗಿದು ಬೀಳಲು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಬಹು ವಿನೀತಭಾವದಿಂದ ಹೇಳಿ ಊರಲ್ಲಿಯ ಸಾವಕಾರನೊಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಐದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲ ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ನೆರೆಮನೆಯವರೂ ತುಸು ಹಣ ಸಾಲಕೊಟ್ಟರು. ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಸುಮಾರು ಹನ್ನೆರಡು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು ವೆಚ್ಚವಾದವು. ಆ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಗಯೆಗೆ ಹೋಗಿ ಪಿಂಡದಾನ ಮಾಡಿದರು.

ಪಿತೃಶ್ರಾದ್ಧದಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಸಾಲಗಾರರಾಗಿರುವರೆಂದು ಪಾಲಬಾಬುಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಾಗಿ ಅವರು ಎರಡು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಮುಂದಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಾಗೂ ಬಾಡಿಗೆಯನ್ನೇರಿಸಿ ಕುಮಾರ ಟುಲಿಯ ಮನೆಯನ್ನು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸೂಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ರಣಜಿತನೂ ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಮೋದನೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಆದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಏನಾದರೂ ಇದಕ್ಕೊಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಈ ಮೊದಲು ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದ ಕೀರ್ತಿವಾಸನು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಔದಾರ್ಯದ ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸ್ವೆಚ್ಛಿಯಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಭಾಡಿಗೆ ಕೊಡಲು ಹೋದನು. ಆದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು, " ನೀವು ಹಗಲಿರುಳು ದುಡಿದರೂ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಭಾಡಿಗೆ ಕೊಡುವದೇ ನಿಮಗೆ ಕಷ್ಟ. ಏನಾ

ದರೂ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಡಿಗೆ ಕೇಳಲಾರೆ'' ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕಲಕತ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಕೀರ್ತಿವಾಸನು ಬಹು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವರ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೀರ್ತಿವಾಸನು ಈಗಲೂ ಅದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಕೋಣೆ, ಅವರ ಮರಕ ಪಲ್ಲಂಗ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಕಾದಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ಶ್ರೀ ಶಾರದಾದೇವಿಯವರಾಗ ಬಾಗಬಾಜಾರದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರೊಂದು ದಿನ ಮಿಠಾಯಿಯನ್ನೂ ಒಂದು ವಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವರ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟಿದ್ದರು; ಆದರೆ, ಶೂಲವೇದನೆಯಿದ್ದ ದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಾಗುವದು ಕಠಣವಾಯಿತು. ಅಜೇತನಪ್ರಾಯರಾಗಿ ಒಂದು ಮನೆಯ ಮಾಳಿಗೆಯ ಬುಡಕ್ಕೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು. ಗಾಡಿಯನ್ನು ಭಾಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಹತ್ತರ ಸಾಕಷ್ಟು ರೊಕ್ಕವೂ ಇತ್ತು. ಆದರೆ, ದೇವಿಯವರಿಗೆ ತಾವು ತಂದಿರುವದನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸದೆ ಹೇಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು? ಕಡೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ದುಃಖಿಸುತ್ತ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡರು. ಸುಮಾರು ಎರಡು ತಾಸಿನ ಮೇಲೆ ವೇದನೆಯು ನಿಲ್ಲಲು ಶಾರದಾದೇವಿಯವರ ದರ್ಶನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಾತ್ರಿ ಒಂಬತ್ತಕ್ಕೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಈ ದಿನದ ಹಿಂದಿನ ದಿನವೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಶೂಲವೇದನೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗಿದ್ದರು.

ಆ ವರ್ಷ ಕಲಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಪ್ಲೇಗಿನ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವವಾಯಿತು. ಶ್ರೀಮಂತರು ಬಡವರು ಎಲ್ಲರೂ ಕಲಕತ್ತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಹತ್ತಿದರು. ಆ ಮಹಾನಗರಿಯು ಬಹುತರವಾಗಿ ಜನಶೂನ್ಯವಾಯಿತು. ಪಾಲಬಾಬುಗಳು ಕಲಕತ್ತೆಯ ಮನೆಯ ರಕ್ಷಣೆಯ ಭಾರವನ್ನು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಊರಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಅಡಿಗೆಮಾಡುವ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಒಬ್ಬ ಗುಮಾಸ್ತ, ಒಬ್ಬ ಚಾಕರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಳಿದರು. ಶರಶ್ಚಂಚ್ರರೊಂದು ದಿನ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಪಾಲಬಾಬುಗಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕನ್ನ

ಡಕವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಗೀತೆಯನ್ನೋದುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡರು. ಶರಚ್ಚಂದ್ರರನ್ನು ನೋಡಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ ನನಗೆ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಏನು ತಿಳಿಯುವದು? ನೀವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಪಂಡಿತರು, ಇದೆಲ್ಲದರ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವುಂಟು. ಗೀತೆಯನ್ನೋದಿ ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಗೀತೆಯಲ್ಲಿಯ “ ಕರ್ಮಣ್ಯಾಕರ್ಮ ಯಃ ಪಶ್ಯೇತ್ ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದ ಐದು ತೆರದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ವಿವರಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಶ್ರೀಧರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಟೀಕೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು. ಇದಾದ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗುಮಾಸ್ತನು ಸ್ಲೇಗಿನಿಂದ ಬೇನೆ ಬಿದ್ದ. ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ಡಾಕ್ಟರನು ಬಂದನು. ಆದರೆ ರೋಗಿಯ ಸೇವಾ ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಯಾರು? ಸ್ಲೇಗಿನ ರೋಗಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಿಕ್ಕೂ ಯಾರೂ ಒಲ್ಲರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರೊಬ್ಬರೇ ರೋಗಿಯ ಪರಿಚರ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ರೋಗಿಯು ತುಸು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತೀರಿಕೊಂಡನು. ಸಾಯುವ ಮೊದಲು ತನ್ನನ್ನು ಗಂಗಾತೀರಕ್ಕೂ ಯ್ಯಲು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರೊಬ್ಬರೇ ಅವನನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಗಂಗಾತೀರದ ಘಾಟಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ “ ಗಂಗಾ, ಗಂಗಾ ” ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಅವನು ಮೃತ್ಯುಗತನಾದನು. ಆ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಪಾಲಬಾಬುಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಚಾಕರನಿಗೆ ಶವದ ಅಗ್ನಿ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಹೇಳಿದರು. ಸ್ಲೇಗಿನಿಂದ ಸತ್ತಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದು ಯಾರೂ ಬರಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿಗಳಂತೆ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿ ಬಹು ಕಷ್ಟದಿಂದ ನಾಲ್ಕೈದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆತಂದನು. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಕೈಯಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳು ವೆಚ್ಚವಾದವು. ಬಾಬು ಅಶುತೋಷ ಚೌಧರಿ, ನರೇಂದ್ರ ನಾಥ ಬಸು ಮೊದಲಾದವರು ಆ ದಿನ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡು ಅವರು ಬೆರಗಾದರು! ನರೇಂದ್ರನಾ

ಧರು ಮಾತ್ರ “ಈತನಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಅಂದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಒಂದು ದಿನ ಕಾಲೀಘಾಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಭಕ್ತನೊಬ್ಬನು ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಕಲಕತ್ತೆಯ ವಿಖ್ಯಾತವಾದ ಈಟನ್ನು ಉದ್ಯಾನವನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಮುಂದೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು:—ಮನುಷ್ಯನು ಕೇವಲ ಭೋಗವಿಲಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾಗಿರುವನು. ಈ ದೇಹಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಜನ್ಮ-ಮೃತ್ಯುವಿನ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸದೆ ಕ್ಷಣಿಕ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ನರಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಆತ್ಮವಿಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು. ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂಬುದರ ಅರಿವೇ ಇಲ್ಲ! ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ರಾಜಸಿಕ ಹಾಗೂ ತಾಮಸಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡುಬರುವದು. ಈ ಸಂಸಾರವೆಂದರೆ ಅದೊಂದು ಕೋಲಾಹಲ! ಕೇವಲ ಕಾಮಿನೀ ಕಾಂಚನದ ರಾಜ್ಯ. ದೇವರ ಲೀಲೆಯು ಎಷ್ಟು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ!

ಗಿರೀಶಚಂದ್ರರ ಮನೆಗೊಮ್ಮೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಆಗ ಸ್ವಾಮೀ ನಿರಂಜನಾನಂದರು ಅವರಿಗೆ, “ತನ್ನನ್ನು ದೀನನೆಂದು, ಹೀನನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹೀನನಾಗುವನೆಂದು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು; ತಾವು ಹಗಲಿರುಳೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಹೀನನೆಂದೇಕೆ ಭಾವಿಸುವಿರಿ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅದಕ್ಕೆ “ನನ್ನ ಈ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೇ ನಾನು ಅತಿ ಹೀನ ಅಥವಾನೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ; ನನ್ನನ್ನು ‘ಶಿವ’ನೆಂದು ಹೇಗೆ ಭಾವಿಸಲಿ? ತಾವು ಹಾಗೂ ಗಿರೀಶ ಬಾಬುಗಳು ಹೀಗೆ ನುಡಿಯಬಹುದು ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಗುರುದೇವನ ಪರಮಭಕ್ತರು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ? ನನ್ನ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಾದರೆ, ಗುರುದೇವನ ಕೃಪೆಯದರೆ ನಾನು ಧನ್ಯನಾಗುವೆನು” ಎಂದರು. ಬಹು ದೀನಬಾವದಿಂದ

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಒಡುವ ಮಾತಿನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ವಾಮೀ ನಿರಂಜನಾನಂದರಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಪ್ರತಿವಾದಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಗಿರೀಶಬಾಬುಗಳು ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ಲೇಖಿಸಿ, “ನಿಜವಾಗಿಯೂ ದೀನತೆಯಿದ್ದರೆ, ಅಹಂಬುದ್ಧಿಯ ಪೂರ್ಣ ಉಚ್ಛೇದವಾಗಿದ್ದರೆ, ನಾಗಮಹಾಶಯರಂತೆ ಮನುಷ್ಯನ ಅವಸ್ಥೆಯಾಗುವದು. ಇಂಥವರ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶವಿಂದ ಪೃಥ್ವಿಯು ಪುನೀತವಾಗುವದು” ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅದೇ ದಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಗೃಹಸ್ಥರೆದುರಿಗೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ನಾನು ಪಾಪಿ, ಪುತ್ರ, ಹುಳಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಡಿ” ಎಂದೆನ್ನುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಿರಂಜನಾನಂದರ ಮಾತಿನ ನೆನಪಾಗಲ್ವೆ “ಇಂದೇ ಗಿರೀಶಬಾಬುಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ‘ತಾನು ಪುತ್ರನೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಪುತ್ರನೇ ಆಗುವನು. ತಾನು ಶಿವನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಶಿವನೇ ಆಗುವನು’ ಎಂದು ಕೇಳಿರುವೆನಲ್ಲವೇ? ಈಗ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?” ಎಂದು ನುಡಿದು ತುಸು ಯೋಚಿಸಿ ಆ ಮೇಲೆ “ನಿಜವಾದುದನ್ನು ಆಡುವದರಲ್ಲಿ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪುತ್ರನಿರುವೆನು” ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಹತ್ತಿದರು. ಕೆಲ ಹೊತ್ತು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತು ಆ ಮೇಲೆ ವತ್ತೆ “ಈ ಎಲಾಬಿನ ಹಂದರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಾನು ಶಿವನೆಂದು ಹೇಗೆ ಆಭಿಮಾನ ಪಡಲಿ? ಗಿರೀಶಬಾಬುಗಳು ಮಹಾ ವೀರರು, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭೈರವರು. ಅವರು ವಾಸ್ತವವಾಗಿಯೂ ಶಿವಸ್ವರೂಪರು” ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತ ಗಿರೀಶಬಾಬುಗಳನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದರು. ಆ ನಂತರ ನೆರೆದ ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ತಂಬಾಕು ಕೊಟ್ಟು “ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಲಿ? ನಾನು ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸೇವಕ” ಎಂದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವ ನೊದಲು ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪುರದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದ ನವಗೋಪಾಲ ಘೋಷರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಉತ್ಸವವಾಯಿತು. “ವಸುಮತೀ” ಪತ್ರಿಕೆಯ ಒಡೆಯರಾದ ಉಪೇಂದ್ರನಾಥ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರು ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ

ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಉತ್ಸವದ ದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಶರಚ್ಚಂದ್ರರೊಡನೆ ಉಪೇಂದ್ರನಾಥರ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ನವಗೋಪಾಲರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಗಾಡಿಯೊಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಆಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ ನಾನು ನಡೆಯುತ್ತ ಬರುವೆನು. ತಾವು ಗಾಡಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಕುದುರೆಗೆ ಹೊಡೆದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ವ್ಯಥೆಯಾಗುವದೆಂಬುದು ಉಪೇಂದ್ರನಾಥರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಗಾಡಿಕಾರನಿಗೆ ಕುದುರೆಗೆ ಹೊಡೆಯಬಾರದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಆಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಆಗ್ರಹ ಮಾಡಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರು. ಗಾಡಿಯು ನವಗೋಪಾಲರ ಮನೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವರು ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಕಂಡು “ ಜಯ ರಾಮ, ಜಯ ರಾಮ ” ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವರಿಗೆ ಭೂಮಿಷ್ಠರಾಗಿ ವಂದಿಸಿದರು. ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋದ ಕೂಡಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಪಡಸಾಲೆಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ನಿಮಂತ್ರಿತ ಭಕ್ತವೃಂದಕ್ಕೆ ಗಾಳೀ ಬೀಸಹತ್ತಿದರು. ಬೇಡವೆಂದು ನವಗೋಪಾಲರೂ ಮತ್ತನೇಕ ಗ್ರಹಸ್ಥರೂ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ನಿರಂತರ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣನಾಮಧ್ವನಿಯಿಂದ ರಾಮಕೃಷ್ಣಪುರವು ಪ್ರತಿಧ್ವನಿತವಾಗಿದೆ; ಉತ್ಸವದ ಉಲ್ಲಾಸದಲ್ಲಿ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯ ಭರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತರೂ ಮೈಮರೆತಿರುವರು; ಆದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ! ಸ್ಥಿರ ಅವಿಚಲಿತ ಭಾವದಿಂದ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಬರೀ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು! ಸೇವೆಗಾಗಿ ಅವರ ಜೀವನವಲ್ಲವೇ? ಆ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಸಾದಗ್ರಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಎಲ್ಲರ ಹಿಂದೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತರು. ಎಲ್ಲರ ಆಗ್ರಹದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸಾದದ ತುಸು ಅಂಶವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಉಟೆಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಾನ್ವಿತರಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ನೋಡಹತ್ತಿದರು. ತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಆಗ್ರಹಪಟ್ಟರೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಗಾಡಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ. ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು.

ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಊರಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಬಂದುದು ಇದೇ ಕಡೆಯ ಸಾರೆ.

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಆದೇಶದಂತೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಊರಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಜನವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಟೀರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ವಿಚಾರಮಾಡಿದ್ದರು. ಅವರ ಪತ್ನಿಗೆ ಅವರ ಮನೋಭಾವವು ಗೊತ್ತಾಗಲು ಅವಳು “ಯಾವುದೇ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ತಮಗೆ ನಾನೇನು ಆಗ್ರಹ ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂದ ಮೇಲೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವದರ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು?” ಎಂದು ನುಡಿದಳು. ಸಾಧ್ವಿ ಸಹಧರ್ಮಿಯು ಮಾತಿನಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಧೈರ್ಯಹೊಂದಿ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಇರಹತ್ತಿದರು. ಅವರು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಆಜೀವನವೂ ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದರು. ಅವರ ಪತ್ನಿಯು, “ಅವರ (ನಾಗಮಹಾಶಯರ) ಶರೀರದಲ್ಲಿಯೂ ಮನದಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವ ತೆರದ ಮಾನವೀಯ ವಿಚಾರವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಲಿ ಎಂದೂ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ‘ಜಯರಾಮಕೃಷ್ಣ’ ಎನ್ನುತ್ತ ಅವರು ಜೀವಭಾವ (Animal Instinct) ವನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರು ಅಗ್ನಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರ ಶರೀರವು ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ದಗ್ಧವಾಗಲಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ತಮ್ಮ ಪ್ರಧಾನ ಭಕ್ತನಾದ ಹರಪ್ರಸನ್ನನೆದುರಿಗೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರೊಂದು ಸಾರೆ “ನೋಡು, ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಸಹ ನಾನು ಆಜನ್ಮವೂ ಮಾತೃಭಾವದಿಂದ ನೋಡಿರುವೆನು.” ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಪುರೋಹಿತ ಮನೆತನದವರಿಬ್ಬರು ಅವರನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಂದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ನವೀನಚಂದ್ರ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯರೆಂಬುವವರೊಬ್ಬರು ಒಳ್ಳೇ ಸಾಧಕರಾಗಿದ್ದರು. ದೀನದಯಾಲರ ವಿಶೇಷ ಅನುರೋಧದ ಮೂಲಕ ನವೀನಚಂದ್ರರು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಸಂತಾಪಕಾಮಿಯಾಗಲು ಹೇಳಿದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಮೂರ್ಛಿತರಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟರು. ಮೈಯೆಲ್ಲ ಗಾಯವಾಯಿತು: “ಗುರುಗಳಾಗಿ, ತಾವು ನನಗೆ ಹೀಗೆ ಆಯೋ

ಗೃವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಹೇಳಬೇಕೆ? ” ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಹತ್ತರ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಒಂನು ಕಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಲೆಗೆ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ತಲೆ ಒಡೆದು ರಕ್ತ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ನರ್ವಿನಚಂದ್ರರು ಅನುತಪ್ತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಆದೇಶವನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಆ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಅವರ ಪಾದಧೂಲಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿರು.

ದೀನದಯಾಲರೊಂದು ದಿನ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ “ ನಿನ್ನ ಜೀವನ ನಿನ್ನ ಹವು ಹೇಗೆ ಸಾಗಬೇಕಯ್ಯಾ? ” ಎಂದು ಶಿಷ್ಟಿನಿಂದ ನುಡಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರು, “ ಅಪ್ಪಾ, ಅದಕ್ಕೇಕೆ ಅಷ್ಟು ಚಿಂತೆ? ಗಿಡಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಎಲೆಗಳಿರುವವು. ನಾನಂತೂ ಎಂದೂ ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿಲ್ಲ; ಮಾತೃಗರ್ಭದಿಂದ ಹೇಗೆ ಹೊರಬಿದ್ದೆನೋ ಒಡಗಿಯೇ ಈ ವರೆಗೂ ಇರುವೆನು. ಅದ್ದರಿಂದ ವಸ್ತ್ರಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಯಾದರೂ ಎಲ್ಲಿದೆ? ”

ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಮಗನ ಸಂಸಾರ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ದೀನದಯಾಲರು ಆಗಾಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಜರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬೆಳೆದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಉತ್ತೇಜಿತರಾಗಿ “ ನಾನೆಂದಿಗೂ ಸ್ತ್ರೀಯ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಸ್ವಪಂಚದ ಲ್ಲಿರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ “ ನಾಹಂ, ನಾಹಂ ” ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಉಟ್ಟ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಚಲ್ಲಿಕೊಟ್ಟು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದರು. ಅವರ ಪತ್ನಿಯು ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ವ್ಯಾಕುಲತೆಯನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಭಕ್ತರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಅನ್ನದಾ ಎಂಬುವವರು ದೂರದಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಅಂತೂ ಇಂತೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು.

ದೇವಭೋಗದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಾಥಮಾದ ಒಬ್ಬ ವಿಧವೆಯು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಾಗೂ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಶರದ್ವಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಅಂತರ್ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಅವಳ ಗೂಢ ದುರುದ್ದೇಶವು ಹೊಳೆಯದೇ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಥ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವಳ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು

ನೋಡಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳನ್ನು ಜರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಪತ್ನಿಗೂ ಆ ವಿಧವೆಯ ಮನೋಭಾವವು ಸ್ನೇಹಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಬರಕೂಡದೆಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಳು. ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ತಿದ್ದಿದರು, “ಹಾಯ್ ಹಾಯ್, ನಾಯಿ ನರಿಗಳೂ ಕೂಡ ಈ ಎಲುಬಿನ ಹಂದರದ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಹೇಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವಳ ಭಾವನೆಯು ಮಾತ್ರ ಹೀಗೇಕಾಯಿತು? ಗುರುದೇವನು ಎಷ್ಟು ಪರಿಯಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವನಲ್ಲ! ಜಯ ರಾಮಕೃಷ್ಣ, ಜಯ ರಾಮಕೃಷ್ಣ” ಆ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ನುಡಿದರು, “ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನಾಲಿಗೆ ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರಿಯ ಜಯಮಾಡುವದು ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವು. ಗುರುಕೃಪೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳ ಸಂಯಮವನ್ನು ಮಾಡುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಸಣ್ಣ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಎಂಥ ಮಹತ್ತ್ವವು ಅಡಕವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು! ಆದರೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೆ, “ರಾಮನಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಕಾಮ, ಕಾಮನಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ರಾಮ”.

ಕಾಮಿನಿಯಂತೆ ಕಾಂಚನದ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಸಹ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತೀರಾ ನಿರ್ಲಿಪ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಪಾಲಬಾಬುಗಳ ಆಪ್ತನಿಗೊಮ್ಮೆ ಮೈಲಿ (Small Pox) ಎದ್ದವು. ಯಾರ ಔಷಧ ಕೊಡಿಸಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ಗುಣವಾಗಲಿಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಅವರು ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಮೊರೆ ಹೊಕ್ಕರು. ಹೋಮಿಯೋಪಥಿಯ ವಿಧಾನಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಒಂದು ಔಷಧ ಕೊಡಲು ರೋಗಿಗೆ ಗುಣವಾಯಿತು. ಪಾಲಬಾಬುಗಳಿಗೆ ಬಹು ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಅವರು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಮೂರು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಪಾರಿತೋಷಕವೆಂದು ಕೊಡಹೋದರು. ಆದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ಆಗ್ರಹವೂ ಡಲು ಅವರು ಅಳಹತ್ತಿ “ದೇವಾ, ವೈದ್ಯನ ಈ ಹೀನವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನನಗೇಕೆ ಕಲಿಯಹಚ್ಚಿದೆ? ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೆಷ್ಟು ದುಃಖವನ್ನನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ!” ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಈ ಅಲೌಕಿಕ ಗೃಹಸ್ಥನ ಎಲ್ಲ ಆಚರಣೆಯೂ ಅಲೌಕಿಕವಾಗಿತ್ತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರೊಮ್ಮೆ ಪಾಲಬಾಬುಗಳ ಬಿನ್ನಹದ ಮೂಲಕ ಭೋಜನ

ಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಹೋಗುವಾಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಅವರು ಉಗಿಹಡಗದ (Steamer) ಭಾಡಿಗೆಯೆಂದು ಎಂಟು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಒಂದು ಕಂಬಳಿಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟರು. ಭೋಜೇಶ್ವರ ದಿಂದ ಆರು ಮೈಲುಗಳ ಅಂತರ ಉಗಿಹಡಗದ ನಿಲ್ದಾಣವು ಇತ್ತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಟಿಕೆಟು ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಹುಡುಗರೊಡಗೂಡಿದ ಒಬ್ಬ ಭಿಕ್ಷುಕಿಯು ಅತಿ ಕಾತರ ಸ್ವರದಿಂದ ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನವರಿಗೆ ಅರುಹಿ, ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿದಳು. ಅವಳ ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕಣ್ಣೀರುದುರಿಸುತ್ತ, ಪಾಲಬಾಬುಗಳಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಎಂಟೂ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಕಂಬಳಿಯನ್ನೂ ಅವಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು “ತಾಯಿ, ಇವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಿನ್ನನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಕಾಪಾಡಿಕೋ” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಆ ಭಿಕ್ಷುಕಿಯು ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಹರಿಸಿ ಹೊರಟುಹೋದಳು. ದೂರದಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದ ಕಾರಣ ಆಯಾಸವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ತುಸು ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಹಡಗವು ಹೊರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹತ್ತರ ಹಣವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಕಾಲುನಡಿಗೆಯಿಂದ ಕಲಕತ್ತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಗುಡಿಗೆಳೇನಾದರೂ ಕಂಡರೆ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದವನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು, ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಡಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕೊಂಡು ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಹಳ ಅಗಲವಾದ ಹೊಳೆ ಹಳ್ಳಗಳನ್ನು ಡೋಣಿಯ ಭಾಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ದಾಟುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರೆ ಅವು ಚಿಕ್ಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಈಸಿ ದಾಟುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಹತ್ತರ ಏಳುವರೆ ಆಣೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದವು. ಇಷ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವರು ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಕಾಲುನಡಿಗೆಯಿಂದಲೇ ಅವರು ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಬತ್ತು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಮುಟ್ಟಿದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಚಿಕ್ಕವರಿದ್ದಾಗ, ಬೆಕ್ಕು ಅಥವಾ ನಾಯಿಗಳು ಒದರಿದರೆ ಅವು ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಅಳುತ್ತಿರುವವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ತಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ “ಅವ್ವಾ, ಇವು ಏಕೆ ಅಳುತ್ತಿವೆ? ಅವಕ್ಕಷ್ಟು ಅನ್ನವನ್ನು ಹಾಕಬಾರದೆ?” ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಮೇಲೆ ತಾವೇ ಅನ್ನವನ್ನು

ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಒಳ್ಳೇ ಅಕ್ಕರತೆಯಿಂದ “ಅಳಬೇಡವಯ್ಯಾ, ನಿನಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ತಂದಿರುವೆನೆ” ಎಂದು ನುಡಿದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಅನ್ನ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೊಂದಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹೊಂಡವಿತ್ತು. ಹದಿ ಮೂರು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದವರಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಪ್ರತಿದಿನ, ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಕೈ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ತುಸು ಅನ್ನ ಬೇಕೆಂದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಆ ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮೀನುಗಳನ್ನು ಸಾಕಿದ್ದರು; ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕರೆದ ಕೂಡಲೇ ಅವು ಬಂದು ಅವರ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಅನ್ನವನ್ನು ತಿಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಮೈಮೇಲೆ ಅವರು ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಬರುವ ವೊಂದಲು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅವರು ಮೀನುಗಳೊಡನೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು. “ಸಾಧಾರಣ ಜೀವಜಂತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಪಾಧಿಕವಾಗಿ ಜ್ಞಾನದ ವಿಕಾಸವು ಕಂಡುಬರುವದು. ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ತತ್ತ್ವಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಅವಾದರೂ ಶ್ರೇಷ್ಠತರ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊನೆಗೆ ಮುಕ್ತವಾಗುವವು” ಎಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲೊಂದು ದಿನ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಮನೆಯ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ತಂಬಾಕು ಸೇದುತ್ತ ಕುಳಿತಾಗ ಎರಡು ಅಡವೆಯ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹಾರಿ ಬಂದು ಅವರ ಹತ್ತರ ಕುಳಿತುಕೊಂಡವು. ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಅವುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಅವರ ಲಕ್ಷವನ್ನೆಳೆಯಬೇಕೆಂದು ಆ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಅವರ ಕಾಲನ್ನು ಕುಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾಗಮಹಾಶಯರಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ “ಬಂದಿರಾ, ಚೆನ್ನಾಯಿತು; ತಡೆಯಿರಿ; ಇದೇ ಈಗ ನಿಮಗಾಗಿ ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುವೆನು” ಎಂದು ನುಡಿದು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ತಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಿಂದ ಆ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹಸಿವೆಯು ಹಿಂಗದಿರಲಾಗಿ ಅವು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಸುತ್ತಲೂ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನೂ ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಹಕ್ಕಿಗಳು ನಾಗಮಹಾಶಯರ

ಕೈಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಂದು ತಣಿದವು. ಅದಾದ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವುಗಳ ಮೈಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತ “ಮತ್ತೆ ಬನ್ನಿರಿ, ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಿ ಮತ್ತೆ ಬನ್ನಿರಿ” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಹಕ್ಕಿಗಳೆರಡೂ ಹಾರಿಹೋದವು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅಹಿಂಸೆಯ ಮೂರ್ತಿಮಂತ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದ್ದರು. “ಅಹಿಂಸಾ ಪರಮೋ ಧರ್ಮಃ” ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಅವರು ಅಕ್ಷರಶಃ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾರಾಯಣಗಂಜದಲ್ಲಿರುವ ಜೂಟಿನಾರಿನ ಕಾರಖಾನೆಯ ಕೆಲ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಗೃಹಸ್ಥರು ಒಂದು ಸಾರೆ ದೇವಭೋಗದ ಕಡೆಗೆ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಬಂದರು. ಗುಂಡಿನ ಸಪ್ಪಳವನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಓಡುತ್ತ ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಅಂಥ ನಿಷ್ಕೂರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಇವರ ಮಾತು ತಿಳಿಯದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಮದ್ದು ತುಂಬಹತ್ತಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕೋಪಾವಿಷ್ಟರಾಗಿ “ಇಂಥ ಕ್ರೂರ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡಿರಿ” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದರು. ಆ ಸಾಹೇಬರು ಇವರು ಹುಚ್ಚರಿರಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಇವರ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡದೆ ತಮ್ಮ ಬಂದೂಕುಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟರು. ಗುಂಡು ಹಾರಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹಾರಿ ಬಂದು ಆ ಬಂದೂಕುಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಬಿಟ್ಟರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಕ್ಷೀಣ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯು ಬಂದಿತೋ ಎನ್ನೋ, ಆ ಸಾಹೇಬರು ಎಷ್ಟು ಜಗ್ಗಾಡಿದರೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಕೈಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಬಂದೂಕುಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಆ ಬಂದೂಕುಗಳನ್ನು ಹಿರಿದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪ್ರಾಣಸಂಹಾರಕ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಕೈ ತೊಳೆದುಕೊಂಡರು. ಸಾಹೇಬರು ನಿರಾಶರಾಗಿ ನಾರಾಯಣಗಂಜಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮೇಲೆ ಫಿರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಆ ಕಾರಖಾನೆಯಲ್ಲಿಯ ಒಬ್ಬ ಕೆಲಸಗಾರನ ಸಂಗಡ ಎರಡೂ ಬಂದೂಕುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದರು. ಆತನ

ಬಾಯಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಸಾಧುಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ ಬಂದೂಕು ಕಸಿದು ಕೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಆ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವರು ದೇವಭೋಗಕ್ಕೆ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಬರುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟರು.

ಬಡ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬಳಲಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಬಹು ವ್ಯಥೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಚಿಕ್ಕ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರು ಬಂದಾಗ ಮೀನಗಳ ಅನೇಕ ಹಿಂಡುಗಳು ಬಂದಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ಬಲೆಗಾರನು ಆ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಮೀನಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಅವರ ಾಲನ್ನು ಕೊಡಹೋದನು. ಬಲೆಗಾರನ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯ ಮೀನಗಳು ಜೀವಕ್ಕಾಗಿ ತಳಮಳಿಸುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಅತಿಶಯ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವರು ಬಲೆಗಾರನು ಹೇಳಿದಷ್ಟು ಬೆಲೆ ಕೊಟ್ಟು ಆ ಮೀನಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು.

ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಬಲೆಗಾರನು ಕೆಲ ಮೀನಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನೆಗೆ ಮಾರಲು ಬಂದನು. ಈ ಸಾರಿಯೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಎಲ್ಲ ಮೀನಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಆ ಬಲೆಗಾರನು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನಾದನು ಹಾಗೂ ತನ್ನ ರೊಕ್ಕ ಕೈಸೇರಿದ ಕೂಡಲೇ ಈ ಹುಚ್ಚು ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ದೂರ ಓಡಹತ್ತಿದನು! ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹಾಯುವದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟನು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಅಹಿಂಸಾ ಭಾವವು ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಹಾವುಗಳನ್ನು ಸಹ ಕೊಲ್ಲದಷ್ಟು ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಳೆದಿತ್ತು! ಒಂದು ದಿನ ಅವರ ಮನೆಯ ಆಂಗಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಾಗರ ಹಾವು ಬಂದಿತು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರು ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಗಾಬರಿಯಾದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಹೆಂಡತಿಯು ಆ ಹಾವು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಡಬೇಕೆಂದಳು. ಆದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅದಕ್ಕೆ

ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. “ವನದ ಸರ್ಪವು ನಮಗೇನೂ ಅಪಾಯ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ; ಮನದ ಸರ್ಪವೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಅವರು ನುಡಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವರು ಹಾವಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ, “ತಾಯಿ, ಮನಸಾದೇವಿ, ನಿನ್ನ ಮನೆ ಅಡವಿಯಷ್ಟೆ? ದಯಮಾಡಿ ಈ ಬಡವನ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹಾದಿ ತೋರಿಸುತ್ತ ಅಡವೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಲು ಆ ಹಾವಾದರೂ ಹೆಡೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಯಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ಬೆರಗಾದರು. “ಬಾಹ್ಯ ಜಗತ್ತಿಂದರೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಸರಿ. ನಾವು ಯಾರ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನೂ ಚಿಂತಿಸದಿದ್ದರೆ ಜಗತ್ತಾದರೂ ಅದಕ್ಕನುರೂಪವಾಗಿಯೇ ವ್ಯವಹರಿಸುವದು. ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಾಡುವ ಹಾವ ಭಾವಗಳಂತೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವು ಕಾಣುವದಷ್ಟೇ! ಎಂದು ಅವರು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕೆರೆಯಲ್ಲೊಂದು ದಿನ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಮೋರೆ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಒಂದು ಹಾವು ಅವರ ಎಡಗಾಲ ಬೆರಳನ್ನು ಕಚ್ಚಿತು. ಪಾಪ, ಆ ಹಾವಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಬಾರದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಮ್ಮ ಕಾಲನ್ನು ಅಗಲಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ! ಮರುಚಣದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಹಾವು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಯಿತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಇದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿ ಅವಳು ಬಹು ಉದ್ವಿಗ್ನಳಾಗಲು, ಅವರು,” ಅದಕ್ಕೇಕೆ ಅಷ್ಟು ಗಾಬರಿಯಾಗಬೇಕು? ಯಾವುದೋ ನೀರಹಾವು ಆಹಾರವೆಂದು ತಿಳಿದು ನನ್ನ ಬೆರಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ತಪ್ಪು ಗೊತ್ತಾಗಲಾಗಿ ಅದು ನನಗೇನೂ ಅಪಾಯ ಮಾಡದೆ ಹೊರಟು ಹೋಯಿತು” ಎಂದು ನುಡಿದರು.

“ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವದಲ್ಲಿಯೂ ಒಬ್ಬ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವನು,” ಎಂದು ಅವರು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾವಾಗಲೂ ತಾವು ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡೇಕಿರುವಿರಿ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಆತನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿರುವದು ನನಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಿಡದ ಒಂದೆಲೆಯನ್ನು ಹರಿಯಲು

ಸಹ ಅವರಿಗೆ ಅತಿಶಯ ವೇದನೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಒಂದೆ ವಾವಿನ ಗಿಡವಿತ್ತು. ಭಕ್ತನೊಬ್ಬನು ಅದರ ಎಲೆ ಹರಿಯುವದನ್ನು ನೋಡಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ಅಯ್ಯೋ, ಅದರಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಜೀವವಿದೆ; ಅದಕ್ಕಾದರೂ ಸುಖ ದುಃಖ ಬೋಧವಾಗುತ್ತದೆ?” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಅವರ ಹಿತ್ತಲದೊಳಗಿನ ಒಂದು ಬಿದರ ಮೆಳೆಯ ಗರಿಗಳು ಬೆಳೆದು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಚಾಚಿದ್ದವು. ಅದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕಡಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಹೃದ್ರ ಜಂತುಗಳಿಗೆ ಸಹ ಎಚ್ಚರವೂ ಪೀಡೆಯಾಗದಂತೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಒಳ್ಳೇ ಎಚ್ಚರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇರಿವೆಗಳೇನಾದರೂ ತಮ್ಮ ಮೈಮೇಲೆ ಏರಿದರೆ ಅವಕ್ಕೇನೂ ನೋವಾಗದಂತೆ ತೆಗೆದು ಸುರಕ್ಷಿತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೊರಗೆ ಹರಿದಾಡುವ ತಗಣೆಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಹಿಂಸೆಯ ಭಾವನೆಯ ಉದ್ವಾಮ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಸಾರೆ, ಉಸುರಾಡಿಸಿದರೆ ಹನೆಯಲ್ಲಿಯ ಅದೃಶ್ಯವಾದ ಕೀಟಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಸಾಯುವವೋ ಎಂದು, ಅವರ ಉಸರಾಡಿಸುವಿಕೆಯು ನಿಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು! ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ತಮ್ಮ ಕಾಲು ಬುಡದಲ್ಲಿ ಹುಳಹುಪ್ಪಡಿಗಳು ಸಾಯಬಹುದೆಂಬ ಸಂಶಯದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು!

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಭಕ್ತನೊಬ್ಬನು ಅವರ ಮನೆಯ ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಜಗುಲಿಯ ಪೂರ್ವಭಾಗಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದ ಕಂಬವನ್ನು ಗೆದ್ದಲಿಗಳು ತಿಂದಿವೆಯೆಂಬುದು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಆತನು ಆ ಕಂಬವನ್ನು ಅಗಲಾಡಿಸಲು ಗೆದ್ದಲಿಗಳೆಷ್ಟೋ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದವು. ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಬಹಳ ದುಃಖವಾಯಿತು. “ಪಾಪ ಬಡ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದವು! ನೀವು ಅವಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿದಿರಿ” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಅವರು ಹೀಗೆ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಕಂಠಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿ ಬಂದಿತು. ಭಕ್ತನಿದನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆರಗಾದನು. ಆ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಆ ನಿರಾಶ್ರಿತ ಹುಳಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ “ನೀವು ಮತ್ತೆ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇನ್ನೇನು ಹೆಡರಭೇಕಾಗಿದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಗೆದ್ದಲಿಗಳು ಮತ್ತೆ ಯಥಾ ಪ್ರಕಾರ ಮನೆ

ಮಾಡಲು ಕೆಲದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಕಂಬವು ಮುರಿದು ಬಿದ್ದಿತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಯಾರಿಗೂ ಆ ಗೆದ್ದಲಗಳಿಗೆ ಕೈಹಚ್ಚಲು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಆಕಳ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಭಕ್ತಿಯಿತ್ತು ಪುರಾಣ ಮತವಾದಿ ಹಿಂದುವಿನ ವಿಶ್ವಾಸದಂತೆ ಆಕಳಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ವಿಶೇಷ ಅಂಶವುಂಟೆಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಪಾದ ಧೂಳಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಒಂದು ದಿನ ಕಬ್ಬನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟಿದ್ದರು. ಆಕಳೊಂದು ಅದನ್ನು ತಿನ್ನಬಯಸಿತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರಾಗ ಆ ಕಬ್ಬನ್ನು ತುಂಡುತುಂಡಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ತಿನ್ನಿಸಿದರು ಆ ಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ತುಸು ಹೊತ್ತು ಗಾಳಿ ಹಾಕುತ್ತ ನಿಂತರು. ಅದಕ್ಕೆ ಗಾಳಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆ ಆಕಳಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ಆವಿರ್ಭಾವವಾಗಿದೆಯೆಂಬ ತೀವ್ರ ಭಾವನೆಯ ಉದ್ರೇಕದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಬಾಹ್ಯ ಸಂಜ್ಞೆಯು ಲೋಪವಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿರು!

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಶಕ್ತಿಯ ಉಪಾಸಕರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ “ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಥದಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿಯು ದೊರಕುವದೆಂಬುದು ಸುಳ್ಳು. ಯಾವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದರೂ ಮುಕ್ತಿ ದೊರಕೇ ದೊರಕುವದು; ಏಕ ನಿಷ್ಠೆ ಮಾತ್ರ ಬೇಕು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವರ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡುವನು” ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಶೈವ ವೈಷ್ಣವ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಸಾಧಕರಿಗೂ ಸಮಾನ ಆದರವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಿಂದೂ, ಮುಸಲ್ಮಾನ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಎಂದು ಭೇದಭಾವ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಚರ್ಚೆ ಅಥವಾ ಮಸೀದೆಗಳಮುಂದೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸಾಧನೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು, - “ಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡದ ಬುಡಕ್ಕೆ ಹಗಲಿರುಳೂ ಎಚ್ಚರಿದ್ದು ಕಾಯುತ್ತ ಕೂಡ ವ ಮನುಷ್ಯ ನಂತೆ ಸಾಧಕನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಾಧನೆಯದ್ವಾರಾ ತನ್ನನ್ನು ಜಾಗರಿತ ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದರೆ ಫಲವು ಆತನ ಕೈಯಲ್ಲಿ. ಕರುಣಾಸಾಗರ ನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ದಯದೋರಿದರೇ ಸಾಧಕನಿಗೆ ತನ್ನ ಸಾಧನೆಯ ಫಲವು ದೊರಕುವದು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ನಿದ್ರಿತರಿದ್ದರೂ ಅವರ ಮೇಲೆ

ಸಹಜವಾಗಿ ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಮೇಲಿನಿಂದ ಸಾಧನೆಯ ಫಲವನ್ನು ಸುರಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಎಚ್ಚರದಮೇಲೆ ಸಾಧಕನಿಗೂ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಇಂಥವರು ವಿಶೇಷ ಸಾಧನೆ ಭಜನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇವರೇ ಕೃಪಾಸಿದ್ಧರು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೃಪೆಯಾಗದ ಹೊರತು ಆತನ ಯಥಾರ್ಥ ಸ್ವರೂಪವು ತಿಳಿಯದು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಕಲ್ಪತರುವಿನಂತೆ ಬೇಡಿದ್ದನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಆದರೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಜನ್ಮ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಬೇಡುವದು ಅಯೋಗ್ಯವು. ಆತನ ಅಡಿದಾವರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶುದ್ಧಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಶುದ್ಧಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳನ್ನೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಅದರಿಂದಲೇ ಸಂಸಾರಬಂಧನವು ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಮುಕ್ತಿ ಲಾಭವಾಗುವದು. ವಿಷಯವಾಸನೆಗೆ ಬಲಿಬಿದ್ದರೆ ಅದರಿಂದ ಜೀವನು ದುಃಖಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಆದರೆ ಯಾರು ಭಗವದ್ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗುವರೋ ಅವರ ತ್ರಿತಾಪಜ್ವಾಲೆಯು ಶಾಂತವಾಗುವದು.

ಸಿದ್ಧಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು, “ಮನುಷ್ಯನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಿರ್ಮಲ ಹೃದಯಿಯೂ ದೈವೀಭಾವದಿಂದೊಡಗೂಡಿದವನೂ ಆದವೇನೆಂದು ಖುದ್ಧಿ ಸಿಗಳು ಸದಾ ಅವನನ್ನು ಪ್ರಲೋಭಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ನಿಜವಾದ ಸಾಧುವಿನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವು ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲನು. ಆದರೆ ಇಂಥ ಸಿದ್ಧಿಗಳಿಗೆ ಅವನು ಮನಸೋತರೆ ಆದರ್ಶ ಜೀವನದಿಂದ ಚ್ಯುತನಾಗುವ ಸಂಭವವುಂಟು.”

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಭಕ್ತರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇನಾದರೂ ಸಂಶಯ ಬಂದರೆ ಅದನ್ನು ಭಕ್ತರು ಅವರಿಗೆ ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಾವೇ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಆ ವಿಷಯವನ್ನೇತ್ತಿ ಅವರ ಸಂಶಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೋರೆಯ ಮೇಲಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ ಮಹತ್ವವನ್ನೂ ಕಂಡುಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನೇಕರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಭವಿಷ್ಯವು ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಜವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿ

ಸಿತು. ಯಾರಾದರೂ ದೇವಭೋಗಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮೊದಲು “ ಈ ದಿನ ಇಂಥವರು ಮನೆಗೆ ಬರುವರು, ನಾನೀಗ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ ” ಎಂದು ಅವರು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು; ಮತ್ತು ಅವರು ಹೇಳಿದ ಮನುಷ್ಯನು ತಪ್ಪದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಶರಶ್ಚಂದ್ರರೂ ಅವರ ಆಪ್ತರಾದ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರೂ ಒಂದು ದಿನ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೋದರು. ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರನಿಗೆ ಉದರ ಶೂಲೆ ಏಳುತ್ತಿತ್ತು; ಪ್ರತಿದಿನ ಸಂಜೆಯಿಂದ ಮುಂಜಾನೆಯ ವರೆಗೆ ಅವರು ಅದರ ತಾಪದಿಂದ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತರಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂಜೆಯಾದರೂ ಅವರಿಗೆ ದೇವಭೋಗಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟುವದಾಗಲಿಲ್ಲ; ಕ್ಷಣ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಶೂಲವೇದನೆಯ ಆಶಂಕೆಯು ದಯಿಸಹತ್ತಿತು. ಆದರೆ ದೇವರ ದಯೆಯಿಂದ ಅವರಿಗೆ ನೋವು ಏಳಲಿಲ್ಲ. ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರು “ನಿದಿಷ್ಟು ವೇಳೆಯು ಕಳೆದುಹೋಗಿರುವದರಿಂದ ಇನ್ನು ವೇದನೆಯೇಳುವ ಸಂಭವ ವಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಶರಶ್ಚಂದ್ರರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಹಿಂದಿನ ಐದು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರು ರಾತ್ರಿ ಒಂದು ಒಂದು ಹನಿ ನೀರು ಸಹ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ದಿನ ಮಾತ್ರ ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ಉಂಡರು. ದೇವಭೋಗದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮೂರು ದಿನ ಇದ್ದರು. ಮೂರು ದಿನಗಳು ಏನೂ ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕಳೆದವು. ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ಲ್ಲೇಖಿಸಿ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರು “ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮಗಳ ದುಷ್ಟಕೃತ್ಯಗಳ ಫಲವಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಆ ಭಯಂಕರ ಬೇನೆಯು ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಾಶವಾಯಿತು. ನಾನು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೇ ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಜನ್ಮವು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ದೇವಭೋಗದಲ್ಲಿಯೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬಾಲಕನೊಬ್ಬನು ಮಾರಿಕಾದಿಂದ ಬೇನೆ ಬಿದ್ದ. ಅವನ ವಿಧವೆಯಾದ ತಾಯಿ ಯು ಆತನ ಜೀವಿತದ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಿರಾಶಳಾಗಿ ಮುಮೂರ್ಷು ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವನನ್ನು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ತಂದಿರಿಸಿದಳು. ಈಶ್ವರೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬಾಲಕನು ಬದುಕಿಕೊಂಡನು. ಸುರೇಶಬಾಬುಗಳು “ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಗುಣವಾಯಿತು ? ” ಎಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಕೇಳಲಾಗಿ, ಅವರು “ ಬಾಲಕ

ನಿಗೆ ಗುಣವಾಯಿತೆಂಬುದೇನೋ ನಿಜ; ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಗುಣವಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಲಾರೆ ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಜೈತ್ರಮಾಸದಲ್ಲೊಂದು ದಿನ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರವು ಚೌಧರಿಯವರ ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿಹತ್ತಿತು. ಗಾಳಿಯು ಭಸದಿಂದ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಒಳ್ಳೇ ಜೋರಿನಿಂದ ಬೆಂಕಿಯು ಉರಿಯಹತ್ತಿತು. ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿದ ಮನೆಯಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಗುಡಿಸಲು ೨೫-೩೦ ಮೊಳ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದು. ಅವರ ಮನೆ ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕಿಡಿಗಳು ಹಾರಿ ಬೀಳಹತ್ತಿದವು. ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ನೋಡಿಸಲು ಎಲ್ಲರೂ ಹೆಣಗಹತ್ತಿದರು. ಒಳ್ಳೇ ಕೊಲಾಹಲವೆದ್ದಿತು. ಆದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಮಾತ್ರ ಆ ಉರಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಯಾವ ವಿಷಯದ ಪರಿವೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಬಹುದೆಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ತಂದಿಡಹತ್ತಿದಳು. ಆಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದರು, “ ಇನ್ನೂ ಇಷ್ಟು ಅವಿಶ್ವಾಸವೇ? ಈ ಹೃದ್ರ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟೇಕೆ ಚಿಂತೆ? ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಈ ದಿನ ನಮ್ಮ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವನು; ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಗೊಂದಲದಲ್ಲೇಕೆ ಬಿದ್ದಿರುವಿ? ” ಆ ಮೇಲೆ ಚಪ್ಪಾಳೆಯಿಕ್ಕುತ್ತ “ ಜಯ ದೇವ ಜಯ ದೇವ. ದೇವರು ಉಳಿಸುವವನಾದರೆ ಕೊಲ್ಲುವವನಾರು, ದೇವರು ಕೊಲ್ಲುವವನಾದರೆ ಉಳಿಸುವವನಾರು ” ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಆನಂದದ ಭರದಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯಹತ್ತಿದರು. ಚೌಧರಿಯವರ ಮನೆಯನ್ನು ಭಸ್ಮಸಾತ್ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಅಗ್ನಿದೇವನ ಹಸಿವು ಹಿಂತಿರುಗಿತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನೆಯು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು.

ಅರ್ಥೋದಯ ಯೋಗವು † ಒದಗಿದ ವರ್ಷ ನಾಗಮಹಾಶಯರು, ಇನ್ನು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಶುಭದಿನವು ಬರುವಂ

† ಇದು ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಹಾ ಶುಭಯೋಗವೆಂದು ಎಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ವಿಶೇಷ ಪುಣ್ಯ ಬರುವುದೆಂದು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ತಿದ್ದಾಗ್ಗೆ ಕಲಕತ್ತೆಯಿಂದ ದೇವಭೋಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಬಂದರು. ದೀನದ ಯಾಲರಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟುಬಂದಿತು. “ಅಯ್ಯಾ, ಈ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ; ಹೀಗಿದ್ದು ನೀನು ಗಂಗಾ ತೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದೆಯಲ್ಲ! ನಿನ್ನ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಗಳ ಮರ್ಮವು ನನಗಂತೂ ಹೊಳೆಯಲೊಲ್ಲದು! ಇನ್ನಾದರೂ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳುಳಿದಿವೆ. ನನ್ನ ನ್ನೊಂದು ಸಾರೆ ಗಂಗಾ ತೀರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರಾಗ “ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಅಂಥ ತೀವ್ರಭಕ್ತಿಯಿದ್ದರೆ ತಾಯಿ ಭಾಗೀರಥಿಯು ತಾನೇ ಭಕ್ತನಮನೆಗೆ ಬರುವಳು. ಅವನು ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗುವದು ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಆ ಶುಭ ದಿನವು ಉದಯಿಸಿತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಭಕ್ತರಾದ ಕೈಲಾಸಬೋಸ, ಶ್ರೀ ಹರಕಾಮಿನಿ ಮೊದಲಾದವರು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವಭೋಗದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಆ ಯೋಗವು ಒದಗಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸರಿಯಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದ ಆಗ್ನೇಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ನೀರು ಪುಟಿಯಹತ್ತಿ ಅಂಗಳದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹರಿಯಹತ್ತಿತು! ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಆಗ ಮನೆಯೊಳಗಿದ್ದರು. ಗದ್ದಲವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರು ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. ಹಾಗೂ “ಜಯ ಗಂಗೆ, ಪತಿತ ಪಾವನಿ, ಜಯ ಭಾಗೀರಥಿ” ಎನ್ನುತ್ತ ಆ ನೀರಿನ ಝರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಆ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸಿಂಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಮನೆಯ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಸುದ್ದಿಯು ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹಬ್ಬಲು ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಬಂದು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಹತ್ತಿದರು. “ಜಯ ಗಂಗೆ” ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಅಂಗಳವು ತುಂಬಿ ಹೋಯಿತು. ಸುಮಾರು ಒಂದು ತಾಸಿನ ಮೇಲೆ ನೀರು ಪುಟಿಯುವದು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಕಡೆಗೆ ನಿಂತಿತು. ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ನೋಡಿದವರೆಷ್ಟೋ ಜನರು ಇನ್ನೂ ದೇವಭೋಗದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಮತಿ ಹರಕಾಮಿನಿಯ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ

ಗುಲ್ಮ ರೋಗವು ಈ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಗುಣವಾಯಿತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತೆತ್ತಿದರೆ ಉಪೇಕ್ಷೆಯ ಭಾವನೆಯಿಂದ “ಅಯ್ಯೋ, ಜನರು ಕಾಜನ್ನು ಕಾಂಚನವೆಂದು ತಿಳಿಯುವರಲ್ಲ!” ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವಾಮೀ ವಿವೇಕಾನಂದರಿಗೆ ಈ ಘಟನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಲು ಅವರು “ನಾಗಮಹಾಶಯರಂಥ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ಯಾವುದೂ ಅಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಅಘಟಿತಘಟನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಅಮೋಘವಾದ ಇಚ್ಛಾ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು” ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಘಟನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮಂಗಲಮಯವಾದ ‘ಕಾಣದ ಕೈ’ಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಬೆಕ್ಕು ಹಾರಿ ಅವರ ಎಡಗಣ್ಣನ್ನು ಚಿವರಿತು. ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಹಳ ನೋವಾಯಿತು. ಆದರೂ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಚಿಂತಿಸದೆ “ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ನನ್ನ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದ ಪಾಪಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿದರು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇದು ಅವರ ಅನುಗ್ರಹವು” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಅವರ ನೋವಾದರೂ ವಿಶೇಷ ಔಷಧೋಪಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಮಾಯಿತು. ವಿಶ್ವವೆಲ್ಲವೂ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣಮಯವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಲಕತ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ಸಾರೆ ಅವರ ಎರಡೂ ಕೈಗಳು ಬಹಳ ನೋವಾಗಿದ್ದವು. ಕೈಗಳನ್ನು ಮಣಿಸಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಕೈ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ತುಸು ಸಮಾಧಾನವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಅವರು “ಯಾವಾಗಲೂ ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡಿರಬೇಕೆಂದು ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಗುರುದೇವನೇ ನನಗೇ ವ್ಯಾಧಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ”ನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೊಟ್ಟೆನೋವಿನಿಂದ (Colic) ನರಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸಹ ಅವರು “ಜಯ ಪ್ರಭು ರಾಮಕೃಷ್ಣ, ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ. ಈ ದೇಹವು ನಿನ್ನ

ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪರವಾಗಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಈ ವ್ಯಾಧಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನನಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿದೆ. ಈ ವ್ಯಾಧಿಯು ದಯೆತೋರಿ ನಿನ್ನ ನೆನಪು ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿ ಕೊಡುವ ಈ ವ್ಯಾಧಿಯು ಧನ್ಯವು! ಧನ್ಯ ಗುರುದೇವ! ಇದೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯು! ಗುರುಕೃಪಾಹಿ ಕೇವಲಂ! ಗುರುಕೃಪಾಹಿ ಕೇವಲಂ! ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವಾಗದೆ ಜೀವನ ಉದ್ಧಾರವಾಗಲಾರದು!” ಎಂದುನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಗುರುಭಾವವನ್ನೆಂದೂ ವಹಿಸಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಏನಾದರು ಕಲಿಸಲು ಕೇಳಿದರೆ ಅವರು “ಯಾರು ಯಾರಿಗೂ ಕಲಿಸಲಾರರು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಯಥಾಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಅಂತಶ್ಚಕ್ಷುವು ತೆರೆಯುವದು. ಆಗ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ದೇವರು ಕಾಣುವನು; ಆಗ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವೂ ಹೊಸ ವರ್ಣದಿಂದ ರಂಜಿತವಾಗಿ, ಹೊಸ ಅರ್ಥದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿ, ಕಾಣುವದು” ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅದರಿಂದ ಅವರ ಭಕ್ತರು ಯಾರಾದರೂ ಹತಾಶರಾಗಿರುವದನ್ನು ಕಂಡರೆ, “ನಿಮಗೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಹುಟ್ಟಿದೆಯೆಂದ ಮೇಲೆ ಇದೇ ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಯ ಜನ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ಯೂ ದೇವರಲ್ಲಿ ಅಚಲವಾದ ನಿಷ್ಠೆಯಿದ್ದರೆ ಅವನ ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೂ ಕೈಗೊಡುವವು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದರು.

ಗಿರೀಶಚಂದ್ರರು ತಮ್ಮ ನಗೆ ಮಾತಿನಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು, “ಮಹಾಮಾಯೆಯು ನರೇಂದ್ರ (ಸ್ವಾಮೀ ವಿವೇಕಾನಂದ) ಹಾಗೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಬಂಧಿಸಹೋದಾಗ ಒಳ್ಳೇ ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು! ನರೇಂದ್ರನನ್ನು ಬಿಗಿದಂತೆ ಅವನು ಬೆಳೆದುತ್ತ ಹೋಗಿ ಕಡೆಗೆ ಮಾಯೆಯ ಹಗ್ಗವು ಸಾಲದಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವಳು ನಿರಾಶಳಾದಳು. ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹೋಗಲು ಅವರು ಸಣ್ಣವರಾಗುತ್ತಿ, ಕಡೆಗೆ ತೀರಾ ಸಣ್ಣವರಾಗಿ ಅವಳ ಜಾಲದಿಂದ ನಿಸುಟಿ ಬಂದರು.”

೮ನೆಯ ಪ್ರಕರಣ

ಭಕ್ತರೊಡನೆ.

ಗಮಹಾಶಯರಿಂದ ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷಿತರಾದ ಶಿಷ್ಯರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ನಿರ್ಬಂಧನೆಯನ್ನು ಅವರು ಎಂದಿಗೂ ಮೀರುತ್ತಿ ದ್ದಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಶಾಸ್ತ್ರವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವದನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಸಿಟ್ಟುಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಶೂದ್ರನಿಗೆ ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆಯ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲವೆಂಬ ನಿಯಮವನ್ನು ಅವರು ಎಂದಿಗೂ ಮುರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅನೇಕರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯದ ಸಂಚಾರವಾಯಿತು; ಅನೇಕರ ಉಚ್ಛ್ರಾಂಖಲ ಜೀವನವು ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದಿತು; ಆದರೂ ಗುರು ಶಿಷ್ಯಭಾವವು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಂದೂ ಮೂಡಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಅವರಿಗೆ “ಗುರು” ಎಂದು ಕರೆದರೆ ಅವರು ಅತಿಶಯ ವ್ಯಥಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. “ನಾನು ಹೀನ ಶೂದ್ರನನಗೇನು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ? ತಾವೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಪಾದ ಧೂಲಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರವಿತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಗುರುದೇವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ದರ್ಶನ ಲಾಭವಾಯಿತು” ಎಂದು ಅವರು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭಕ್ತನೊಬ್ಬನು ತನಗೆ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಒಳ್ಳೇ ಹುಟ್ಟುಹುಟ್ಟು. ಆಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವನಿಗೆ “ಅಯ್ಯೋ, ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ; ಮೇಲಾಗಿ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ; ನಿನಗೇ ವಿಚಾರ ಸಲ್ಲದು. ಸಮಾಜ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಶಾಸನವನ್ನು ಮೀರುತ್ತಿರುವದರಿಂದಲೇ ಜನರದೀಪರಿ ದುರ್ಗತಿಯಾಗಿದೆ ಗುರುದೇವನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಾನು ನಿಜವಾದ ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ತುಸುವಾದರೂ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೊರಳುವಂತಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅಮೇಲೆ

ಭಕ್ತನ ವಿಷಣ್ಣತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ “ನೀನೇನೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸದಾಶಿವನೇ ನಿನಗೆ ದೀಕ್ಷೆಕೊಡುವನು” ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳಮೇಲೆ ಈ ಭಕ್ತನು ಸ್ವಾಮೀ ವಿವೇಕಾನಂದರಿಂದ ದೀಕ್ಷಿತನಾದನೆಂದು ಕೇಳಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, “ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಸನ್ಯಾಸೀ ಶಿಷ್ಯರೇ ಜಗತ್ತಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆಕೊಡಲು ಯೋಗ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಹೊಂದಿದವರು ಧನ್ಯರಾಗುವರು” ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮಂತ್ರಶಿಷ್ಯರಾರೂ ಇರದಿದ್ದರೂ ಅವರ ಭಕ್ತರ ಪರಿವಾರವು ವಿಶಾಲವಾಗಿದೆ. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಯಾವಾಗಲೂ ತಮ್ಮ ಭಕ್ತರ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಹಾರೈಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರಲಿ ಅಥವಾ ದೂರದಲ್ಲಿರಲಿ. ಎದುರಿಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ಇರದಿರಲಿ ಅವರ ಸ್ನೇಹದೃಷ್ಟಿಯು ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೆಯೂ ಸಮಭಾವದಿಂದ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದುಸಾರೆ ಅವರ ಭಕ್ತನೊಬ್ಬನು ಅವರನ್ನು ಕಾಣಲು ಆತ್ಯಂತ ವಾಕುಲನಾದನು. ಭಕ್ತನು ಡಾಕಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದನು. ಡಾಕಾದಿಂದ ರೈಲುಮಾರ್ಗವಾಗಿ ನಾರಾಯಣ ಗಂಜಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಸಂಜೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಮಳೆಗಾಲವಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನೀರೇನೀರಾಗಿತ್ತು. ಮುಗಿಲು ಕಾಮೋಡಗಳಿಂದ ಮುಸುಕಿತ್ತು. ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಮಳೆಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಗ್ಗತ್ತಲೆ. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವಭೋಗಕ್ಕೆ ಡೋಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗುವದು ಸಾಧ್ಯವಿರುವದಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತನು ನೋಡಿದ, ಒಂದೂ ಡೋಣೆಯಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಿರುಪಾಯನಾಗಿ ಆತನು ಈ ಪಾರಾಗಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿದವನೇ ಆ ಅಗಾಧ ಜಲರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿಬಿಟ್ಟ. ಈಸುತ್ತ ಈಸುತ್ತ ರಾತ್ರಿ ಒಂಬತ್ತರ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ದಣಿದು ಹಣ್ಣಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನೆಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ತೋಟಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದನು. ಆಗಲೂ ಮಳೆ ಜೋರಿನಿಂದ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಭಕ್ತನು ನೋಡಿದನು, ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅಲ್ಲಿ ತನಗಾಗಿ ದಾರಿ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಭಕ್ತನನ್ನು ನೋಡಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ಅಯ್ಯೋ, ಇದೆಂಥ ಹುಚ್ಚು ಧೈರ್ಯ!

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಹಾವುಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಆಲೆಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ; ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ, ಈ ಪರಿ ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಅದೇಕೆ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು?” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಭಕ್ತನು ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದ. ಮನೆಗೆ ಹೋದಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವನಿಗೆ ಬೇರೊಂದು ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯಾದರೂ ಭಕ್ತನ ಮೇಲಿನ ಮಮತೆಯಿಂದ ಇಂಥ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟುಮಾಡಿದಳು. ಭಕ್ತನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರುತುಂಬಿ ಬಂದು “ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಂದ ದೂರ ಇರುವುದು ನನಗೆ ಸಹನವಾಗಲಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಆಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಪತ್ನಿಯು ಆತನಿಗಾಗಿ ಅಡುಗೆಮಾಡಲು ಹೋದಳು. ಆದರೆ ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗಿದ್ದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿ ಮನೆಯ ತಲೆಬೆಲಗನ್ನು ಕಡಿಯಹತ್ತಿದರು. ಭಕ್ತನು ಬೇಡವೆಂದು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಲೆಕ್ಕಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಗೆ “ನೋಡು, ಪ್ರಾಣದ ಹಂಗನ್ನು ತೊರೆದು, ಹಾವುಗಳ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಈಸುತ್ತ, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಂದವರಿಗಾಗಿ ನಾನಿಷ್ಟು ಸಹ ಮನೆಯ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಬಿಡಬಾರದೇ? ಮನೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೀಳಲಿ ಇಂಥವರಿಗಾಗಿ ನಾನು ಪ್ರಾಣಕೊಡಬೇಕಾದರೂ ಸಿದ್ಧನಿರುವೆನು” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಸಿಸ್ತರ ನಿವೇದಿತೆಯವರು ತಾವು ಬರೆದಿರುವ The master as I saw him. ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವರು. ಈ ಭಕ್ತನು “ನಾನು ಆ ದಿನ ಪಾರಾಗಿ ಉಳಿದದ್ದು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಅಪಾರ ಕೃಪೆಯಿಂದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಮತ್ತೊಂದುಸಾರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಇದೇ ಯುವಕನನ್ನು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯಿಂದ ಉಳಿಸಿದರು. ಆತನು ಆಗ ಕಲಕತ್ತೆಯ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ B. A. ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಆತನು ಮನೆಯ ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ನಾಲ್ಕಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯೂ ಬೆಳದಿಂಗಳೂ ಪಸರಿಸಿದ್ದರೂ ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದಾರುಣವಾದ ಅಶಾಂತಿಯು ನೆಲೆಸಿತ್ತು. ಆತನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಜ್ಞಾನದೀಪವು ಬೆಳಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ದರ್ಶನ

ನಾಗದ ಮೂಲಕ ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ಬೇಸರವುಂಟಾಯಿತು. ಆತನಿಗೆ ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಇತರ ಶಿಷ್ಯರ ಪರಿಚಯವೂ ಆಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ಪವಿತ್ರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಬಹುದಾದ ಶಾಂತಿಯು ಅವನಿಗೆ ದೊರಕುವಂತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ದುರ್ಗಾ ಪೂಜೆಯ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ತಡೆಯುವಷ್ಟು ಧೀರತೆ ಅವನಲ್ಲಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ವಿಚಾರ ನಡೆದಿತ್ತು, “ನಾಗಮಹಾಶಯರಂಥ ಮಹಾತ್ಮರ ಅನುಗ್ರಹಲಾಭವಾಗಿದ್ದರೂ ನಾನಿನ್ನೂ ಆ ಆನಂದಾನುಭವವನ್ನು ಹೊಂಡಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದಮೇಲೆ ನಾನು ಬದುಕಿದ್ದು ಲಾಭವೇನು?” ಜೀವನದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ಜಿಗುಪ್ಸೆ ಹುಟ್ಟಿತು; ಹಾಗೂ, ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಹಾರಿ ಅತ್ಯಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಆತ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ವನು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಣತ ಮಾಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ “ನಾಳೆ ಮುಂಜಾನೆ ನೀನು ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಕಾಣುವಿ” ಎಂದು ಯಾರೋ ಉಸುರಿದಂತಾಯಿತು, ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಆ ಮೇಲೆ ಆತನು ತೋಗಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡನು.

ಮರುದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಎದ್ದು ಭಕ್ತನು ಮುಖತೊಳಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಯಾರೋ ಹೊರಗೆ ಕೂಗುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಅವಸರದಿಂದ ಬಂದು ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದು ನೋಡಲು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕೈಯಲ್ಲೊಂದು ಗಂಟನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಭಕ್ತನನ್ನು ಕಂಡು ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ಅಯ್ಯಾ, ನೀನ ಇಂಥ ಭಯಂಕರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇಕೆ ತರುವಿ? ನೀನೀಗ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ (ಕಲಕತ್ತೆ) ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುವಿಯೆಂದಮೇಲೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ “ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನೀನು ಹೊಳೆಹಳ್ಳಗಳಲ್ಲಿದ್ದಿ. ಈಗ ಮಾಹಾ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರಿರುವಿ” ಎಂದು ಮತ್ತೆ ನುಡಿದರು. ಆಮೇಲೆ ಆತನನ್ನು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಜೀಲಾರ ಮಠಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಸನ್ನಾಹಿಸಿ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ “ಈ ಯುಪಕನೊಳ್ಳೇ ಚಂಚಲ ಸ್ವಭಾವದವನಿರುವನು. ಇವನ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿ

ರಲಿ. ಇವನ ಮೇಲೆ ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ಕೃಪೆಯಾಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹ ಸಿರಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ನಾಗಮಹಾರಯರು ಒಂದುಸಾರೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಂದ ಭಕ್ತ ರೆದುರಿಗೆ “ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನನಗೆ ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪ್ರಿಯರಿರುವಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನನ್ನ ಜೀವನವನ್ನರ್ಪಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಿರುವೆನು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಈ ಜೀವದಿಂದ ಏನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ ? ” ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಅವರ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆಣಿಸ ಬೇಕಾಗುವದು. ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಅವಳೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠಳು. ನಾಗಮಹಾ ಶಯರ ಮನೆಯಲ್ಲುಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗವೊದಗಿದವರಿಗೆ, ಈ ಗೃಹ ದೇವಿಯ ದಯೆ, ಮನೆಗೆಲಸಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವದರಲ್ಲಿ ಅವಳ ಕುಶಲತೆ ಹಾಗೂ ಪತಿ ಹಾಗೂ ಅತಿಥಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವಳ ದಕ್ಷತೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು- ಅವಳು ಎಲ್ಲರ ಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಏಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮನೆಗೆಲಸವು ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೇ ಪೂಜೆ ಹಾಗೂ ಧ್ಯಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪತಿ ಮತ್ತು ಅಧಿತಿಗಳ ಊಟವಾಗದ ಹೊರತು ಅವಳು ಊಟಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಮನೆಗೆಲಸಗಳನ್ನು ತಾನೊಬ್ಬಳೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಯಾರಾದರೂ ಅವಳ ತಂಗಿಯಾದ ಹರಕಾಮಿನಿಯನ್ನು ಮೊದಲುಮಾಡಿ-ಅವಳಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಹೋದರೆ ಅವಳು ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಅವಳು ಪತಿಯೇ ದೇವರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಪೂಜೆ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಯು ನಾಗಮಹಾಶಯರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿತ್ತು. ಮಹಾ ಸ್ವಾಮಿಯ ದಿನ ಒಂದುಸಾರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಗಳನ್ನು ಫಿಫಸಬೇಕೆಂದು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಯಕೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಆದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಇದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಲಿಲ್ಲ. “ ಯಾರನ್ನು ನಾನು ಪೂಜಿ ಸುತ್ತಿರುವೆನೋ ಅವರಿಂದ ನಾನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆ ? ” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಕಡೆಗೆ ಅವರ ಪತ್ನಿಯು ಒಂದು ಸಂಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿ ಸಿದಳು; ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅನ್ಯಮನಸ್ಕರಾಗಿ ಮೂಲೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ

ನಿಂತುಕೊಂಡಾಗ್ಗೆ ಬಂದವಳೇ ಹೂಗಳನ್ನು ಅವರ ವಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಎರಚಿಬಿಟ್ಟಳು. ಆಮೇಲೆ ಆ ಹೂಗಳನ್ನು ಒಂದು ಬಂಗಾರದ ಕವಚದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಅದನ್ನು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಪತ್ನಿಯ ದಯೆ, ಶಾಲೀನತೆ, ಉನ್ನತ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಿವೆ. ಅವಳ ಸ್ಥೈರ್ಯ, ಸ್ವಾರ್ಥಹೀನತೆ, ನಿರ್ಮಲತೆ ಹಾಗೂ ತಪಸ್ಸು ಇವು ಯಾರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಆದರವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸದೆ ಇರಲಾರವು. ಅವಳು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಭಕ್ತಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಸಲೆಯಾಗುವಳು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಹಂಡತಿಯ ತಂಗಿಮಾಡ ಹರಕಾಮಿನಿಯು ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ದೇವತಾ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಳು, ಹಾಗೂ ಅವರ ಮೇಲೆ ಅತಿರಮ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಗಾಢ ಭಕ್ತಿಯೂ ಸರಲ ಸ್ವಭಾವವೂ ಒಡೆದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಂದೆಯಂತೆ ಅವಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವಳು ಜರುಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಉತ್ಸವಗಳಿಗೆ ಅವರು ಆಗಾಗ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಲ್ಲದೆ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣತೆ ಬಾರದೆಂದು ಅವಳ ಗ್ರಹಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳು ತೀರಾ ವಿರಕ್ತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಸಂಸಾರದ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳು ಅನಿಚಲಿತಳಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಭಕ್ತರನ್ನು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದವರಂತೆ ತಿಳಿದು ಅವರ ಆದರ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಪತ್ನಿಯಾದರೂ ಒಳ್ಳೇ ಭಕ್ತಿಯುತೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳೊಂದು ಸಾರೆ ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಬಂದು ಕುಮಾರಟುಲಿಯಲ್ಲಿ ಅಳಿಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಪ್ರತಿದಿನ ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಆಮೇಲೆ ಮರಳಿವ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದು ದಿನ ಹೀಗೆಯೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಶಿವಲಿಂಗದ ಮೇಲಿನ ಭಾಗವು ಬಿರಿತದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಈ ಅಶುಭವನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳು ಬೆದರಿದಳು. ಬಹಳ ಚಿಂತಿತಳಾಗಿ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅಳಹತ್ತಿದಳು. ಸಂಜೆಯಾದರೂ ಅವಳು ಮನೆಗೆ

ಬಾರದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಗಂಗಾ ತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅವಳು ಅಳುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಏನಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಅವಳು ಹೇಳಲಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಇದರಿಂದೇನೂ ಕೆಡಕು ಆಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಆಶ್ವಾಸನ ಕೊಟ್ಟರು. ಆಮೇಲೆ ಅವಳು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಊಟಮಾಡದೆ ಚಿಂತಾಗ್ರಸ್ತಳಾಗಿ ಹಾಗೆಯೇ ಮಲಗಿಕೊಂಡಳು. ರಾತ್ರಿ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಅವಳು, ಮಹಾದೇವನು ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು 'ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟನಾದೆನು ಇನ್ನು ನನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ' ಎಂದು ನುಡಿದುದನ್ನು ಕಂಡಳು. ಅನಂತರ ಅವಳಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಾದ ಕೂಡಲೇ ಎದ್ದು ಅಳಿಯನ ಮುಂದೆ ಕನಸಿನ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವಳ ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆಯು ನಿಂತಿತು. ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಅವಳಿಗೆ ಕೇಳಿದರೆ 'ನನ್ನ ಅಳಿಯನಲ್ಲ ನಾನು ಶಿವನನ್ನು ಕಂಡಿರುವನೆಂದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತಿನ್ನೇನು ಪೂಜಿಸುವದು?' ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಹರಪ್ರಸನ್ನ ಮುಜುಮದಾರರ ಪತ್ನಿಯಾದರೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಭಕ್ತಪರಿವಾರದಲ್ಲಿ ವಿಖ್ಯಾತಳಾಗಿರುವಳು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯನೆದುರಿಗೆ ಬಂದು ಸಾರಿ ಇದಳ ವಿಷಯವಾಗಿ 'ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಕ್ತವತಿಯಾದ ಹಾಗೂ ಅಷ್ಟೇ ವಿದುಷಿಯಾದ ಮಹಾಲಯೋರ್ವಳನ್ನು ನೋಡಿದೆ' ನೆಂದು ನುಡಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವಳಿಗೆ 'ತಾಯಿ' ಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಸಾಂಸರ್ಗಿಕ ರೋಗದ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವವಾಗಿದ್ದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅಂಥಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ರೋಗವು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಿಲ್ಲುವದೆಂದರೆ ಅವರ ಭಕ್ತರ ವಿಶ್ವಾಸವಿತ್ತು. ಅದ್ದರಿಂದ ಅನೇಕ ಭಕ್ತರು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಆಪಂತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥ ಆಮಂತ್ರಣದ ಮೂಲಕ ನಾಗಮಹಾಶಯರೊಮ್ಮೆ ಭೋರ್ಪೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಊರಿಗೆ ಹೋಗ ಬೇಕಾಯಿತು. ಅಂದೆ ದರಪ್ರಸನ್ನರಾದ ವಲ್ಲಭರು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿತ್ತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ದರಪ್ರಸನ್ನರ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು. ದರಪ್ರಸನ್ನರ ಪತ್ನಿಯು ಈ ಜೊತೆಲು ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ

ಸತಿಯು ಒಬ್ಬ ಸಾಧುವರನ ಭಕ್ತನಿರುವನೆಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರೇ ಆ ಸಾಧುವೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವಳೊಳ್ಳೇ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರಂಥ ಮಹಾ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಪರಿಚಯವಾಗುವ ಸುಸಂಧಿ ದೊರೆಯಿತು. ಅವಳೊಳ್ಳೇ ಧಕ್ತತೆಯಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಆದರಾತಿಥ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಅಂದಿ ನಿಂದ ಅವಳು ಆಗಾಗ್ಗೆ ದೇವಭೋಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರೊಡನೆ ಭಗವತ್ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಳಗೆಯೇ ಒಂದು ದಿನ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಾಗ್ಗೆ ಊರವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಿಚಯ ದವಳಾದ ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧ ವೈಷ್ಣವಿಯು ಅಲ್ಲಿ ಬಂದಳು. ನಾಗಮಹಾಶಯ ರೊಡನೆ ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. 'ಇವಳಾರು, ದುರ್ಗಾಚರಣ?' ಎಂದು ಅವಳು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಕೇಳಿದಳು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು 'ಇವಳು ನನ್ನ ತಾಯಿ' ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಅವಳು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ತಾಯಿಯಲ್ಲವೆಂಬುದು ಆ ವೈಷ್ಣವಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ಮತ್ತೆ 'ಇವಳೆಂಥ ತಾಯಿ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. 'ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇವಳು ನನ್ನ ತಾಯಿಯೇ' ಎಂದು ಕೂಡಲೇ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ನುಡಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನವಳು ಅರಿತಿದ್ದಳು. ಅದ ರಿಂದ ಮತ್ತೆನೂ ಆಕ್ಷೇಪವನ್ನೆತ್ತದೆ, 'ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತೀಗ ; ನಿಜ ವಾಗಿಯೂ ನೀನು ಮಹಾಪುರುಷನಿರುವಿ; ಅಂತೇ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಹಬ್ಬಿದೆ. ಚಿರಜೀವಿಯಾಗಿದ್ದ ದೇವಕ್ಕೆ ಕೀರ್ತಿ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡು' ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಹರಪ್ರಸನ್ನರ ಪತ್ನಿಯ ಧ್ವನಿಯು ಬಹು ಮಧುರವಾಗಿತ್ತು. ಅವಳು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತನ್ಮಯಳಾಗಿ ದೇವಿಯ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳ್ಳೇ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರು "ತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ತಾನೇ ಪಾಡುತ್ತಿರುವಳು" ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ದೇವಭೋಗದ ಹತ್ತಿರವು ಕಾಶೀಪುರದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಗೃಹಸ್ಥನು ನಾಗಮಹಾಶಯರಬಗ್ಗೆ ಅಸೀಮ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ

ಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ ಮುಸಲ್ಮಾನನಾದರೇನಾಯಿತು ? ಅವನಲ್ಲಿರುವಂಥ ಸಾತ್ವಿಕ ಭಾವವು ಅನೇಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನಲ್ಲೇನೂ ಧರ್ಮಾಂಧತೆಯಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನು ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ‘ ಪೀರ ’ ನೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಾಗೂ ಅವರ ಉಪದೇಶವನ್ನು ‘ ಖುದಾನ ’ ಆದೇಶವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಲ್ಪ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವಿಯೋಗವಾಗಿದ ರೂ ಅವನು ಎರಡನೆಯ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಮಗನ ಮೇಲೆ ಸಂಸಾರದ ಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿ ನಿಶ್ಚಿಂತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಈಶ್ವರ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಕಾಣಲು ಅವನು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರಾದರೂ ಅವನನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ಇಚ್ಛೆಯಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಆತನು ಉಚ್ಚ ತರಗತಿಯ ಭಕ್ತನೆಂದು ಅದಕ್ಕೊಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಎಪ್ಪತ್ತನೇ ವರ್ಷ ಆತನು ಮರಣಹೊಂದಿದನು.

“ ಭಗವಂತನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾತಿವರ್ಣಗಳ ವಿಭಾಗವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿ ಸಮಾನರು ಯಾವ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಅವನನ್ನು ಕರೆಯಲಿ, ಆತನ ಯಾವ ರೂಪವನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸಲಿ, ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಮ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವನು ಅನುಗ್ರಹಮಾಡುವನು. ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳೂ ಪಂಥಗಳೂ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹಾದಿಗಳಾಗಿವೆ. ಯಾವ ಪಂಥವನ್ನು ವಲಬಿಂಸಿದರೂ ನಿಷ್ಕಪಟ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಿರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದರೆ ಅವನು ನಿಷ್ಠೆಯಾಗಿ ಒಲಿಯುವನು ” ಎಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಅಮೋಘ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅನೇಕರ ಜೀವನ ಪ್ರವಾಹವು ಪರಿವರ್ತಿತವಾಯಿತು. ಕಾಲಿಕವಾಗಿರುವಂತಿ ಯೂ ಅವರ ಲ್ಲೊಬ್ಬನು, ಚಿಕ್ಕವನಿದ್ದಾಗ ಅವನು ಬಹಳ ಬಡವನಾಗಿದ್ದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವನನ್ನು ದೇವಭೋಗದ ಶ್ರೀಮಂತ ಗ್ರಹಸ್ಥನೋರ್ವನು

ದತ್ತಕಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಕಾಲೀ ಕುಮಾರನು ಯೌವನದಲ್ಲಿ ವಿಷಯಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿ ದಾರಿಯ ತಿರುಕನಾದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಅವನ ಯೌವನದ ಚಾಂಚಲ್ಯವು ಹೋಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಕಠೋರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಲೀಕುಮಾರನು ಆಗಾಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿನ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಕಂಬಕ್ಕೆ ತಲೆ ಘಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಕೋಮಲ ಹೃದಯರಾದ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವನ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿ ಸಹ ನೋಡದೆ “ತನ್ನ ದುಷ್ಕರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸಲೇ ಬೇಕು” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಸಂಬಂಧವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಳೆದಂತೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಾಲೀಕುಮಾರನು ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ದುರ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಚ್ಚರಿತ್ರನೂ ನಿಷ್ಕಾಮಂತನೂ ಆದನು. ಆತನು ಕೆಲವು ದಿನ ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಇದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವನನ್ನು ಕೃಪಾಧೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರು. ಆತನು ಈಗಲೂ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ, ಹಾಗೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಪವಿತ್ರ ಜೀವನವನ್ನು ಅನುಕರಣ ಮಾಡುತ್ತ ಜೀವನವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಹೆರ ಪ್ರಸನ್ನ ಮುಜುಮದಾರರೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಭಕ್ತರಲ್ಲೊಬ್ಬರು. ಅವರೊಂದು ದಿನ ಭಗವತ್ಸಂಕೀರ್ತನೆಗೆ ಹೋದಾಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಭಾವಾವೇಶದಿಂದ ಬಾಹ್ಯಸಂಜ್ಞಾಹೀನರಾಗುವದನ್ನೂ ಆಗ ಅವರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಕಳೆಯೇರುತ್ತಿರುವದನ್ನೂ ಕಂಡು ಅವರು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಬಗ್ಗೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಪರಿಚಯವು ಬೆಳೆದಂತೆ ಅವರ ಮಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು ತೀವ್ರವಾದ ಇಚ್ಛೆಯು ದುಟ್ಟಿತು. ಅವರು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಕಾಣಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರಾದರೂ ಅವರನ್ನು ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹರಪ್ರಸನ್ನರು ಡಾಕಾದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರೀ ನೌಕರರಾಗಿದ್ದರು. ಆದೇನೋ ಕಾರಣದಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಹರಪ್ರಸನ್ನರ ಮಸ್ತಿಷ್ಕವು ತುಸು ವಿಕೃತವಾಗಿ ಅವರು ರಜೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಅವರ ಪತ್ನಿಯು ಉದ್ವಿಗ್ನಳಾಗಿ ಪತಿಯನ್ನು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಬಳಿಗೆ ಕರೆತಂದಳು. ನಾಗಮಹಾಶಯನು ಭಕ್ತ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಆಭಯಕೊಟ್ಟು ಅಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಹರಪ್ರಸನ್ನರ ವ್ಯಾಧಿಯು ದೂರಾಯಿತು.

ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಹರಪ್ರಸನ್ನರು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೀಯರಾಗಿದ್ದರು. ಹರಪ್ರಸನ್ನರ ಭಕ್ತಿಯನ್ನವರು ಬಹಳ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವಾಮೀ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರವರೂ ಅವರ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ವಿಮೋಹಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಹರಪ್ರಸನ್ನರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಆವರ್ತ ಜೀವನವು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿತ್ತು. ಹರಪ್ರಸನ್ನರ ಶ್ರದ್ಧೆ, ನಮ್ರತೆ, ಭಕ್ತಿಭಾವ ಹಾಗೂ ಸೇವಾಧುವ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

ನಟವರ ಮುಕರ್ಜಿಯು ಮಹಾ ಉಚ್ಛ್ರಾಂಕಲ ವೃತ್ತಿಯವನಾಗಿದ್ದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅವನ ಜೀವನವೂ ಪರಿವರ್ತನೆಹೊಂದಿತು. ಆತನ ಸ್ವಭಾವದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯೇನೆಂದರೆ, ಅವನು ಒಳ್ಳೇ ಧಿಟ್ಟನೂ ನಿಷ್ಕಪಟೆಯೂ ಆಗಿದ್ದನು. ತನಗೆ ಸತ್ಯವೆಂದು, ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಕಂಡದ್ದನ್ನು ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಯಾವತರದ ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗವನ್ನೂ ಮಾಡಲೂ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನಲ್ಲಷ್ಟು ಕವಿತ್ವಶಕ್ತಿಯೂ ಇದ್ದಿತು. ಅವನೊಂದು ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದನು. ಪತಿತರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ನರಶರೀರದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸುವದೇ ಆ ನಾಗಕದ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು. ಆ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅವನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಅಸಾಧಾರಣ ದೀನತೆ ಹಾಗೂ ಅಪಾರ ದಯೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದನು. ನಾಟಕವು ದೇವಭೋಗದಲ್ಲಿ ಅಭಿನೀತವಾಯಿತು. ನಾಟಕಮಹಾಶಯರು ಅದನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗಿದ್ದರು. ನಟವರನು ದೇವಭೋಗದ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಹಾಗೂ ಬಹುತರವಾಗಿ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಪತ್ನಿಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅವನಲ್ಲಿ

ಭಕ್ತಿಯೂ ಪೂಜ್ಯಭಾವವೂ ನೆಲೆಸಿದ್ದವು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಭಕ್ತರನ್ನು ಅವನು ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಭಕ್ತನಾದ ಅನ್ನದಾ ರಾಕೂರನು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಭಕ್ತವೃಂದದಲ್ಲಿ ಸುಪರಿಚಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಒದುಬರೆಯಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ದೇವರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿತ್ತು. ಅವನು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರಾದರೂ ಸರಲ ಹೃದಯದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಡಾಕಾದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅನ್ನದಾನು ತನ್ನ ಮಿತ್ರನಾದ ಒಬ್ಬ ಸರಕಾರಿ ನೌಕರನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಮಿತ್ರನು ಡಿಪ್ಯೂಟಿ ಕಲೆಕ್ಟರನಾಗಿದ್ದನು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯ ಸ್ವಾಮೀ ವಿವೇಕಾನಂದರ ವಿಜಯ ದುಂದುಭಿಯು ಭಾರತದಲ್ಲೆಲ್ಲ ವೊಳಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಿತ್ರನ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಅವನು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮತ್ತರಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ, ಅನ್ನದಾನ ಮುಂದೆ ಸ್ವಾಮೀ ವಿವೇಕಾನಂದರನ್ನು ನಿಂದಿಸಹತ್ತಿದನು. “ವಿವೇಕಾನಂದರಂಥ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಸುಮ್ಮನೇ ನಿಂದಿಸಬೇಡಿರಿ” ಎಂದು ಅನ್ನದಾನು ಬಹಳ ಹೇಳಿದನು. ಆದರೆ ಆ ಮಿತ್ರನು ಅದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂದಿಸಹತ್ತಿದನು. ಅನ್ನದಾನಿಗೆ ಸಹಿಸುವದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೋಪಾವಿಷ್ಟನಾಗಿ “One word more against swamiji and you are done for” (ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಒಂದು ಶಬ್ದವನ್ನಿನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ಅವತಾರ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯರಿ) ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅನ್ನದಾನ ಉಗ್ರಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ರಾಯರು ತಣ್ಣಗಾದರು ! ಅಂದಿನಿಂದ ಅನ್ನದಾನು ಆ ಮಿತ್ರನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟನು. ಅನ್ನದಾನ ಕಡೆಯ ದಿನಗಳು ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಕಳೆದವು. ಅವನು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಹಾಗೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ನಾಮವನ್ನು ಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟನು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಹರಕಾಮಿನಿಯ ಪತಿಯಾದ ಕೈಲಾಸಚಂದ್ರನಾದರೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶರಣುಹೋಗಿದ್ದನು. ನಾಗಮಹಾ

ಶಯರು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿ ' ನಾರಾಯಣ ' ನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ ಯಾರ ಸೇವೆಯನ್ನೂ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಕೈಲಾಸಚಂದ್ರನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ವಿಷಯವು ಅಪವಾದವಾಗಿತ್ತು. ಕೈಲಾಸಚಂದ್ರನು ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ತನ್ನ ಗುರುವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದನು. ಅವನ ಜೀವನದ ಉದ್ದೇಶವು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದೂ ಅವರ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವದೂ ಆಗಿತ್ತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವತಾರಿಕರೆಂದು ಅವನು ತಿಳಿದಿದ್ದನು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಬೇರೊಬ್ಬ ಭಕ್ತನಾದ ಪಾರ್ವತೀಚರಣನು ಬಹು ಏಕಾಂತ ಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದನು. ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಅವನೆಂದೂ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಾಗಮಹಾಶಯರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ವಿಶ್ವಾಸವಿತ್ತು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಅವರ ಮೇಲೆಯೇ ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಅಥವಾ ಯಾವುದಾದರೊಂದ ದಾರ್ಶನಿಕ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಾದವಿವಾದಗಳು ನಡೆದಾಗ್ಗೆ ಅವನು ಸುಮ್ಮನೇ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ತನ್ನ ಇಷ್ಟದೇವತೆಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

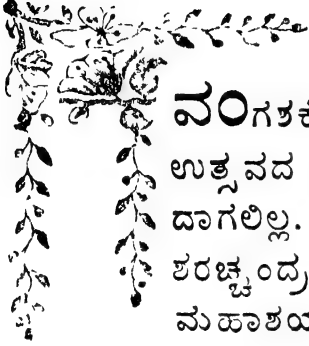
ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನೆಯ ನೆರೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಪಾಲಚಂದ್ರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯವರು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಪರಿಚಯವು ಮತ್ತನೇಕ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅಗಲು ಇವರು ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಲ್ಯವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬ ಧೀಮತಿಯಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಗುರುವಿನಿಂದ ' ಮಧುರ ಭಾವ ' ದೀಕ್ಷಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ಸಾಧನೆಯ ಮೂಲಕ ಅವರಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಶಕ್ತಿಯು ಉದಯಿಸಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಜನರು ಅವರಕಡೆಗೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಕ್ತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವರು ಸತ್ಯಗೋಪಾಲರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸತ್ಯಗೋಪಾಲಕರು ಒಳ್ಳೇ ಗಾಯಕರಾಗಿದ್ದರು ವಾದನದಲ್ಲಿಯೂ ಬಹು ನಿಪುಣರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ವಿವಿಧ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೀರ್ತನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತರದ ಮೋಹಿನೀ ಶಕ್ತಿಯಿತ್ತು. ಎಂಥ ಕಠ್ಲಿದೆಯವನೂ ಅವರ ಕೀರ್ತನೆ ಎನ್ನು ಕೇಳಿ ರಸಾನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅವರನ್ನು ಮೊದಲು ನೋಡಿ

ದಾಗ ಸತ್ಯಗೋಪಾಲನು ಮಹಾಭಗವದ್ಭಕ್ತನಿರುವನು. ಅವನ ಶ್ರದ್ಧೆಯೂ ಅಪೂರ್ವವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಭೋಗವಾಸನೆಯುಂಟು ” ಎಂದು ನುಡಿದರು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಸತ್ಯಗೋಪಾಲರಿಗೆ ತಮ್ಮ ವ್ಯಂಗವು ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಹಾಗೂ ಅಂದಿನಿಂದ ಮಧುರ ಭಾವದ ಸಾಧನೆ ಮಾಡುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭಕ್ತಿನಿರ್ಮಲದ ಸಾಧಕರಾದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಸತ್ಯಗೋಪಾಲರನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸತ್ಯಗೋಪಾಲರು ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಮೂರ್ತಿಮಂತ ವೇದ ಎಂದೂ ಅವರ ಮಹಿಮೆಯು ಆಕಾಶದಂತೆ ಅಪಾರವಿದೆಯೆಂದೂ ಸತ್ಯಗೋಪಾಲರು ಎಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ “ ಶ್ರೀಗುರು ವೇದಾಕಾಶರಿಗೆ ಜಯ ” ಎಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಜಯಘೋಷವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸತ್ಯಗೋಪಾಲರ ಶಿಷ್ಯರೂ ಅನೇಕರಿರುವರು.

ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಭಕ್ತ ಪರಿವಾರವು ಬಹು ವಿಶಾಲವಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಾನಾಭಾವದ ಮೂಲಕ ಅವರ ನಿರ್ದೇಶವಿನ್ನಿಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿದರೆಂದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಅದ್ಭುತ ಜೀವನವು ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಳಿಯದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ತಮ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಸ್ವಾಮೀ ವಿವೇಕಾನಂದರು “ಇಂಥ ಮಹಾತ್ಮರ ಸವಾಸವು ಐದು ನಿಮಿಷ ಲಭಿಸಿದರೂ ಸಾಕು. ಜೀವನವು ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದುವ” ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೇವಲ ಸದ್ಗುರು ಕೃಪೆಯಿಂದ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪಲಬ್ಧಿಯಾಗುವದು. ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

೯ ನೆಯ ಪ್ರಕರಣ.

ಮಹಾಸಮಾಧಿ

ವ೦ಗಶಕೆ ೧೩೦೬ ರಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಪೂಜಾ ಉತ್ಸವದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಬರುವ ದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಮಾಸದ ಕಡೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರಿಗೆ, ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ನಾಗ ಮಹಾಶಯರ ಬೇನೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವಭೋಗಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದೂ ತಂತಿ ಬಂದಿತು. ತಂತಿ ಬಂದ ಮರುದಿನ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಠದಲ್ಲಿ 'ವೇದಧರ್ಮ' ದ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಬಂಧವನ್ನೋದಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡಬೇಕೋ ಬಾರದೋ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ಅದ್ಭುತಾನಂದ ಂ ಬಂದು " ವೇದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಮಯವಿದೆ; ಕೇಳಲು ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಜನರು ಸಿದ್ಧರೇ ಇರುವರು. ಆದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಪ್ರಾಣ ವಿಸರ್ಜಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಅ ದೇವದುರ್ಲಭ ಮಹಾಪುರುಷನ ದರ್ಶನವಾಗುವದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುವದು " ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ಅದೇ ದಿನ ದೇವಭೋಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು.

ಮರುದಿನ ಸಂಜೆಗೆ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ದೇವಭೋಗವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರು. ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಲಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹರಕು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆಗ ಚಳಿಗಾಲವಿತ್ತು; ನೆರೆಯ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನಿಂದ ಬೀಸುವ ಚಳಿಗಾಲಿಯಿಂದ ವೃಥಕಾಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಹ ನಡಗುತ್ತಿದ್ದನೆಂದ ಮೇಲೆ ಮುರುಕ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡ ರೋಗಿಯ ಪಾಡೇನು? " ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅಲ್ಲಿಯೇಕೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿರುವರು? " ಎಂದು ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳು “ ಅಯ್ಯಾ, ಎಂದಿಗೆ ಅವರ ಅಶಕ್ತತೆ ಬೆಳೆದು ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಏಳುವದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೋ ಅಂದಿನಿಂದ ಅವರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿರುವರು. ಒಳಗೆ ಬರಲು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲರು. ಅವರ ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವೂ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಅತಿಸಾರ ಗಂಟು ಬಿದ್ದಿತು. ಈಗ ಬೇನೆಯು ಭಯಂಕರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ನಿನಗೆ ತಂತಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿದೆನು ” ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಯಾರ ಎದುರಿಗೂ ತಮ್ಮ ವೃಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ “ ನನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧವು ಮುಗಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ; ಇನ್ನು ತುಸು ಉಳಿದಿದೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ರೋಗಗ್ರಸ್ತರಾಗುವ ಮೊದಲು ಅವರು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಅಶಕ್ತರಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದರು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ತುಸು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾತ್ರಿ ಉಪವಾಸ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಸ್ಥಿ ಸಂಜರವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಬಿಸುಸುಯ್ಯುವದನ್ನು ಕಂಡರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ ಈ ವೇಳೆಗಾಗಿ ಅಷ್ಟೇಕೆ ಚಿಂತೆ ಮಾಡುವಿ? ಈ ದೇಹವೆಂದರೆ ಅದೊಂದು ಎಲುಬಿನ ಹಂದರ ” ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಔಷಧ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರ ಮನವೊಲಿಸಲು ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಈಚೆಗೆ ಬೇನೆಯು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಹತ್ತಿತು. ಕೋಣೆಗೊಳಗೆ ಬರಲು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಬಾರದೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹೊರಗೆಯೇ ಒಳಗಿ ಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಸಹನೀಯವಾದ, ಭಯಂಕರವಾದ ವೃಥೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನವನ್ನು ದಾಖಲಾಯೆಯು ಆವರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಅಪಾರವಾದ ದಯೆಯ ವಿಷಯವನ್ನುಳಿದು ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಬೇರೆ ಮಾತೇ ಕೊರಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮೃತ್ಯುವಿನ ವರೆಗೆ ಎಂದರೆ ಹದಿನಾರು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಈ ನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಭಗವದ್ಗೀತೆ, ಭಾಗವತ ಹಾಗೂ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ಅವರಿಮರಿಗೆ ಓದು

ತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗಾಗ ದೇವಿಯ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಮೇಲಿಂದಮೇಲೆ ಬಾಹ್ಯ ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯರಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಗಭೀರವಾದ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಮಾಧಿಯಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಅವರು ನಿದ್ರೆಯಿಂದೆದ್ದ ಕೂಸಿನಂತೆ 'ಅವ್ವಾ ಅವ್ವಾ' ಎಂದು ಅಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವರ ನೋರೆಯ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ ದಿವ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಮೂಡಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಸಾರೆ " ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಅಖಂಡ ಜೈತನ್ಯ " ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಬೇನೆಬಿದ್ದಾಗ ಅನೇಕ ಭಕ್ತರು ಅವರ ದಶ ನಕ್ಕಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಾವು ಸದಾ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಘೋರವಾದ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅತಿಥಿಗಳ ಆದರ ಸತ್ಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಬಹು ಜಾಗರೂಕರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅತಿಥಿಗಳೆಂದರೆ ನಾರಾಯಣ ಸ್ವರೂಪರೆಂದು ಅವರು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾರ ರುಚಿಯು ಹೇಗಿದೆ; ಅವರಿಗಾಗಿ ಏನೇನು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕು; ಯಾರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಮಲಗಲು ಸ್ಥಳವಿದೆ, ಪೇಟೆಯಿಂದ ಯಾವ ಯಾವ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತರಿಸಬೇಕು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಟ್ಟಿನಮೇಲೆ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಎನಿಸದಂತೆ ಅವರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮಾರಂಭ ನಡೆದಂತಾಗಿತ್ತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಸದಾ ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಅವನ ಭಕ್ತರ ಬಗ್ಗೆಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತೇ ಆಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದ. ಬಗೆಯ ದೈವೀ ವಾತಾವರಣವೇ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದ ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತರೂ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಕೇವಲ ಪರಮಾತ್ಮ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಲು ಪ್ರೇರಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮಗಾಗಿ ಭಕ್ತರು ಚಿಂತಿತರಾಗಿರುವದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು " ಹಾಯ್, ಈ ಹಾಳು ಎಲುಬಿನ

ಹಂದರವನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಏಕೆ ಬಂದಿರಿ? ಇದೇನು ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ದಿನ ಬಾಳುವದಿಲ್ಲ. ಇದು ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದುತ್ತಿದೆ” ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ಬಹುಶಃ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದರು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಆಗಾಗ “ ಪರಮಾತ್ಮನು ಎಷ್ಟು ದಯಾಮಯನಿರುವನು ! ಇದೆಲ್ಲವೂ ಆತನ ಅನುಗ್ರಹ ” ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಅಸಹ್ಯವೇದನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಶರಚ್ಚಂದ್ರರ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ‘ ದೇವರು ದಯಾಮಯನಲ್ಲ; ಆತನು ಕಠೋರನಿರುವನು’ ಎಂದು ವಿಚಾರ ಬಂದಿತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಭಕ್ತನ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದು ‘ ಅಯ್ಯಾ ’ ಭಗವಂತನ ಅಪಾರವಾದ ಕರುಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಸಂಶಯ ಪಡಬೇಡ. ಈ ದೇಹದಿಂದ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಏನು ಉಪಕಾರವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ನೋಡು, ಇದೀಗ ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಏಳಲಾರದು. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸೇವೆಯನ್ನು, ಅದು ಮಾಡಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ದಯೆದೋರಿ ಈ ಗೋರವನ್ನು ಪಂಚಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಆಮೇಲೆ ಕ್ಷೀಣ ಕಂಠದಿಂದ “ ಮನಸ್ಸೇ, ಈ ದೇಹ, ಈ ದುಃಖ, ಈ ವೇಸನೆ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಪರಿವೆ ನಿನಗೆ ಬೇಡ. ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ಆತ್ಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗು ” ಎಂದು ಅಂದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಪುನಃ “ ಈ ದೇಹದ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿರಿ. ಈ ಎಲುಬಿನ ಹಂದರದ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೇಕೆ ಆಸೆ ? ಜಗದಂಬೆಯ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿರಿ. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ಭವರೋಗಕ್ಕೆ ಇದೇ ಪರಮೋಷಧ ” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು “ ಆಮಾಯ ದೇ ಮಾ ಪಾಗಲ ಕರೆ, ಆರ ಕಾಜ ನೇ ಇ ಮಾ ಜ್ಞಾನ ವಿಚಾರೆ ” (ತಾಯಿ, ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಹುಚ್ಚನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು. ನನಗೇನೂ ಜ್ಞಾನ ಬೇಡ,) ಎಂಬ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡಿದರು. ಹಾಡ ಹಾಡುತ್ತ ತನ್ಮಯತೆಯಿಂದ ಮೈಮರೆತರು. ಅಪ್ಪರಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಪತ್ನಿಯ ಕೂಗಿನಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಾಯಿತು. ನೋಡಲಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ

ಎದ್ದು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯು ನಾಸಿಕಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿತ್ತು; ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಪ್ರೇಮಾಶ್ರುಗಳ ಸೂಸುತ್ತಿದ್ದವು! ಹಾಡು ಕೇಳಿಕೇಳುತ್ತ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಸಮಾಧಿಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಯಾವಾಗ ಎದ್ದು ಕುಳಿತರೆಂಬುದರ ಅರಿವು ಶರಚ್ಚಂದ್ರರಿಗೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ವರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಮಗ್ಗಲು ಆಗಲು ಸಹ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ! ಹೀಗೆ ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕುಳಿತದ್ದರಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮವಾಗುವದೋ ಏನೋ ಎಂದು ಶರಚ್ಚಂದ್ರರೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಪತ್ನಿಯೂ ಗಾಬರಿಯಾದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಮಲಗಿಸಿದರು. ತುಸುಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಸಮಾಧಿ ಇಳಿಯಿತು. ಆಗಲೂ ಅವರು “ಆ ಮಾಯ ದೇವಿ ಮಾ ಪಾಗಲ ಕರೆ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಗುಣುಗುಣುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶರಚ್ಚಂದ್ರರೊಂದು ಸಾರೆ ಅತ್ಯಂತ ಹೃದಯಾವೇಶದೊಡನೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ “ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿರಿ. ನೀವಿಲ್ಲದಾದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಯಾರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಲಿ?” ಎಂದರು. ಆಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅಭಯ ನೀಡಿ “ಅದಕ್ಕೇಕೆ ಅಷ್ಟು ಭಯ? ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ, ಅಡಿದಾವರೆಗಳನ್ನು ನೀವು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವರೆಂದ ಮೇಲೆ ಅವರು ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ನಿಷ್ಠೆಯವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡುವರು. ದೇವರನ್ನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬಯಸುವವರು ಆತನನ್ನು ಕಂಡೇ ಕಾಣುವರು” ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಸ್ವಾಮೀ ಶಾರದಾನಂದರು ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಶನ್‌ನ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಡಾಕಾಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ದೇವಭೋಗಕ್ಕೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಕಾಣಲು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಪಥ್ಯ, ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಾರದಾನಂದರು ಬಹು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ವಿಶೇಷಪ್ರಿಯವಾದ ಕೆಲಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡಲು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಶಾರದಾನಂದರಿಗೆ ಹೇಳಿ

ದರು. ಅವರು ಮೂರು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡಿದರು. ನಾಗಮಹಾ
ಯರು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಸಮಾಧಿಸ್ಥರಾದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮಿ
ಜಿಯವರ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ನಾಮ
ವನ್ನು ಚ್ಚರಿಸಲು ಅವರ ಸಮಾಧಿಯ ಭಂಗವಾಯಿತು.

ಮಹಾ ಸಮಾಧಿಯ ಮೊದಲು, ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕಾಲೀ
ಮಾತೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನರುಹಿದರು. ದಿನವು ನಿರ್ಧರಿತ
ವಾಯಿತು. ಪೂಜಾ ಸಾಮಗ್ರಿಯೂ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ದೇವಿಯ ಮೂರ್ತಿ
ಯೂ ತರಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆಗ ಸ್ವಾಮೀ ಶಾರದಾನಂದರು “ ಸದ್ಯದ ಅಶಕ್ತ
ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಎದ್ದು ದೇವಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ನೋಡ
ಲಾರರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಅವರೆದುರಿಗೆ ತನ್ನಿರಿ. ನಾಗಮಹಾ
ಶಯರು ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದಮೇಲೆ ಅವರನ್ನು ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಮಂಡಪದಲ್ಲಿ
ಇಡಿರಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಮೆಯು ನಾಗಮಹಾ
ಶಯರೆದುರಿಗೆ ತರಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆಗ ಭಕ್ತನೊಬ್ಬನು “ ಸ್ವಾಮೀ, ತಾವು
ಪೂಜಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ದೇವಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ತಂದಿರುವೆವು ” ಎಂದು
ನುಡಿದನು ನಾಗಮಹಾಶಯರಾಗ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.
ಅವರು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ದೇವಿಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ
ಬಾಹ್ಯಸಂಜ್ಞೆಯ ಲೋಪವಾಗಿ ಅವರು “ ತಾಯಿ ತಾಯಿ ” ಎನ್ನುತ್ತ
ಗಭೀರವಾದ ಸಮಾಧಿಮಗ್ನರಾದರು. ದೇವಿಯ ನಾಮೋಚ್ಚರಣೆ
ಯನ್ನು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರು; ಆದರೆ ಈ ಸಾರೆ ಅವರು ಪೂರ್ವಸ್ಥಿತಿಗೆ
ಬರಲಿಲ್ಲ. ನಾಡಿಯು ನಿಂತಿತ್ತು. ಶೃದಯದ ಸ್ಪಂದನವೂ ನಿಂತಿತ್ತು.
ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಹೆಂಡತಿಯು “ ಅವರು ದೇವಿಯ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ
ನೆವದಿಂದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ತೊಲಗಿಹೋದರು ” ಎಂದು ಅಳಹತ್ತಿದಳು.
ಆಗ ಸ್ವಾಮೀ ಶಾರದಾನಂದರು “ ಭಯಪಡಬೇಡಿರಿ; ಅವರ ಸಮಾಧಿಯು
ತುಸು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇಳಿಯ ವದು ” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದರು.
ಎರಡು ತಾಸುಗಳು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕಳೆದವು; ಅಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ನಾಗಮಹಾ
ಶಯರು ಇಂದ್ರಿಯ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಆಗ ನಾಗ
ಮಹಾಶಯರು “ ತಾಯಿ, ಆನಂದವಾಯಿ ” ಎಂದು ನುಡಿದು ಎತ್ತಿ ಸ್ವರ.

ಆ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ದೇವಿಯ ಪೂಜೆಯಾಯಿತೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಭಕ್ತನೊಬ್ಬನು ಮೂರ್ಛೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇರಿಸಿರುವೆವು. ತಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಒಯ್ದು ಪೂಜಿಸುವೆವು” ಎಂದು ನುಡಿದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಒಪ್ಪಿದಮೇಲೆ ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಸಾರವಾಗಿ ಪೂಜೆಯಾಯಿತು.

ಮರುದಿನ ಮಂಜಾನೆ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ನಾಗಮಹಾಶಯರೆದುರಿಗೆ “ನಿನ್ನಿನ ನಿಮ್ಮ ಆವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನೀವು ತಿರುಗಿ ಜೀವಂತರಾಗುವಿರೆಂಬ ಆಶೆ ನಮಗಿದ್ದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಆಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ವೇಲುದನಿಯಲ್ಲಿ “ಪ್ರಾರಬ್ಧವು ತೀರದ ಹೊರತು ದೇಹವು ಅಳೆಯದು” ಎಂದರು.

ದೇವಿಯ ಪೂಜೆಯಾದ ಬಳಿಕ, ಇನ್ನು ದೇವಿಯು ನಾಗಮಹಾಶಯರನ್ನು ಉಳಿಸುವಳೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಭಾವಿಸಿದರು. ಅದರೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಅವರ ಪೂಜೆಯ ಉದ್ದೇಶವು ಕಡೆಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರೆಂದರು, “ದಯಾನಿಧಿಯಾದ ದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವಳು; ಈ ಎಲುವಿನ ಹಂದರವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಅಲ್ಲ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ನನ್ನ ಹಿತೈಷಿಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ಸಂಕಟಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲ ವಿಘ್ನಗಳಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ದೇವಿಯು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಕೃಪಾ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿಸಲಿ” ಮರುದಿನ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತು ನಡೆದಾಗ “ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ನೀವು ಅಚಲವಾದ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನಿಡಿರಿ. ನಾನು ಮೂರ್ಛೆ, ದುರ್ಬಲನೆಂದು ತಿಳಿದು ಗುರುದೇವನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹೊಡೆದು “ಜಯ ರಾಮಕೃಷ್ಣ” ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಹತ್ತಿದರು.

ಪಿತೃಶ್ರಾದ್ಧದ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಾಗಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನು ವತ್ತೀಹಾಕಿ ಒಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥನ ಕಪಿಯಿಂದ ಸಾಲವನ್ನು ತಂದಿದ್ದರು. ಆ ಗೃಹಸ್ಥನು ಮಾರನೆಯ ದಿನ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮನೆಗೆ ಅವರ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದನು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕೈಜೋಡಿಸಿ “ತಮ್ಮ ಸಾಲವನ್ನು ನನಗೆ ತೀರಿಸುವವನಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಈ ದೇಹವು

ಇನ್ನೇನು ಬಹಳ ದಿನ ಬದುಕುವದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಔದಾರ್ಯದ ಮೂಲಕ ನನಗೆ ಪಿತೃಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಆದರೆ ತಾವೇನೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿರಿ ನನ್ನ ಮರಣನಂತರ ಈ ಮನೆಯನ್ನು ತಾವು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ತನ್ನ ತವರ್ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವಳು” ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ಬಹಳ ವಿಷಾದವೆನಿಸಿತು. ಅವನು: “ಸ್ವಾಮಿ, ತಾವು ಸಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿರಿ. ನಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿಲ್ಲ, ತಮ್ಮ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವೆನು.” ಎಂದು ನುಡಿದನು. “ಇದೆಲ್ಲವೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ದಯೆ” ಎಂದು ನಡೆದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತುಸುಹೊತ್ತು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಈ ಗೃಹಸ್ಥನು ಹೋದ ಮೂರು ತಾಸುಗಳ ಬಳಿಕ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಕಸ್ಮಿಕವಾದ ಪರಿವರ್ತನೆಯು ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಹಾಸಿಗೆಯಮೇಲೆ ಹೊರಳಾಡುತ್ತ ಏನೇನೋ ಬಡಬಡಿಸಹತ್ತಿದರು. ಆಗ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಚಳಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು: ಮತ್ತೆ ಎರಡು ಬೀಸಣಿಕೆಗಳಿಂದ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗದಾಯಿತು. ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಏಳಬೇಕೆಂದರು. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಎಬಿಸಿ ಕಳ್ಳಿರಿಸಿದರು; ಪುನಃ ಮಲಗಿಸಿದರು. ಆ ಮೇಲೆನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕೆಲಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ಪುನಃ ಬಡಬಡಿಸಹತ್ತಿದರು. ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ‘ಉಳಿಸು, ಉಳಿಸು’ ಎಂದು ಕೂಗಹತ್ತಿದರು. ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯು ಅಳುತ್ತ ‘ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಪರಿಣಾಮಮಾಡಲಾರದೆಂದು ನೀವು ಅಂದಿದ್ದಿರಲ್ಲವೇ? ಅದೇಕೆ ನೀವು ಈಗ ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ?’ ಎಂದು ನುಡಿದಳು. ಸುಮಾರು ಅರ್ಧತಾಸಿನ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಸ್ವಸ್ಥರಾದರು; ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಸಿಗ್ಗೆ ಬರಹತ್ತಿತು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಈ ಕ್ಷಣಿಕ ವಿಭ್ರಮದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸ್ವಾಮೀ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಶರಚ್ಚಂದ್ರರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು, “ನೀವು ಆಗ ಅವರ ಬಾಹ್ಯರೂಪವನ್ನಷ್ಟೇ ನೋಡಿದಿರಿ. ಅವರ ಒಳಗೆ ಏನು ನಡೆದಿತ್ತೆಂಬುದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಳಗೆ ಅವರು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಜ್ಞರಾಗಿದ್ದರು.

ಗಿದ್ದರು. ಶರೀರಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಶರೀರ ಧರ್ಮವಿರಲಿಕ್ಕೇ ಬೇಕು. ಅನೇಕ ಮಹಾಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಸಹ ಈ ದುರ್ಬಲತೆಯು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಯೋಗ್ಯತೆಯೇನೂ ಕುಂದುವ ದಿಲ್ಲ. ಅವರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತರೇ. ಮೇಲಾಗಿ ಅವರು ಯಾವ ಅರ್ಥದಿಂದ 'ಉಳಿಸು, ಉಳಿಸು' ಎಂದು ಅಂದರೆಂಬುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಈ ಅನಿತ್ಯ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ವೇಗವೇ ಇಂಥ ಮಾತಿನ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು."

ಗಿರೀಶಚಂದ್ರ ಘೋಷರು ಹೀಗೆ ನುಡಿದರು— ಶ್ರೀ. ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಯಾವ ಪ್ರಮುಖ ಭಕ್ತನೂ ಕೈವಲ್ಯ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸುವ ದಿಲ್ಲ; ಅವರ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಅಂಥ ಮುಕ್ತಿಯಾಗುವ ದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಭಗವಂತನು ಧರ್ಮೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಅವತರಿಸುತ್ತಾನೆಷ್ಟೆ; ಆಗ ಅವರ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಗಳಾಗಲು ಈ ಸಿದ್ಧಪುರುಷರೂ ಜನ್ಮಗ್ರಹಣ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಗಮಹಾಶಯರಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಇನಿಸಾದರೂ ಆಕರ್ಷಣೆಯಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮಾಯಾಮುಕ್ತ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ತುಸುವಾದರೂ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸೆಯಿರದಿದ್ದರೆ ಅವರು, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಅವತರಿಸುವಾಗ ಅವನ ಲೀಲಾಭಾಗಿಗಳಾಗಲು ಹೇಗೆ ಜನ್ಮಗ್ರಹಣ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು? ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಪುನಃ ನರಶರೀರಧಾರಣದ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಸನೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದರು. ಅರ್ಥಾತ್ ಈ ವಾಸನೆಯು ಕೇವಲ ಪರಮಾತ್ಮನ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿಷ್ಠ ವಿವಿಧತೆಯನ್ನು ತರಲು ಕಾರಣವಾಗುವದು; ಆದರೆ ಇಂಥ ವಿಭ್ರಮವು ಮೃತ್ಯುವಿನ ವರೆಗೆ ಮತ್ತೆಂದಿಗೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಮಹಾಸಮಾಧಿಯ ಮೂರು ದಿನ ಮೊದಲು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಶರಚ್ಚಂದ್ರರಿಗೆ ಪಂಚಾಂಗವನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಯಾಣದ ಒಂದು ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ತೆಗೆದಿಡಲು ಹೇಳಿದರು. ಯಾವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಈ ಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ನೋಡಲು ಹೇಳಿದರೆಂಬುದು ಶರ

ಚ್ಚಂದ್ರರಿಗೆ ಹೋಲುವಂತಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರು ಸಹಜಭಾವದಿಂದ “ಪುಷ್ತತ್ರಯೋದತ್ತಿಯ ದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ೧೦ ಗಂಟೆಯ ಮೇಲೆ “ ಮುಹೂರ್ತ ಚನ್ನಾಗಿದೆ” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಆಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರು, “ಹಾಗಾದರೆ ಆಪ್ತನೇ ಕೊಡಿರಿ. ನಾನು ಅಂದು ಮಹಾ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವೆನು” ಎಂದು ನುಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ಸ್ತಂಭಿತರಾದರು. ಅತಿಶಯ ವ್ಯಾಕುಲರಾಗಿ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಹೆಂಡತಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಅವಳು “ಅಯ್ಯೋ, ಇನ್ನು ಅತ್ತು ಫಲವೇನು? ಅವರೇನು ಇನ್ನು ಬದುಕುವದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಇಚ್ಛೆ ಇದ್ದಂತೆ ಆಗಲಿ. ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಆಗಲಿ” ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ನಿಶ್ಚಿಂತರಾದರು. ಮೃತ್ಯುವಿನ ಎರಡು ದಿನ ಮೊದಲು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಹರಪ್ರಸನ್ನರೂ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರೂ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಹಾಸಿಗೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಆಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಯೇ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆಮೇಲೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕಣ್ಣೆರೆದು ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುತ್ತ “ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ; ಅವರು ಈದಿನ ನನಗೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರೇತಗಳನ್ನೂ ತೋರಿಸುವರು” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಆಮೇಲೆ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ ಅವರಿಗೆ “ಎಲ್ಲ ಪ್ರೇತಗಳ ಹೆಸರು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ, ನಾನವುಗಳನ್ನು ನೋಡುವೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ಅದೇ ಹರಿದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರು ಮೊದಲು ಹರಿದ್ವಾರದ ಹೆಸರನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಕೂಡಲೇ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಉತ್ತೇಜಿತಸ್ವರದಿಂದ “ಹರಿದ್ವಾರ, ಹರಿದ್ವಾರ! ಇಲ್ಲಿಯೇ ತಾಯಿ ಭಾಗೀರಥಿಯು ಕಲಕಲ ನಿನಾದ ಮಾಡುತ್ತ ಹಿಮಾಲಯದಿಂದ ಇಳಿದು ಬರುತ್ತಿರುವಳು. ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಗಿಡಗಳು ಅವಳ ತರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ! ಅದೋ ಆಚೆಯ ಬದಿಗೆ ಚಂಡೀ ಪರ್ವತವು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಎಂಥ ಸುಂದರ ಘಾಟವಿದು! ಘಟ್ಟಗಳ ಸಾಲುಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ನದಿಯ ಒಳಗೆ ಇಳಿದಿವೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆಯಿರಿ. ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಾನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ನಾನೊಮ್ಮೆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ನನ್ನ ಜನ್ಮವನ್ನು

ಸಫಲ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು,” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಆಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ “ಜಯ ಗಂಗೆ, ಪತಿತ ಪಾವನಿ, ಅಧಃಪತಾರಿಣಿ” ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಆಳವಾದ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದರು. ಅವರ ಸಮಾಧಿ ಇಳಿದ ಮೇಲೆ ಅದರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬಂದಿರುವರೆಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನಿಸಿತು.

ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ಆ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯಾಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಆಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರು “ಜಯ ಗಂಗೆ, ಜಯ ಯಮುನೆ” ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ನಮಸ್ಕರಿಸಹತ್ತಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ “ಭಾರದ್ವಾಜ ಆಶ್ರಮವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವದಲ್ಲವೇ? ಆದರೆ ಅದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವದಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಗಂಗಾಯಮುನೆಗಳ ಸಂಗಮವು ನನಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡಗಳ ಸಾಲು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಗುರುಸೇವನು ಭರದ್ವಾಜರ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸಲೊಲ್ಲನಲ್ಲ” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ತುಸು ಹೊತ್ತು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ತಂದ್ರಾ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಎರಡು ಮೂರು ಮಿನಿಟುಗಳ ನಂತರ “ಹಾ, ಈ ಸಾರೆ ಆಶ್ರಮವು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ನುಡಿಯಹತ್ತಿದರು. “ತಾಯೀ ನೀನು ರಾಜ ರಾಜೇಶ್ವರಿಯು. ನೀನು ಮಹಾ ಶಕ್ತಿಯ ಅವತಾರಳಾಗಿದ್ದು ವನವನಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೇಕೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವಿ?” ಹೀಗೆ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಮತ್ತೆ ಸಮಾಧಿ ಮಗ್ನರಾದರು. ಸಮಾಧಿ ಭಂಗವಾದ ಮೇಲೆ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ಕಾಶಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಈಡಲೇ, “ಜಯ ಶಿವ, ಜಯ ಶಿವ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ! ಹರ ಹರ, ಬೋಮ್ ಬೋಮ್*” ಎಂದೆನ್ನುಹತ್ತಿದರು. ಆ ಬಳಿಕ “ನಾನೀ ಸಾರೆ ಮಹಾ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಲಯನಾಗಿ ಹೋಗುವೆನು” ಎಂದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಜಗನ್ನಾಥಕ್ಷೇತ್ರದ ಹೆಸರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಅದನ್ನು ಕೇಡೆ ಕೂಡಲೆ “ಜಗನ್ನಾಥನ ಆಶ್ರಮವು ಮಂದಿರವು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ! ಅಲ್ಲಿ ‘ಅನಂದ ಬಾಚಾರ’ದಲ್ಲಿ ಸ್ವಸಾದವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಆಗ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಶ್ರೀ ಚೈತನ್ಯನ ನಾಮವನ್ನು ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ರಾತ್ರಿ ನಾಲ್ಕು

ಗಂಟಿಯವರಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರಹತ್ತಿತು. ಮರುದಿನ ಪುಷ್ಯ ತ್ರಯೋದಶಿ ಮುಂಜಾನೆ ಎಂಟು ಗಂಟೆ ಯಾದರೂ ಅವರ ನಿದ್ರಾವೇಶವು ಇಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಊರೊಳಗಿನ ಒಬ್ಬ ಡಾಕ್ಟರನನ್ನು ಕರೆಸುಕೊಂಡು ಬಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಔಷಧ ಕೊಡಿಸಿದರು.

ಪುಷ್ಯ ತ್ರಯೋದಶಿಯ ದಿನ ಎಂಟು ಗಂಟೆಯ ಮೇಲಿಂದ ನಾಗ ಮಹಾಶಯರು ಏನು ಏನು ಭಾವ ಮಗ್ನರಾಗಹತ್ತಿದರು. ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ನಾವನ್ನು ಚ್ಚರಿಸಹತ್ತಿದರು. ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಚಿತ್ರವು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು; ಆಗ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು 'ಯಾರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ನೀವು ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿರುವಿರೋ ಆ ನಿಮ್ಮ ಗುರುದೇವನ ಚಿತ್ರವಿದು' ಎಂದು ನುಡಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಆ ಚಿತ್ರದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ ಕೈಮುಗಿದು "ಎಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಕೈಪೆ, ನಿನ್ನ ಅಪಾರವಾದ ಕೈಪೆ"ಯೆಂದು ಪ್ರೀತಿ ಸ್ವರ ದಿಂದ ನುಡಿದರು. ಇದೇ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಕಡೆಯ ಮಾತು.

ಮುಂಜಾನೆ ಸುಮಾರು ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಅಂತ್ಯ ಸಮಯದ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಕಾಣಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ತುಸು ಕೆಂಪಾದವು. ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಎಸೇನೋ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವರೆಂಬಂತೆ ಅವರ ತುಟಿ ಗಳು ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಸುಮಾರು ಅರ್ಧ ತಾಸಿನ ಮೇಲೆ ಅಕಸ್ಮಿಕ ವಾಗಿ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯು ನಾಸಿಕಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಯಿತು. ಶರೀರವೆಲ್ಲ ರೋಮಾಂಚವಾಯಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಪ್ರೇಮಾಶ್ರುಗಳು ಸುರಿಯಹ ತ್ತಿದ್ದವು. ಪ್ರಾಣವಾಯುವು ಹಾರಹತ್ತಿತು. ಹತ್ತು ಹೊಡೆದು ಐದು ಮಿನಿಟುಗಳ ನಂತರ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಮಹಾ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲ ರಾದರು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಒಂದು ಶುಭ್ರವಾದ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿದರು. ಆಗ ಇನ್ನೂ ತುಸು ಉಸಿರು ಇತ್ತು. ಐದು ಹತ್ತು ಮಿನಿಟುಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಣವಾಯುವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾರಿ ಹೋಯಿತು. ಜೀವನ ಲೀಲೆಯು ಅಂದಿಗೆ ಮುಗಿಯಿತು; ಇಹ ಜಗ

ತ್ತಿನಿಂದ ಅಂತರ್ಧಾನರಾದರು. ಆಗಲೂ ಅವರ ಮುಖಮಂಡಲವು ಅಪೂರ್ವ ತೇಜದಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅರೆಮುಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಾಶ್ರುಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಕಾಶವೆಲ್ಲ ಪ್ರಲಾಪದಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಯಿತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಭಕ್ತನೊಬ್ಬನು ಅವರ ಹೆಂಡತಿಗೆ “ತಾಯೋ, ಶಾಂತರಾಗಿರಿ. ನೀವೇಕೆ ಗಾಬರಿಯಾಗುವಿರಿ? ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಎಲ್ಲ ಭಾರವನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿ ಹೋಗಿರುವರು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಂತಿದ್ದೇವೆ. ಧೈರ್ಯಗಡಬೇಡಿರಿ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಶೋಕದ ಪ್ರಥಮ ವೇಗವು ಶಾಂತನಾದ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಭಕ್ತನೊಬ್ಬನು ತುಪ್ಪ, ಗಂಧದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಹನ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಇತರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತರಲು ಪೇಟೆಗೆ ಹೋದನು.

ಹಳ್ಳಿಯ ಅನುಭವಿಕ ವೃದ್ಧರು ಬಂದು ದೇಹವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಅದು ಇನ್ನೂ ಬಿಚ್ಚಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗಲೇ ದಹನ ಮಾಡಬೇಕೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬದರ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ವಿಚಾರ ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಆಗ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು “ನಾಗಮಹಾಶಯರಂಥ ಮಹಾತ್ಮರ ದೇಹವನ್ನು ಹನ್ನೆರಡು ತಾಸುಗಳವರೆಗಾದರೂ ಹಾದೀ ನೋಡಿ ಆ ಮೇಲೆ ಅಗ್ನಿಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನುಡಿದರು. ಕಡೆಗೆ ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಅಗ್ನಿ ಸಂಸ್ಕಾರವಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಭಕ್ತರು ಅವರ ಫೋಟೋ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಬದುಕಿದಾಗ ಅವರ ಫೋಟೋ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ ಅವರು “ಈ ಎಲುವಿನ ಹಂದರದ ಫೋಟೋ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಆಷ್ಟೇಕೆ ಆತುರರಾಗಿರುವಿರಿ? ಎಂದು ನುಡಿದು ತೆಗೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ ಅವರು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರ ದೇಹವನ್ನು ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಶೃಂಗರಿಸಿ ಫೋಟೋ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಈ ಫೋಟೋವು ಅಧಾರದ ಮೇಲಿಂದ ಪ್ರಿಯನಾಥಸಿಂಹರ ಒಂದು ತೈಲ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದರು. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಚಿತ್ರವು ಆ ತೈಲಚಿತ್ರವನ್ನೇ ನುಸರಿಸಿದೆ.

ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವಾಗುವ ಮೊದಲು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ವಿಧವಾ ಪತ್ನಿಯು ಅವರ ದೇಹವನ್ನು ಹೂವು ಪತ್ರಿ ಹಾಗೂ ಇತರ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದಳು. ಆ ಮೇಲೆ ದೇಹದ ಸುತ್ತಲೂ ಏಳು ಸಾರೆ ಪ್ರವಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿದಳು ಹಾಗೂ ಅವರ ಪಾದಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೂದಲುಗಳಿಂದ ಒರಿಸಿದಳು. ಭಕ್ತರು ಆ ದೇಹವನ್ನು ಹೂಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಭೂಷಿಸಿದರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮಹಾಸಮಾಧಿಯ ಸುದ್ದಿಯು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಲು ಅವರ ಕಡೆಯ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಜನರು ಹಿಂಡುಗಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬರ ಹತ್ತಿದರು. ಆಗ ಹಳ್ಳಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯೂ ರುಃಖದಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು.

ಹತ್ತುಗಂಟಿಯ ಮೇಲೆ ಗಂಧದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಚಿತೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾದಮೇಲೆ ಆ ಪವಿತ್ರ ದೇಹವನ್ನು ಅಗ್ನಿ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಆ ಮೇಲೆ ಶಂಚ್ಚಂದ್ರರು ವ್ಯಾಹೃತಿಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಿಲ್ವಪತ್ರಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ಶಾರದಾನಂದರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಚಿತೆಯ ದಾವಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಮೂರು ತಾಸುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಮರ್ತ್ಯ ದೇಹವು ಪಂಚಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಹೋಯಿತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಹೆಂಡತಿಯು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿದಳು. ಆ ಪವಿತ್ರ ದೇಹದ ಭಸ್ಮರಾಶಿಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ಎಲ್ಲರೂ ಶುದ್ಧರಾದೆವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ತಂದೆಯ ಮರಣದ ನಂತರ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ, ಐವತ್ತುನಾಲ್ಕು ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ದೇಹವು ಕಾಣದಂತಾಯಿತು. ಚಿಹ್ನೆ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಭಸ್ಮರಾಶಿಯೊಂದು ಉಳಿಯಿತು.

ಮರುದಿನ ಆ ಪೂತ ಭಸ್ಮರಾಶಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ಶಾರದಾನಂದರ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಒಂದು ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಒಂದು ಹಾಡನ್ನು ಎದರಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಚಿತಾಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ಟ್ಟರು. ಮೃತ್ಯುವಿನ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಪೂಜಿಸಿದ ದೇವಿಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಆಸ್ಥಳದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಶಾರದಾನಂದರು ಹೇಳಿ

ದರು. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಮೂರ್ತಿಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಸುಂದರವಾದ ಭತ್ತವು ಇಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಸಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಗ್ಯ ನಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸ್ವಾಮಿ ಶಾರದಾನಂದರು ಡಾಕಾಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರೂ ಆ ಚಿರಶಾಂತಿಯು ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಕಲಕತ್ತಿಗೆ ಹೋದರು.

ಸಾಧುವರ್ಯ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಚರಿತ್ರೆ

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ೧.

“ The conversations and dialogues of Swami Vivekananda ” ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದು.

ಸ್ಥಲ:— ಬೇಲೂರ ಮಠ. ವರ್ಷ—೧೮೯೯ ರ ಪ್ರಾರಂಭ.

ವಿಷಯ—ನಾಗಮಹಾಶಯ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಮೀ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಸಮಾ
ಗಮ. ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಬಗ್ಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಆದರಭಾವವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಶಿಷ್ಯನಿಂದ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದಿ
ರುವನು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ (ನಮ
ಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ) ತಾವು ಒಳಿತಾಗಿರುವಿರಷ್ಟೇ? ನಾಗಮಹಾ
ಶಯ—ನಾನು ಇಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಂದಿರುವೆನು.
ಜಯ ಶಂಕರ ಜಯ ಶಂಕರ. ಶಿವದರ್ಶನದಿಂದ ಇಂದು
ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆನು.

ಹೀಗನ್ನುತ್ತ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಎದು
ರಿಗೆ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತರು.

ಸ್ವಾಮೀಜಿ—ತಮ್ಮ ಆರೋಗ್ಯವು ಹೇಗಿದೆ?

ನಾಗಮಹಾಶಯ—ಈ ಹೃದ್ರ ದೇಹದ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಎಲಬು
ಮಾಂಸಗಳ ಗೂಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಏಕೆ ವಿಚಾರಿಸುವಿರಿ? ನಿಜ
ವಾಗಿಯೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ. ಹೀಗೆ
ನುಡಿದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೆ
ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ (ಅವರ

ನ್ನೆಬ್ಬಿಸುತ್ತ) ನನಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನೇಕೆ ಮಾಡುವಿರಿ? ನಾಗಮಹಾಶಯ—ನನ್ನ ಒಳಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವೆನು. ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಶಿವನನ್ನು ಕಂಡು ಇಂದು ಪುನೀತನಾದೆನು. ಜಯರಾಮಕೃಷ್ಣ !

ಸ್ವಾಮೀಜಿ—(ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ) ನೋಡಿದಿಯಾ ! ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಅದ್ಭುತ ಸರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ? ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಸವಾ ದೈವಿ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ದೇಹಭಾವವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಳಿದು ಹೋಗಿದೆ.

ನಾಗಮಹಾಶಯ—ಪ್ರಸಾದ ! (ಕೈಜೋಡಿಸಿ) ತಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡು ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಹಸಿವೆಯೂ ಹಿಂಗಿದೆ.

ಮತದಲ್ಲಿಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳೂ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳೂ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದರು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಅವರಿಗೆ “ಈ ದಿನ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮಹಾ ಭಕ್ತರಾದ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಬಂದಿರುವರು. ಅವರ ಶುಭಾಗಮನದ ಉದ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಇಂದು ನಿಮ್ಮ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಸುತ್ತಲೂ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

ಸ್ವಾಮೀಜಿ (ಎಲ್ಲರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ)—ನೋಡಿರಿ, ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಗೃಹಸ್ಥಶ್ರಮಿಗಳು, ಆದರೆ ಅವರು ಸಂಸಾರದಿಂದ ತೀರ ನಿರ್ಲಿಪ್ತರಿರುವರು ಪರಮಾತ್ಮ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ತೊಡಗಿರುವರು. (ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ) ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ವಿಷಯವಾಗಿ ತುಸು ಹೇಳಿರಿ

ನಾಗಮಹಾಶಯ “ ನಾನೇ! ನಾನೇನು ಹೇಳಲಿ? ನಾನು ತಮ್ಮನ್ನು - ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಲೀಲೆಯ ನಾಯಕನನ್ನು ಸಹಾಯಕನನ್ನು ನೋಡಬಂದಿರುವೆನು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಉಪದೇಶ ಹಾಗೂ ಸಂದೇಶಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಜನರು ಇನ್ನು ತಿಳಿಯುವರು. ಜಯ ರಾಮಕೃಷ್ಣ !

ಸ್ವಾಮೀಜಿ- ತಾವು ಮಾತ್ರ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿರುವಿರಿ. ನಮ್ಮ ಜೀವನವು ಬರಿಯ ತತ್ತ್ವಸ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು.

ನಾಗಮಹಾರಾಯ—ಇದೇನು ಹೇಳುವಿರಿ? ತಾವು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಆದರ್ಶದ ಪ್ರತಿಮೂರ್ತಿಯಾಗಿರುವಿರಿ? ಕಣ್ಣಿದ್ದವರು ನೋಡವರು.

ಸ್ವಾಮೀಜಿ—ಈ ಮಠ ರಾಗೂ ಆಶ್ರಮಗಳ ಸಂಸ್ಥಾಪನೆಯ ಆ ಯೋಜನೆಯು ಸರಿಯಾಗಿರುವದಷ್ಟೇ?

ನಾಗಮಹಾರಾಯ ನಾನು ಕ್ಷುದ್ರ ಜೀವಿ. ನನಗೇನು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ? ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ನಾನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಬಲ್ಲೆ, ತಾವು ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲವೂ ಜಗತ್ತಿನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ.

ಅನೇಕರು ನಾಗಮಹಾರಾಯರ ಮೇಲಿನ ಪೂಜ್ಯಭಾವದ ಮೂಲಕ ಅವರ ಪಾದಢಾಲಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಹತ್ತಿದರು. ನಾಗಮಹಾರಾಯ ಅರಿಗೆ ದಂದಬಹಳ ಕಳವಳವುಂಟಾಯಿತು ಆಗ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯರಿಗೆಮ ಜನರಿಗೆ “ ನಾಗಮಹಾರಾಯರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವೃಥೆಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ಅವರಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಕೆಡಕೆನಿಸುತ್ತದೆ ” ಎಂದರು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸುಮ್ಮನಾದರು.

ಸ್ವಾಮೀಜಿ—ಮರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಬಿಡಿರಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡು ಈ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲರೂ ಕಲಿಯುವರು.

ನಾಗಮಹಾರಾಯ —ನಾನೊಮ್ಮೆ ಶ್ರೀರಾಮ ಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ಕೇಳಿದೆನು. ಅವರು “ ನೀನು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯಾಗಿರು ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು; ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಗೃಹಸ್ಥಜೀವನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವೆನು. ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡು ಧನ್ಯನಾದೆನೆಂದು ಭಾವಿಸುವೆನು.

ಸ್ವಾಮೀಜಿ—ನಾನೊಮ್ಮೆ ತಮ್ಮ ಊರಕಡೆಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ.

ನಾಗಮಹಾರಾಯ— (ಹಿರಿಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗಿ) ಅಂಥ ಸುದಿನವು ಉದಯಿಸುವದೆ? ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯು ತಮ್ಮ ಪಾದವೃಶ್ಚದಿಂದ ಕಾಯಂತೆ ಸವಿತ್ರವಾಗುವದೆ? ಆ ಸುಸಂಧಿನನಗೆ ದೊರಕುವದೆ!

ಸ್ವಾಮೀಜಿ—ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯೇನೋ ಇದೆ. ಆದರೆ, ಅವಳ ಇಚ್ಛೆ ಇದ್ದರೆ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದು ಸಾಧ್ಯ.

ನಾಗಮಹಾಶಯ—ತಮ್ಮನ್ನು ಯಾರು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವರು ? ಆ ಒಳಗಣ್ಣು ತೆರೆಯದೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಯಾರೂ ತಿಳಿಯಲಾರರು. ಶ್ರೀರಾಮ ಕೃಷ್ಣರೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿದ್ದರು. ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರವು ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ವಾಮೀಜಿ—ನನ್ನ ಮೊಂದು ಬಯಕೆಯಿದೆ, ದೇಶವನ್ನೆ ಬಿಡುವುದು. ತನ್ನ ಮಹತ್ವಾಶಕ್ತಿಯ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ, ಏತರ ಪರಿವೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಘೋರ ನಿರ್ದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾಗಿರುವ ದೇಶವನ್ನು ಜೇತನಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆತ್ಮಬೋಧವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಪೊಳೆಯನ್ನು ಹರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟಾದರೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಅವತಾರದ ಉದ್ದೇಶವು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತೆಂದು ಭಾವಿಸುವೆನು. ಇದೊಂದೇ ನನ್ನ ಹೃದಯದ ಹಂಬಲಿಕೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ನನಗೆ ಮುಕ್ತಿಯ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ. ಈ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಶ ಮೊರೆಯುವಂತೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿರಿ.

ನಾಗಮಹಾಶಯ—ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳು ! ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಯಾರೂ ಏನೂ ಮಾಡಲಾರರು ! ತಾವು ಬಯಸಿದ್ದು ಆಗಲಿಕ್ಕೇ ಬೇಕು !

ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಆತನ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದೆ ಯಾವದೂ ಆಗದು.

ನಾಗಮಹಾಶಯ—ಆತನ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆ ಒಂದಾಗಿವೆ. ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಅವನ ಇಚ್ಛೆ. ಜಯಗುರುದೇವ.

ಸ್ವಾಮೀಜಿ—ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ದೇಹ ಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ನನ್ನ ಆರೋಗ್ಯ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ (ಯುರೋಪ, ಅಮೇರಿಕಾ) ನನ್ನ ಆರೋಗ್ಯ ಚನ್ನಾಗಿತ್ತು.

ನಾಗಮಹಾಶಯ—‘ ದೇಹ ತುಳಿದ ಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕರಕೊ

ಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿದೆ ' ಎಂದು ಶ್ರೀ. ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೇನೆ ಹಾಗೂ ದುಃಖ ಇವೇ ಆ ಕರಗಳು. ಆದರೆ, ತಮ್ಮ ದೇಹವೆಂದರೆ ವರಹಗಳ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ! ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳ ಎಚ್ಚರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು. ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಇನ್ನೆಲ್ಲ ಯಾರಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ? ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದಿದ್ದರು ಜಯ ರಾಮಕೃಷ್ಣ!

ಸ್ವಾಮೀಜಿ— ಮಠದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಆರೈಕೆಯನ್ನು ಬಹು ಚನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವರು.

ನಾಗಮಹಾಶಯ— ತಿಳಿಯಲಿ, ತಿಳಿಯದಿರಲಿ, ಅವರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಅವರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ದೇಹದ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿದೆ. ಹೋದರೆ ಅದು ಬಿದ್ದು ಹೋಗುವದು.

ಸ್ವಾಮೀಜಿ— ನಾಗಮಹಾಶಯರೆ, ನಾನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವದು ಸರಿಯಾಗಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲದು. ಇಂಥದೊಂದು ಕೆಲಸ ಮಾತುಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಅವರಿಂದ ಹಿತವಾಗುವದೋ ಅಹಿತವಾಗುವದೋ ಗೊತ್ತಾಗುವದಿಲ್ಲ.

ನಾಗಮಹಾಶಯ — “ ಭಾಂಡಾರಕ್ಕೆ ಈಗ ಬೀಗ ಹಾಕಿದೆ ” ಎಂದು ಶ್ರೀ. ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ತಮಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಯಾಡಿದ್ದಾರೆ ತಮಗೆ ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪದ ಅರಿವಾಯಿತೆಂದರೆ ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಲೀಲೆಯ ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಸ್ವಾಮಿಜಿಯವರು ಕಂಠು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಎನ್ನೋ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮೀ ಪ್ರೇಮಾನಂದರು ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ತಂದು ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೂ ಉಳಿದವರಿಗೂ ಕೊಟ್ಟರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ತೆರೆಬಾಗಿ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಜಯ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನರ ಭಾವಾವೇಶವನ್ನು ಕಂಡು ಎಲ್ಲರೂ ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡರು. ಪ್ರಸಾದ

ಗ್ರಹಣಾನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಬಿದ್ದು ತೋಟದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಹತ್ತಿದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಒಂದು ಗುದ್ದಲಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೆರೆಯೆದುರಿಗಿನ ನೆಲವನ್ನು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಅಗಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರ ಕೈಹಿಡಿದು “ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಇರುತ್ತಿರುವಾಗ ನೀನೇಕೆ ಅಗಿಯುತ್ತಿರುವಿರಿ ” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಗುದ್ದಲಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತೋಟದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಹತ್ತಿದರು. ಆಗ ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. “ ಶ್ರೀ. ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಅಂತಃಕರಣದ ನಂತರ ನಮಗೊಂದು ದಿನ ಸುಸ್ಥಿ ಬಂತು. ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಉಪವಾಸ ಮಾಡುತ್ತ ತಮ್ಮ ಕಲಕತ್ತಿಯ ಮನೆದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿರುವರೆಂದು ನಾನು, ಹರಿ ಹಾಗೂ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆವು. ನಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು ಎದ್ದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು. “ ನಾವು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವೆವು. ” ಎಂದು ನಾವು ಹೇಳಿದೆವು. ಕೂಡಲೇ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಎದ್ದು ನೇಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಕ್ಕಿ ಬೆಳೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ತಂದು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಹತ್ತಿ ನಾವು ಊಟಮಾಡಿ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೂ ಉಣಹಚ್ಚಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೆವು. ಅಡಿಗೆಯಾದಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ನಮಗೆ ಬಡಿಸಿದರು. ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗಾಗಿ ಕೆಲವು ಭಾಗವನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ನಾವು ಊಟ ಮಾಡಲು ಕುಳಿತೆವು. ಇದಾದ ಮೇಲೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಊಟಮಾಡಲು ಹೇಳಿದೆವು. ಅವರು ಕೂಡಲೇ ಅನ್ನದ ವಾತ್ರೆಯನ್ನು ಒದೆದು ಹಾಕಿ ಹಣೆ ಹಣೆ ಘಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನುಡಿದರು. ‘ ಭಗವಂತನನ್ನು ಈ ವರೆಗೂ ಕಾಣದ ಈ ದೇಹಕ್ಕೆ ಅನ್ನಹಾಕಲೇ? ಎಂದೂ ಆಗದು. “ ನೋಡಿ ಮಗನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಬ್ಬಕೊಂಡೆವು. ಕಡೆಗೆ ಅಂತೂ ಇಂತೂ ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಉಣಹಚ್ಚಿ ನಾವು ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಬಂದೆವು. ”

ಸ್ವಾಮೀಜಿ — ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಈ ದಿನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವರೋ?

ಶಿಷ್ಯ — ಇಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಕೆಲಸವಿದೆ. ಇಂದೇ ಹೊರಡಬೇಕು,

ಸ್ವಾಮೀಜಿ—ಹಾಗಾದರೆ ಡೋಣಿಯೊಂದನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ಸಂಜೆ ಯಾಯಿತು.

ಡೋಣಿಯು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಶಿಷ್ಯ ಹಾಗೂ ನಾಗಮಾಶಯರು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಡೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಹೊರಟರು.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ: ೨

ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ ಸಾಮೀ ವಿವೇಕಾ ನಂದರು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನಾಗಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಒಮ್ಮೆ ದೇವ-ಭೋಗಕ್ಕೆ ಹೋದರು. (ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಬರುವರೆಂದು ತಿಳಿದು ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಹಿಂದೆ ಎಲ್ಲ ಏರ್ಪಾಡನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದರು.) ಒಂದು ದಿನ ದೇವಭೋಗದಲ್ಲಿದ್ದು ಡಾಕಾಕ್ಕೆ ಮೊರಟು ಹೋದರು. ಈ ಭಾಗ ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲು ಬರುವ ಮೊದಲು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ನಾಗಮಹಾಶಯರ ಭಕ್ತನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರು. “ ಆ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಯೋಜನೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ನಾಗ ಮಹಾಶಯರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಆ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಏನು ಹೇಳುವುದಿದೆ? ” ಅದಕ್ಕೆ ಭಕ್ತನಂದ, “ ನಾಗಮಹಾಶಯರು ಬಹು ಗೌಪ್ಯವಾಗಿದ್ದರು. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಅವರು ಎಂದೂ ಏನೂ ನುಡಿದಿಲ್ಲ ” ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರೆಂದ ೨. “ ಬಾಯಿಂದ ಏನೂ ನುಡಿದಿಲ್ಲ? ನಾಗ ಮಹಾಶಯರಂಥ ಮಹಾಪುರುಷರ ವಿಚಾರ ತರಂಗಗಳು (thought vibrations) ದೇಶದ ವಿಚಾರ ಪ್ರವಾಹವನ್ನೇ ಹೊರಳಿಸುವವು. ”

